

SZOMBATHELY MEGYEI JOGÚ VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA FELÜLVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓJA

2. MUNKARÉSZ

I. HELYZETFELTÁRÁS 1.1-6. - 20. FEJEZETEI

II. KÖTET

BUDAPEST, 2017. NOVEMBER 30.

SZOMBATHELY MEGYEI JOGÚ VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA FELÜLVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓJA

2. MUNKARÉSZ

I. HELYZETFELTÁRÁS 1.1-6. - 20. FEJEZETEI

II. KÖTET

Megrendelő:	Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata
Megrendelő részéről a munkát irányította:	Szakály Szabolcs, Osztályvezető, Városfejlesztési Osztály
Készítette:	Városfejlesztés Zrt
Irányító tervező:	Dr. Bajnai László PhD
Tervezők:	Dima András – közmű tervező Dr. Macsinka Klára – közlekedés tervező Flender Erika
Közreműködött:	Akcióterv Kft. Gergye Péter ügyvezető Központi Statisztikai Hivatal

Budapest, 2017. november 30

Tartalomjegyzék

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere ...	5
1.10.1. Gazdasági program, költségvetés, vagyongazdálkodás	5
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	9
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	16
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	18
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás	18
1.10.6. Intézményfenntartás.....	26
1.10.7. Energiagazdálkodás.....	27
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások.....	30
1.11.1 Településüzemeltetési szolgáltatások.....	30
1.11.2. Okos város települési szolgáltatások	31
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	34
1.12.1. Természeti adottságok.....	34
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet, tájtörténeti vizsgálat	36
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	40
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	46
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei, szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek.....	46
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	47
1.14. Az épített környezet vizsgálata	51
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	51
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	61
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	65
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	65
1.14.5. Az építmények vizsgálata.....	66
1.14.6. Az épített környezet értékei.....	85
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái	127
1.15. Közlekedés	128
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	128
1.15.2. Közúti közlekedés	132
1.15.3. Közösségi közlekedés.....	144
1.15.4. Kerékpáros és gyalogosközlekedés	145
1.15.5. Parkolás	146

1.15.6. Légi közlekedés	149
1.15.7. Felsőbbrendű tervekben megjelenő, tervezett nyomvonalak	149
1.16. Közművesítés	167
1.16.1. Víziközművek	168
1.16.2 Szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás, elhelyezés	171
1.16.3 Csapadékvíz elvezetés	175
1.16.4 Ár-, és belvízvédelem.....	177
1.16.5.Energiaközművek.....	178
1.16.6. Villamos energiaellátás	179
1.16.7 Földgázellátás	180
1.16.8 Távhő-ellátás	182
1.16.9. Hagyományos energiahordozó ellátás	183
1.16.10. Megújuló energiahordozó.....	183
1.16.11. Hírközlés	184
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	200
1.17.1. Talaj	200
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek	200
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	203
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés.....	204
1.17.5. Sugárzás védelem	204
1.17.6. Hulladékkezelés	206
1.17.7. Vizuális környezetterhelés.....	207
1.17.8. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	207
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	208
1.18.1. Építésföldtani korlátok.....	209
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség, árvíz és belvízveszélyes területek, árvíz és belvízvédelem..	212
1.18.3. Egyéb	217
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely	220
1.20. Szombathely Megyei Jogú Város Klímavédelmi és Energia Stratégiája	222

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Gazdasági program, költségvetés, vagyongazdálkodás

Gazdasági program

A pénzügyi gazdálkodás irányelvei

A városvezetés középtávú gazdaságpolitikájának középpontjában a meglévő adósságszolgálat kezelése és az önkormányzat jogszabályokban előírt feladatainak ellátásához szükséges források biztosítása áll. Ehhez kapcsolódva a Közgyűlés 2010. november 25-én megtárgyalta a Város Önkormányzata pénzügyi helyzetéről készített beszámolót.

A beszámolóban bemutatásra került, hogyan emelkedett 2002. évtől 2010. év végére 16 milliárd Ft fölé a város nettó külső adósságállománya, ill. milyen célokra kerültek felvételre ezen időszakban a hitelek. Megállapítható, hogy az egyébként nemes célokat szolgáló, politikailag is többségében támogatható, de gazdaságilag sokszor ésszerűtlen kifizetések fedezetéül szolgáló tételek válságos pénzügyi helyzetbe sodorták a várost. Ezt tovább súlyosbította az ország gazdasági és pénzügyi összeomlása, ill. annak hatása az önkormányzatok működésére, részben a normatív támogatások, részben az adóbevételek csökkenésén keresztül.

A gazdasági program a következő prioritásokat fogalmazza meg a 2011-es évtől jelenleg is tartó időszakra:

- Az önkormányzat kötelező feladatainak maradéktalan ellátása.
- Az ehhez szükséges pénzügyi források biztosítása.

A pénzintézetekkel való együttműködés eredményeként egy végleges, legalább 3-4 éves középtávú finanszírozási terv kidolgozása, amelyből világosan látszik, hogy ekkora időtávra is rendelkezésre áll az a forrásigény, amely biztosíthatja a városnak a kilábalást ebből a nehéz helyzetből, és az önkormányzati feladatok ellátása sem kerül egy pillanatra sem veszélybe.

Aktív vagyongazdálkodással és a helyi gazdaság fejlődésének minden lehetséges eszközzel történő elősegítésével források teremtése a város számára fontos fejlesztések és azok önrészeinek biztosítására.

A Közgyűlés az 533/2010.(XI.25.) Kgy. számú határozatában fogadta el Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata középtávú finanszírozási tervének végrehajtásához az Önkormányzati Finanszírozási Programot.

Az elfogadott Önkormányzati Finanszírozási Program végrehajtása és a jövőbeni fizetőképesség fenntartása érdekében szükséges az önkormányzat feladatainak áttekintése, annak átgondolása, hogy

a jelenlegi intézményi struktúra és a meglévő támogatási rendszerek mennyiben látják el hatékonyan feladataikat, mennyiben járulnak hozzá az önkormányzatnak a megváltozott gazdasági környezetben folytatott, a gazdaság és a lakosság igényeihez igazodó feladatellátásához.

A Kormány 2013-ban Szombathely adósságállományának 65 %-át vállalta át, ez jelentősen könnyített az önkormányzat helyzetén, de a város pénzügyi helyzetének stabilizálódásának folyamata még tart, és az önkormányzat gazdasági programja szerint fokozott figyelmet kell fordítani az önkormányzati vagyon olyan jellegű hasznosítására, mely alapot nyújthat a gazdasági fejlődés és a működőképesség megerősítéséhez. Csak erre lehet alapozni azon döntéseinket, melyek az önerőt biztosítják az önkormányzat által vállalt, a város életéhez feltétlenül szükséges, döntően pályázati pénzeszközökből finanszírozott fejlesztésekhez.

Költségvetés

A 2013. évi költségvetési rendelet közgyűlés az alábbi jogszabályok figyelembe vételével fogadta el:

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. számú törvény,
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és az ehhez kapcsolódó egyéb jogszabályok,
- A járássok kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény,
- A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2012. évi CLII. törvény

Szombathely 2013-ban 15,9 milliárd forintból gazdálkodhat. Ez a 2012-évi költségvetési kerethez képest kevesebb 5,1 milliárd forinttal kevesebb. Ennek oka részben az, hogy az állami feladat átvállalás miatt a feladatfinanszírozás összege csökkent.

A Kormány Szombathely adósságállományának 65 %-át vállalta át, így a korábbi években felhalmozódott 16,3 milliárd forint adósságot 5,7 milliárd forintra csökkentette.

A költségvetésben szereplő saját bevételek között a legjelentősebb továbbra is az iparűzési adóból tervezett bevétel 5,3 milliárd forintos összege.

A törvényi változások miatt a gépjármű adóból származó bevétel 237 millió forint. Az illetékekből származó bevétel 2013-ban már közvetlenül az állami költségvetésbe folyik be.

Vagyongazdálkodás

A gazdasági válság negatív hatása leginkább az ingatlanpiaci viszonyokat érintette. A kereslet visszaesett, a fejlesztések szinte leálltak.

Az elemzések a bérlői kereslet visszaeséséről és a bérleti díjak csökkenéséről számolnak be.

A hitelpiaci források beszűkültek és megrágultak.

A szombathelyi ingatlanpiac illeszkedik a „trendbe”, a forgalom visszaesése, pangása jellemző. (igazságügyi szakértői vélemény szerint)

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény a vagyongazdálkodás alapelveit az alábbiakban határozza meg a 7. § (2) bekezdésben:

„A nemzeti vagyongazdálkodás feladata a nemzeti vagyon rendeltetésnek megfelelő, az állam, az önkormányzat mindenkori teherbíró képességéhez igazodó, elsődlegesen a közfeladatok ellátásához és a mindenkori társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése, értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása, további az állam vagy a helyi önkormányzat feladatának ellátása szempontjából feleslegessé váló vagyontárgyak elidegenítése.”

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a 2013. évi költségvetéséről szóló 6/2013. (III. 06.) önkormányzati rendeletének 19. számú melléklete lakáseladásból 80 millió Ft, vagyongazdálkodásból 730 millió Ft bevétellel, összesen 810 millió Ft-al számol.

Szombathely középtávú vagyongazdálkodási tervének három eleme:

1. a vagyongazdálkodás sajátosságainak rögzítése,
2. a sajátosságok figyelembe vételével a célok, eszközök meghatározása,
3. önkormányzati feladathoz már nem használt, vagyongazdálkodási bevételt adó ingatlanvagyon kör meghatározása

A vagyongazdálkodás sajátosságainak figyelembe vételével a középtávú vagyongazdálkodási terv a felesleges, forgalomképes ingatlanvagyon értékesítése, bérbeadása hatékonyságának növekedését tűzte ki célul.

A városi vagyonnal kapcsolatos vagyongazdálkodási feladatokat Szombathely MJV 100%-os tulajdonában lévő SZOVA Szombathelyi Vagyonhasznosító és Városgazdálkodási Zártkörűen Működő Részvénytársaság (rövidítve: SZOVA Zrt.) látja el.

Adópolitika

A helyi önkormányzatok alapvető feladatainak ellátása – melynek során nélkülözhetetlen a helyi közösségek kezdeményezőkézsége, áldozatvállalása is – elengedhetlenné teszi az önkormányzatok önálló gazdálkodása feltételeinek megteremtését. A gazdasági önállósulás egyik eszköze a helyi adók rendszere.

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (továbbiakban: Htv.) felhatalmazása alapján a törvényi keretek között a helyi önkormányzatok döntenek a helyi adók bevezetéséről, az alkalmazott

adómértékről, kedvezményekről, mentességekről. Szombathelyen helyi iparüzési adó, építményadó és idegenforgalmi adó került bevezetésre. További fő bevételi tényező a gépjárműadó. A gépjárműadó átengedett központi adó, melynek mértéke, adóztatása országosan egységes, de az önkormányzati adóhatóság szedi be, és az állam a teljes összegét engedményezi az önkormányzatoknak. Az önkormányzat költségvetésében a helyi adók szerepe megnövekedett, hiszen a saját bevételen belül az önkormányzat által beszedett adóbevételek meghatározó nagyságot képviselnek. Az önkormányzat adóbevételeit a gazdasági válság, a jogszabályi környezet változása, a hátralékok kedvezőtlen alakulása egyaránt befolyásolja.

ezer Ft-ban

Bevételek jogcíme	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év
SZJA normatív módon elosztott része	1 501 056				
SZJA helyben maradó része	1 044 796	1 133 118	1 309 070	1 304 819	1 169 451
Jövedelem-különbség mérséklés				50 227	
<i>Átengedett SZJA összesen:</i>	<i>2 545 852</i>	<i>1 133 118</i>	<i>1 309 070</i>	<i>1 355 046</i>	<i>1 169 451</i>
Normatív hozzájárulások	5 080 402	5 817 884	5 774 047	5 177 140	5 140 301
Központosított előirányzatok	497 860	561 991	517 665	572 303	164 703
Színházi támogatás		100 000	235 200		186 900
Normatív kötött felhasználású támogatások	107 904	647 862	814 714	888 794	737 268
Egyéb központi támogatások	7689	645 862			114 739
<i>Támogatások összesen:</i>	<i>5 693 855</i>	<i>7 772 839</i>	<i>7 341 626</i>	<i>6 638 237</i>	<i>6 343 911</i>
1. Átengedett személyi jövedelemadó és Támogatások összesen	8 239 707	8 905 957	8 650 696	7 993 283	8 667 586
2. Egyéb átengedett bevételek (gépjármű, illeték, stb.)	1 346 714	1 303 716	1 101 076	832 919	843 206
3. Helyi adók	5 139 106	5 775 924	5 214 082	5 206 932	6 021 540
4. Önkormányzati saját bevételek	2 144 079	2 303 974	1 867 261	3 293 340	2 202 313
5. Költségvetési szervek bevételei	2 563 867	3 134 731	3 174 427	3 316 340	2 976 573
6. Összes működési bevétel (1+2+3+4+5. sor)	19 433 473	21 424 302	20 007 542	20 642 814	20 711 218
Átengedett személyi jövedelemadó/Támogatás aránya a bevételi előirányzatok teljesítésében (1. sor/6.sor)	42,40 %	41,57%	43,24%	38,72%	41,85%
Helyi adók aránya a bevételi előirányzatok teljesítésében (3. sor/6.sor)	26,44 %	26,96%	26,06%	25,22%	29,07%

o

Az önkormányzat helyi adópolitikájának célkitűzései:

1. A helyi adóbevételeknek az önkormányzat működését, valamint fejlesztéseket kell szolgálnia. Fontos szempont a városban letelepedett tőkeerős nagyvállalatok megtartása, illetve újabb vállalkozások megjelenésének előmozdítása.
2. Továbbra is biztosítani kell a Htv. alapján a 1,2 millió forint vállalkozási szintű adóalap alatti vállalkozások helyi iparűzési adó alóli mentességét.
3. Az építményadó bevétel egyre nagyobb súlyt kap a helyi adóztatásban, hiszen az önkéntes befizetés aránya ebben az adónemben a legmagasabb. Az adó meghatározó részét a vállalkozások fizetik. Az adóalanyok további teherviselő képességének figyelembe vételével meg kell vizsgálni a 2012.-évtől megemelésre került adómértékek törvénnyel összhangban lévő változtatási lehetőségét.
4. Fontos cél az adóelkerülő alanyok adóztatásba vonása. Ennek érdekében kiemelt törekvés a feltárás, adóellenőrzés hatékonyságának javítása, a beszedés eredményességének fokozása.
5. A legfontosabb cél, hogy a gazdaság minden szereplőjével való szoros együttműködés, egymás kölcsönös segítésének eredményeként javuljon az adófizetési morál. Az adókat a vállalkozások ne szimpla kötelezettségnek, vagy büntetésnek tekinték, hanem a város és saját fejlődésükhöz szükséges, nélkülözhetetlen eszköznek.

A gazdasági környezet javulásával, az elhúzódó gazdasági válság hatásainak mérséklődésével az önkormányzat helyi adókból és átengedett központi adókból származó bevételeinek folyamatos növekedését szeretné Szombathely városa elérni.

Szombathely a XXI. század második évtizedében - Közös jövőnk Szombathely - Szombathely Megyei Jogú Város Társadalmi-Gazdasági Programja (2011) szerint a jövő pénzügyi és gazdasági alapjának megteremtése jó adópolitika folytatásával lehetséges.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A városfejlesztés az Európai Unió vonatkozó politikáit meghatározó közfelfogás valamint a magyarországi szakpolitika és általános gyakorlat szerint is a közszféra - ezen belül mindenekelőtt az Önkormányzat - feladata.

Az említett alapelvnek megfelelően Szombathely Megyei Jogú Város is aktív és céltudatos városfejlesztési tevékenységet folytat a stratégiai tervezéstől az operatív városfejlesztési projektek építési beruházásainak és nem beruházási jellegű tevékenységeinek végrehajtásáig.

A városfejlesztési tevékenységek legfelső döntéshozó testülete a Közgyűlés. A Közgyűlés elfogadja a városfejlesztési stratégiát, akcióterületi tervet, azok módosításait, valamint döntést hoz az SZMSZ-ben rögzített hatáskörében a városfejlesztési tevékenységek megvalósításáról. A közgyűlés ezen döntéseit, illetve a döntések előkészítését delegálhatja az illetékes bizottságok felé.

A szabályozáson alapuló valamint az operatív városfejlesztés stratégiai irányítását, továbbá ezzel szoros összhangban a városrendezési szabályozás alakításának szakmai irányítását hivatali szinten a Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Osztálya és az annak keretei között működő városi főépítész végzi.

Ennek keretében, a Közgyűlés munkaszervezeteként a Városfejlesztési Osztály végzi

- a városfejlesztés és városrendezés hosszú távú, koncepcionális tervezésének szakmai irányítását,
- a városfejlesztés és városrendezés hosszú távú stratégiai tervezésének szakmai irányítását,
- az operatív városfejlesztési tevékenység stratégiai irányítását,
- az operatív városfejlesztési tevékenységgel összefüggő városrendezési szabályozási tevékenység szakmai irányítását,
- kiemelt projektek városfejlesztési dimenzióban folyó előkészítési tevékenységét.

Az operatív városfejlesztés egyik szervezeti eszköze az Önkormányzat számára a 100%-os önkormányzati tulajdonú Savaria Városfejlesztési Nonprofit Kft (a továbbiakban: városfejlesztő társaság), amely egyes városfejlesztési projektek előkészítését és megvalósításuk menedzselését végzi.

A városfejlesztő társaság közvetlen felügyeletét a cég felügyelő bizottsága, illetve az alapító együttesen látják el. A felügyelő bizottsági tagok önkormányzati képviselők. A Kft. a Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Osztályával szorosan összehangolva végzi operatív városfejlesztő tevékenységét, és kiemelten együttműködik Önkormányzat érintett Bizottságaival továbbá az önkormányzat további felelős osztályaival, hogy a tervezéseket, fejlesztéseket minél gördülékenyebben hajtsák végre.

Az önkormányzat SZMJV 617/2009(XII.10.) Kgy. sz. határozatában jelölte ki a városfejlesztő társaságot a városfejlesztési feladatok menedzselésére, de a társaság jelenleg nincs megkülönböztetett, kitüntetett szerepben, a konkrét tevékenységeket egyedi döntések és szerződések alapján végzi.

A városfejlesztő társaság önálló üzleti tervvel és költségvetéssel működik. Az SZMSZ alapján a városfejlesztő társaság feladata az Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) megvalósításának elősegítése.

A városfejlesztő társaság célja a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. §-ában meghatározott településfejlesztési feladatok ellátása, a város-rehabilitációs akcióterületek fejlesztésének előkészítésével, azok végrehajtásával és fenntartásával kapcsolatos szolgáltatások és feladatok ellátása, a város-rehabilitációs programban szereplő projektek megvalósításának menedzselése, az Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) időszakos felülvizsgálata, a következő akciótervi időszakra vonatkozó akcióterületi tervek (AT) előkészítése.

A városfejlesztő társaság által – céljainak elérése érdekében – folytatott tevékenységek:

- közreműködik külső befektetők által megvalósítandó gazdaságfejlesztési elemek integrációjában,
- beruházói technikai segítségnyújtó feladatokat lát el az önkormányzati fejlesztések megvalósítása során; megnyert uniós támogatások projektmenedzsmenti, marketing és nyilvánosság biztosítására vonatkozó szolgáltatásokat biztosítja, a tevékenységeket ellátja,
- felkutatja azokat támogatási forrásokat, amelyek a fejlesztési célok megvalósítását segítik elő.

A városfejlesztő társaság a feladatok elvégzésére alkalmas szakképzettségű (pl. beruházás lebonyolítói, pénzügyi) munkatársakat alkalmaz.

Az IH előírásainak megfelelően az önkormányzat és a városfejlesztő társaság szerződést köt a város-rehabilitáció megvalósítására a kijelölt akcióterületen, amely legalább a következőket tartalmazza:

- a városfejlesztő társaság az önkormányzat megbízásából menedzseli a fejlesztést a kijelölt akcióterületen (az önkormányzati közgyűlés döntése tartalmának megfelelően);
- az akcióterület fejlesztése során a városfejlesztő társaságnál keletkező fejlesztési bevételeket a Savaria Városfejlesztési Kft városfejlesztési célú tevékenységekre (ennek részeként projektmenedzsment és beruházás bonyolításra is) fordítja;
- a városfejlesztő társaság évente beszámol a Közgyűlésnek és a Szakbizottságoknak az elfogadott akcióterületi tervek megvalósításának állásáról és szükség szerint javaslatot tesz a Polgármesteri Hivatalban kijelölt partner osztálynak az akcióterületi tervek módosítására.
- A városfejlesztő társaság kezdeményezi azon képviselőtestületi döntések meghozatalát, melyek szükséges az akcióterületi tervben foglalt tevékenységek megvalósítására;
- A szerződés tartalmazza a városfejlesztő társaságnak az akcióterületi tervben meghatározott menedzsment feladatok elvégzésének díjazását és a díjazás forrását.

A Városfejlesztő társaság munkatársai az SZMSZ alapján alábbi feladatköröket látják el:

Ügyvezető:

- irányítja a városfejlesztő társaság gazdálkodását, kidolgozza a városfejlesztő társaság üzleti koncepcióját, gondoskodik a városfejlesztő társaság mérlegének, vagyonkimutatásának elkészítéséről, javaslatot tesz az eredmény felosztására, valamint kidolgozza a városfejlesztő társaság évenkénti költségvetését, melyeket az Alapító elé terjeszt jóváhagyásra,
- gondoskodik a városfejlesztő társaság üzleti könyveinek szabályszerű vezetéséről,
- az ügyvezetésről, a városfejlesztő társaság vagyoni helyzetéről és üzletpolitikájáról legalább évente kétszer az Alapítónak, háromhavonta a Felügyelő Bizottságnak jelentést készít,
- feladatkörébe, ezzel együtt jogkörébe is tartozik az Alapító kizárólagos hatáskörébe tartozó összes döntés előzetes véleményezése, kivéve a megválasztással és kinevezéssel kapcsolatos ügyeket,
- elkészíti a városfejlesztő társaság szervezeti- és működési szabályzatát, melyet az Alapító hagy jóvá,

- gondoskodik a városfejlesztő társaság számviteli törvény szerinti beszámolójának és az adózott eredmény felhasználására vonatkozó javaslatnak az elkészítéséről és az Alapító elé terjesztéséről,
- a számviteli törvény szerinti beszámolót a vonatkozó szabályok szerint közzéteszi, illetve a hatályos jogszabályoknak megfelelően az illetékes hatóságokhoz határidőben betérjeszti,
- a városfejlesztő társaság ügyvezetését az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondossággal - és ha a Gt. kivételt nem tesz -, a gazdasági városfejlesztő társaság érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni. A jogszabályok, az Alapító Okirat, illetve a gazdasági városfejlesztő társaság Alapítója által hozott határozatok, illetve ügyvezetési kötelezettségeik felróható megszegésével a gazdasági városfejlesztő társaságnak okozott károkért a polgári jog általános szabályai szerint felelnek a városfejlesztő társasággal szemben,
- feladata a városfejlesztő társaság egyes belső szabályzatainak megalkotása,
- köteles az üzleti titkot megőrizni,
- a munkáltatói jogok gyakorlása a városfejlesztő társaság munkavállalói felett,
- amennyiben szükséges dönt jogász szakértő személyéről és megbízási díjáról,
- kizárólagos jogkörrel dönt a városfejlesztő társaság működésével kapcsolatosan keletkezett iratokba való betekintéssel összefüggő igényekről és kérdésekről,
- dönt az egyéb megbízási jogviszony keretében igénybe vett szakértők személyéről és megbízási díjáról,
- a szerződéskötések, a pénzügyi támogatások és a számszaki ellenőrzés felügyelete,
- felelős az akcióterületi tervek elkészítéséért, az akcióterületi fejlesztések megvalósításáért, mely magában foglalja az ezzel kapcsolatos előkészítő munkát, valamint a fejlesztések végrehajtását, projektmenedzsment biztosítása során,
- kapcsolattartás a támogatásban részesülő konzorciumi partnerekkel, támogatást nyújtó szervezetekkel és a támogatás felhasználását ellenőrizni jogosult szervezetekkel,
- minden olyan ügy, amelyet a városrehabilitációs alapszerződés az ügyvezető igazgató hatáskörébe utal.

Projektvezető

- az IVS keretén belül a megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlása vonatkozó üzleti tárgyalások megszervezése, a szerződések megkötésének előkészítése, valamint az Alapító elé terjesztése,
- a közterületek rendezési munkáinak irányításában való közreműködés (tervek elkészíttetése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele),
- koordinálási feladatok ellátása az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények esetében (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele),

- érintettek közötti koordinálási tevékenységek ellátása a magánvállalkozások építési tevékenységének bonyolítása során (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése),
- az akció mindenkorai pénzügyi egyensúlyának biztosítására vonatkozó előkészítési feladatok (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok elkészítése, esetleges bankhitelek felvételének előkészítése),
- dokumentálási kötelezettségre vonatkozó és információs feladatok ellátása (kapcsolattartás az Önkormányzattal, a Polgármesteri Hivatal osztályaival, lakossággal, vállalkozókkal, bankokkal, pályázatiíró szervezetekkel, közreműködő szervezetekkel és az ellenőrzést végző jogosult szervezetekkel),
- a városfejlesztő társaság belső szabályzataiban meghatározott feladatok végrehajtása, végrehajtatása, és a végrehajtás ellenőrzése,
- a városfejlesztő társaság fejlődésére vonatkozó célkitűzések kidolgozása,
- a városfejlesztő társaság éves üzleti tervének elkészítéséről való gondoskodás, és az ügyvezető elé való terjesztése,
- a gazdaságosság és hatékonyság fokozására vonatkozó intézkedések kidolgozása, végrehajtásuk értékelése, ellenőrzése,
- a városfejlesztő társaság feladatainak teljesítésére vonatkozó intézkedések kidolgozása, majd jóváhagyást követően az elvégzendő feladatok kiadása, elvégzésük ellenőrzése, értékelése, és beszámolás az intézkedések végrehajtásáról,
- a vezetésére bízott vagyon rendeltetésszerű kezelésére vonatkozó intézkedések kidolgozása, az ügyvezető igazgató elé való terjesztése, majd jóváhagyást követően az elvégzendő feladatok kiadása, ellenőrzése, értékelése, és beszámolás az intézkedések végrehajtásáról,
- a városfejlesztő társaság minőségbiztosítási rendszerének kialakítása, irányítása és felügyelete,
- a közvetlen felügyelete alá tartozó munkatársak munkájának irányítása, ellenőrzése és értékelése,
- a városfejlesztő társaság éves szakmai beszámolójának elkészíttetése,
- gondoskodik az ügyvezető utasításainak végrehajtásáról,
- köteles az Alapító, az ügyvezető igazgató és a könyvvizsgáló kérésére a városfejlesztő társaság ügyeiről felvilágosítást adni, annak irataiba való betekintést lehetővé tenni,
- biztosítja a lakosság és az érintettek tájékoztatását a fejlesztési feladatok előrehaladásáról az akcióterületen folyó munkákról, különös tekintettel a beruházások során fellépő esetleges akadályoztatásra,
- minden olyan ügy, amelyet az ügyvezető a munkaköri leírásban a projektvezető hatáskörébe utal.

Gazdasági igazgató:

- a városfejlesztő társasági vagyon kezelésével összefüggő pénzügyi és számviteli feladatok koordinálása,

- az éves költségvetés és a városfejlesztő társaság éves számviteli beszámolójának előkészítése,
- az éves üzleti terv és költségvetés összeállítása,
- az éves beszámoló összeállítása,
- a városfejlesztő társaság gazdasági és üzemeltetési feladataival kapcsolatos szerződéskötések, és a gazdasági feladatokkal kapcsolatos számszaki ellenőrzés felügyelete,
- döntés a működési célú pénzeszközök felhasználásáról,
- az akcióterületi fejlesztések pénzügyi megvalósíthatóságának előkészítése, koordinációja,
- a több éves pénzügyi terv alapján az éves és negyedéves pénzügyi tervek elkészítése, azok megvalósulásának nyomon követése,
- kapcsolattartás a támogatásban részesülő konzorciumi partnerekkel és a támogatást nyújtó szervezetekkel, valamint a releváns pénzügyi adatok összegyűjtése és szolgáltatása az Alapító, a támogatást nyújtó szervezetek és a támogatás felhasználását ellenőrizni jogosult szervezetek számára,
- a projekt mindenkorai pénzügyi egyensúlyának biztosítása (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok elkészítése, esetleges bankhitelek felvétele),
- dokumentálási kötelezettségre vonatkozó és információs feladatok ellátása (kapcsolattartás az Önkormányzattal, a Polgármesteri Hivatal osztályaival, lakossággal, vállalkozókkal, bankokkal, pályázatiíró szervezetekkel, közreműködő szervezetekkel és az ellenőrzést végző jogosult szervezetekkel),
- minden olyan ügy, amelyet az ügyvezető a gazdasági igazgató munkaköri leírásában a gazdasági igazgató hatáskörébe utal.

Műszaki igazgató:

- akcióterületi terv tervezési munkáinak koordinálása ellenőrzése;
- a közterületek rendezési munkáinak irányításában való közreműködés (tervek elkészítése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele);
- koordinálási feladatok ellátása az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények esetében (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele);
- a projekt mindenkorai előrehaladásának biztosítása;
- dokumentálási kötelezettségre vonatkozó és információs feladatok ellátása (kapcsolattartás az Önkormányzattal, a Polgármesteri Hivatal osztályaival, lakossággal, vállalkozókkal, bankokkal, pályázatiíró szervezetekkel, közreműködő szervezetekkel és az ellenőrzést végző jogosult szervezetekkel);
- beruházási kapcsolatok gondozása;
- fejlesztések műszaki tartalmának előkészítése;
- az akciótervhez szükséges műszaki információk közvetítése, beszerzése, koordinációja;

- a projektek végrehajtása során a műszaki tartalom biztosítása, a megvalósulás nyomon követése;
- kapcsolattartás a tervezőkkel, a bonyolítókkal, és a kivitelezőkkel, továbbá az engedélyezés során érintett hatóságokkal, támogatást nyújtó szervezetekkel és a támogatás felhasználását ellenőrizni jogosult szervezetekkel;
- a terület előkészítési munkák irányítása (bontások, közműépítési munkák elvégzése, ingatlanrendezéssel kapcsolatos feladatok ellátása az építési telkek kialakítása érdekében);
- minden olyan ügy, amelyet az ügyvezető a munkaköri leírásban a települési tervezői igazgató hatáskörébe utal.

Projekt asszisztens

- a keletkező dokumentáció és levelezések megfelelő nyilvántartása, irattározási teendők, postakönyv vezetése,
- gépelési - levelezési feladatok végzése,
- értekezletek jegyzőkönyveinek vezetése,
- az ügyvezető igazgató és a projektvezető, a gazdasági igazgató és műszaki igazgató tárgyalópartnereinek, ügyfeleinek fogadása, az ügyfelek eligazítása, szakmai rendezvények lebonyolításában való részvételével,
- a vezetők kiküldetésével, szabadságával kapcsolatos teendők intézése,
- telefax, e-mailek kezelése,
- irodaszerek megrendelése, raktározása, nyilvántartása, felhasználásra történő kiadása,
- kapcsolattartás.

Továbbá szükséges az alábbi feladatokat végző szakértők – szerződéses alapú - bevonása a feladat elvégzésébe:

- Jogi szakértő: A közbeszerzési törvény előírásainak betartása a projekt végrehajtása folyamán; a projektgazda önkormányzat döntés-előkészítő dokumentumainak (előterjesztések) előkészítése; a projekthez kapcsolódó szerződések előkészítése; a projekt képviselője esetleges jogvitákban.
- Műszaki ellenőri feladatok ellátása.
- A projekt külső kommunikációjáért felelős személy: nyilvánossági terv végrehajtásának koordinálása: rendezvények, sajtótájékoztatók szervezése, közreműködés a szolgáltatók kiválasztásában, kiadványok, tájékoztató anyagok tartalmi ellenőrzése; média képviselőivel való kapcsolattartás.

A feladatok mennyisége dönti el a szervezet létszámát, illetve, hogy egy feladatot külső szakértővel, vagy belső munkatársakkal kívánunk betölteni. Kezdetben a projekt lebonyolításra javasolt 5 fő állandó alkalmazása (Ügyvezető, projektvezető, műszaki igazgató, pénzügyi szakember, asszisztens), a létszám további bővítését a városfejlesztő társaságra bízott feladatok mértéke határozza meg.

A projektek lebonyolításába a városfejlesztő társaság tervezi eseti alapon szakértők bevonását.

Az operatív városfejlesztés másik szervezeti eszköze az Önkormányzat számára a 100%-os önkormányzati tulajdonú SZOVA Zrt, amely forprofit társaság, amely városfejlesztési divíziója révén főleg az alábbi tevékenységek végzésével kapcsolódik a stratégiai szinten elhatározott városfejlesztési műveletek megvalósításába:

- az egyes városfejlesztési műveletek megvalósításához szükséges ingatlanok tulajdonjogának megszerzése,
- szociális városrehabilitációs beruházások tárgyát képező szociális bérlakások gazdája,
- ipari parki feladatok ellátása (Claudius Ipari Park jogutódja).

A Városfejlesztési tevékenység, mint önálló szervezeti egység a vezérigazgató közvetlen irányítása és felügyelete alatt működik. Feladata az Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) megvalósításának elősegítése Szombathely Megyei Jogú Város területén az alábbi tevékenységek ellátása révén:

- az IVS keretén belül a megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlása (üzleti tárgyalások lebonyolítása, szerződések előkészítése és megkötése),
- a terület előkészítési munkák irányítása (bontások, közműépítési munkák elvégztetése, ingatlanrendezéssel kapcsolatos feladatok ellátása az építési telkek kialakítása érdekében),
- a közterületek rendezési munkáinak irányítása (tervek elkészíttetése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele),
- az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények (pl. közintézmények, szociális lakás, stb.) esetében a beruházói feladatok ellátása (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele),
- a magánvállalkozások építési tevékenységének koordinálása (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése),
- az akció mindenkorai pénzügyi egyensúlyának biztosítása (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok elkészítése, esetleges bankhitelek felvétele),
- adminisztratív, információs feladatok ellátása (kapcsolattartás az Önkormányzattal, a Hivatal ügyosztályaival, lakossággal, vállalkozókkal, bankokkal).

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Szombathely gazdaságában az elmúlt 20 évben radikális változások történtek. Lezajlott a privatizáció, meghatározó súllyal megjelent a külföldi tőke, jelentős számú kis- és középvállalat alakult, és felgyorsult – ha kisebb mértékben is – a terciér ágazatok fejlődése is.

A város gazdasági mutatói közül több is hosszú időn keresztül kedvezően alakult; így a GDP egy főre jutó nagysága, a beruházások nagysága, az ipari termelés volumene, az export aránya vagy a külföldi érdekeltségű vállalkozások száma és tőkeereje. Az utóbbi években azonban a korábbi kiemelkedő értékek az átlagos szint irányába mozdultak el, s kezdtek elmaradni az élenjáró térségektől.

A jövőre nézve azzal is tisztában kell lenni, hogy a helyi befektetési környezet is megváltozott, s a korábbi tőkevonó potenciál is csökkent. A megemelkedett reálbérszínvonal miatt a város ma már kevésbé vonzó telephely, mint korábban volt, s mindehhez hozzájárul az is, hogy az Unió irányelveinek megfelelően korlátozottak a nagybefektetőknek kínálható kedvezmények. Az új helyzet új stratégiákat is igényel. Ma már nem elég csak a földrajzi helyzet és a költségelőnyök passzív kihasználására koncentrálni. A tartós versenyképesség követelménye a gazdaság és a helyi gazdaságpolitika részéről is újszerű szemléletet és magatartásmódokat tesz szükségessé.

Egyfelől nagyobb figyelmet kell fordítani a tőkemegtartó képesség fokozására, különös tekintettel arra, hogy a magasabb hozzáadott értékű tevékenységek kihelyezése általában a meglévő bázisokat követi, másfelől minőségileg új befektetési környezetet kell teremteni ahhoz, hogy a magasabb szintű tevékenységeket meghonosító újabb tőkebeáramlási hullám megindulását előmozdíthassa.

Mindeközben minden lehetséges módon elő kell segíteni a helyi kis- és középvállalkozói szféra megerősödését, hiszen csak ez teremtheti meg a tartós és kiegyensúlyozott gazdasági fejlődés biztonságát.

A városvezetés eltökélt szándéka, hogy a helyi gazdaság minden szereplőjével olyan együttműködésre és kapcsolatra törekszik, amely megalapozza azt a gazdasági fejlődést, ami az egyetlen járható út a jelenlegi adósságcspadából való kitörésre, s ami megteremtheti a város jövőbeni fejlődésének pénzügyi és gazdasági alapjait.

A gazdaság fejlesztése, a gazdaság fejlődésének elősegítése az egyik legfontosabb prioritás a következő években.

Megoldandó problémáink

- Köz- és magánszféra aktív partnerségének hiánya
- Megváltozott befektetői környezet
- Tőkevonó potenciál csökkentése
- Beruházás ösztönzési aktivitás nem kellő hatékonysága

A jövő pénzügyi és gazdasági alapjának megteremtése

- A megfelelő közlekedési infrastruktúra megteremtése kiemelt cél. A 86-os út fejlesztésének felgyorsítása és mielőbbi befejezése a város felemelkedése szempontjából elengedhetetlen.
- A telephelykínálat, telephelyi feltételrendszer megfelelő kialakítása szükséges a tőkevonó képesség javításához.
- A szakképzett munkaerő biztosítása önkormányzati feladat, ezt a célt szükség esetén a képzési rendszer átalakításával kell elérni.
- Szoros együttműködés szükséges a városban működő vállalkozásokkal, hogy a bennük rejlő fejlődési potenciált maximálisan kihasználhassák.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitiká

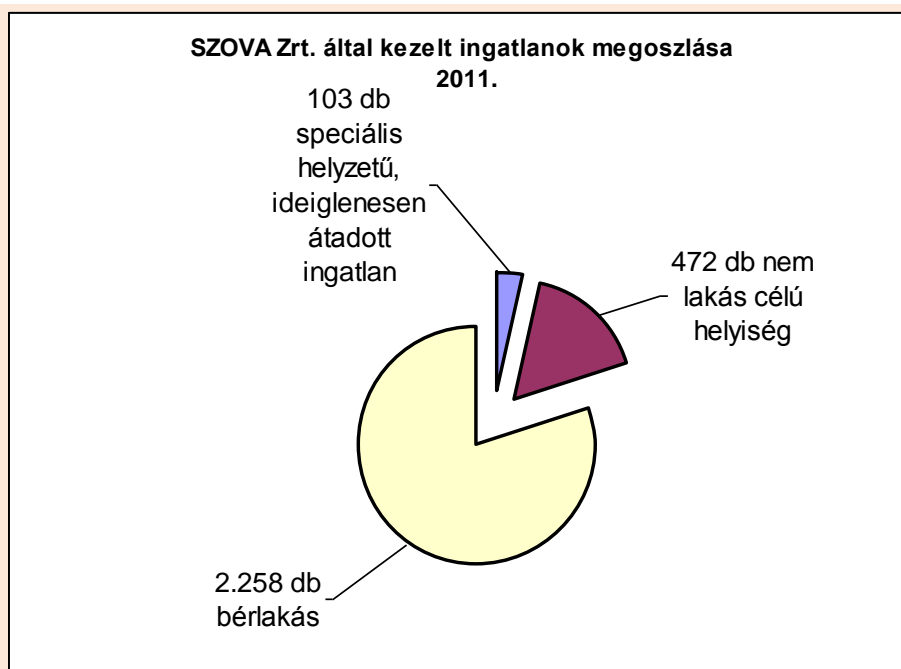
Az önkormányzat saját intézményeiben a hatályos jogszabályoknak megfelelő foglalkoztatáspolitikát folytat.

„KÖZÖS JÖVŐNK SZOMBATHELY - SZOMBATHELY A XXI. SZÁZAD MÁSODIK ÉVTIZEDÉBEN - SZOMBATHELY MEGYEI JOGÚ VÁROS TÁRSADALMI-GAZDASÁGI PROGRAMJA” című dokumentum szerint az önkormányzat, mint a helyi fejlesztések irányító szereplőjének - a kormányzati törekvésekkel összhangban – a legfontosabb célja a foglalkoztatás növelése. A magasabb foglalkoztatás megvalósításának elengedhetetlen feltétele új munkahelyek létrehozása, ami nem megy egyik napról a másikra. „Első az értékteremtő munka” elv alapján minden lehetséges eszközzel azok munkába állását kell támogatni, akik képesek a munkavégzésre, és a befizetéseik által előteremtett hagyományos pénzbeli ellátásokkal és szolgáltatásokkal azon emberek méltó megélhetését biztosítani, akik munkára képtelenek. Az elfogadott önkormányzati társadalmi-gazdasági program szerint ilyen eszköz lehet például a városban jelenlévő egyetemi tudományos és kutatószféra, illetve a kreatív, vállalkozó szellemű fiatal diplomások és az innovatív vállalkozói kör (és folyamatos fejlesztésre ösztönzött beszállítók) közös működéséhez szükséges infrastruktúra megteremtése, amely egyszerre szolgálhatná a helyi gazdaság erősödését, és ezen keresztül a foglalkoztatási helyzet javulását, valamint a helyi közép- és felsőoktatás fejlődését.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Elsősorban az önkormányzati tulajdonú ingatlanokat érintő bevételekkel és kiadásokkal való szoros összefüggés miatt, említést igényel az a tény, hogy a SZOVA Zrt. különböző típusú ingatlanok kezelését látja el. A bérleményként hasznosított lakás és nem lakás célú helyiségek mellett a társaság kezeli ugyanis azon önkormányzati tulajdonban álló egyéb, bevételt nem termelő, ideiglenesen átadott ingatlanokat is, melyet Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata annak más célú hasznosításáig ad a SZOVA Zrt. kezelésébe.

A társaság által az önkormányzattal 2006. május 31. napján megkötött üzemeltetési szerződés alapján kezelt ingatlanok körét, darabszám szerinti megoszlását – a 2011. decemberi állapot szerint – az alábbi ábra mutatja:

2011. év végén összesen 472 db nem lakás célú helyiség kezelését látta el a SZOVA Zrt., melyek között 11 db műhely, 13 db hőközpont, 27 db raktár, 46 db iroda, 49 db üzlethelyiség, 55 db életvédelmi-helyiség (óvóhely), 68 db egyéb helyiség, illetőleg 203 db személygépkocsi tároló található. 2011. december 31. napján összesen 2.258 db lakás kezelését látta el a társaság.

Az önkormányzati tulajdonban álló lakásállomány alakulását az utóbbi öt esztendőben az alábbi grafikon szemlélteti:

Az adatokat áttekintve elmondható, hogy az elmúlt öt évben a lakások állománya folyamatosan, de viszonylag kismértékben csökkent. 2011. évben a lakások száma 18-cal csökkent. Ez a 2010. évi adatokhoz viszonyítva 0,8 %-os csökkenésnek felel meg.

Az alábbi kördiagram az önkormányzati tulajdonban álló bérlakások komfortfokozat szerinti megoszlását ábrázolja:

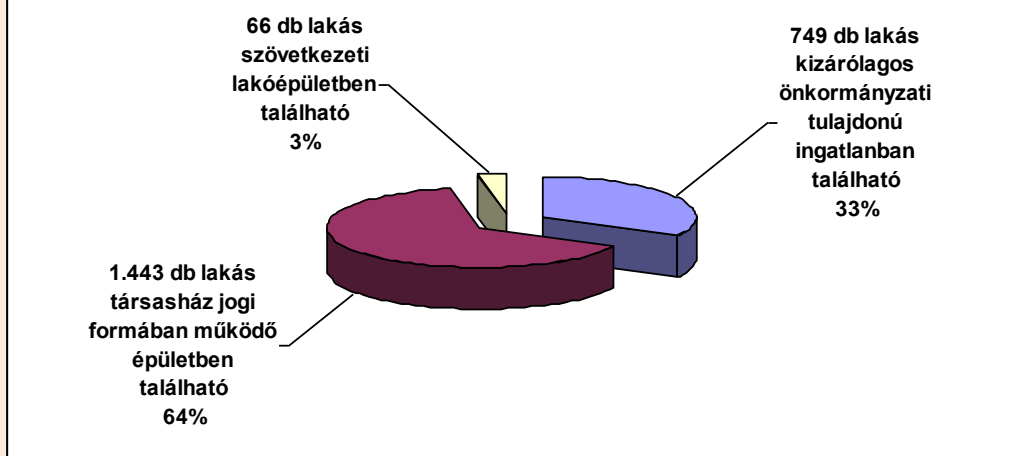
A lakások csoportosítását két leglényegesebb jellemzőjük szerint – szobaszám, komfortfokozat – az alábbi táblázat tartalmazza:

szoba- szám	komfortfokozat					összesen
	összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort- nélküli	szükség- lakás	
1	484	280	90	217	16	1 087
1 + fél	73	140	15	16		244
1 + 2 fél	93	14	1			108
1 + 3 fél		1				1
2	401	225	22	31		679
2 + fél	34	13		2		49
2 + 2 fél	3	1				4
3	53	23	2	2		80
3 + fél	1					1
4	2	2				4
4 + fél		1				1
össz.:	1 144	700	130	268	16	2 258

A fenti adatokból is kitűnik, hogy a félkomfortos lakások mindössze az állomány 6%-t, míg a komfortnélküli lakások az állomány 12%-t teszik ki. E két kategóriába összesen 398 db bérlemény tartozik, melyek 77,1%-a egyszobás, 7,8%-a 1+fél szobás, 13,3%-a 2 szobás. Így a maradék 1,8%, azaz összesen csak 7 db önkormányzati bérlakás nagyobb alapterületű.

A lakások kezelése szempontjából fontos megkülönböztetni azt, hogy a lakások milyen típusú lakóépületben találhatóak. Ezt szemlélteti az alábbi kördiagram:

Önkormányzati tulajdonú bérlakások megoszlása a bérlakásnak helyet adó épület jellege szerint 2011.

Az ábra alapján megállapítható, hogy az önkormányzati bérlakások döntő többsége, 64%-a társasházban található. E lakások közül 918 db olyan lakóépületben található, amelynek közös képviseleti feladatait, illetve kezelését az előző év végén a SZOVA Zrt. látta el. Mindössze az önkormányzati tulajdonú lakásállomány 3%-a található szövetkezeti épületben. A maradék 33%, azaz 749 db bérlakás kizárólagos önkormányzati tulajdonú épületben kap helyet. A kizárólagos önkormányzati tulajdonú épületek kezelését ugyancsak a SZOVA Zrt. végzi. 2011. december 31. napján összesen 85 kizárólagos önkormányzati tulajdonú lakó- és egyéb épület kezelését láttuk el, ezek között azonban vannak olyanok is, amelyek kizárólag nem lakás célú helyiségeknek adnak helyet.

Az önkormányzati tulajdonban álló bérlakások 2011. évi hasznosításának bemutatása

2011. december 31-én Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonában álló 2.258 bérlakás közül összesen 1.952 db bérlakás volt különböző jogcímen lakott. Ez mintegy 86,4%-os kihasználtságot jelent. 2010. év ugyanezen adatához (86 %) képest ez nagyon kismértékű, 0,4%-os növekedést jelent, azonban a 2009-es adathoz (87%) némileg kevesebb lakott lakást tükröz. Összességében elmondható, hogy a lakások kihasználtsága a korábbi éveknek megfelelő arányban alakult.

A fenteből következik, hogy a bérlakás-állomány 13,6 %-a, azaz pontosan 306 db lakás 2011. végén üresen állt. 2011. december 31. napján az összesen 1.952 lakott lakás 79,1%-ban, 1.545 db lakásban lakott bérlő, a lakott állomány 15,3%-ban laktak jogcím nélküli használók, 3,5%-ában szociális szálláshasználók, az állomány 1,2% volt MOP-szállásként hasznosítva, illetőleg 0,5 %-a állt helyreállítás alatt. Összesen 6 db önkormányzati tulajdonban lévő lakást tartottunk nyilván átmeneti szállásként (0,3%), 1 db bérlemény pedig – a korábbi évekhez hasonlóan – ingyenes használat keretében került hasznosításra (0,1%).

Az előző év ugyanilyen adataihoz viszonyítva elmondható, hogy 2,3 %-kal csökkent a bérlők, míg 2%-kal a jogcím nélküli használók aránya, azonban 4 db lakással több bérlőben laktak az év végén szálláshasználók (MOP Házban élők, átmeneti szálláshasználók). A korábbi évhez viszonyítva új jogintézményként tartják nyilván a szociális szálláshasználókat, valamint azon lakások leendő bérlőinek státuszát, akik a vizsgált időpontban a bérlőhelyreállítását végezték, azaz még nem minősültek bérlőknek, de a lakás-helyreállítás befejezését követően bérlővé válhatnak.

A 2011. január 1. napján hatályba lépett új lakásrendelet új jogintézményként vezette be Szombathely városában a szociális szállást, mely a 36/2010. (XII.01.) önkormányzati rendelet 3.§ c) pontjában meghatározott jogszabályi definíció alapján „önkormányzati bérlakásban lakó és alacsony jövedelmük miatt a bérlakás fenntartására nem képes, így lakhatásukban veszélyeztetett személyek részére szociális helyzet alapján biztosított, szociális szolgáltatásokkal összekapcsolt átmeneti lakhatási forma.” Szociális szállás – a fenntarthatóság érdekében – komfortnélküli, vagy félkomfortos komfortfokozatú lakás lehet.

A szociális szálláshasználókkal szemben az önkormányzat elvárása, hogy a Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival rendszeresen, szorosan együttműködjenek. Az együttműködés kereteit, célját a szálláshasználók és a szociális szolgáltató között létrejött együttműködési megállapodás rögzíti. A szociális szállás használatával a SZOVA Zrt., mint a bérlakás kezelője, illetőleg használatba-adója szálláshasználati szerződést köt.

Amennyiben ezen feltételeknek és kötelezettségeknek a szociális szálláshasználó nem tesz eleget vagy nem fogadja el a számára felajánlott szociális szállást, lakhatásáról – a jogszabályban előírt határidőn belül – maga köteles gondoskodni. 2011. december 31. napján 68 szociális szálláshasználót tartottak nyilván. A szociális szálláshasználók által lakott lakások közül 9 db volt félkomfortos (13,2%), 58 db volt komfortnélküli (85,3%), illetőleg 1 db minősült szükséglakásnak (1,5%).

Általánosságba elmondható, 2011. évben is a korábbi évek tapasztalatainak megfelelő arányban üresedett meg önkormányzati bérlakás. Így az év végén összesen 306 üres bérlőhelyt tartottak nyilván. Ez a szám 14-gyel kevesebb a 2010. év végén nyilvántartott üres lakások számához képest, azonban 11 db-bal több, mint a 2009. év végi adat.

A vasi megyeszékhelyen a költségvetésből 2013-ban 50 millió forintot fordítanak 30 lerobbant önkormányzati bérlakás felújítására. 2013-ban Szombathely összesen 250, üresen álló önkormányzati bérlakással gazdálkodhat. Szombathelyen sikeresen működik az úgynevezett szociálisszálláshely-program. Itt azoknak segítenek, akik alacsony jövedelműek, a lakbért sem tudják fizetni, a felhalmozott hátralék miatt pedig a bérleti viszonyukat felmondták. Számukra olyan félkomfortos szociális szállást kínálnak, amelyben a család együtt maradását az önkormányzat szociális támogatásokkal is segíti. A programban a részvétel egyik feltétele, hogy a szociális szállás lakója köteles folyamatosan együttműködni a családsegítő szolgálattal. A szolgálat iránymutatást ad a felhalmozott közüzemi hátralékok törlesztéséhez.

A lakásgazdálkodással kapcsolatos bevételek és kiadások alakulása

A kezeléssel összefüggő tevékenység lényege, hogy az üzemeltetési szerződés alapján „az önkormányzati lakás és nem lakás céljára szolgáló helyiségek hasznosításából származó bevételek az önkormányzat bevételeit képezik. E bevételek szolgálnak fedezetül az önkormányzati ingatlanok üzemeltetésével, fenntartásával kapcsolatos kiadásokra. A tevékenység pénzforgalma elkülönített számlán, a SZOVA Zrt. által az OTP Bank Nyrt.-nél vezetett ún. „lakóház-javítási számlán” kerül lebonyolításra.

2011. évi bevételek:

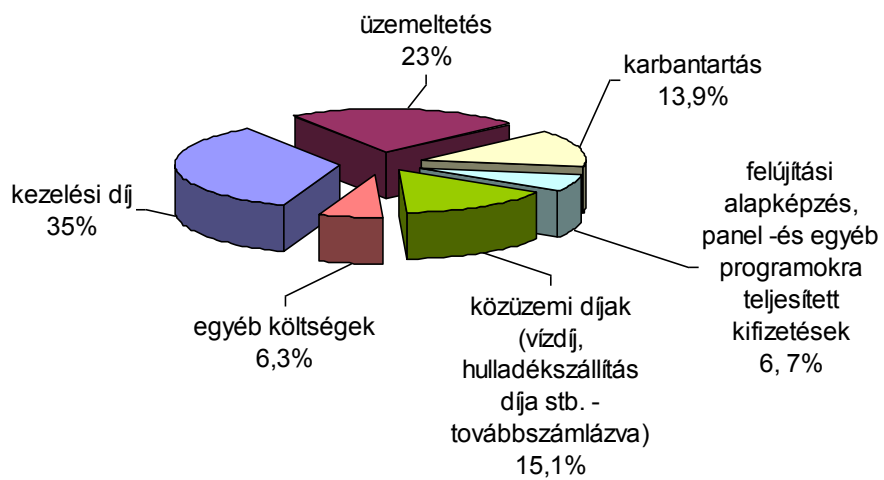
A lakóház-javítási számla bevételeit alapvetően a lakás és nem lakás célú helyiségek hasznosításából származó bérleti díjak, valamint a tovább számlázott közüzemi, takarítási, hulladékszállítási és egyéb díjak jelentik, melyeket az ún. egyéb tevékenységből származó bevételek (pl. késedelmi kamat, illetékmegtérülés, ingyenes használatokkal kapcsolatban tovább számlázott díjak) egészítik ki. A 2011 évi bevételek fentiek szerinti százalékos megoszlását az alábbi diagrammal szemlélteti:

2011. évi kiadások, a bevételek felhasználása:

Az ún. „lakóház-javítási számla” kiadási oldalát az önkormányzati tulajdonú ingatlanok karbantartására, üzemeltetésére fordított kiadások jelentik. Az önkormányzati bérlemények bevételeinek 2011. évi felhasználását az alábbi ábrával szemléltetjük.

**Önkormányzati tulajdonú ingatlanok hasznosításából
származó bevételek felhasználása
2011.**

1.10.6. Intézményfenntartás

Az elfogadott Önkormányzati Finanszírozási Program végrehajtása és a jövőbeni fizetőképesség fenntartása érdekében az önkormányzat megkezdte saját feladatainak áttekintését, annak átgondolását, hogy a jelenlegi intézményi struktúra és a meglévő támogatási rendszerek mennyiben látják el hatékonyan feladataikat, mennyiben járulnak hozzá az önkormányzatnak a megváltozott gazdasági környezetben folytatott, a gazdaság és a lakosság igényeihez igazodó feladatellátásához.

A pénzügyi egyensúly megteremtéséhez szükséges csökkentések megjelennek már a 2013-as költségvetési rendeletben is.

2013-ban fenntartott önkormányzati intézmények

Óvodák és oktatási intézmények:

- Aréna Óvoda
- Barátság Óvoda
- Pipitér Óvoda (Bem.9)
- Hétszínvirág Óvoda (Bem J.u.33.)
- Szivárvány Óvoda (Deák F. u.)
- Donászy Magda Óvoda /Losonc u. Óvoda
- Mesevár Óvoda (Gagarin u.)
- Játéksziget Óvoda (Győzelem u.)
- Kőrösi Csoma Sándor Utcai Óvoda
- Gazdag Erzsébet Óvoda (Krúdy Gy. u.)
- Maros Óvoda
- Vadvirág Óvoda
- Margaréta Óvoda (Margaréta u.)
- Napsugár Óvoda
- Szűrcsapó Óvoda
- Mocorgó Óvoda (Váci M. u.)
- Benczur Gyula Utcai Óvoda
- Weöres Sándor Óvoda (Márton Á. u.)
- Művelődési GAMESZ

Kulturális intézmények:

- Agora
- Mesebolt Bábszínház
- Savaria Szimfonikus Zenekar
- Berzsenyi Dániel Könyvtár
- Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum és tagintézményei:
 - ISEUM Savariense Régészeti Műhely és Tárház
 - Szombathelyi Képtár
 - Smidt Múzeum

- Vasi Skanzen
- Járdányi Paulovics István Romkert
- Látványtár

Egészségügyi intézmény:

- Egészségügyi Alapellátó Intézmény

Szociális intézmények:

- Egyesített Bölcsődei Intézmény
- Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat

Egyéb intézmények:

- Vásárcsarnok

1.10.7. Energiagazdálkodás

Szombathely Megyei Jogú Város tervezi, hogy 2015-ig elkészítteti a város energetikai auditálását és megfogalmazza energetikai koncepcióját az összvárosi szintű energiafelhasználás csökkentésére, a CO₂ kibocsátás redukálása és a megújuló energiák felhasználási arányának növelése érdekében az EU 2020 stratégiában foglaltakkal összhangban.

A jelen vizsgálatnak nem feladata a város energiagazdálkodási megújításának megalapozását szolgáló városi energetikai helyzetfeltárás kidolgozása, a majdani energetikai szakági helyzetfeltárás előkészítésének támogatása érdekében azonban már ebben az általános településfejlesztési vizsgálati szakaszban is megfogalmazhatóak az alábbiak.

A városi szinten össztársadalmi szempontból értelmezhető hatékonyságnövelésnek alapvetően az alábbi három fő iránya körvonalazható a jelenlegi vizsgálati szinten:

Az első az energiatudatosság fokozása mind intézményi, mind lakossági szinten, és a szemlélet átalakításával párhuzamosan a rövid távon megtehető üzemeltetési racionalizálási lépések megtétele.

A második a meglévő épületállomány energetikai hatékonyságnövelése és korszerűsítése az épületek EU-normáknak megfelelő hőszigetelésétől a megújuló energiák hasznosítására épülő városi szinten integrált energetikai rendszer kialakításáig, amiben (ez a jelen vizsgálatban, egyelőre kizárólag a technikai előfeltételek elvi létezése szempontjából állítható) a technológiaikon kívül az egyéb feltételek kialakulása esetén már közép távon is látványos induló eredményeket lehet elérni.

A harmadik szint a településszerkezeti és településhálózati kérdések szintje, ugyanis a modern nyugati társadalmakban az össztársadalmi szintű energia pazarlás egyik legnagyobb jelentőségű kiváltó oka a városok térbeli szétszóródásával, szétterülésével ("urban sprawl") a szuburbanizációs és dezurbanizációs folyamatok következtében létrejött településrendszer valamint a korszerű funkcionista városépítés árnyoldalaként kialakult monofunkcionális városszerkezeti egységekből összetevődő

városszerkezet által gerjesztett lakossági mobilitási kényszerpályák kialakulása motorizált egyéni közlekedési eszközök használatával. Ennek a folyamatnak a kedvezőbb irányba fordítása a legnehezebb, mert térségi településrendszeri valamint összárosi városszerkezeti és városrészi szintű összehangolt gondolkodást és beavatkozási rendszert feltételez, amelynek rövid távon történő kialakulása esetén lehet a koncepció időtávján belül látható eredmények elérését remélni. Ugyanakkor a város jövőbeli környezeti, gazdasági fenntarthatósága jelentős mértékben múlik ezen a tényezőn is, hiszen ezen a szakterületen végzett vizsgálatok arra utalnak, hogy összességében egy nulla hagyományos energiafelhasználású lakás használata az agglomerálódó térség egy távoli pontján a városban dolgozó, illetve tanuló tagokból álló család esetén, a közlekedés miatt, összességében jóval több hagyományos forrásból előállított energiát emészt fel, mint egy olyan - jelenleg még hipotetikus lakásé - amely a városközpontban van, és üzemeltetését még nem lehet 100%-ban megújuló energiaforrásokból megoldani "csak majdnem". A városszerkezet és a településhálózat ezen felismerésnek megfelelő átalakítása azonban csak a konkrét adottságokon és tényeken alapuló, rendkívül összetett tervező és összehangolt fejlesztő munka eredményeként, hosszabb távon jöhet létre, és nem lehetetlenítheti el az ellentétes irányban (szuburbanizációs, dezurbanizációs folyamatok) eddig történt egyéni és társadalmi befektetések megtérülését. A kihívás hosszabb távon kedvező társadalmi, gazdasági hatást és fenntartható városfejlesztést és településfejlesztést eredményező megválaszolásához, a szükséges megoldások társadalmi részvétellel történő kialakításához tehát idő kell, még azon felül is, ami az alapvető gazdasági és szakmai előfeltételek biztosításához szükséges.

Az erőforrások oldaláról a város és térsége kedvező természeti adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy épületeinek fűtéséhez és meleg víz ellátásához, továbbá esetleg a háztartások igényeinek legalább részben történő kielégítéséhez valamint a közvilágításhoz szükséges energiát jelentős arányban megújuló energiaforrások integrált rendszerben történő kihasználására épülő városi energetikai rendszerrel tudja biztosítani 2030-ra.

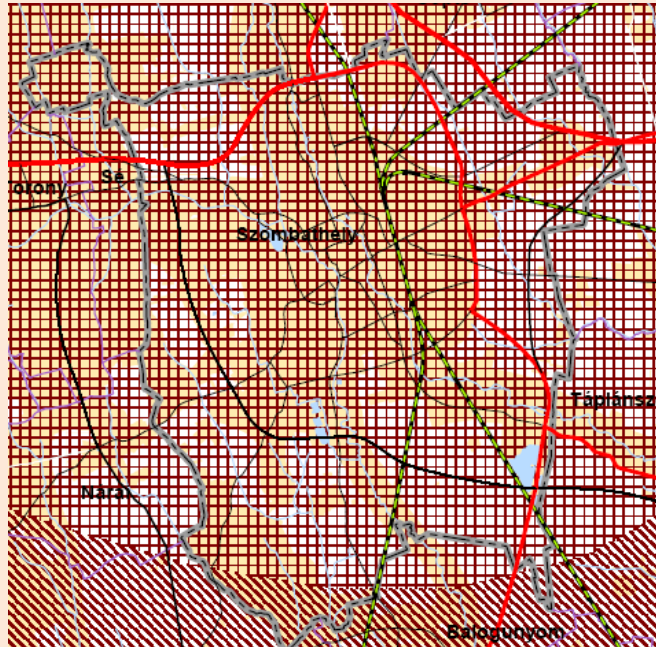
Az említett természeti adottságok:

- a város körüli térség jelentős mértékű erdősültsége, ami Vas megye egésze tekintetében meghaladja az országos átlagot, illetve az energiaültetvények elhelyezésére elvileg alkalmas, rendelkezésre álló természeti, illetve mezőgazdasági területek, amelyek a biomassza energetikai célú felhasználását, például a távfűtéshez szükséges hőenergia termelés import gáztól való függetlenítése érdekében lehetővé teszik;
- az évi napsütéses órák száma az 1.20. pontban foglalt részletes kimutatás szerint összesen 1848 óra, ami eléri azt a értéket, amelyen Nyugat-Európában napkollektoros és napelemes meleg víz és elektromos energia termelő napkollektoros és napelemes rendszereket működtetnek, amelyek az új vagy a felújításra kerülő épületeknél a hőszivattyús fűtési rendszerek nélkülözhetetlen tartozékai;
- a jelen vizsgálat 1.3. pontjában bemutatott Vas megye Területrendezési Terve elemzésében az ajánlott megyei övezetek b) pontjában szereplő ábra azt mutatja, hogy a város egész területe alkalmas szélérőművek elhelyezésére.

A megújuló energiaforrások épület szintű hatékony energetikai hasznosításának azonban elemi előfeltétele, hogy az érintett épületek az EU-normáknak megfelelően hőszigetelésre kerüljenek. Ebben az értelemben a város

épületállományának túlnyomó része a megfelelő mértékű hőszigetelés kialakítására szorul, kivételt ez alól csak az utóbbi időkben az EU hőszigetelési normáinak megfelelően megépített vagy felújított épületek jelentenek.

Szélerőművek létesítésére ajánlott terület

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

1.11.1 Településüzemeltetési szolgáltatások

Kéményseprő-ipari közszolgáltatás:

2008. év végén új nyilvános pályázat került kiírásra, melyet a korábbi két szolgáltató nyert meg. A vállalkozókkal 5 évre szóló közszolgáltatási szerződést kötött Szombathely MJV Önkormányzata. A város közigazgatási területe továbbra is két kéményseprő körzetre van felosztva, és ennek megfelelően a két vállalkozó látja el a feladatokat a rendeletben meghatározott egységes áron. A város déli területén a Vas megyei Kéményseprő és Tüzeléstechnikai Kft., az északi részén pedig a Vasi Füstfaragók Kft. végzi a szolgáltatást.

Köztisztasági feladatok ellátása:

Szombathelyen a 100% önkormányzati tulajdonban lévő SZOVA Zrt., vállalkozási szerződés keretében látja el a rendszeres köztisztasági feladatok valamint egyéb városgazdálkodási szolgáltatásokat. A feladatok finanszírozására 2012. évben 300.000.000 Ft. állt rendelkezésre. A szerződés határozatlan időtartamú.

Települési szilárd hulladék elszállításával kapcsolatos közszolgáltatás:

A SZOVA Zrt.-vel megkötött közszolgáltatási szerződés 2013. december 31-ig érvényes. A közszolgáltatási feladatokat ellátása során a SZOVA Zrt. egyedi szerződéseket köt a lakossággal.

Települési folyékony hulladék összegyűjtése és elszállítása:

A közszolgáltatás ellátására az önkormányzat és a Sárvár Pannon-víz Kft. között létrejött szerződés 2013. június 31-ig szól. Ez esetben is a szolgáltatás során a szolgáltató közvetlen elszámolásos viszonyban áll a megrendelővel.

Temetkezés üzemeltetés-fenntartás:

A feladatokat közbeszerzési eljárás során elnyert pályázat alapján a Vas Megyei Temetkezési Kft. látja el. A kegyeleti közszolgáltatási szerződés 2012. december 1-től 2017. nov. 30-ig szól. Az 5 éves időtartam alatt az önkormányzat 230.400.000 Ft fedezetet biztosít a feladatok elvégzésére.

Települési zöldfelületi rendszerek:

A város tulajdonában álló közterületi és egyéb zöldfelületi rendszerek fenntartását, valamint e feladatokhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások végzését a Szombathelyi Parkfenntartási és Temetkezési Kft. végzi vállalkozási szerződés keretén belül. A szerződés 2011. január 1. – 2013. december 31-ig érvényes. A 2013. évi parkfenntartási feladatok ellátására 284 160 000 Ft áll rendelkezésre.

Helyi közösségi közlekedési szolgáltatás:

Vasi Volán Zrt.

Útfenntartás, útüzemeltetés:

Szombathely MJV Önkormányzata.

1.11.2. Okos város települési szolgáltatások

Az okos város települési szolgáltatások témaköre az 56/2017. (III. 20.) Korm. rendelet (a Továbbiakban: R1) által került be a a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012 (XI. 8.) Korm.rendelet 1. (a Továbbiakban: R2) Mellékletébe a Megalapozó Vizsgálat Helyzetfeltáró Munkarészének R2 előírásai szerint kidolgozásra kerülő tartalmi elemeként a településüzemeltetési szolgáltatásokhoz kapcsolva.

Az R2 2. §-a szerint R2 alkalmazásában *okos város*: olyan település, amelyik az integrált településfejlesztési stratégiáját okos város módszertan alapján készíti és végzi; az *okos város módszertan*: települések vagy települések csoportjának olyan településfejlesztési módszertana, amely a természeti és épített környezetét, digitális infrastruktúráját, valamint a települési szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság fokozott bevonásával fejleszti. R2 2. §-9d. pontja szerint a *települési szolgáltatások*: a településen elérhető szolgáltatások összessége. Az R2 6.§ (2b) bekezdés szerint az okos város a stratégiáját a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: Lechner Tudásközpont) által biztosított okos város módszertan alapján készíti el.

A jogszabályi meghatározásból látható, hogy az okos város rendkívül komplex dolog. Ahhoz, hogy egy település megfelelhessen R2 okos város meghatározásának, nem csak természeti és épített környezetére, digitális infrastruktúrájára vonatkozó településfejlesztési módszertanának, hanem a településen elérhető szolgáltatások összessége minőségének és gazdasági hatékonyságának fejlesztését is a jogszabály előírásainak megfelelően kell végeznie. A településen elérhető szolgáltatások összességének elválaszthatatlan részét képezik a magánszféra vállalkozásai által piaci alapon nyújtott szolgáltatások is. Ahhoz, hogy egy települési önkormányzat megfeleljen az okos város jogszabályi előfeltételeinek, a a magánszféra vállalkozásai által piaci alapon nyújtott szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát is fejlesztenie kell R2 előírásainak megfelelően.

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások;
5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
6. óvodai ellátás;

7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
8. gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
9. szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
10. lakás- és helyiséggazdálkodás;
11. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
12. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
13. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
14. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
15. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
16. sport, ifjúsági ügyek;
17. nemzetiségi ügyek;
18. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
19. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
20. hulladékgazdálkodás;
21. távhőszolgáltatás;
22. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

A helyi önkormányzat - a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével - önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata nem hozott olyan döntést, hogy önként vállalt feladatként R2 előírásainak megfelelően fejleszti a településen elérhető szolgáltatások összességének - köztük a képezik a magánszféra vállalkozásai által piaci alapon nyújtott szolgáltatásoknak is - minőségét és gazdasági hatékonyságát.

Ennek megfelelően nem készült okos város módszertan szerinti településfejlesztési stratégia, amelynek integráns tartalmi elemét képezhetnék az R1 szerinti okos város települési szolgáltatások.

Az ITS, mint megvalósításorientált településfejlesztési alapidokumentum a készítésére vonatkozó 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet szakmai tartalmát megalapozó szakpolitikai iránymutatásnak, a szakmai felügyeletet gyakorló minisztérium által 2009. január 28-án közzétett Városfejlesztési kézikönyvnek megfelelő megközelítésben és tartalommal foglalkozik a városfejlesztés, településfejlesztés stratégiai tervezésével. Ennek megfelelően az ITS készítése szempontjából a "településfejlesztés, városfejlesztés" a városi szövet egy új vagy megújult darabjának előállítását jelenti. A városi szövet az épületek és az épületek által alkotott épített terek együttese, a helyi társadalom

életének és működésének fizikai kerete – a városi élet anyagi hordozója. Az előzőekben értelmezett városi szövet és a város társadalmi és gazdasági élete összefüggő rendszert alkot, melynek elemei kölcsönösen hatással vannak egymásra és együttesen, összefüggésükben határozzák meg a városi élet minőségét és a város versenyképességét, attraktivitását. Az ITS tehát azoknak a városi szövetbe építési tevékenységgel történő fizikai beavatkozásoknak a közép távú integrált stratégiai tervezésére fókuszál, amelyek elősegítik a település jövőképeinek megvalósítását. Az ITS tárgya tehát alapvetően a városi szövet fizikai átalakítására irányuló középtávú fejlesztési terv megvalósításorientált, integrált szemléletű megfogalmazása, amit kizárólag az antiszegregációs programok keretei között egészít ki a társadalom, az emberek életébe való közvetlen beavatkozás tervezésével. A Megalapozó Vizsgálat Helyzetfeltáró munkarésének célja az említett beavatkozások megalapozása.

A településfejlesztés szempontjából R2 három fizikai környezeti elemre vonatkozóan rögzít alapvető szempontokat. A fizikai környezet említett elemei: a természeti és épített környezet, a digitális infrastruktúra. Az alapvető szempontok abban állnak, hogy az említett környezeti elemeket az okos város módszertan korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság fokozott bevonásával fejleszti.

A 2014-ben elkészült Helyzetfeltárást áthatotta a környezeti (természeti és épített környezeti), társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható fejlődés településfejlesztési és településrendezési eszközökkel történő előmozdításának szándéka. Ez a szándék következetesen érvényesült a Helyzetfeltárára épülő Helyzetértékelésben, és az annak megfelelően az Önkormányzat által jóváhagyott hatályos Településfejlesztési Konceptióban is, amelyben hangsúlyos alapelvként jelenik meg. Ennek megfelelően a fenntartható fejlődés követelményeinek érvényesítésén alapul a hatályos ITS és így készülnek jelenleg az új településrendezési eszközök. Az említett hatályos dokumentumok a lakosság fokozott bevonásával készültek, amit a hatályos jogszabályok mellett külön, fokozott mértékben megkövetelt és szigorúan ellenőrzött a Nemzetgazdasági Minisztérium. A három kritériumból tehát eleve kettőt igazoltan kielégít a hatályos ITS. A harmadik feltétel a természeti és épített környezet, a digitális infrastruktúra korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával történő fejlesztése. Ez a követelmény a természeti környezet fejlesztése tekintetében megoldatlan értelmezési nehézségeket vet fel. Az épített környezet tekintetében folytonosan változó kihívásként és lehetőségként értelmezhető a konkrét kontextusban. Az ITS tervezése, illetve aktualizálása során a benne tervezett, a korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazása szempontjából releváns fizikai beavatkozások tekintetében a konkrét adottságok és lehetőségek függvényében érvényesíthető. A digitális infrastruktúra korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával történő fejlesztése komplex és szerteágazó terület, amiben a települési önkormányzat szerepe és önként vállalt feladatként értelmezhető feladata a konkrét adottságok és lehetőségek függvényében célzott vizsgálatokkal állapítható meg.

Az Önkormányzat kötelező, illetve önként vállalt feladatként biztosított települési szolgáltatások területén a szolgáltatások korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával történő fejlesztésének tág tere lehet, amit célzott vizsgálatok alapján az Önkormányzat által biztosított települési szolgáltatások fejlesztésére irányuló stratégiában lehet a konkrét célok és a megvalósításukra alkalmas eszközökmeghatározásával rögzíteni.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Szombathely tágabb környezetet a Nyugat-magyarországi peremvidék, [Vas–Soproni-síkság](#), Gyöngyös-sík kistáján helyezkedik el. A 420 km²-es területű vidék a [Kőszegi-hegység](#) délkeleti előterében, északnyugat–délkeleti irányban futó süllyedékes Gyöngyös-völgy széles ártere, illetve az attól keletre elterülő, a Gyöngyös építette kavicstakarós síkság. Északnyugatról a [Kőszeghegyalja](#), északról a [Répce](#) völgye, illetve az azon túl húzódó [Répce-sík](#), keletről és délkeletről a [Rábai teraszos sík](#), délnyugatról pedig a [Pinka-sík](#) határolja.

Földtan és domborzat

Az alpi takaróhoz tartozó medencealjzaton a jégkorszakban alakult ki a táj felszíne, amelyet dél felé vastagodó vályog, vályogos-agyagos-löszös üledék, illetve lösz borít. A Gyöngyös völgye az újpleisztocén időszak vége felé vágódott be a Kőszegi-hegység hegyláb felszínének alapközetébe, de a Rábától eltérően terasza nem, csak széles ártere alakult ki. E völgyaljától keletre építette a Gyöngyös kavicstakarós síkságát, amelynek keleti, meredek törésspereme a [Rábai teraszos sík](#) kavicstakarójával érintkezik.

Az északnyugatról délkeleti irányban – a Gyöngyös folyását követve – enyhén lejtő síkság átlagos tengerszint feletti magassága 207 méter. Legmagasabb pontja [Szombathely](#) északnyugati részén (256m), legalacsonyabb pontja pedig [Szelesténél](#) (155m) található. A kistáj a Gyöngyös vízgyűjtő területe, melynek mellékágai a Baláta-patak, a Borzó-patak, a Perc-patak, a Surányi-patak, a Sárd-ér, a Sormás-ér, a Hosszúvíz-patak és a Rátka-patak. A Gyöngyös-sík északi részén a Répcét (Ablánc-patak, Szelestei-patak, Kőrös-patak), illetve délen a Jáki-Sorokot és a Gyöngyösi-sík nyugati peremén futó [Perintet](#) tápláló vizek (Vizellős-patak, Kis-Sorok) is fakadnak. Három tava a Vassurányi-tó (0,7 ha), Kőszeg-Lukácsné házi víztározó Abért tó (16 és 9 ha) és a mesterséges szombathelyi csónakázótó.

Éghajlat

Éghajlatát mérsékelt hűvös évi középhőmérséklet (9–10°C) jellemzi, a kistáj keleti részének évi és szezonális átlaghőmérséklete rendszerint 0,5°C-kal magasabb a nyugatinál. Az évi csapadékmennyiség szintén mérsékelt (630–650mm/év). Nyugati irányban haladva jellemzően csapadékosabb területekre jutunk, a legtöbb egynapi csapadékot Szombathelyen mérték (112 mm). Az évi napsütötte órák száma 1850–1900 között mozog. Az északi és déli szélirány egyaránt jellemző, az átlagos szélesség 10,8–12,6 km/h.

Talaj és növényzet

Fő talajtípusa a löszös üledéken képződött barnaföld (a terület 69%-án), valamint északon az agyagbemosódásos barna erdőtalaj (20%), a kovárványos barna erdőtalaj (10%), az ártéri területeken

pedig a réti öntéstalaj (1%). Természetes növénytakarója nyugaton a gyertyános-tölgyesek, amelyek helyét kelet felé haladva fokozatosan a cseres-tölgyesek veszik át, emellett másodlagosan gyeptársulások is jellemzik a síkságot. A megmaradt erdőterületek csupán a kistáj 18,1%-át teszik ki, lévén erősen betelepült és intenzív szántóművelés alatt álló vidékről szó.

Művelési ág	Terület (ha)	Arány (%)
Erdő	1008 ha	10,35
Fásított terület	6,41 ha	0,066
Gyep (legelő)	82,6 ha	0,848
Gyep (rét)	88,7 ha	0,911
Gyümölcsös	41,6 ha	0,42
Kert	95,6 ha	0,982
Kivett	3840,5 ha	39,44
Szántó	4572,29 ha	46,96
Szőlő	0,33 ha	0,003

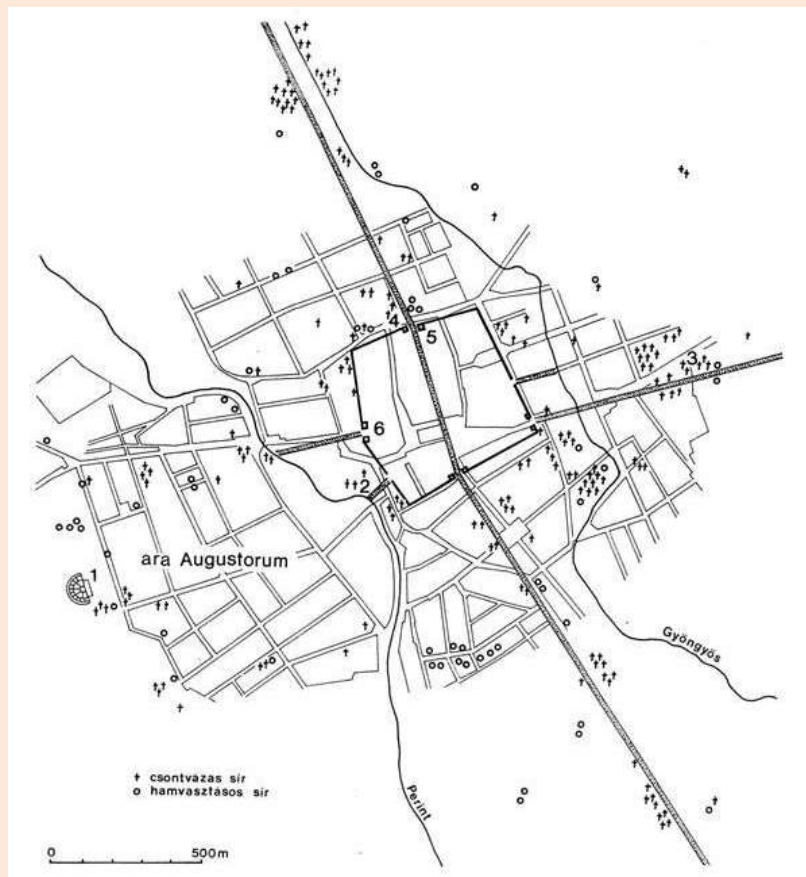
Vegetációját tekintve átmeneti jellegű terület, ahol nyugatról kelet felé haladva a potenciális vegetációban a gyertyános-tölgyesek helyét cseres-tölgyesek veszik át. Északi részén már kistáj jellegű gyertyános-kocsányos tölgyesek, Vát és Porpác térségében cseres-kocsányos tölgyesek is vannak. A gyakran változó vízgazdálkodású, savanyú talajok természetes módon is a tölgyfajoknak kedveznek, e tendenciát (az elegyfajok hiányát) az erdőgazdálkodás is erősítette. A kistáj gyeptársulásai másodlagosak, mára mind jó állapotú nedves és üde kaszálók, mind a szárazabb gyepek erősen megfogyatkoztak, a feltörések, mesterséges erdősítések és természetes szukcesszió következtében. A kisebb folyók, patakok melletti ligeterdők szinte kivétel nélkül megsemmisültek, a vízfolyásokat kísérő növényzetet ma özönnövények uralják. Szombathely térsége a mezőgazdálkodás számára alkalmas talajok miatt csaknem erdőtlenné vált, jelentős erdőtömbök csak kötöttebb talajokon (Acsád és Porpác körül) maradtak fenn, de ezekben is sok a telepített fenyves. Flórája eléggé elszegényedett, de még megtalálhatók és általában meghatározók az Alpokalja elemei. Ilyenek az üde erdőkben a völgycsillag (*Astrantia major*), erdei galaj (*Galium sylvaticum*), magyar varfű (*Knautia drymeia*), pettyegtetett lizinka (*Lysimachia punctata*), acidofil szegélyekben a dunántúli sás (*Carex fritschii*), szakállas orbáncfű (*Hypericum barbatum*), halvány perjeszittyó (*Luzula pallescens*), nedves réteken az északi sás (*Carex hartmannii*), buglyos szegfű (*Dianthus superbus*), sárga kígyókapor (*Silvaum silaus*). Fontosak az egykori legelők, katonai gyakorlóterek pionírjai (lengefűfajok – *Aira* spp., kékcsillag – *Jasione montana*, egércsenkesz-fajok – *Vulpia* spp.) és iszapnövényei (látonyafajok – *Elatine* spp., gömböstermésű szittyó – *Juncus sphaerocarpus*, békaboglárka – *Ranunculus flammula*). Keleti részén már alföldi jellegű fajok is felbukkannak (kiszvirágú kakukkorma – *Cardamine parviflora*, télisás – *Cladium mariscus*, mocsári kutyatej – *Euphorbia palustris*).¹

¹ Forrás: <http://www.novenyzetiterkep.hu/magyar/node/101?q=magyar/node/398#3.2.13>

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet, tájtörténeti vizsgálat

A kiváló természeti adottságokat már igen korán felfedezte az ember. A történelem előtti korokban már lakott hely volt a változatos hegyek, sík vidék és az itt található patakok által kínált megtelepedésre alkalmas terület. A rómaiak korában a terület egy világbirodalom részeként Pannónia provincia központjává vált. Ekkor volt az ember első komolyabb beavatkozása a természetbe ezen a tájon. A rómaiak alkotásait azonban a földrengés, a népvándorlások és a hosszú évszázadok szinte teljesen elpusztították. Ennek nyomaira csak a régészek bukkantak rá évszázadokkal később.

A rómaiak által tervezett mérnöki módon történő környezetalakítás az addigi természeti képet megváltoztatta. Az erdőterületek visszaszorultak és a lakosságot szolgáló mezőgazdálkodás vette kezdetét. A római városokhoz nagy, földművelésre alkalmas terület, a territorium tartozott. A város polgárai nemcsak magában a városban laktak. Azok is savariai polgárnak számítottak, akik vidéki birtokaikon épült villáikban éltek. Vízellátását a Kőszegi-hegységből vízvezetékkel biztosították. A természeti környezet alakítása során került sor a Gyöngyös-műcsatorna kialakítására a keleti városszátonyon. A városból a provincia felé irányuló közlekedési kapcsolatok érdekében új utak épültek, ezek közül is a legismertebbek a Borostyánkő út.

A római város és mai városszerkezet²

² Forrás: Vasi szemle; Tóth Endre Savaria Római Topográfiájáról

A Honfoglaláskor érkező magyarság olyan tájat talált, amelyben a természet erői játsszák a főszerepet. Szombathely már a 14. században városi jogokkal élt, de írásba foglalt kiváltságokról csak 1407-ben kelt privilégiumlevél. Szombathely a 13. század óta a győri püspökök birtoka, a városi jogokat igazoló okiratot is az akkori győri püspök: Hédervári János szignálta. A városfejlődésének egyik legfontosabb színtere volt a piac, ahol (ahogy a város neve is jelöli) szombatonként zajlott a heti sokadalom. Jeles ünnepekkor rendeztek itt nagyobb vásárt is: Szombathelyen a 16. században évente 5 alkalommal volt országos sokadalom: Farsangvasárnap előtt, Szent Györgykor, Szentháromság vasárnapján, Kisasszonykor és Szent András ünnepén. A Márton-napi nagyvásár csak a legújabb korban jött szokásba. Ilyenkor távoli vidékek kereskedői is elhozták portékáikat, a dél felől a városba vezető utat ezért a "Vásárosok útjának" is nevezték. A piactér az 1960-as évekig a mai Főtér területén volt, a középkor óta ez a város mindenkori központja.

A mezőváros a táji adottságokat kihasználva fejlődött egészen túlélve a városostromokat és a tatárjárást. 1578-ban a vasvári káptalan Szombathelyre áttéve székhelyét a megye központjává emelte a települést. A Szombathelyi püspökség 1777-es megalapítása volt a következő jelentős lépés a város fejlődésében, ezzel egyidejűleg megindult építkezések új városias arculatot adtak a településnek.

Szombathely városképe a Rigó völgy irányából a 1850-es években

A közlekedés fejlődése, a város határában felépült 1865-től létrejött vasúti csomópont aztán a XIX. században a fejlődés motorjává vált. A betelepülő ipar, a népesség gyors növekedése következtében Kőszegnél nagyobb és dinamikusabban fejlődő várossá emelte Szombathelyt.

A Vas Vármegye könyv így ír a város környezetéről:

„Az üdülésre és szórakozásra is bő alkalma van a lakosságnak; a Geist-féle kényelmes gőz- és kádfürdő, a Gyöngyös patak két uszodája mindig megtalálják közönségüket; vidám élet uralkodik a sport-egylet jégpályáján, a téli és nyári ünnepélyeken, multságokon hajnalig fárad a cigány; nagy az élénkség a vas megyei kaszinóban, a városi kaszinóban és a kath. kör helyiségeiben. Télen a vendéglők éttermei és a fényes kávéházak, nyáron a kies fekvésű Jég pincze, a Jégverem, a regényes rózsavári csárda, a kámoni korcsma nyújtanak szórakozást. Kiváló üdülőhelye a városnak a milléniumi park, mely a Hegy-utczából nyugat felé vonulva, hársfasorai között és bokrokkal árnyékolt útjain szívesen üdvözlí

az árnyékot kereső közönséget. Kellemes sétára hív az Oladig vezető Árpád-út, a hús hegyek alja, az árnyas szőlői út és a város nyugati fensíkját borító erdőség, mely illatos fenyvesével, ózont lehelő tölgyfáival és ruganyos pázsitjával köszönti az oda fáradó kirándulót.”

A várost mezőgazdasági területek ölelték körül, amelyet a katonai felmérés sorozatok igazolnak. A nyugati oldalon a domboldalakon lévő erdők szerepét egyre inkább szőlő, gyümölcsösöket telepítések vették át, míg a másutt a hagyományos mezőgazdálkodás, állattartás volt a jellemző. A rét és gyepterületek a vízfolyásokat követve észak-déli irányban rendeződtek.

Látkép a Középhegy irányából a város felé (Magyarország Vármegyei és városai)

II. Katonai felmérés

III. Katonai felmérés

A beépítés növekedésével először a várost övező községek és Szombathely közötti mezőgazdasági területek veszték el és épültek be. A XX. század elején teljesen átalakult a város környezete, a beépítések besűrűsödése és területi növekedése következtében a jelentős számban tűntek el mezőgazdasági parcellák akárcsak a mai Huszár úti laktanya, vagy mai Deák Ferenc utca térségére gondolunk. A városszerkezet kelet-nyugati irányú fejlődési tengelye mentén a Középhegy irányáig elterült a város, melyet később a villamos vasút is követett. A mai Szent István/Jókai park, mint az egykori városszéli közösségi tér és szórakoztatóhellyé vált. A város a Kálvária utca térségében nem egészen 50 év alatt beépítette a kiterjedt mezőgazdasági területeket.

A város területi fejlődésének következő időszaka az 1924-es rendezési tervet követően volt, amikor is a mai körúton belül beépültek a jellegzetes kisvárosias arculatú utcák. A táji környezet viszont a mezőgazdasági területi kiszorulása mellett jelentősen nem változott. A második világháborút követő városfejlesztés eredményeként aztán a mai városszövehez illeszkedve eltűntek Olad és Szombathely között a mezőgazdasági területeket. Városi közparkká minősültek az Arany-patak, Perint korábban természetes medervonalai. A Csónakázó tó és környezetének kialakításával pedig mesterséges zöldterületek formálták a tájat.

A várost az 1986-os évektől kiépülő körgyűrű kezdetben mezőgazdasági területen haladt elkerülve a beépítéseket. A gazdasági területfejlesztések, az ipartelepítések hatására először a Zanati úton (Tesco áruház, majd Ipari út beépítése), ezt követően 2001-től a Minerva lakópark területén tűntek el a mezőgazdasági területek.

Szombathely esetében a táji környezet változása egyértelműen a mezőgazdasági területek számának csökkenésével történt. Az erdőterületek esetében a jogszabályi környezet már évtizedek óta biztosítja a borítottság megőrzését, kismértékű növekedését.

A város esetében szólni kell a táji környezetben is jelentős területi kiterjedéssel bíró kertés mezőgazdasági övezetről. Ez nyugatról egészen a Sé község területén található kiskertekig összefüggő tömböt alkot, illetve a város déli irányában a Gyöngyös-patakot kísérően a vasutak által közrefogva terjeszkedik. Ezek szerepe városi kertként, hobbi és szabadidős területként kiemelkedő.

Az erdőterületek esetében kiterjedt gazdasági erdők a szomszédos települések irányában Náriai és Ják felé nyújtóznak, az Arany-patakot kísérően magaslaton pedig Sé községig. A város keleti oldalán összefüggő nagy erdőterület már nem található, helyüket nagytáblás mezőgazdálkodás vette át.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt 665,28 ha állami erdőterületet kezel, ebből 639,18 ha-t borít faállomány. A fennmaradó terület az erdőgazdálkodást közvetlenül szolgáló nyiladékokból, tisztásokból, cserjésekből és utakból áll össze. Az erdőterületből 95,68 ha közjóléti elsődleges rendeltetésű, s e területből 56,55 ha a Szombathelyi Parkerdő részét képezi. A Parkerdő közigazgatási szempontból nagyobb részben Sé község területén található: 234,88 ha. A Parkerdő fejlesztési tervét a Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága 2012-ben a XVIII-G-001/6935-2/2012 sz. határozatával hagyta jóvá. A fejlesztési terv a hulladékgyűjtést, kerékpáros kalandpark kialakítását, korszerű buszforduló, új parkolók, vizesblokk létesítését, 300 m új vízvezeték építését, stb.. irányoz elő. Az Zrt üzemeltetésében lévő Erdészeti Látogatói Központ (Saághy István utca) és telke a város és intézményei számára közparkként nyitott kedvelt létesítmény.

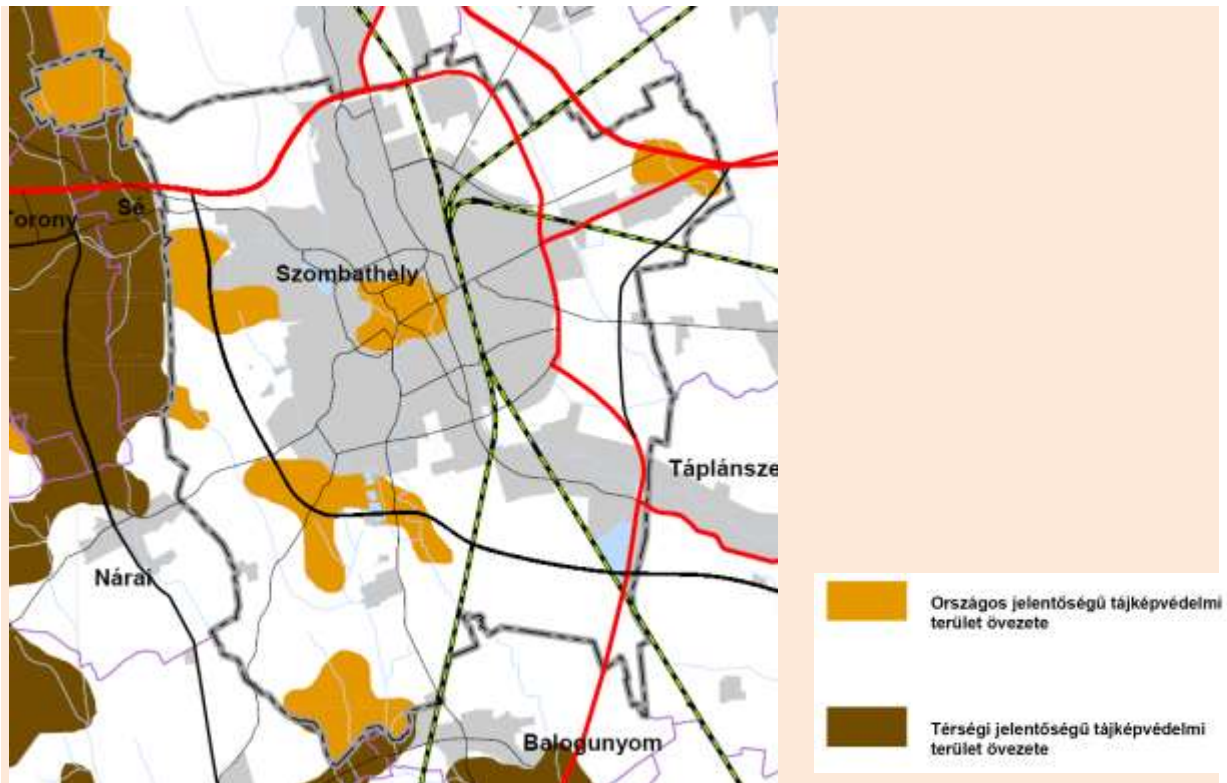
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Vas megyei területrendezési tervben 2010. novemberében lehatárolásra kerültek Szombathely város országos jelentőségű tájképvédelmi területek övezetei.

Az övezet Szombathely város területének az alábbi térségeit öleli fel:

- a) Zánati városrésztől északra a Kozár-Borzó-patak és az azt kísérő dombházt
- b) Szombathely történeti belvárosa
- c) Oladi fennsík
- d) Újperintől délnyugatra lévő kiterjed gyep és rét területek
- e) Galy árok és a Náriai közigazgatási határ közötti összefüggő erdőterületek
- f) Balogunyomi határ felé eső Nagy erdő területe.

Vas megye TRT 4. sz. tervlap –Tájképvédelmi övezet területe

A tájképvédelmi értékeket vizsgálva meg kell állapítani, hogy a b) pont alatt szereplő történelmi belváros nem rendelkezik olyan megőrzött táji, természeti, vagy domborzati adottsággal, amely ténylegesen alkalmassá teszi a tájképi védelem érvényesítésére.

A tájképi védelem alatt álló elemek olyan jellegében és használatában kímélt, megőrzött tájképi részletek, amelyek a további fejlesztések során megkülönböztetett védelemre érdemesek. A védelem célja, hogy lehetőség szerint megmaradjon a kialakult tájhasználat. Az egységes arculatot semmilyen infrastrukturális új elem már ne bontsa meg. Ne épüljön látványt zavaró toronyszerű létesítmény, vagy ha ennek létesítése elkerülhetetlen külön látványba való illeszkedést igazoló munkarészekkel kell kiegészíteni az engedélyezési terveket.

A látványi elemek közül szólni kell azokról a kilátó pontokról és látványelemekről is, amely Szombathely felől nyílnak meg a megye többi pontja, magaslatai felé. Kiemelendő a Kőszegi-hegység vonulatának látványa a városból és a várost övező elkerülő utakról.

A tájképi védelem szempontjából kiemelten kezelendő területeken jelenleg bányászat nem folyik. Az Újperinti városrészen felhagyott bányatavak jelenleg horgászati célokat szolgálnak és szabadidős célú fejlesztésük várható.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Szombathelyen országos természetvédelmi oltalom alatt áll:

- Potyondi mocsár (01037 hrsz.; - 2,7 ha) - ex lege lápterület, 5260-1/4/2010 határozattal megállapítva
- Kámoni arborétum (25 ha) – országosan védett természeti terület

A helyi jelentőségű védett természetvédelmi területek adatai³

	hrsz.	terület (m ²)	kezelő
<u>Gayer-Brenner parkegyüttes</u>			
Gayer-park	8444	19.255	
			Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata
Brenner-park	8532	21.226	
<u>Ezredévi-Szent István parkegyüttes</u>			
Ezredévi-park	5638	10.722	
			Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata
Szent-István park	4686	9.323	
	4718	18.101	
<u>Bogáti-kastélypark</u>	11782	117.130	Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthona

Helyi jelentőségű védett fák⁴

- A Rákóczi u. 1. számú épület melletti (hrsz. 6467/7) platánfa (Platanus hybrida)
A védelem célja: a magas korú, tekintélyes méretű fák megőrzése.
- A Bagolyvár előtt (hrsz. 4997) álló idős platánfa.
A védelem célja: a magas korú, tekintélyes méretű fák megőrzése.
- A Paragvári út 13-86. sz. előtti (hrsz. 2757/1; 2757/3; 2756/1; 2756/2; 2756/3) kétoldali feketefenyő fasor (Pinus nigra).
A védelem célja: az utcafásításban nem jellemző, belterületi fasorok között ritkaságszámba menő magas korú és tetemes méretű fasor megőrzése.
- A Szt. Flórián krt. 11. házszám előtti (hrsz. 8534) 3 db tiszafa (Taxus baccata).
A védelem célja: a magas korú és belterületi elhelyezkedésük miatt jelentős fák megóvása.
- A Jáki út 24/A-52. számú házak, valamint a Jáki út 57. számú házakkal szemben az utca másik oldalán (hrsz. 10 294/2) található japán gyertyánszil fák (Zelkova serrata).

³ Forrás: 2. melléklet a 33/2012.(XI. 12.) önkormányzati rendelethez

⁴ Forrás: 3. melléklet a 33/2012.(XI. 12.) önkormányzati rendelethez

A védelem célja: a városi utcafásításban országosan egyedülálló, méretét tekintve is ritkaságnak számító, utcafásítási szempontból kiemelkedő fák megőrzése.

- A Víztorony utcában (hrsz. 4703/1) lévő nagylevelű hársfa (*Tilia platyphyllos*), Erzsébet királyné fája.

A védelem célja: a magas korú, Erzsébet királyné emlékét őrző fa megőrzése.

- A Szily János utcában (hrsz. 6127/3) lévő 11 db francia juharfa (*Acer monspessulanum*).
A védelem célja: a város területén utcai fasorként ilyen fa nincs, országosan is ritkaság. II. János Pál pápa látogatásakor telepített fák.
- Az Emlékmű alatti parkolóban (hrsz. 4652/2) lévő 2 db diófa (*Juglans sp.*)
A védelem célja: Magyarországon csak arborétumokban található.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Szombathely város területén jelenleg a 2010-ben elfogadott Vas megyei területrendezési terv alapján magterület és ökológiai hálózat területe került kijelölésre.

Magterület övezete:

Az ökológiai hálózat övezeti rendszerében ez a legszigorúbb normákat tartalmazó övezete. A város két ellentétes pontján található magterület övezete. Magterület az északi oldalon volt honvédségi gyakorló területek ingatlanjai. Ehhez csatlakozik Söpte község és Gencsapáti község igazgatási területén lévő egykori honvédségi területek, illetve a ma sport célokat szolgáló repülőtér területe is.

A város délnyugati szegletében ide soroltatott a Ják felé eső összefüggő Nagy erdőterülete.

Ökológiai hálózat övezetéhez tartozó területek a város nyugati részén helyezkednek el. Az Arany-patak jobb oldalát kísérő meredek felszíni domboldal és az Oladi fennsík erdőterületei tartoznak ide. Az erdőterületek a város kiskertes övezetét veszik körül és biztosítják a zöldtűdő szerepét, a rekreációs és sportcélokat (például Parkerdő). A nyugati oldali erdőterületek és a város zöldfelületi rendszere szoros kapcsolatban áll, melyek a belterületi városi célú közparkok, Csónakázó-tó természetes folytatásai.

Az ökológiai hálózat övezetében a fejlesztése során törekedni kell a természetkímélő hasznosítási módok kialakítására. Az övezetben az extenzív gazdálkodás kívánatos.

Az övezetben a kialakult tájhasználat megváltoztatása csak abban az esetben indokolt, ha az a természeti, vagy természetközeli állapot irányába történik.

Az ökológiai (zöld) folyosó övezetbe eső mezőgazdasági területeken, általában a beépítést meg nem engedő általános mezőgazdasági területek kialakítása javasolt.

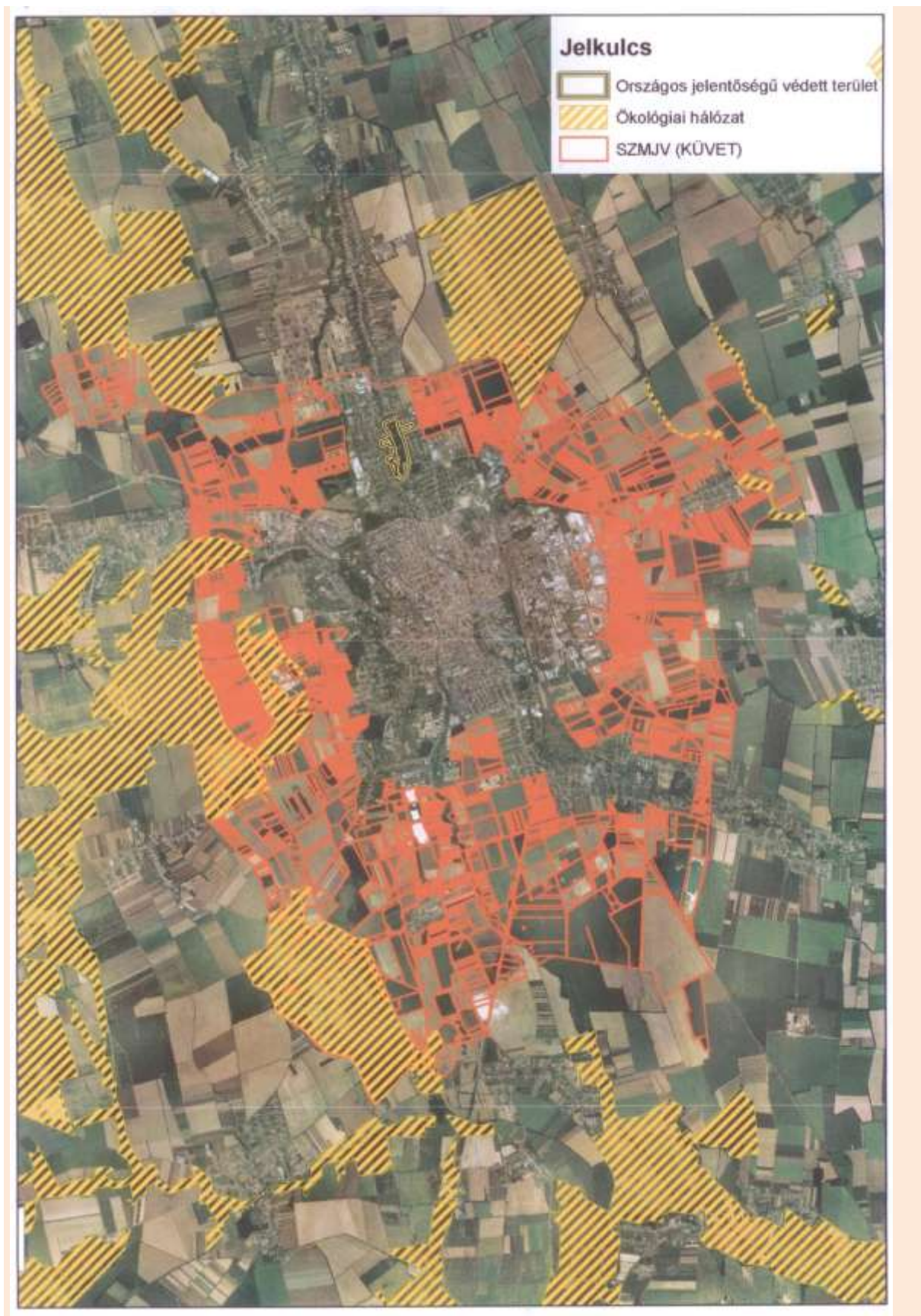
Az ökológiai (zöld) folyosó övezetbe eső gazdasági rendeltetésű erdőterületeket javasolt valamilyen más, elsősorban védelmi rendeltetésű erdőbe sorolni.

Az ökológiai (zöld) folyosó övezetben új építmény létesítése csak indokolt esetben a természeti értékek, tájképi adottságok károsítása, sérelme nélkül javasolható.

Az övezetben potenciálisan környezetszennyező vagy veszélyeztető létesítmény kialakítása nem javasolt.

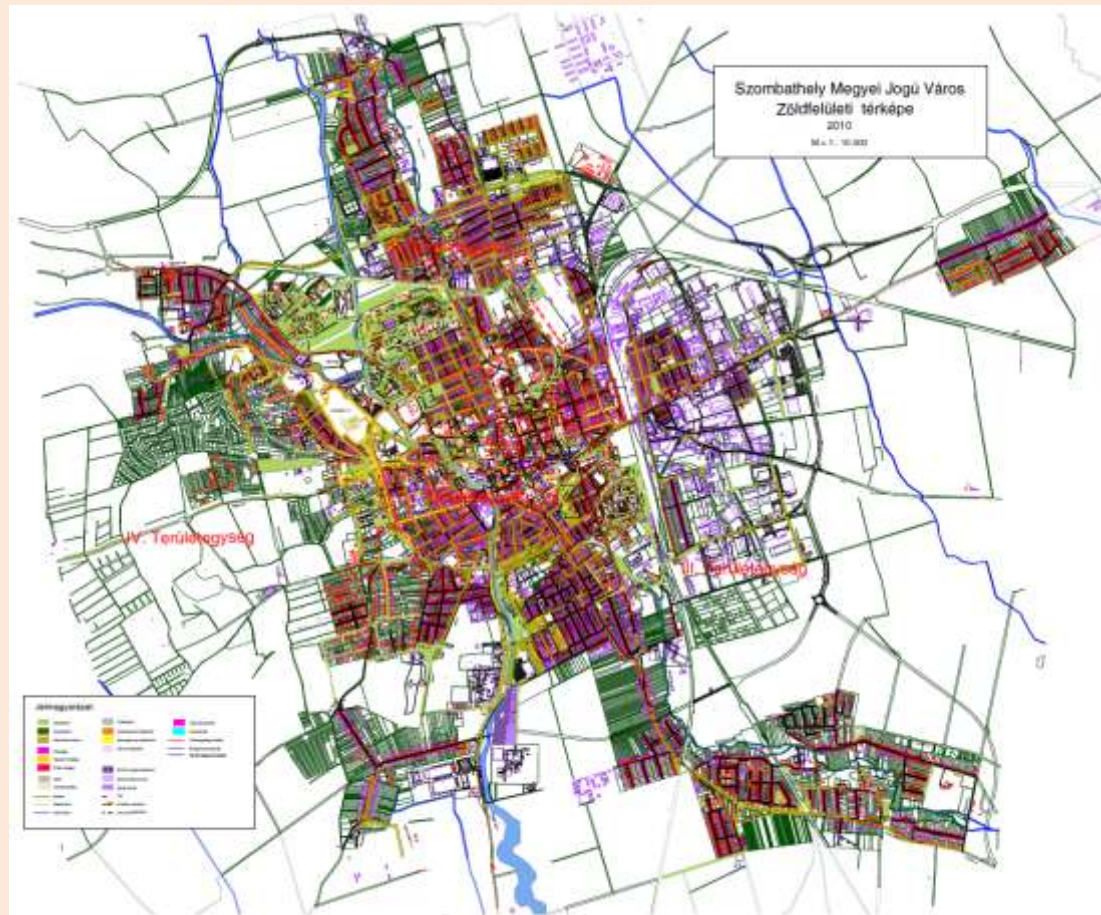
Az ökológiai (zöld) folyosó övezetbe eső erdőterületeken, új növényállomány telepítésénél lehetőség szerint őshonos fajok használata javasolt. A mezőgazdasági tájfasítás fennmaradt elemeinek maradéktalan megóvásán túl, javasolt az árkok, csatornák, a köz- és dűlőutak, a birtokhatárok mentén új, az élővilág fennmaradását szolgáló fasorokat, cserjesávokat, erdősávokat telepíteni. Az ökológiai (zöld) folyosó övezetbe eső vizes élőhelyek védelme, a vízfolyások, tavak természetes és természetközeli állapotú partjainak megőrzése érdekében, a vízépítési munkálatok során természetkímélő megoldásokat célszerű alkalmazni.

Az övezetben az élő szervezetekre veszélyes vegyi anyagok (pl.: növényvédő szerek, hulladékok) kijuttatását javasolt a minimálisra korlátozni.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei, szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A város ortofotójáról megállapítható, hogy Szombathely egy kedvező adottságú zöldfelületi rendszerrel rendelkező város, melyet a számok nyelvére lefordítva érzékelhetjük a nagyságrendeket: A város összesen 268,9ha közterületi zöldfelülettel rendelkezik, kb. 30 000-es faállománnyal, 11 nagy parkkal, 74 játszótérrel, 2680 m² egynyári virágággal, 1883 m² rózsa felülettel, 59 db köztéri műalkotással és 6 db szökőkúttal. E jelentős mennyiségű zöldfelülettel kiemelkedik a városok közül. Területét két patak szeli át, mely jelentős adottság még kihasználatlan.

A közterületi zöldterületek fenntartását 2011. január 1-jétől a Szombathelyi Parkfenntartási és Temetkezési Kft. látja el. Az önkormányzati tulajdonú társaság a parkfenntartási feladatokat 2011-től 2013-ig 3 éves időszakra közbeszerzési eljárás nélkül, megbízáson alapon kapta meg *in house* jelleggel.

A parkfenntartási szerződésen kívül a Szombathelyi Vagyonhasznosító és Városgazdálkodási Kft.-nél éves szinten egy, maximum 2-szeri alkalommal történő kaszálással kerül megrendelésre egyéb önkormányzati tulajdonú ingatlanok (árok, beépítési telek, töltés) zöldterülete 20,36ha nagyságban.

Az önkormányzati tulajdonban levő erdők (42,5ha) üzemterv szerinti kezelésére az önkormányzat vállalkozási szerződést kötött 2012. január 1. - 2013. december 31-ig.

Zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái:

A város kedvező zöldfelületi adottsága az értékes zöldfelületi elemei és zöldfolyosói. A parkfenntartás keretén belül a zöldterületek fenntartása egy egységes (nincs minőségi kategória meghatározva) intenzív fenntartás szerint történik.

- A zöldfelületi hiányosságok a zöldterületek mai kornak megfelelő felújításának részbeni megvalósulásából adódnak. Az új játszótérek mellett a régi típusú, de szabványosított játszótérek találhatók. Az elbontott játszótérek helyén a zöldterületek új használati formában történő felújítása elmaradt. A 80-as, 90-es években a játszótérekre különösebb előírás nem vonatkozott, a város területén kb. 140 db fém csővázas játszóeszközöket tartalmazó játszótér volt, melyek a lakótelepeken koncentráltak. Az Európai Unióhoz történő csatlakozás azonban ezen a területen is változásokat hozott. 2003-ban rendelet született a játszótéri eszközök biztonságosságáról (78/2003 (XI.27.) GKM rendelet), mely már szigorú követelményeket támasztott. Az előírásoknak való megfelelés érdekében a város játszóterein nagy átalakulás kezdődött. Egyrészt a csővázas játszóeszközöket szabványosítottuk, így a város területén jelenleg 46 db ily módon kialakult szabványosított játszótér található. Másrészt a városban 2002-től indultak közterületen az új játszótérelépítések (pl: Gayer park, Stromfeld lakótelep, Mikes Kelemen u., Petőfi telep). 2012-ben 28 db új építésű játszótér található a városban. Az igények, elvárások mellett a játszótérek fenntartási költsége is jelentősen megnőtt, így a koncepció az volt, hogy jól felszerelt, központi játszótérelépítések ki, de ezáltal megszűnik a háztömbönkénti játszótérsűrűség. E koncepció

alapján számos régi játszótér teljesen elbontásra került. Így a közterületi játszótérek száma mára kb. felére csökkent, jelenleg 74 db játszótér van. A cél az, hogy az összes közterületi játszótér európai szintűre emeljük, s a város minden területén a szükségeshez mérten rendelkezésre álljon játszótér. Tehát hosszú távon a szabványosított játszótéreket is ki kell egészíteni új eszközökkel vagy egy-egy játszótér teljesen átépíteni, esetleg teljesen új helyen szükséges játszótér építeni. A legfontosabb helyekre vonatkozóan kész játszótértervekkel rendelkezünk, tehát a kivitelezésre kell fedezetet biztosítani, valamint lebonyolítani az építést.

- A „város zöld szíve”, a Csónakázó-tó szigete és környéke teljes felújításra vár. A területet új rekreációs funkciókkal szükséges bővíteni, hogy a kor igényeit kielégítse. A társadalmi elvárásoknak megfelelően többfunkciós használatú zöldterületet vehetnének birtokba a városlakók. A sziget felújítása kapcsán egy akadálymentes híd építése szükséges az Árpád út felőli oldalon, mely megkönnyíti a terület gépekkel történő megközelítését, így karbantartását is. A szigetet sokan választanák esküvőjük megtartására, melynek lehetőségét meg kell teremteni. Kulturális események színhelyéül is szolgálhatna. Így célszerű lenne egy fedett pavilon építése, mely eső esetén biztosítaná a helyszínt, s más rendezvények helyszínéül is szolgálhat. A szigetet és a partot sokan használják sportolási célra, így célszerű lenne a parton körbeháldó futóút és közvilágítás kiépítése, valamint egy szabadtéri fitness park, mely szintén a sportolókat szolgálná. A csónakkikötőt a forgalom növelése és a biztonság érdekében célszerű lenne a partra kihelyezni, melyhez kapcsolódóan új stég és csónakház épülne. A szigeten helyet kaphatna egy gyerekkert, mely nem kifejezetten játszótér lenne, hanem a víz és természet adta lehetőségekre és a gyerekek kreativitására épülő játszóhely. Emellett új burkolatokat kell kialakítani, utcabútorokat lecserélni, közvilágítást kiépíteni, mosdót építeni s végül, de nem utolsó sorban a növényzetet felülvizsgálni, s felújítani (mind a gyepes részek, virágágyak, cserjefelületek, s a faállomány tekintetében).
- A Brenner park, a város egyik központi parkja, szintén teljes felújításra szorul. A szabványosított játszótér helyett új, központi, tágas játszótér építése szükséges, a gyerekek által kedvelt KRESZ-park új pályát, berendezéseket, új közlekedési eszközöket és egy stílusos, parkba illő kiszolgáló épületet igényel. A park sétányrendszere, burkolatai, utcabútorai, s növényállománya is felújításra szorulna. Ehhez kapcsolódóan rendezni kellene a Kaszinó kérdését is. A kivitelezéshez színvonalas tervet kell készíttetni, mely új ötletekkel tenné élhetőbbé, vonzóbbá a parkot.
- A felmérések alapján, Szombathelyen 21 000 db utcasorfa van, amely rendkívül nagy értéket képvisel. Kiemelkedőek az egységes fasoraink, amelyek egy fajta, azonos korú egyedekből állnak (például Bartók Béla krt.). Fontos a gazdag faállomány fenntartása, a fasorok egységesítésére törekvés, a szakmai szempontok és az épített környezet figyelembe vételével. Szükséges az előregedett, valamint a légvezetékek alá nem való fasorok lecserélése, a hiányok pótlása. Ezen zöldfelületi fejlesztéseket elsősorban a parkfenntartás során próbáljuk megvalósítani.
- A civilizáció fejlődésével a közúti közlekedés is nagyobb terhet ró a környezetünkre. A parkolási igény jelenleg nincs összhangban a közterületi adottságokkal, ami a város zöldfelületi rendszerében számos helyen problémát okoz. Ahol még „élő” zöldfelületről beszélhetünk ott jogszabály adta lehetőség szerint tudjuk környezetünket védeni, ahol a közlekedés az aktív zöldfelületet már megszüntette, ott költségigényes fizikai védelem (lehatárolás) segítségével tudjuk csak az eredeti állapotot helyreállítani. Nagyon fontos a parkolási igények, és a parkolás

fejlesztésének lehetőségeit megvizsgálni, a közlekedési és a zöldterületi szakmai szempontok figyelembe vételével.

- A város területét átszelő két patak adottságának kihasználását a zöldfelületi rendszer fejlesztése során előtérbe kellene helyezni.
- A zöldfelületeket használó csoportok közül a tinédzserek, ill. ifjú korosztály és az idős korosztály számára minimális, ill. nincs megfelelő lehetőség.
- A zöldfelület-fejlesztésre vonatkozóan nem készült átfogó fejlesztési terv. A fejlesztések részben az aktuális politikai és civil kezdeményezésre, pályázati lehetőségek kiaknázásával valósulnak meg, ill. a parkfenntartási szerződés keretén belül (utcafásítások, növénykiültetések). A zöldfelületi rendszer elemeinek fejlesztésére egyedi tervek készültek és készülnek.
- A zöldfelületeket érő egyéb megterhelések napi problémát jelentenek: vandalizmus, szemetelés, kutypiszok. A zöldterületek köztisztasági feladatainak ellátása a parkfenntartási szerződés keretén belül történik. A parkőri szolgálat a vandalizmust kizárni nem, csak mérsékelni tudja.
- A lakosság közterületi zöldterületet érintő aktivitása a város területén nagyon eltérő, elsősorban a családi házas övezetekben jellemző.

Zöldfelületi ellátottság szempontjából Szombathely az egyik legkedvezőbb helyzetben lévő megyei jogú város.

Ugyanakkor a globális felmelegedés és klímaváltozás kihívásainak megválaszolása, a város fenntartható fejlődéséhez szükséges helyi feltételek biztosítása érdekében elengedhetetlen a zöldfelületi rendszer további fejlesztése mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Az újabb kutatási eredmények ugyanis egyértelművé teszik, hogy a biológiailag aktív zöldfelületek az oxigén termelés mellett azért is nélkülözhetetlenek, hogy a klímaváltozással növekvő számban és egyre magasabb hőmérséklettel járó extrém nyári kánikulákat és velük a városi hőszigetek kialakulását és egészségre káros hatásait ki lehessen védeni mikroklimatikus hatásaikkal. A zöldfelületi rendszer a városi Klíma és Energia Stratégiának is az egyik legfontosabb tervezett beavatkozási területe.

Rendszer szinten a zöldfelületi hálózat fejlesztésének két nagy potenciális iránya van a 2014-es ITS óta elkészült tervek, vizsgálatok, illetve megvalósult fejlesztések alapján:

- a városon átfolyó felszíni vizek - Perint, Arany-patak és Gyöngyös-patak - medrének és partjainak,
- a belváros tömbbelsőinek

kihasználása zöldfelületek fejlesztésére, létesítésére.

A városon átfolyó felszíni vizek - Perint, Arany-patak és Gyöngyös-patak - medrének és partjainak hasznosítására irányul az Új Perint program, amelynek a megvalósításához az egyik előfeltétel megoldódott a megépült lukácsházi víztároló és a jelenleg épülő dozmati víztároló megvalósításával.

Másik műszaki előfeltétele az egyesített csapadékvíz és szennyvíz elvezetési rendszer szétválasztása, a VASIVÍZ által tervezett szennyvíz-csatorna fejlesztések megvalósítása.

Az új Perint program fő célja, hogy a Sorok-Perint vízfolyás az árvíz és átlagoscsapadékvíz elvezetésén túl az árvízi biztonság fenntartása mellett olyan funkciókat is ellásson, melyek jelentősen javítják Szombathely város élhetőbbé tételével az ott lakók hangulatát, így felfedezve az eddig fel nem ismert értékeket és kihasználva az abban rejlő lehetőségeket. A revitalizáció a város meglévő és tervezett

infrastrukturális létesítményeivel kapcsolatos fejlesztési lehetőségeket teremti meg. Célja a vízfolyáson olyan beavatkozások végrehajtása, melyek jobb ökológiai állapotot eredményeznek. Az eredetileg kanyargós meder helyreállítása változó vízmélységű részek biztosításával, a területre jellemző, a partot szegélyező növényzet telepítésével, számos új élőhely struktúra létesítésével, bemutatóhelyek, sétányok kialakításával.

A Lukácsházi tározó megépítésével, valamint a tervezett Dozmati tározó majdani megvalósításával a Sorok-Perint vízfolyás Szombathely belterületi szakaszát érintő lefolyási viszonyai megváltoznak, mivel a két darab tározó üzembehelyezése után a medernek nem kell a mértékadó árvízet levezetni, mint korábban. A megváltozott lefolyási viszonyokat figyelembevéve kerülhet sor a vízfolyásnak a városképi megjelenésével kapcsolatos fejlesztési lehetőségek, elképzelések megvalósítására.

A revitalizációs megvalósítások beavatkozási csoportjai:

- Közösségi terek kialakítása vízfolyás medrében, részben a vízfolyás medrén túli fejlesztések. Helyszínei olyan frekventált, városi pontok, amelyek kapcsolódnak a vízfolyás medréhez és szűkebb, vagy szélesebb közösségek számára lehetőséget nyújtanak a vízzel való kapcsolat megteremtésére: erős védterület helyén jóléti, közösségi tó létrehozása, piknikpark jellegű területek, kerékpárút elhelyezése a tó körül, illetve a vízközeli padkán sétány kialakítása. Az Egyetem főépületéhez és a Sorok-Perint közötti területen lépcsős, terasos, félköríves lehatárolással víz közeli közösségi tér hozható létre, ivókúttal, vízeséssel, növényzettel. A főtér közelében a vízfolyás mentén emlékhely, vízszínpad, park, félköríves teraszok, padok szerepelnek az elképzelések között.
- Mederstruktúrák kialakítása, melynek célja helyszínrajzi nyomvonalvezetés megváltoztatása, egy változatosabb megjelenésű, a vízi élővilág számára is kedvező életfeltétel megteremtésével.
- Magassági vonalvezetés megváltoztatása helyi duzzasztók kialakításával, átjárható természetközeli fenékküszöbökkel.
- Közlekedéssel kapcsolatos fejlesztések hatására a jelenlegi kerékpárutak, sétányok kiegészítése, így Szombathely É-i és D-i városrésze között a természetközeli körülmények megteremtése. A város tervei között szerepel a Szent Márton történelmi sétaút kialakítása, melynek nyomvonala meglévő hídon halad át. Szobor elhelyezésére kerül sor a mederben, vagy annak környezetében.
- Növénytelepítéssel a fásítások, ligetek tájképet gazdagító hatása, illetve hosszirányú zöldfolyosó biztosítása mellett a vízfolyás árnyékolása a feladat.

A belváros tömbbelsői zöldfelületi rendszerének fejlesztésére Klíma és Energia Stratégiában foglaltakkal összhangban az a belváros megújítására készített akcióterületi terv tett javaslatot, amelynek egyik kimenete a megvalósítás alatt álló Szent Márton Terv beavatkozásainak definiálása volt. A belvárosi tömbbelsők zöldfelületi rendszerének fejlesztése a belső városrészek gépjármű forgalmi és parkolási rendszerének fejlesztésével összehangolva valósítható meg, ami a város közlekedéshálózata fejlesztésének részét képezi.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

Szombathely közigazgatási területe 9750 hektár, amiből belterület 3157 hektár, a külterület 6593 hektár. A területfelhasználás arányos, a különböző funkciók viszonylatában, az intézmények térbeli elhelyezkedése a városon belül nagyjából egészségesnek és arányosnak tekinthető. Az ipari övezet a város keleti és részben a déli/északi részén helyezkedik el. A zöldövezet, a rekreációs területek a város nyugati részén vannak, ami szintén szerencsés. A város közepén helyezkedik el, a történeti városmag területén a multifunkciós (kereskedelmi, államigazgatási, üzleti-pénzügyi szerepkörökkel és intézményekkel) városközpont, melynek a nagysága jelentős. Ezzel szemben új, lényegében a rendszerváltozás után alakultak ki, a város szélén, a főbb kivezető utak mentén az új kereskedelmi-bevásárló központok (hipermarketekkel, autószalonokkal, egyéb kereskedelmi egységekkel), leginkább az ipari övezet peremén, a város keleti részén. A város nagyságából és szerepköreiből fakadóan önálló területet (övet) képviselnek az egészségügyi, szociális és oktatási intézmények – ez utóbbiaknál csak a felsőoktatási intézményeket vettük figyelembe.

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Szombathely várostestének alakjából és a természetföldrajzi adottságainak is köszönhetően a város a tér minden irányába tudott terjedni, s ezért is az övezetek nagyjából centrikusan helyezkednek el.

A város közepén, nagyjából egybeesve a történelmi városmaggal találjuk a városközpontot. A település nagyságához képest jelentős a kiterjedése. Ide összpontosul a város, központi funkcióinak jelentős hányada, különösen az államigazgatási, pénzügyi, üzleti, kereskedelmi és szolgáltatási funkciók. Itt a beépítés horizontálisan zárt, többnyire többszintes.

A városközpontot körbe veszi a lazább beépítésű belső lakóöv, ahol jelentősebb központi funkció nem található. Ebben a lakóövben található beékelődve az oktatási negyed és az egészségügyi, valamint szociális terület intézményei. A belső lakóöv peremén található a közepes- és/vagy magas beépítésű lakótelepek. Ezek a városrészek a legnagyobb népsűrűségűek, itt szintén csak helyi szerepkörű intézmények találhatóak.

A város külső, többnyire a története során hozzátartozt egykori falvak területén található a külső lakóövezet, amely horizontálisan kevésbé zárt (főleg családi házas és sorházas beépítésű). A külső lakóöv főleg a város déli és északi részén van, ezeken a részeken is csak az ott lakók ellátását szolgáló intézmények fordulnak elő.

Az ipari öv, a hozzá kapcsolódó közlekedési területekkel, jelentős hányadot foglal el a várostestből. Döntően a település keleti részén, kisebb részt az északi és a déli városrészekén található. Gyakori, különösen keleten, hogy az ipari üzemek között kisebb telepek vannak beékelődve. 1990 óta jöttek létre a városból kivezető főbb főútvonalak, és a város körüli körgyűrű mellett az új, főleg kereskedelmi,

valamint különböző gazdasági-üzleti szolgáltató intézmények. Ilyen található a 86-os főút és a körgyűrű találkozásánál az ipari öv szélén, a 87-es főút és a körgyűrű környékén, valamint a 86-os főút Körmend felé vezető részén.

Végül öröndetesen nagy részt foglal el a rekreációs övezet, a zöldterületek és a parkok. A város nyugati részén összefüggő terület található az Oladi lakóteleptől délre egészen a Középhegyi út környékéig.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Belterület	3156,5 ha
Külterület	6593,2 ha
Összesen	9749,9 ha

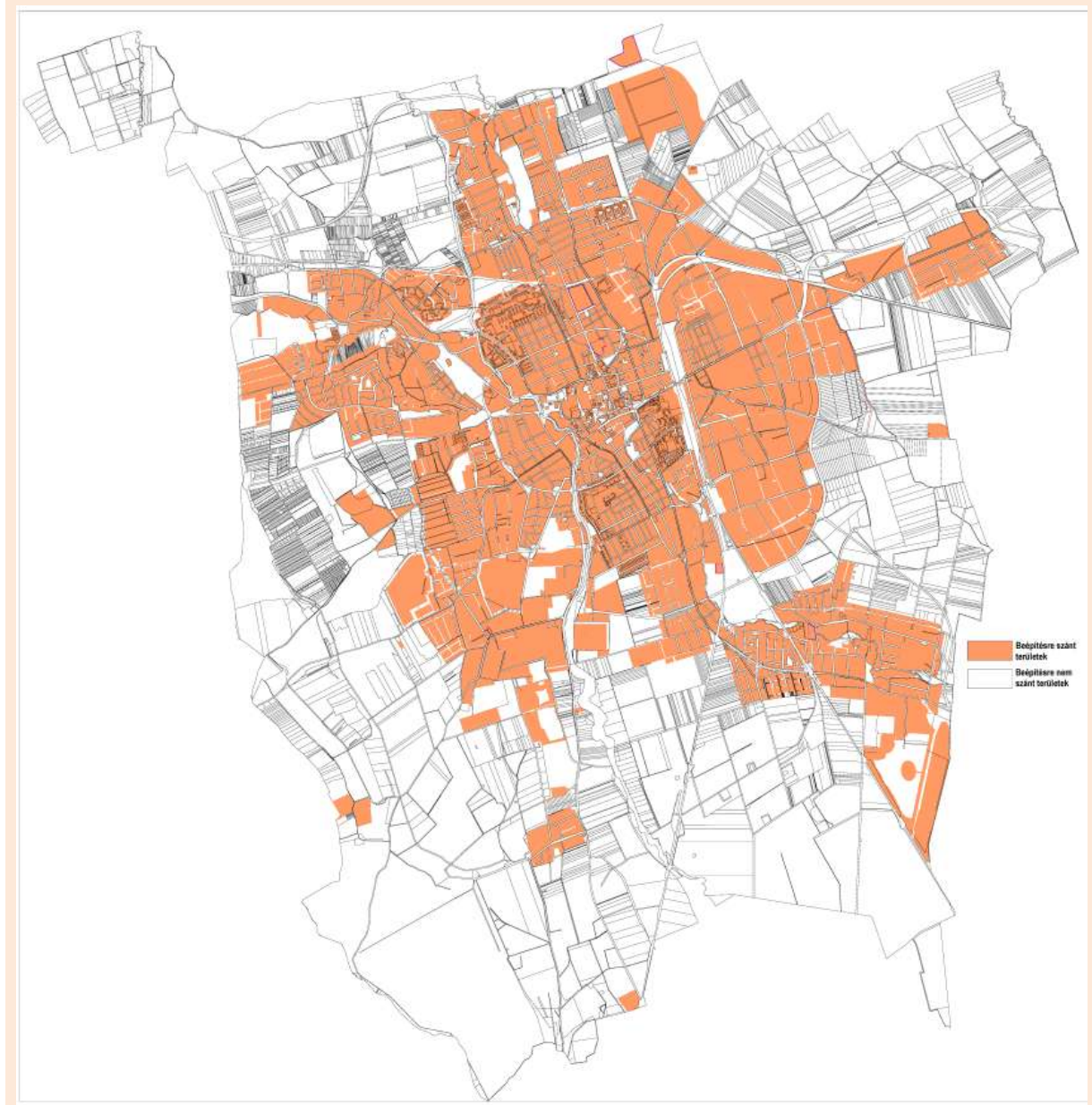
Művelési ág	Terület (ha)	Arány (%)
erdő	1008 ha	10,35
Fásított terület	6,41 ha	0,066
Gyep (legelő)	82,6 ha	0,848
Gyep (rét)	88,7 ha	0,911
Gyümölcsös	41,6 ha	0,42
Kert	95,6 ha	0,982
Kivett	3840,5 ha	39,44
Szántó	4572,29 ha	46,96
szőlő	0,33	0,003

Az erdőterületek megoszlása elsődleges rendeltetés szerint:

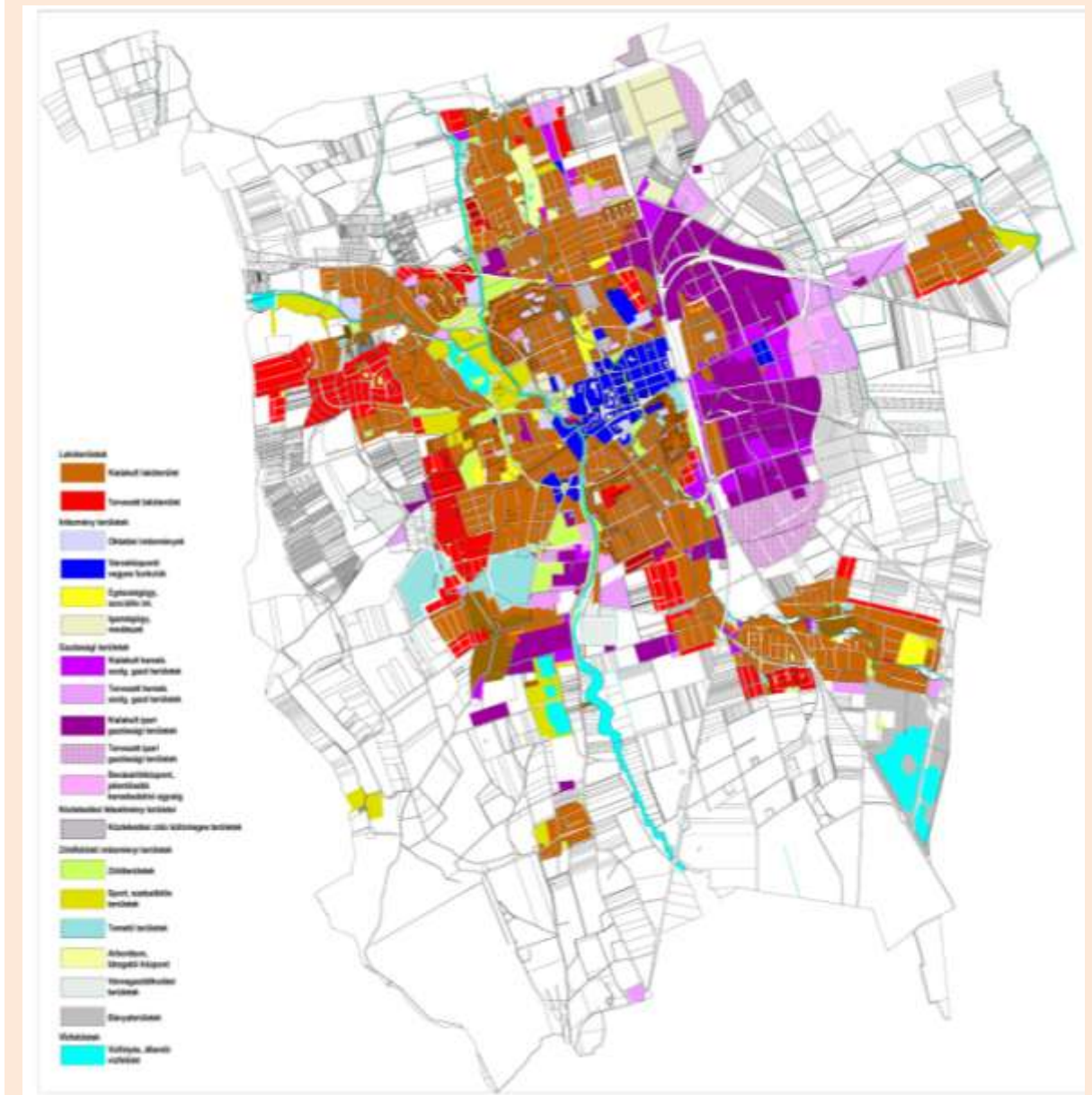
- védelmi erdő 89,75 ha
- gazdasági erdő 766,62 ha
- közjóléti erdő 153,69 ha
- Összesen: 1010,6 ha
- Egyéb részlet 33,55 ha.

Az erdők nagyobb része 704,54ha állami tulajdonban van, ebből a legnagyobb kezelő a Szombathelyi Erdészeti Zrt és kisebb részben a HM Verga Zrt. A 35,19ha közösségi és 257,25ha magántulajdonú erdőterületen főként társult erdőgazdálkodási formában a Gyöngyös-Pinka Erdőtervezési Körzet erdőterve szerint folyik az erdőgazdálkodás, 46,63ha-on viszont még nem történt meg az erdőgazdálkodási nyilvántartásba vétel.

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Barnamezős területnek kell Szombathelyen tekinteni azt a felhagyott, vagy alulhasznosított területet, amely jelenleg pusztuló például ipari területnek minősül, vagy korábban honvédségi célokat szolgáló területek telephelyek. A pusztulás a korábban ott végzett tevékenység megszűnésével jelent meg, amelyet aztán valamely belső, vagy külső körülmény hatására már nem követett az új funkció megjelenése.

Szombathely esetében elsősorban a volt gazdasági célú telephelyek felszámolása kapcsán a város szövetébe beágyazódott, a városfejlődés során perifériából központi helyzetbe került telephelyek jelentenek gondot. A barnamezős területek mozaikszerűen jelennek meg a város struktúrájában. Jellemző rájuk, hogy a környezetük alapján alkalmasak lennének értékesebb új funkció megjelenítésére, azonban a tulajdonviszonyok rendezetlensége, vagy kereslet-kínálat alapján finanszírozás hiányában átalakulni, megújulni, vagy újnak teret adni már nem képesek.

A barnamezők rehabilitálásának társadalmi-gazdasági előnye, hogy helytakarékosan, újabb zöldmezős területek bevonása nélkül a meglévő infrastruktúrára építve teremthet új munkahelyet, vagy a környező lakosság számára egészségesebb városi környezetet. A javuló életkörülmények mellett a városképre gyakorolt hatása jelentős. Amennyiben nem hasznosul a barnamezős terület akkor felgyorsul a környezetét romboló hatása, a fizikai romlás fokozódik, az értékcsökkenés nő és adott esetben a társadalmi szegregáció erősödik.

A város településszerkezeti tervében kijelölt új területfelhasználás alapján az alábbi csoportokba bonthatóak az egyes barnamezős ingatlanok, illetve a rendezési tervben felkínált új funkció:

Terület	Jelenlegi állapot	Rendezési terv szerinti hasznosítási cél
Lakóterületbe (kisvárosias és kertvárosias) sorolt ingatlanok		
Volt Épszöv telephely Hajdú utca (9202/11; 9202/112; 9202/13; 9202/14; 9202/14; 9202/15 hrsz)	Az egykori telephely szanálását elvégezve várja a fejlesztés megindítását	Új kisvárosias lakóterület kialakítása kívánatos a környező lakóterületekhez illeszkedően
Hunyadi - Kenyér víz utca környezete (8612/8, 8612/10, 8612/19, 8612/23; 8612/26 hrsz)	Volt ipartelep, előkészített lakóterületként	Lakás és vegyes funkciók befogadására alkalmas jó közlekedési adottságú terület
Volt gyógyszerraktár Hunyadi út (8640 hrsz)	Üresen álló, megkezdett fejlesztés képét mutató épületegyüttes	Kisvárosias lakóterületen elhelyezhető funkciók számára alkalmas terület
Volt LATEX gyártelep (1540/6 hrsz)	Bontás alatt lévő gyártelep	A környezet alapján lakó és környezetét ellátó kereskedelmi, szolgáltató funkciók számára kedvező terület, szabályozási terv készítése kötelező a területre
Volt 11-es Huszár laktanya „B” területe (2164/13 hrsz)	Üresen álló terület, műemléki védelem alatt	Kisvárosias lakóterület (Településközpont vegyes területté történő átsorolás alatt

		áll) alakítható ki a Lovas utca és Söptei út felől
Volt Kertész TSZ gazdasági épületei (121/19 hrsz)	Jelenlegi műhely épületek	Kertvárosias lakókörnyezethez illeszkedő beépítés számára igénybe vehető terület
Településközpont vegyes területbe sorolt ingatlanok		
Óperint utca 11.- foghíj (5703 hrsz)	Lebontott lakóépület helyén üresen álló foghíjtelek	Lakóépület vagy vegyes rendeltetésű épület létesítésére alkalmas terület
Vörösmarty utca 23. – foghíj (6937 hrsz)	Lebontott lakóépület helyén üresen álló foghíjtelek	Lakóépület vagy vegyes rendeltetésű épület létesítésére alkalmas terület
Intermodális központ tervezett területe (7016, 7017/1, 7027, 7028, 7029/3; 7029/2, 7029/5; 7029/6, 7030 hrsz)	Területszerzést követően részben parkolási célra hasznosított terület	Intermodális központ tervezett fejlesztési területe
Volt 11-es Huszár laktanya központi területe (2164/8 hrsz)	Kisrészében iskola funkció számára hasznosított, nagyrészt üresen álló, romló állagú épületegyüttes	Potenciális fejlesztési akcióterület jó városzerkezeti adottságokkal
Volt Sylvester János Nyomda Kiskar u. 6. (5903/4 hrsz)	Egykori belvárosi szövetbe ékelődő iparterület	Belvárosi funkciók befogadására potenciálisan alkalmas Perint parti terület
Volt Cipőgyár és környezete (5710-5714; 5727 hrsz)	Alulhasznosított egykori iparterület. Körmendi úti épületállománya a teherbíró szerkezeti kialakítás miatt megőrzésre és hasznosításra érdemes	A potenciális hasznosítás során a belvárossal való kapcsolat javítása indokolt. A terület beépítési tervvel és annak városképi elemzésével építhető be.
Kereskedelmi szolgáltató területek		
Volt Starkl Kft telephelye (86/3 hrsz)	Bérhasznosításban lévő csarnoképület, üresen álló szabadterületekkel kertvárosias lakókörnyezetben	Újból kertészetként való hasznosítása a Herényi kertész hagyományok továbbélését a lakókörnyezethez való illeszkedést garantálná.
Zanati úti üres telephely (7862/2; 7862/5; 7862/9; 7862/10 hrsz)	Zanati és Kolozsvár utca sarkán álló telephely lebontásra kerül	Kereskedelmi, szolgáltató funkció számára alkalmas a Zanati úti csomópont vizsgálata mellett
Ipari gazdasági területek		
Volt Húsipar területe (7871/1 hrsz)	Jelenleg üresen álló iparterület a Vépi úttal uraló épülettömeeggel	Falco gyártelep részeként a részleges bontását tervezik
Volt Tanép telephely (7945/2, 7945/3 hrsz)	Üres épületegyüttes szintén a Vépi út mellett	Kereskedelmi, szolgáltató, kisipari jellegű területként hasznosítható lenne
Volt Szövőgyár telephely (7291/15 hrsz)	Használatban szétdarabolt, részben működő vállalkozásokkal is rendelkező telephely	A csarnoképületek mérete alapján nagyüzemi célú hasznosítása lenne elképzelhető
Volt Tejüzem területe (2010/4 hrsz)	A Tejüzem lebontását követően üres telephelyként áll a Söptei és elkerülő utak sarkán	Kereskedelmi, szolgáltató célra akár megosztva is alkalmas lehetne
Volt VASÉP telephely – hasznosítatlan	Egykori egységes gyártelep	A gyártelep többi részéhez

területei (1972/40 hrsz)	szétdarabolásával keletkezett hasznosítatlan területek	hasonlóan ösztönözni kell új vállalkozók bevonását
Volt honvédségi területek		
019/4; 059; 019/8 hrsz-ú volt honvédségi területek	Egykori gyakorló és kiképző pályák területe	Potenciális gazdasági terület lehetősége, tervezett északi elkerülő út feltárásával, önkormányzati tulajdonban

Barnamezős területek Szombathelyen

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Szombathely város területén konfliktussal terhelt, leromlott, romlás alatt lévő, alulhasznosított pusztuló, városképben problémaként jelentkező kezelést szolgáló területeit vizsgáltuk, amelyek helyzetük, városképi értékük, korábbi hasznosításuk, vagy karbantartás hiánya miatt ma beavatkozásra váróak, környezetükkel konfliktusban álló területei. A leromlási folyamat a szlömösödés, amely a környezetére is káros hatással bírhat és onnan kisugározva egy-egy tér, utcarészlet, tömbbelsőről kialakult képet képes negatívan befolyásolni. A szlömösödés ellen tett intézkedések képesek a kedvezőtlen folyamat megállítására és akár jelentős értéknövekedést is generálni.

A várt beavatkozás lehet egy állagromlás megakadályozása, az építmény új vagy eredeti funkcióval való megtöltése. A beavatkozás aktorai a mindenkori fejlesztők, tulajdonosok, partnerei pedig a város vagy állam lehet.

Van példa sikeres fejlesztésekre, megújulásra érték újjáteremtésre Szombathely esetében, elég ha csak a vasútállomás épületének megújulása, a Kőszegi utca házak újjáélesztésére, a Kossuth Lajos utca egyes épületeire gondolunk.

Egy-egy szlömösödő területen történt sikeres beavatkozás hatása a környezetében azonnal érzékelhető élénkítő hatással bír.

A konfliktusok adódhatnak a degradálódási folyamatot gyorsító üresen álló épületek amortizációjából, megkezdett fejlesztések elmaradásából, amelyet a következő területek is mutatnak:

- 11-es Huszár laktanya központi és B területe 2164/8; 2164/13 hrsz)
- Szent Márton úti bezárt SPAR (6587 hrsz)
- Thököly – Kossuth utca sarkán tervezett Magellán Center (6317/1 hrsz)
- Volt Cipőgyár és környezete (5710-5714; 5727 hrsz)
- Bezárt illeték Hivatal Szily János utca- Petőfi út sarok (6128 hrsz)
- Paragvári és Petőfi út sarok (6590/1;)
- Paragvári út 1. önkormányzati ingatlan és mögötte lévő tömbbelső (6095/2; 6091 hrsz)
- Intermodális központ tervezett területe (7016; 7017/1; 7017/2; 7029/3; 7029/5; 7029/6; 7030; 7027; 7028 hrsz)
- Ady téri jelenlegi buszpályaudvar az intermodális központ felépülte után hasznosíthatatlanná váló területe (6024/3; 6024/4 hrsz)
- Volt börtön területe (6014 hrsz)
- Sorok út 16. volt városi kupleráj (5825 hrsz)
- Volt Sylvester János Nyomda Kiskar u. 6. (5903/4 hrsz)
- Kiskar utca-Bürü utca- Perint patak tömb (5893, 5889 hrsz)
- Tervezett Kőszegi utcai parkolólemez (6203 hrsz)
- Volt városi strand (2689 hrsz)
- Savaria szálló és az azt övező Mártírok tere (6224 és 6223 hrsz)
- Bezárt Szent-Györgyi Albert Középiskola (6614/32 hrsz)
- Szabadidő központ és a környezetében lévő ingatlanok (4425/2, 4640, 4639 hrsz)

- Brenner villa, volt Casino (8533 hrsz)
- Volt Szegedy kastély Szent István király utca (11836/2 hrsz)
- Vas Gereben utca volt malom épület (11106/4 hrsz)
- Szakorvosi Rendelő Intézet (SZTK) Márc. 15. tér 3. (2708 hrsz)

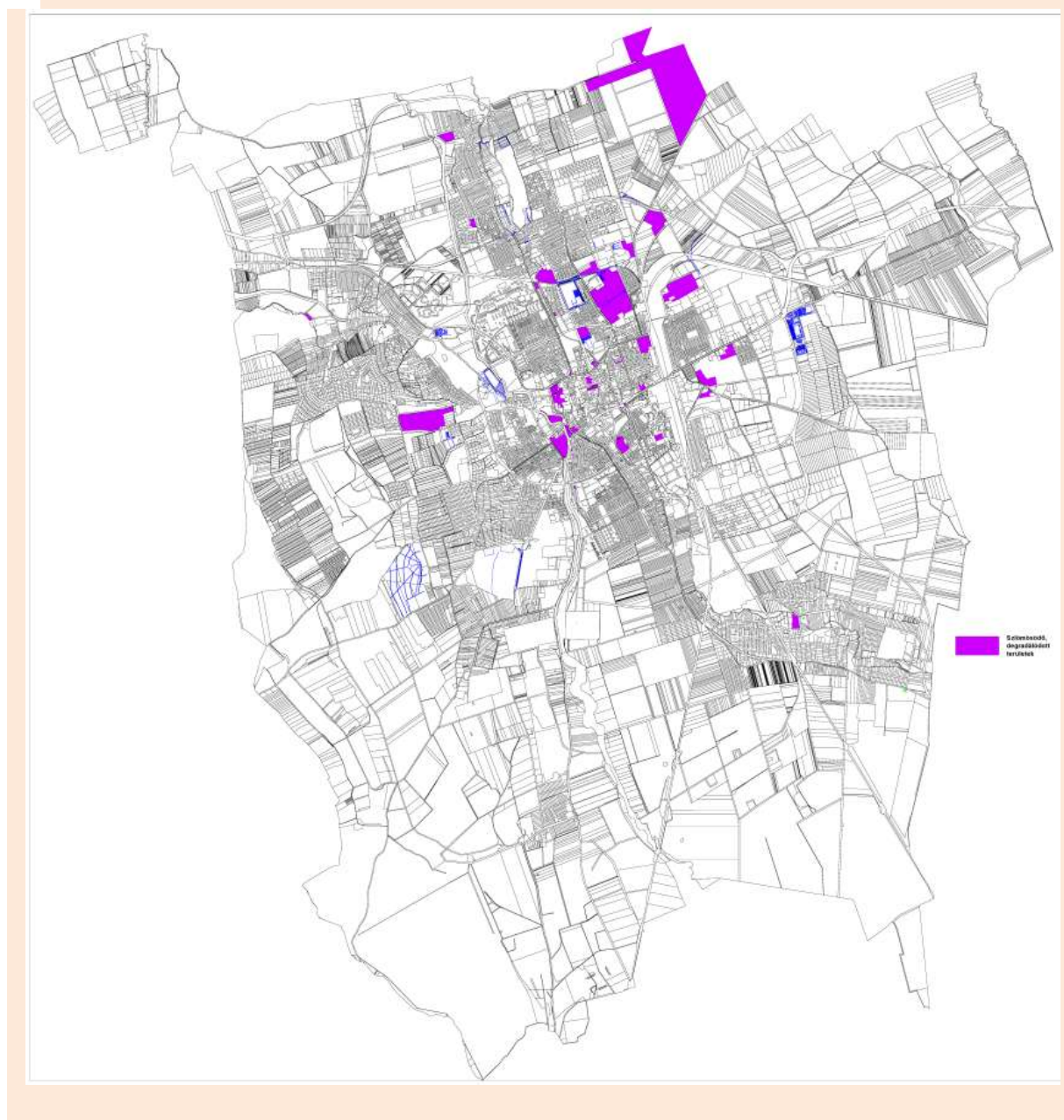
Nem csak épületek tudnak szlömösödni, hanem műtárgyak is. A megváltozott infrastruktúra hatására funkció nélkül maradt építmények, mint pl: víztornyok egész városképet tudnak kedvezőtlenül befolyásolni. A közlekedés létesítményei közül a gyalogos aluljárót kell kiemelni a Szent Márton utcában. A korábbi városon átvezetett főútvonalakkal szemben létesített gyalogosokat szolgáló aluljáró mára graffitivel tarkított, közegészségügyileg kedvezőtlen pozícióba került. Miközben a belvárosi funkciók növekedése és az akadálymentesítés, megkérdőjelezi a műtárgy tényleges szükségességét.

Szlömösödő építmények, műtárgyak:

- Gyalogos aluljáró a Szent Márton út-Hunyadi utcák kereszteződésében a hozzá kapcsolódó közterületekkel
- Városi víztorony Brenner park (8532 hrsz)
- Víztorony (4703/2 hrsz) Középhegy

A 3157 hektár nagyságú belterületből 156,44 ha, vagyis 4,96% szlömösödő terület, az épített városi szövet és a biológiailag aktív zöldfelületek szempontjából egyaránt kedvezőtlen állapot, amin a városfejlesztés keretében célszerű lenne változást elérni.

Szlömösödő területek Szombathelyen

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Szombathely környezete már a késő kelta korban lakott volt. Claudius császár által Kr. u. 43 körül alapított római város neve Colonia Claudia Savariensium lett. Pannónia 106-ban történt kettéosztását követően - Savaria vált a tartomány civil igazgatásának és a császárkultusz központjává. A római alapítás hagyatéka az egykori vár, ma Székesegyház és Püspöki palota központi helyzete, a városból induló római utak nyomvonala. A város mai szerkezete azonban mégis középkori struktúrára és térfalakra épült. A kiegyezést követő vasút és iparfejlesztések eredményeként a korábbi szalagtelkes telekosztást felváltotta az utcák, a városi bérpaloták építése. A város fejlődése a XIX században és a XX. század elején nyugati irányú volt. Így jöttek létre a Kálvária utca és környékének beépítései a korábbi mezőgazdasági telkek felosztásával. A vasútállomáshoz vezető Sugár út elegáns, egyben nagyvárosias arculatot adott a településnek. A morfológiába az 1896-os, majd 1904-es mérnöki várostervezés jelentett a struktúra megváltoztatását, amelyet aztán az 1924-es szabályozási terv körutas, sugárutas rendszere tett teljessé. Az utóbbi hatása oly teljessé vált, hogy a mai városi struktúra is ezt követi és ebből adódóan kerültek a további külső és városkörüli körutak megfogalmazásra.

Szombathely 1896-os

és 1924-es szabályozási terve

A telekszerkezetre gyakorolt legnagyobb hatás az 1924-es rendezési terv végrehajtása, a 1930-as években felépült kisvárosias tömbök jelentették (pl: Gyöngyös utca, Rumi út környéke). Ezt követően a tömeges lakásépítés időszakában a tömbtelkek, vagy úszótelkek megjelenése hozott létre a korábitól eltérő telekalakulatokat. 1963-ban indult a Derkovits lakótelep építése, ezt követte a Joskar Ola lakótelep, a KISZ lakótelep, az Oladi lakótelep. A belvárosban (pl: Thököly utca, Szent Márton út) megjelenő szalagházak egyesítették és feloldották a korábbi keskeny telkes telekosztást. Ezzel el is tűnt az egykori Szent Márton község telekstruktúrában tovább élő jellege. Az 1980-as években a Fő tér tömbbelsőinek megnyitása, az új tömb áttörések és közlekedési terület célú használat megszűntette

lakóépületek saját telkeit, jelentősen növelve a közterületeket. Elkészült a mai Thököly utca és Szent Márton utca összekötése, elvágva a Ferences kert területét a rendház épületétől. 2006-ban a Történelmi séta út keretében itt épült fel a római kort idéző Történelmi témapark.

Szombathelyhez csatolt egykori községek telekstruktúrája mind a mai napig őrzi a hagyományos fésű, szalagtelkes jellegét. Az 1970-80-as években felépült sorházas beépítések pl: Herényben, a Külső Rumi úton, Farkas Károly utcában a telekméretük csökkenését eredményezték. A rendszerváltást követően telekmorfológia oly módon változott meg, hogy az újonnan beépített területek telekméretei egyre inkább csökkentek. A lakótelkek alakja a hosszú telekről négyzet alakú telekre változott.

A rendszerváltás véget vetett az úszótelkes beépítésnek. A társasházépítések (pl: Olad lakótelep északi részén) immár nem úszótelken, hanem önálló ingatlanon létesültek, telken belüli saját zöldfelülettel és parkoló felülettel.

A tervezés alatt álló lakótelkek jellemző mérete 800-900 m². Nagyobb telekméretekkel a kertvárosias villa jelleggel szabályozott „Villa Olad” tervezett lakóterület rendelkezik.

A négyzet alakú telkek kialakítása az éppen aktuális irányzatokat követik, mind a kínálat, mind a kereslet oldaláról. A lakóépület megjelenése számára kedvező telekstruktúra hátránya a melléképületek elhelyezésének problémáját hozta magával az új lakótelkeken (pl: Minerva, Parkerdő lakópark).

A nagy intézményi jellegű zöldfelületek struktúrája kevésbé változott meg, így az oktatási intézménye területe, nagy városi közintézmények területe változatlanúságot mutat. A zöldfelületi jellegű területek védettségükönél fogva pl: Kámoni Arborétum, Bogát kastély, megőrizték egykori telküket. Az egykori kastélyok közül számos kényszerű telekelvétel ellenére is megfelelő környezettel rendelkezik pl: Zarkaházi Szily kastély, így jövőben is alkalmas fejlesztésre. Ugyanakkor teljesen elveszítette területét és a közelmúltban körbeépült a műemlék Ernuszt kripta (4061/11 hrsz), Reissig-kastély, (Szófia utca 20.). A telekelvesztésén túl korábbi arculatuk is jelentősen sérült. A Saághy kastély (Saághy utca) felújítása során cél a szétdarabolt idegentulajdonba került telkek egyesítése.

A gazdasági területek telekstruktúrájára az elmúlt 100 év iparfejlesztéseit követve a szabályos, mérnöki telekosztás a jellemző. A telekméretük 5000 m²-től a több hektáros, vagy 15-20 hektáros gyártelepekig terjed. Ebbe a típusba sorolhatóak a Caludius Ipari Park még be nem épített területei. Az egykori nagy állami vállalatok telephelyeinek felosztása és aprózódása ez ellentétes folyamatot indított el (pl: VASÉP, TANÉP). A korábbi egységes telephelyet kis-közepes vállalkozások foglalták el, a tulajdonviszonyokat követő, a megközelítést figyelmen kívül hagyó folyamatokkal.

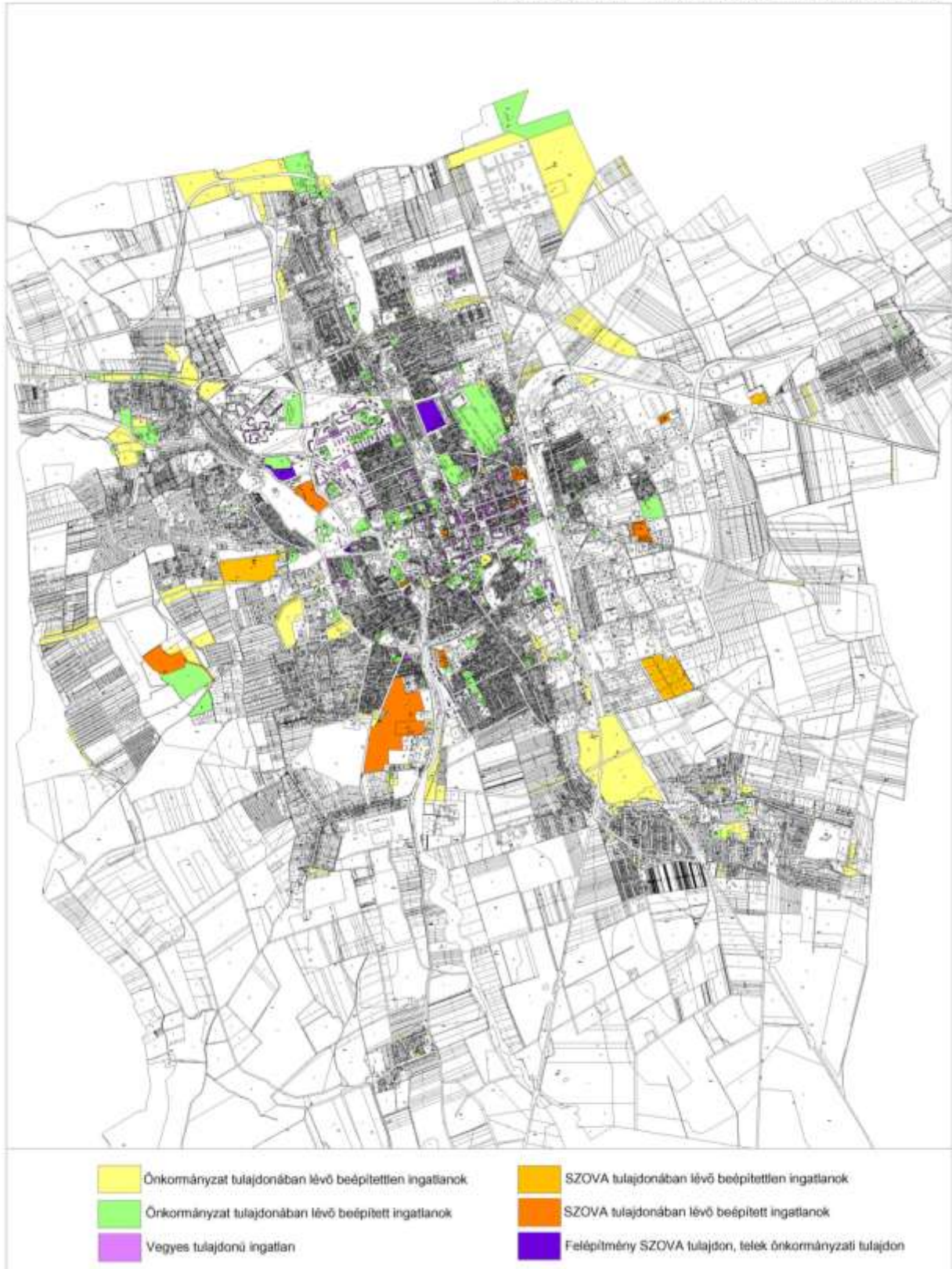
A külterületek telekmorfológiája a tájhasználatból adódóan kötöttebb struktúrát mutat. A telekstruktúra a kárpótlással együtt járó telekosztás és telekspekuláció olyan hatást gyakorolt, hogy útkapcsolat nélküli lakó- vagy gazdasági célra előkészített, de mezőgazdasági művelésben maradó mértani telekszerkezet jött létre (pl: Oladi domb, 86-87. sz. főút elkerülő mentén), figyelmen kívül hagyva a város lehetséges hosszú távú fejlődésének műszaki és morfológiai igényeit.

Szombathely városi szövetének morfológiája

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

SZOMBATHELY TULAJDONVISZONY VIZSGÁLATA

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

A jelen dokumentáció 3. számú függelékét képezi.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Fotogrammetriás geodéziai eljárással készült ortofotó Szombathely közigazgatási területéről

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

Oktatási intézmények

- Derkovits Gyula Általános Iskola (9700 Szombathely, Bem J u. 7.)
- Gothard Jenő Általános Iskola (9700 Szombathely, Benczúr Gy u. 10.)
- Bercsényi Miklós Általános Iskola (9700 Szombathely, Bercsényi M. u. 1.)
- Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (9700 Szombathely, Bolyai J. u. 11.)
- Aranyhíd Nevelési-Oktatási Integrációs Központ, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola és Speciális Szakiskola (9700 Szombathely, Dózsa u. 6.)
- Dési Huber István Általános Iskola (9700 Szombathely, Kőrösi Cs S u. 5.)
- Neumann János Általános Iskola (9700 Szombathely, Losonc u. 1.)
- Nyitra Utcai Általános Művelődési Központ (9700 Szombathely, Nyitra u. 15.)
- Paragvári Utcai Általános Iskola (9700 Szombathely, Paragvári u. 2.)
- Brenner János Óvoda, Általános Iskola és Kollégium (9700 Szombathely, Petőfi Sándor u. 6.)
- Reguly Antal Általános Iskola; Reguly Antal Grundschule (9700 Szombathely, Rákóczi F u. 79.)
- Oladi Általános Művelődési Központ (9700 Szombathely, Simon István u. 2-6.)
- Perintparti Szó-Fogadó Szombathelyi Waldorf Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (9700 Szombathely, Sorok út 44.)
- Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola (9700 Szombathely, Szent László király u. 7-9.)
- Váci Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Osnovna Skola Mihály Vácija i ustanovna osnovnog stupnja za umjetnost u Sambotelu (9700 Szombathely, Váci M. u. 11.)
- Zrínyi Ilona Általános Iskola (9700 Szombathely, Zrínyi I u. 10.)

Kulturális intézmények

- AGORA Szombathelyi Kulturális Központ, cím: 9700 Szombathely Fő tér 10.
- AGORA - Gyermek Háza, cím: 9700 Szombathely, Jászai M. u. 4.
- AGORA - Művelődési és Sportház (MSH), cím: 9700 Szombathely, Március 15. tér 5.
- AGORA - Savaria Filmszínház, cím: 9700 Szombathely Mártírok tere 1.
- Cinema City Savaria Plaza, cím: 9700 Szombathely, Körmendi út 52-54.
- Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, cím: 9700 Szombathely Ady tér 5.
- Oladi Közös Igazgatású Köznevelési Intézmény Nyitra Utcai Általános Iskolája és Művelődési Háza, cím: 9700 Szombathely, Nyitra utca 15.
- Savaria Turizmus Nonprofit Kft., cím: 9700 Szombathely, Király u. 1-3.
- Tourinform Szombathely, cím: 9700 Szombathely, Király utca 1/A.

Egészségügyi és szociális intézmények

Egészségügyi Alapellátó Intézet

- Az intézet székhelye: 9700 Szombathely, Nádasdy Ferenc u. 4.
- A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. Törvény 8. § (4) bekezdése, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. Törvény 152. §. a települési önkormányzat feladatai között határozza meg az egészségügyi alapellátás körében az alábbi feladatokról való gondoskodást:
 - háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
 - a fogorvosi alapellátásról,
 - az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
 - a védőnői ellátásról,
 - az iskola-egészségügyi ellátásról,melynek Szombathely város önkormányzata az Egészségügyi Alapellátó Intézet létrehozásával és feladatainak meghatározásával kívánt eleget tenni.

Felnőtt házi orvosok

A 4/2000. (II. 25.) EüM rendelet alapján a házi orvos személyes és folyamatos orvosi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából. A házi orvos köteles ellátni az ellátási területén lakó, külön jogszabályokban foglaltak szerint hozzá bejelentkezett és az általa elfogadott biztosítottakat.

Házi gyermekorvosok

A 4/2000. (II. 25.) EüM rendelet szerint a házi gyermekorvos ellátását a 14. életévét be nem töltött személyek számára biztosítja. Felkérésre a 14-18- év közötti személyeket is elláthatja.

Fogászati ellátás

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 93.§-a alapján az ügyeleti rendszer a napi munkarenden kívül bekövetkező sürgősségi esetekben az egészségügyi ellátás folyamatos igénybevételének lehetőségét biztosítja. Az ügyeleti ellátás célja a rendelési időn túli sürgősségi fogorvosi ellátás.

Védőnői szolgálat

Az országos védőnői hálózat 2010. évben ünnepelte 95 éves évfordulóját. Megalakulása óta sok változáson ment keresztül, de alapgondolata megmaradt "a családok egészségének védelme". A társadalmi, gazdasági átalakulások, a lakosság kedvezőtlen egészségi állapota újabb kihívásokat állít a védőnők elé. Fő feladataikon - a várandós anyák és gyermekek gondozásán túl a primer prevencióban is jelentős szerepet vállalnak. Tevékenységüket családlátogatás, tanácsadás és közösségi egészségfejlesztő programok keretében végzik.

2005. évben a védőnői szolgálat felépítése megváltozott területi és iskolát ellátó védőnőkre. Ez a változás lehetővé teszi, hogy az iskolát ellátó védőnők még hatékonyabban tudják az iskoláskorúak egészségmagatartását befolyásolni, fejleszteni saját egészségük érdekében.

Szombathely városban 16 területi védőnői, 5 vegyes ellátású (iskola és terület) körzet működik. Az általános- és középiskolákat 13 védőnő látja el.

Területi védőnő feladatai:

- Nővédelem
- Várandós anyák gondozása
- Gyermekegészségügyi anyák gondozása
- Csecsemők és kisgyermekek gondozása
- Iskoláskorúak egészségfejlesztése
- Közösségi egészségfejlesztés (szülésre, szülői szerepre felkészítés, baba-mama klubok szervezése)
- Tanácsadás, segítő beszélgetés
- Családgondozás

Iskola védőnő feladatai: a feladatokat az iskolai ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet 3. sz. mellékletében meghatározottak alapján végzi.

Anyá-, gyermek- és csecsemővédelem

A prevenció feladat helyszínéül szolgál 2010. évben átadott Prevenció Ház, mely lakossági szűrések, prevenció előadások és egészségnevelési programok helyszínévé vált. Célul tűztük ki, megszólítani mindenkit, aki tenni akar valamit az egészségéért. Prevenció Ház feladatákként került meghatározásra: a Szombathely lakosságának egészségvédelme, az egészségtudatos magatartás népszerűsítése, a megelőzés fontosságának hangsúlyozása, a társadalom figyelmének ráirányítása az egészségmegőrzés fontosságára, mindezek eljuttatása a lakosság minél szélesebb rétegeihez. A programok ingyenes biztosítása érdekében a védőnők létrehozták Szombathelyiek Egészségéért Egyesületet, mely pályázati forrásból, támogatásokból biztosítja ezen feladatok ellátásához szükséges fedezetet.

A Prevenációs Ház állandó programja a lakosságot megszólító „Nyitott kapuk” program, ahol előadások hangzanak el különböző egészségmegőrző témákban. Ingyenes szűrővizsgálatot biztosítunk a megjelenteknek, pl. vércukor-, koleszterin szint-, vérnyomásmérés, testtömeg index számolás, tanácsadás. A kézbe adható szóróanyagok ingyenesen elvihetők.

Anyatejgyűjtő Állomás

Működési körén belül - védőnői szervezéssel - az anyatej összegyűjtése és az anyatejes táplálás igény szerinti biztosítása a hatályos jogszabályok figyelembe vételével, a folyamatos ellátást szombati, vasárnapi és ünnepnapon nyitva tartással oldjuk meg.

Iskola-egészségügyi ellátás

A középoktatási intézményekben tanulók megelőző jellegű egészségügyi alapellátása. Az oktatási törvényben meghatározottak és a hatályos egészségügyi jogszabályokban megfogalmazott feladatok alapján, együttműködve a védőnői szolgálattal.

Laborjárat

Vas megyei Önkormányzata Vas megyei Markusovszky Kórház Nonprofit Zrt, valamint Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata és az Egészségügyi Alapellátó között létrejött feladat ellátási megállapodás alapján az Egészségügyi Alapellátó Intézet 2002. január 1-étől ellátja a szombathelyi háziorvosi rendelők mellett működő vérvételi helyeken, valamint foglalkozás-egészségügyi rendelőkben levett vér és egyéb laborvizsgálati munkák szállítását a Kórház központi laboratóriumába, valamint az eredmények visszaszállítását a rendelőbe.

A háziorvosi ellátás színvonalának emelése érdekében létrejött 69 vérszállítási körbe bevont településről szerződés alapján háziorvosi rendelőkben levett vér és egyéb laborvizsgálati anyag szállítása a Markusovszky Kórház Központi Laboratóriumába, illetve a vizsgálati eredmények visszajuttatása a háziorvosi rendelőkbe.

Humán Civil Ház

Tanácsadás, fórumok, képzések, továbbképzések szervezése, valamint a működésükhöz szükséges helyiség és infrastruktúra biztosítása.

A Humán Civil Ház szakembergárdájának feladata az évente megrendezésre kerülő „Egészség-hét” rendezvénysorozat megszervezése, bonyolítása, valamint az "Egészséges Városok Szövetsége" Szombathelyi Tagszervezetének működése.

Vérvételi helyek

2010. március 1-től a Markusovszky Kórház finanszírozási problémák miatt nem biztosítja a háziorvosi rendelők mellett működő vérvételi helyek szakmai létszámát. Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének döntése alapján a vérvételi helyek további fenntartását vállalta a lakossági igényeket figyelembe véve. A vérvételi asszisztensek foglalkoztatásával és helyiség biztosításával.

Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat

Az intézmény székhelye: 9700 Szombathely, Széll K. u. 4.

A Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat Szombathely Város közigazgatási területén biztosítja az étkeztetést, az idősek nappali ellátását, az idősek átmeneti elhelyezését, valamint a családok átmeneti elhelyezését, továbbá a Szombathely és Térsége Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás illetékességi területéhez tartozó kistérségi településekre is kiterjedően a családsegítést, a gyermekjóléti szolgálatot, a házi segítségnyújtást és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást.

A fentiekén túl a gyermekjóléti szolgálat tekintetében megyei, a családsegítés és a közösségi ellátások tekintetében regionális módszertani feladatokat is ellát az intézmény.

Az intézmény szolgáltatásai:

- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- idősek nappali ellátása (Idősek Klubjai)
- idősek átmeneti elhelyezése (Időskorúak Gondozóháza)
- Intézményi Csoport szolgáltatásai
- családsegítő szolgáltatás
- adósságkezelési szolgáltatás
- gyermekjóléti szolgáltatás
- gyermekjóléti központ
- családok átmeneti otthona
- helyettes szülői ellátás
- közösségi szociális munka
- módszertani feladatok
- speciális, egyéb szolgáltatások

1. Étkeztetés

Szombathely Város közigazgatási területén étkeztetés keretében gondoskodik azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről, akik azt önmaguk vagy eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, hajléktalanságuk miatt. A Központ megszervezi az étel házhozszállítását.

2. Házi segítségnyújtás

Az intézmény három gondozási körzete Szombathely és Térsége Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulást alkotó településeken saját lakókörnyezetében biztosítja a házi segítségnyújtás szolgálatot azon gondozásra szoruló időskorú, illetve egészségi állapotuk miatt rászoruló kérelmezők számára, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és

róluk nem gondoskodnak; azokról a pszichiátriai, szenvedélybetegekről, fogyatékkal élőkéről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek. A Nyugdíjas Bérlők Házában élő idős emberek számára folyamatos üzemmódban biztosítja a házi segítségnyújtás szolgáltatását.

Cél: az ellátást igénybe vevők tanult és szerzett mentális és fizikai képességeinek minél hosszabb ideig tartó megőrzése, aktivitásuk szinten tartása, a mentális állapotuk karbantartása és segítségnyújtás ahhoz, hogy az igénybe vevő az önálló életvitelét lakásán, lakókörnyezetében, szükségleteinek megfelelően fenntarthassa.

3. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Az intézmény a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében gondoskodik azokról az időskorú, illetve egészségi állapotuk miatt rászoruló személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és róluk nem gondoskodnak, azokról a pszichiátriai, szenvedélybetegekről, fogyatékkal élőkéről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek.

Cél: az ellátást igénybe vevőknek (akik a segélyhívó készülék használatára képesek) saját otthonukban az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás telephelye Szombathely, Karmelita u. 2/C. szám alatt található. A szolgáltatás diszpécserközpontja Szombathely, Hunyadi J. út 9. szám alatt található. Ellátási területe a Szombathely és Térsége Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulást alkotó települések közigazgatási területe.

- I. számú Gondozási Körzet: 9700 Szombathely, Széll K. u. 4.
- II. számú Gondozási Körzet: 9700 Szombathely, Karmelita u. 2/C.
- III. számú Gondozási Körzet: 9700 Szombathely, Gagarin u. 24.
- IV. számú Gondozási Körzet: 9700 Szombathely, Szöllősi stny. 36.

4. Idősek nappali ellátása- Idősek Klubjai

Az idősek nappali ellátása (Idősek Klubja) a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozására szolgál, illetve felvehető az a 18. életévét betöltött személy is, aki egészségi állapotára figyelemmel szociális és mentális támogatásra szorul.

Cél: az igénybe vevő mentális és fizikai képességének megőrzése, aktivitásának szinten tartása, mentális állapotának karbantartása. A saját otthonukban élők számára lehetőség biztosítása napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, hasznos és tartalmas időtöltésre, alapvető higiénés szükségletek kielégítésére.

A Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat gondozási körzeteiben a város különböző pontjain öt Idősek Klubját működtet, mellyel szinte teljesen lefedi a város észak, kelet és nyugat irányú területeit.

Ellátási területe: Szombathely város közigazgatási területe.

A klubok az alábbi címeken találhatóak:

- I. számú Idősek Klubja: 9700 Szombathely, Gagarin u. 24.
- II. számú Idősek Klubja: 9700 Szombathely, Karmelita u. 2/C.
- III. számú Idősek Klubja: Szombathely, Váci Mihály u. 1-3.
- IV. számú Idősek Klubja: Szombathely, Barátság u. 22.
- V. számú Idősek Klubja: Szombathely, Pozsony u. 47.

5. Idősek átmeneti elhelyezése - Időskorúak Gondozóháza

Az Időskorúak Gondozóháza azoknak az időskorú, illetve 18. életévüket betöltött személyeknek nyújt teljes körű (fizikai, egészségügyi, mentális) ellátást átmeneti jelleggel, akik önmagukról betegségük miatt, vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni, ellátásukat a házi segítségnyújtás keretében nem lehet megoldani, a rehabilitációs idő alatt állapotuk javulása várható.

Az ellátást igénybe vevő személy emberi és állampolgári jogainak érvényesülése mellett, az egyén autonómiáját elfogadva, a szükségletekhez igazodva biztosítja az ellátott korának, fizikai, egészségi, mentális állapotának megfelelő, személyre szabott gondozását.

Az elhelyezésre legfeljebb 1 évig kerülhet sor, amely további 1 évvel meghosszabbítható, ha az ellátást igénybe vevő a családi környezetébe nem helyezhető vissza, illetve ha más személyes gondoskodást nyújtó intézményben nyer elhelyezést. Az új intézményben történő elhelyezésig az igénybe vevő ellátását változatlan feltételekkel kell biztosítani.

Ellátási területe: Szombathely város közigazgatási területe.

Elérhetősége: 9700 Szombathely, Pozsony u. 47.

6. Intézményi Csoport szolgáltatásai:

Jogi szolgáltatások: tanácsadás öröklési, tartási szerződési, tulajdonnal - haszonélvezettel, családjogi vitával, nyugdíj letiltással, gondnoksággal, hagyatéki ügyekkel kapcsolatban.

Mentálhigiénés szolgáltatások: az élethelyzet, az egészségi állapot megváltozásából fakadó nehézségek, veszteségek (haláleset, nyugdíjazás, elköltözés) feldolgozásának segítése, magányosság érzésének csökkentése, konfliktushelyzetek kezelése.

Foglalkoztatás- és programszervezői szolgáltatások: tartalmas és hasznos időtöltést nyújtó programok szervezése.

A csoport szolgáltatásai térítésmentesen vehetők igénybe.

Elérhetősége: 9700 Szombathely, Széll K. u. 4.

7. Családsegítő szolgáltatás

A családsegítés olyan segítő szolgáltatás, amely hozzájárul az egyének, családok, valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez, fejlődéséhez és a szociális környezethez való alkalmazkodásukhoz.

A családsegítő szolgálat segítséget nyújt a szociális és mentálhigiénés problémák, illetve a krízishelyzet megoldásában az ilyen élethelyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából.

Elérhetőségek:

- I. számú Családsegítő Szolgálat: 9700 Szombathely, Szöllősi stny. 36.
- II. számú Családsegítő Szolgálat: 9700 Szombathely, Domonkos u. 5.
- III. számú Családsegítő Szolgálat: 9700 Szombathely, Kodály Z. u. 4.

8. Adósságkezelési szolgáltatás

Az adósságkezelési szolgálat célja a lakossági közüzemi díjhátralékok csökkentése, az adósságproblémával küzdő háztartások problémáinak komplex, a szociális munka eszköztárával történő kezelése.

Elérhetőségek:

- I. számú Családsegítő Szolgálat (9700 Szombathely, Szöllősi stny. 36.)
- II. számú Családsegítő Szolgálat (9700 Szombathely, Domonkos u. 5.)
- III. számú Családsegítő Szolgálat (9700 Szombathely, Kodály Z. u. 4.)

9. Gyermekjóléti szolgáltatás

A szolgáltatás alapvető célja a gyermekek családjukban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek mindenekfelett álló érdekét figyelembe véve.

A fenti cél megvalósítása érdekében az alábbi feladatokat látja el:

- közreműködik a szolgáltatást igénylő gyermekek és családjaik gondjainak rendezésében, az életüket hátrányosan befolyásoló okok feltárásában és megszüntetésében, mentálhigiénés problémáik megoldásában;
- figyelemmel kíséri az egyének, családok és hátrányos helyzetű csoportok szociális viszonyainak alakulását;
- az egészséges életmóddal összefüggő helyi felvilágosító és prevenciós tevékenységgel közreműködik a társadalmi beilleszkedési zavarok csökkentésében;
- életvezetési, valamint pszichológiai és jogi tanácsadást szolgáltat;
- tájékoztatást nyújt a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról, ellátásokról;
- megszervezi a családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadást és az ezekhez való hozzájutást;

- feltérképezi, és folyamatosan figyelemmel kíséri az illetékességi területén élő gyermekek szociális helyzetét, életkörülményeit és veszélyeztetettségét;
- segíti a nevelési-oktatási intézmények gyermekvédelmi feladatainak ellátását;
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében családgondozói és utógondozói tevékenységet folytat;
- szabadidős programokat szervez, illetve ezekről információt nyújt;
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében észlelő- és jelző rendszert működtet;
- a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében családgondozói tevékenységet folytat.

Elérhetőségek:

- Gyermekjóléti Központ I. számú Területi Irodája: 9700 Szombathely, Szöllősi stny. 36.
- Gyermekjóléti Központ II. számú Területi Irodája: 9700 Szombathely, Domonkos u. 5.
- Gyermekjóléti Központ III. számú Területi Irodája: 9700 Szombathely, Nagy L. u. 20.

10. Gyermekjóléti központ

Célja, hogy a gyermekjóléti szolgálat általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújtson. Ennek megfelelően utcai és lakótelepi szociális munkát, kórházi szociális munkát, kapcsolattartási ügyeletet és készenléti szolgálatot biztosít.

Elérhetőségek:

- Gyermekjóléti Központ I. számú Területi Irodája (9700 Szombathely, Szöllősi stny. 36.)
- Gyermekjóléti Központ II. számú Területi Irodája (9700 Szombathely, Domonkos u. 5.)
- Gyermekjóléti Központ III. számú Területi Irodája (9700 Szombathely, Nagy L. u. 20.)

11. Családok Átmeneti Otthona

Az otthonban folyó gondozás célja:

- az ellátásra szoruló családok lakhatásának biztosítása,
- segítségnyújtás a család otthontalanságának megszüntetéséhez,
- segítség krízishelyzet kezeléséhez, a jövő tervezéséhez,
- a társadalomba történő visszailleszkedés elősegítése,
- az otthonban töltött idő alatt a gyermeki jogok minél teljesebb érvényesülése.

Az otthon feladata:

- az ellátást igénylő gyermek átmeneti gondozása,
- segítségnyújtás a szülőnek gyermeke ellátásához, gondozásához, neveléséhez,
- a szülő és gyermeke számára az együttes lakhatás és a szükség szerinti ellátás biztosítása,
- a szülőnek és gyermekének pszichológiai, mentálhigiénés és jogi segítségnyújtás biztosítása,
- a közösségi szobában gyermekfoglalkozások és egyéb közös programok megtartásának elősegítése,
- tisztálkodási, mosási, főzési lehetőség biztosítása,

- textíliával történő ellátás igény, illetve rászorultság esetén,
- krízis helyzet esetén ruházat és élelmiszer biztosítása elsősorban karitatív szervezeteken keresztül, illetve saját készletből,
- az elsősegélyhez szükséges felszerelések biztosítása, és az orvosi ellátáshoz juttatás elősegítése,
- a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatokkal, az adósságkezelő szolgálattal valamint a segítségnyújtásba bevont személyekkel és intézményekkel történő együttműködés a lakhatás megoldatlanságának megszüntetésében,
- az otthon segítséget nyújt a család helyzetének rendezésében, munkahelykeresésben, gyermek veszélyeztetettségének megszüntetésében, illetve mérséklésében, újabb veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozásában.
- Rendkívüli élethelyzet esetén a gondozók és családgondozók ellátják a gyermek felügyeletét, szükség szerint teljes körű ellátásban vesznek részt.

Elérhetőség: 9700 Szombathely, Paragvári u. 86.

12. Helyettes szülői hálózat

A szolgáltatás célja: a szülői felügyeletet gyakorló szülő távollétében a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetésről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról való gondoskodás.

Feladata: A gyermekek átmeneti gondozásának megszervezése a helyettes szülőnél. A helyettes szülő a családban élő gyermek átmeneti gondozását saját háztartásában biztosítja. A helyettes szülő tevékenysége a gyermekjóléti alapszolgáltatások közül a személyes gondoskodást nyújtó átmeneti gondozás egyik formája.

Elérhetőség: Gyermekjóléti Központ I. számú Területi Irodája 9700 Szombathely, Szöllősi stny. 36.

13. Közösségi szociális munka

Feladatok:

- közösségi programok szervezése, közösségi identitás erősítése;
- szociális és mentális segítségnyújtás, egyéni beszélgetések;
- információkövetítés;
- tanácsadás;
- segítő beszélgetés;
- általános prevenciók tevékenység.

14. Módszertani feladatok

A Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálat megyei szinten gyermekjólét, családsegítés és közösségi ellátás tekintetében pedig regionáisan módszertani feladatokat lát el.

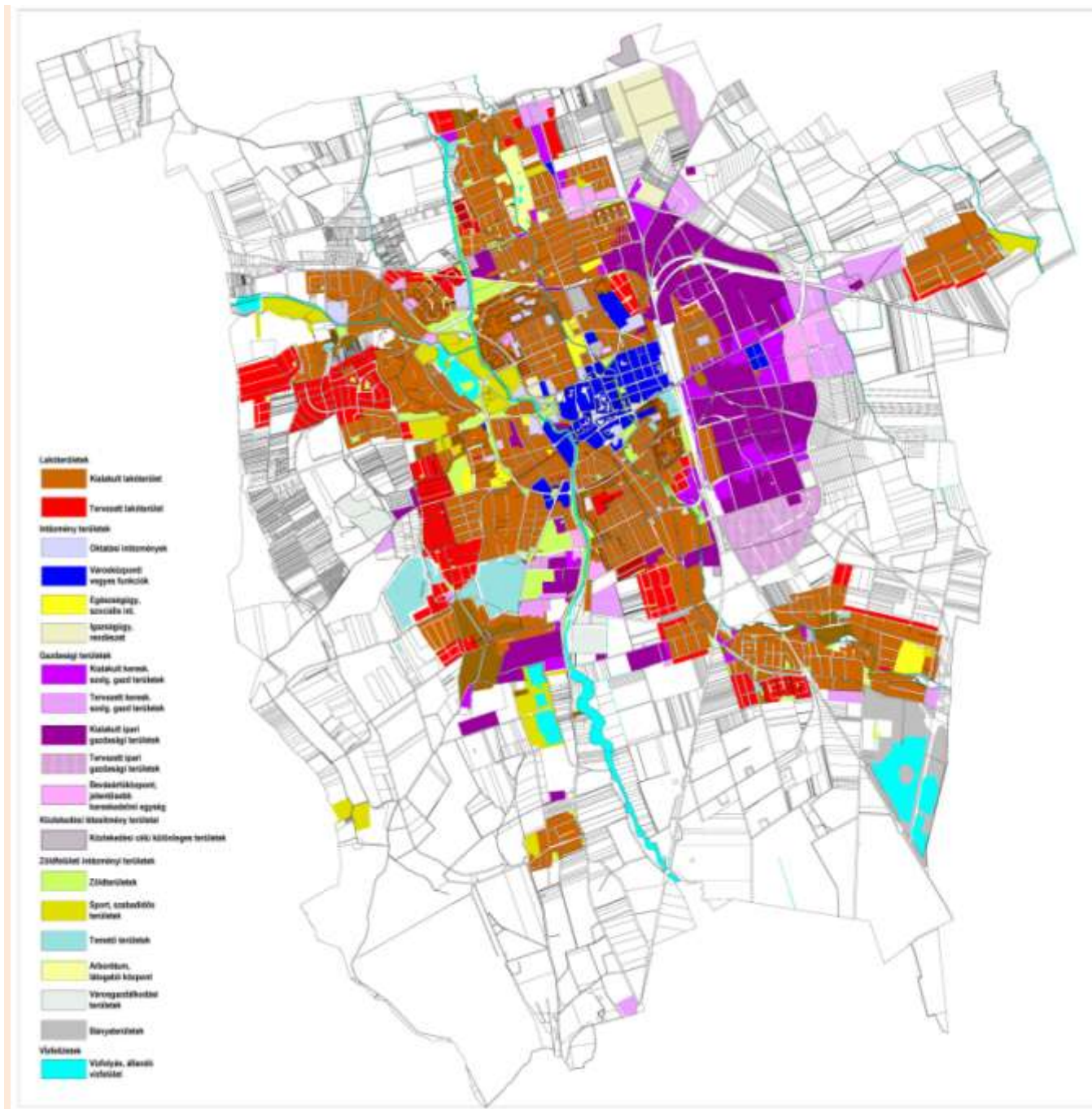
- Gyermekjólét:

Gyermekjóléti Központ II. számú Területi Irodája
9700 Szombathely, Domonkos u. 5.

15. Speciális, egyéb feladatok

- csoportfoglalkozások
- utcai és lakótelepi szociális munka
- kapcsolattartási ügyelet
- kórházi szociális munka
- készenléti szolgálat
- iskolai szociális munka
- baba-barát klubok
- Szabad tér ifjúsági, közösségi tér
- Szenkirályi Tanoda
- egyéni, pár- és családterápia
- nyári szabadidős foglalkozás

Városszerkezeti szintű funkcióvizsgálat

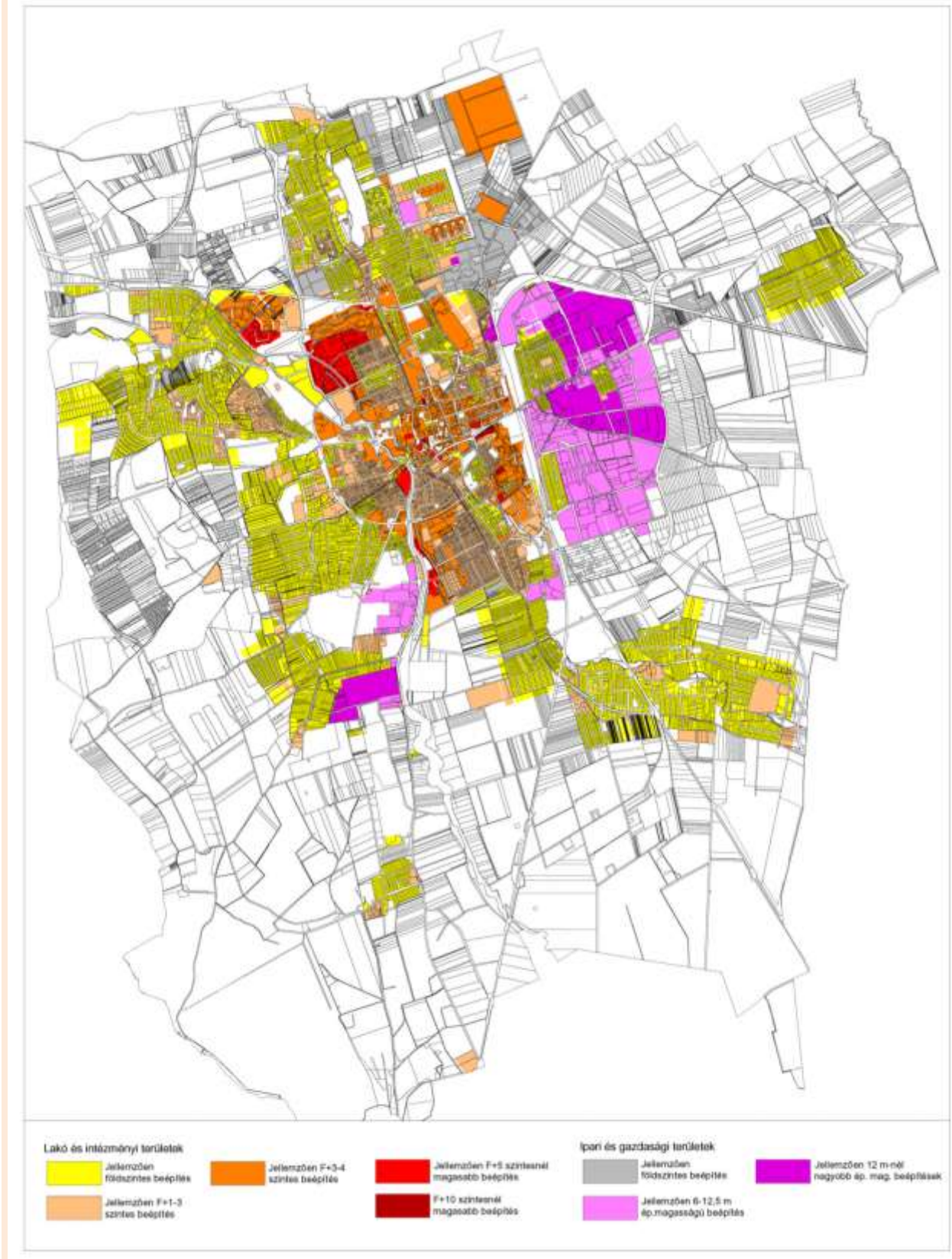

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Szombathely jellegzetesen nyugati típusú arculatú város, amelyet a horizontálisan sűrű, vertikálisan pedig tagolt, s összességében városias arculatú beépítés jellemez. Nagy az emeletes épületek aránya, a városközpontot a közepes, a tömbös beépítésű lakótelepeket a közepes és a magas, míg a külső lakóterületeket és a belváros széleit alacsony beépítés jellemzi. Szombathelyen a fésűs, falusias beépítést kivéve mindegyik típus előfordul, jelentős az aránya a többszintes és a földszintes zárt beépítésnek. Napjainkban terjed a családi házas, a sorházas beépítés, és örvendetesen beépülnek a városközpont foghíjai is.

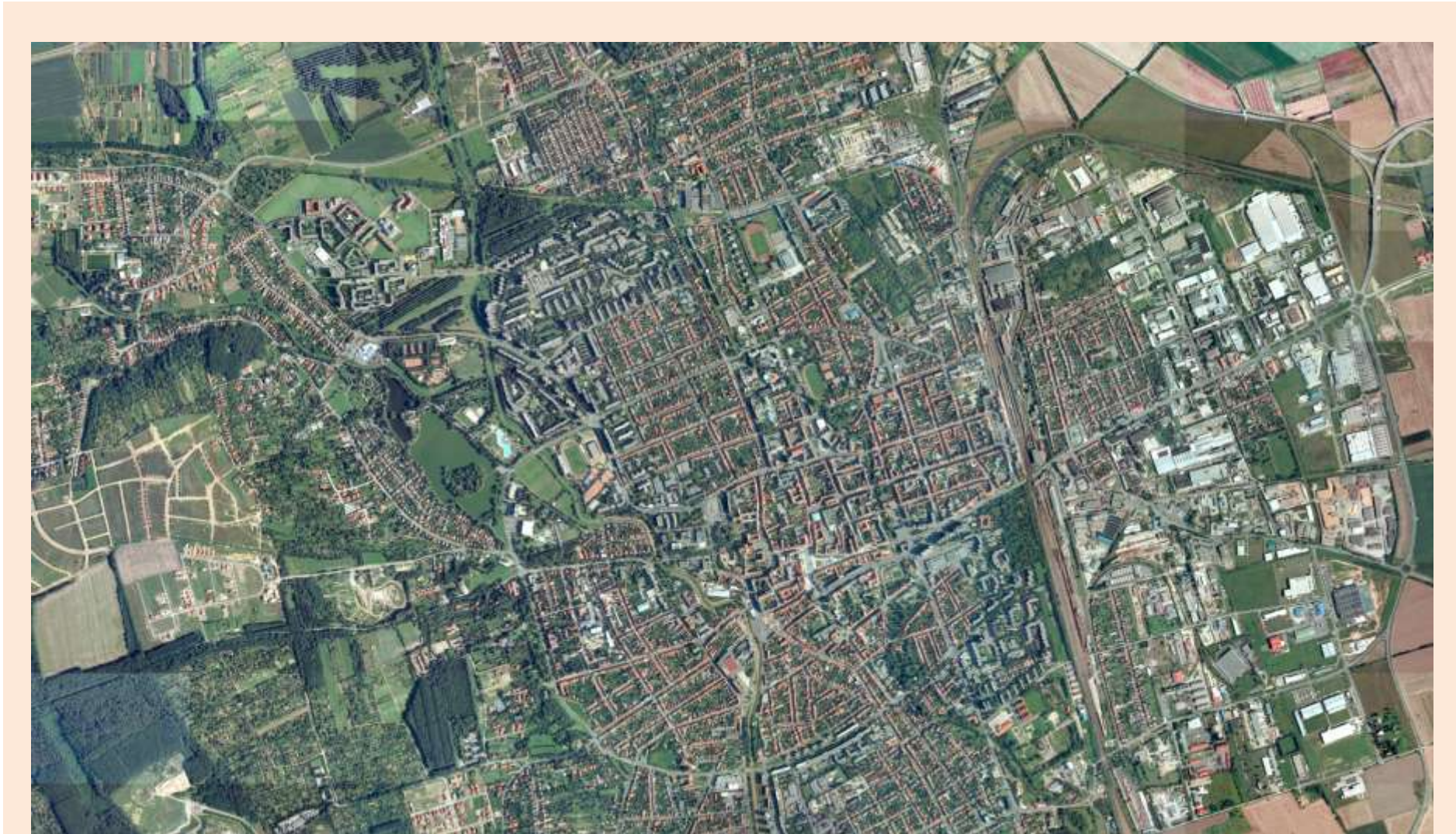
1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

1.14.5.3.1. Épületmagasságok, szintszámok

1.14.5.3.2. Tetőidomok

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok, jellegzetes épülettípusok

Szombathely egyike hazánk legrégebb településének. Mintegy kétezer éves szerves és folyamatos fejlődése során alakult ki a mai képe. Fejlődése négy nagyobb korszakra tagolható. Az első, a honfoglalás előtti időszak, elég viharos volt és széttagolt. Fénykorát az I-III. század között élte, amikor katonai és bírósági központ lett, azaz jelentős funkcióval bírt. A IV-IX. század között a támadások és a földrengés miatt csaknem elpusztult, nem volt központi település, Szent Istvánig a salzburgi érsekség alá tartozott.

A X.-XVIII. század között a város csendes középkori kereskedőváros volt, a győri püspökséghez tartozott. 1407-től tekinthető városnak, hiszen megkapta a szabad bíróválasztást és a városi önkormányzatot. A XVI. század végén a Vasvári Káptalan Szombathelyre költözött, s a város fokozatosan Vas vármegye székhelyévé vált. A város ekkor a Karoling „kerek vár” körül alakult ki, mindössze 8-10 utcából álló kicsiny település volt, melyet 1711-ben a pestis, 1749-ben pedig tűzvész pusztított.

1777-ben lett a püspöki székhely, innen kezdődött második virágkora, amely egészen Trianonig tartott. Szombathely egy kicsiny kereskedővárosból fejlett infrastruktúrájú, regionális funkciókkal rendelkező középváros lett. Lakossága megnégyszereződött, 1882-ben rendezett tanácsú várossá vált, kiépült a kapitalista gazdaság, a várost virágzó polgár városként a Nyugat királynőjeként emlegették. Megyeszékhely és egyházi központ funkciói mellett ekkor vált gazdasági, közlekedési és kulturális központtá. Az igazi fejlődése a XIX. és a XX. század fordulója környékén történt, amikor kialakult a belváros mai képe, tervszerű városfejlesztés és rendezés révén. Műszaki és kommunális infrastruktúrája a legmodernebbek közé tartozott hazánkban.

Trianon megfosztotta Szombathelyt a „hinterlandjának” nagy részétől, határ menti várossá tette. Fejlődése lelassult, a két világháború között a polgár városok tipikus képét mutatta. Gazdasága stagnált, de a kulturális élete pezsgett, az egészségügy terén pedig fejlődött (kórház létesült). A II. világháború utolsó szakasza nagy pusztítást okozott Szombathelynek. A II. világháború után elzárt nyugati határ menti településsé vált, ahová 1960-ig csekély központi fejlesztés és beruházás érkezett. Az 1960-as évektől indult meg az iparosítás, vándorlás révén jelentősen megnőtt a város lélekszáma, s ez elindította a többszintes lakótelepek építését. Jelentős városrendezés valósult meg, több település hozzácsatolásával kialakult a mai városszerkezet. Újból jelentős funkciókhoz jutott Szombathely (oktatás, kultúra, államigazgatás).

Szombathely jellegzetesen nyugati típusú arculatú város, amelyet a horizontálisan sűrű, vertikálisan pedig tagolt, s összességében városias arculatú beépítés jellemez. Nagy az emeletes épületek aránya, a városközpontot a közepes, a tömbös beépítésű lakótelepeket a közepes és a magas, míg a külső lakóterületeket és a belváros széleit alacsony beépítés jellemzi. Szombathelyen a fésűs, falusias beépítést kivéve mindegyik típus előfordul, jelentős az aránya a többszintes és a földszintes zárt beépítésnek. Napjainkban terjed a családi házas, a sorházas beépítés, és örvendetesen beépülnek a városközpont foghíjai is.

Szombathely várostestének alakjából és a természetföldrajzi adottságainak is köszönhetően a város a tér minden irányába tudott terjedni, és ezért is az övezetek nagyjából centrikusan helyezkednek el.

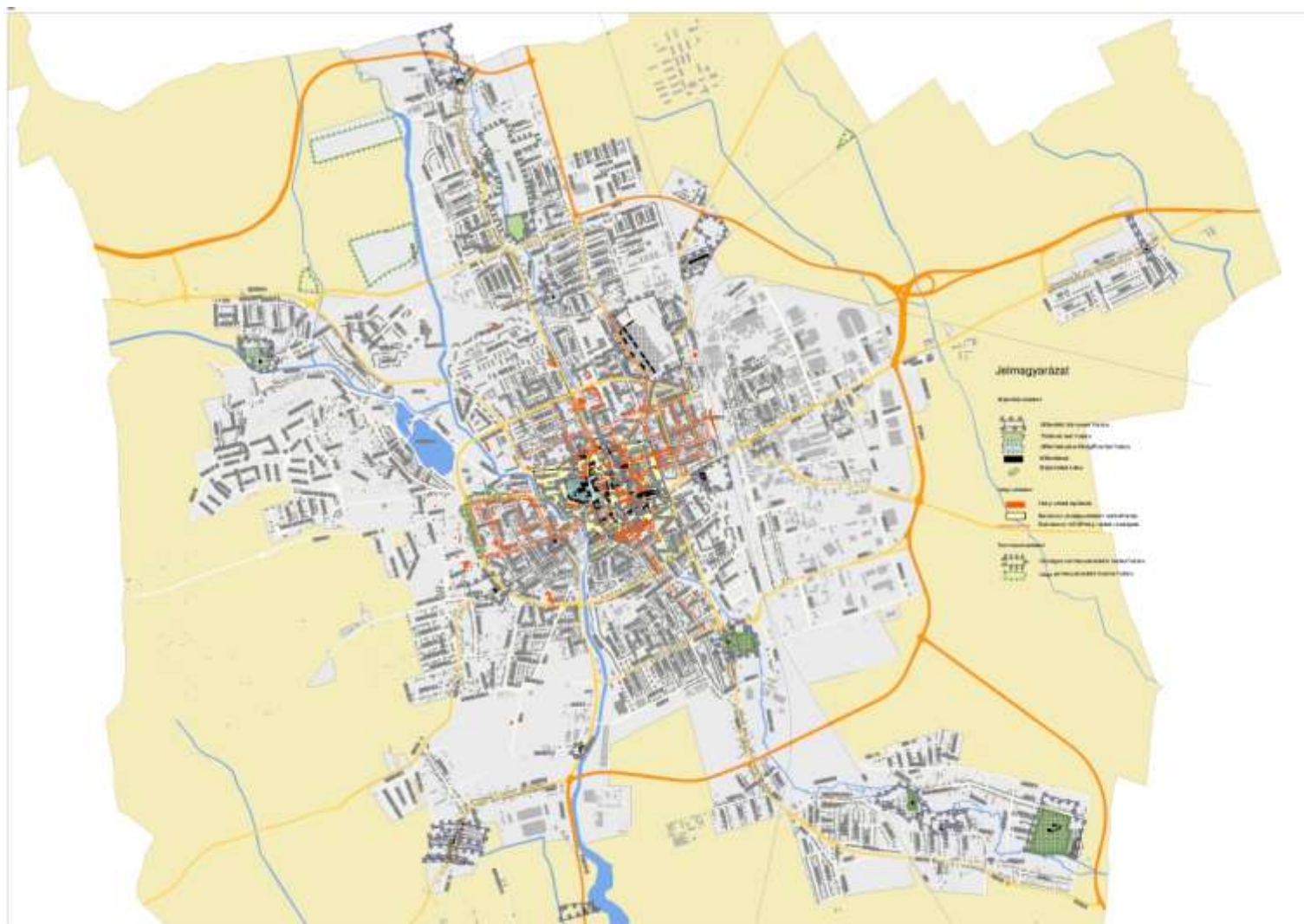
A város közepén, nagyjából egybeesve a történelmi várossal találjuk a városközpontot. A település nagyságához képest jelentős a kiterjedése. Ide összpontosul a város, központi funkcióinak jelentős hányada, különösen az államigazgatási, pénzügyi, üzleti, kereskedelmi és szolgáltatási funkciók. Itt a beépítés horizontálisan zárt, többnyire többszintes.

A városközpontot körbe veszi a lazább beépítésű belső lakóöv, ahol jelentősebb központi funkció nem található. Ebben a lakóövben található beemelődve az oktatási negyed és az egészségügyi, valamint szociális terület intézményei. A belső lakóöv peremén található a közepes- és/vagy magas beépítésű lakótelepek. Ezek a városrészek a legnagyobb népsűrűségűek, itt szintén csak helyi szerepkörű intézmények találhatóak.

A város külső, többnyire a története során hozzacsatolt egykori falvak területén található a külső lakóövezet, amely horizontálisan kevésbé zárt (főleg családi házas és sorházas beépítésű). A külső lakóöv főleg a város déli és északi részén van, ezeken a részeken is csak az ott lakók ellátását szolgáló intézmények fordulnak elő.

Az ipari öv, a hozzá kapcsolódó közlekedési területekkel, jelentős hányadot foglal el a várostestből. Döntően a település keleti részén, kisebb részt az északi és a déli városrészekén található. Gyakori, különösen keleten, hogy az ipari üzemek között kisebb telepek vannak beemelődve. 1990 óta jöttek létre a városból kivezető főbb főútvonalak, és a város körüli körgyűrű mellett az új, főleg kereskedelmi, valamint különböző gazdasági-üzleti szolgáltató intézmények. Ilyen található a 86-os főút és a körgyűrű találkozásánál az ipari öv szélén, a 87-es főút és a körgyűrű környékén, valamint a 86-os főút Körmen felé vezető részén. Végül öröndetesen nagy részt foglal el a rekreációs övezet, a zöldterületek és a parkok. A város nyugati részén összefüggő terület található az Oladi lakóteleptől délre egészen a Középhegyi út környékéig.

1.14.6. Az épített környezet értékei

Szombathely Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciójának, Integrált Településfejlesztési Stratégiájának, valamint Településszerkezeti Tervének Megalapozó Vizsgálata
Megrendelő: Szombathely Megyei Jogú Város
Készítette: Városfejlesztés Zrt

Szombathely helyi építészeti értékei

Szombathely Megyei Jogú Város helyileg védett területei

- (1) Városközpont, amelyet északon a Petőfi Sándor utca, délen a Zrínyi Ilona utca és a Juhász Gyula utca, nyugaton a Perint patak, keleten a Hunyadi utca és a Wesselényi utca határol. A határoló utcák mindkét oldala beleértendő.

- (2) Arany János utca
Aréna u.
Batthyány tér
Deák Ferenc utca
Esze Tamás u.
Éhen Gy. tér
Gagarin utca
Gyöngyös utca
Hadnagy utca (Eperjes utcáig)
Honvéd utca
11-es Huszár út (Rohonci vasúti töltésig)
Jókai Mór u.
Kálvária utca
Károlyi G. tér
Kisfaludy Sándor u.
Március 15. tér
Nádasdy F. u.
Óperint u.
Paragvári utca (Bartók B. krt-ig)
Rákóczi F.u.
Simmelweis Ignác u.
Szabó Miklós utca (Bartók B. krt-ig)
Szalézi tér
Szelestey László u.
Széll Kálmán u.
Szent István kir. u.
Szent László kir. u.
Szinyei Merse Pál u.
Tompá M.u.
Welther K.u.
Wesselényi M.u.

Szombathely helyi egyedi védelem alatt álló épületei, építményei

Utca, hszt.	Épület, építmény	Épült, tervezte	Hrsz.	Megjegyzés
Aréna u. 1.	Ferences-kert NY-i kerítése	XIX-XX. században	8440/1 és 8440/2	
Aréna u. 4.	eklektikus lakóép.		6488	
Batthyány tér 3.	lakóépület		6355	
Batthyány tér 5.	romantikus lakóép.		6385	
Batthyány tér 6.	lakóépület		6386	
Batthyány tér 7.	lakóépület		6450/2	
Batthyány tér 8.	lakóépület		6451	
Batthyány tér 9.	zsidó imaház		6468	
Béke u. 1.	vitézi házak	1938	4600	
Brenner park	új víztorony	1928 (1946) Sárkány Endre	8532	
Deák F. u. 3.	volt menhely	1904. Ybl Lajos	2702/3	
Dózsa Gy. u. 4.	volt Vakok Intézete (NLG)	1910.Hajós Alfréd – Villányi Ármin	5682	
Esze T. u. 14.	eklektikus lakóép.		5586	
Éhen Gyula tér 14.	Vasútállomás	1900. Posel Gusztáv	7093	főépülete
Felszabadulási emlékmű		1970. Heckenast János	4652/2	
Fő tér 1.	barokk eredetű historizáló lakóép.		6283/1	
Fő tér 10. (Belsikátor 1.)	Grünwald ház (Művészetek Háza)	1913. Medgyes Alajos	6275	
Fő tér 11.	barokk épület		6261/2	
Fő tér 12.	volt Takarékpénztár (Európa Üzletház)	1912. Mocsányi és Stapler	6260/2	
Fő tér 16.	volt városi bérház	1898. Fischer Ferenc	6241	
Fő tér 17-18.	Hangya ház	1939-40. Frank Ágoston Goszleth Lajos	6242	
Fő tér 19.	Kardos ház szecessziós lakóép.		6244	kapu is
Fő tér 20.	szecessziós lakóép.		6245	
Fő tér 23.	historizáló lakóép.		6247/1	
Fő tér 28.	eklektikus lakóép.		6255	

Fő tér 33.	barokkos homl. lakóép.		6516	
Fő tér 35.	historizáló lakóép.		6512	
Fő tér 39.	romantikus jell. lakóép.	1880. előtt épült	6502/1	
Fő tér 40.	korai historizáló lakóép.	1870. körül	6501	
Fő tér 42.	historizáló lakóép.	1900. körül	6497	
Fő tér 43.	késői historizáló lakóép.		6495	
Fraknó u. 11.	eklektikus lakóház	XIX.sz. első fele	5876/2	
Gagarin u. 3.	eklektikus villa		5555	
Gagarin u. 4.	dohányáruház, lakóép.		5665	
Gagarin u. 9.	eklektikus villa		5550	
Gagarin u. 10.	Greisinger villa	1891. Rauscher Miksa	5660	kerítés is
Gagarin u. 12.	eklektikus villa		5659	
Gagarin u. 18.	Potyondi ház	1905. Rauscher Miksa	5643	
Gagarin u. 19.	eklektikus villa		5480	kerítés, kapu is
Gagarin u. 21.	romantikus villa		5479	kerítés, kapu is
Gagarin u. 24.	volt Hérics vendéglő		5640	kerítés is
Hollán E. u. 1.	Megyeháza		6294	
Hollán E. u. 9.	lakóépület		5906	
Hollán E. u. 11.	historizáló lakóép.		5907	
Hollán E. u. 13.	romantikus lakóép.		5908	egykori kapuszíntere és díszítő festése
Hollán E. u. 15.	Hollán E. szülőháza		5909	emléktábla is
Hollán E. u. 19.			5911	
Honvéd tér 2.	Kőteleki ház (Ipar-kamara)	1920-as évek Koppfensteiner testv.	2662	kerítése is
Horváth B. krt. 36.	Annunciáta kolost.		2481	
11-es Huszár u.1.	szecessziós lakóép.		2660	
11-es Huszár u.3.	szecessziós lakóép.		2659	
11-es Huszár u.7.	historizáló lakóép.		2657	
11-es Huszár u. 27.	eklektikus lakóép.		2631	belső lépcső, lépcsőkorlát is
Jáki u. temető	ravatalozó	1932. ifj. Vass Béla	4877/4	
Jókai M.u. 9.	Premontreiek háza Farkas villa		4705	

Jókai Mór u. 13.	volt Wälder villa (Anna villa)	1909. Wälder Alajos	4701	
Kálvária u. – Géfin Gy. u.sarok	Dohányáruda		5398	
Kálvária u. 18.	koraeklektikus lakóép		5618	
Kálvária u. 30.	lakóépület		5491/2	
Kálvária u. 34-36.	volt gyalogsági lakt. volt REMIX(Siemens)	1896. Ervin Krieger	5487/17 /26	
Kálvária u. 37.	szecessziós lakóép.		5354/1	
Kálvária u. 40.	eklektikus lakóép.		5405	
Kálvária u. 44.	eklektikus lakóép.		5403	
Kálvária u. 47.	Szende L. építész villája		5364	
Kálvária u. 53.	romantikus lakóép.		5393	
Karmelita u. 1.	MFA, Kálvária templom és stációk		4721 4725	
Károlyi G. tér 4.	Tanárképző Főiskola (volt Faludi Gimn.)	1928-30. Brenner János	5556	
Károlyi G. tér 7.	Református templom	1938-39. Vécsei Barnabás	5679	
Kárpáti K. u.	harangláb		4522	
Kárpáti K. u. 71.	Országh László háza		4449	alagsor boltozata is
Király u. 1.	Legáth ház	1910. Rauscher Miksa	6254	
Király u. 5.	eklektikus lakóház		6252/2	
Király u. 7.	szecessziós lakóép.		6251	
Király u. 9.	szecessziós lakóház		6250	
Király u. 10.	eklektikus lakóház		6869	
Király u. 11.	Pávás ház, szecessz. lakóház		6249	
Király u. 17.	lakóház	1912. Hajós Alfréd	6225	Homlokzat védelme
Király u. 25.	lakóépület		6208	kapu,neonfelirat
Király u. 31.	lakóház		6201	
Király u. 33.	lakóház		6200	
Király u. 35.	historizáló lakóép.	1890. körül	6197	
Kisfaludy S.u.1.	volt Iparoszékház	1929.	6748	
Kisfaludy S. u. 4.	historizáló lakóház		6534	
Kisfaludy S. u. 5.	Dr.Németh Gyula historizáló lakóház	1890. körül, Rauscher Miksa	6744	

Kisfaludy S. u. 6.	historizáló lakóház		6535/3	
Kisfaludy S. u. 7.	historizáló lakóh.		6743	
Kisfaludy S.u.9.	Savaria Múzeum	1908., 1910. Czigler Győző Wälder Gyula	6739	
Kisfaludy S. u. 19.	eklektikus lakóház	1890. körül Rauscher Miksa	6726	
Kisfaludy S.u.21.	lakóház		6725	
Kisfaludy S.u.31.	eklektikus lakóház		6710	
Kisfaludy S.u.55.	eklektikus lakóház		6693	
Kiss J.u. 1/a.	szecessziós lakóház		2654	kerítés, kapu is
Kossuth L.u. 2.	kora eklektikus lh.		6283/2	
Kossuth L.u. 4.			6285	
Kossuth L.u. 6.	eklektikus lakóház, volt nyomda		6286	
Kossuth L.u. 18.	1.sz. Postahivatal	1921-24. Tichtl Gy.	6310/3	csak felvételi épület
Kossuth L.u. 20.	historizáló lakóház	XIX.sz. 2. fele	6309	
Kossuth L.u. 29.	eklektikus lakóép.		6319	
Középhegyi u.12.	Jégvilla kerítése, Jégpince	1882. Wälder Alajos	4681/1	
Kőszegi u. 5.	lakóház		6166/1	
Kőszegi u. 10.	szecessziós lh. Kereskedelmi és Hitelbank		6236/4	
Kőszegi u. 21-23.	Szell Ödön háza	1896. Rauscher Miksa	6175 6174	
Kőszegi u. 25.	kora eklektikus lakóház	1900. körül	6176	
Kőszegi u. 35.	Márvány Taverna	1915.Hochholtzer Öd.	6182	homlokzat védelme
Légszeszgyár u.9.	Wälder ház	1890. körül, Wälder Alajos	6444	
Malom u. 1.	historizáló lakóház		6873	
Markusovszky 3.	volt Fehér kereszt gyermekórház (Megyei Kórház)	1907. Rauscher Miksa	2716	Csak a tömeg és a homlokzat
	egyéb épületek (Gyöngyös híd)	1928-29. Jakabffy Zoltán	2714	
Március 15.tér 2.	volt városi bérház	Tóth J.	6113	
Mártírok tere 2.	Techet ház	1905. Weiss Oszkár	6213	

Mártírok tere 6.	szecessziós lakóház		6215	
Márton Á.u. 52.	Hende féle ház	1800-as évek	4183	
Mátyás kir.u.2.	lakóház		5881	
Mátyás kir.u.6.	Tóth I. szobrász szülőháza		5880	emléktábla is
Nádasdy u. 16.	irodaépület		6767	reliefek, gombok külön
Nárai u. 5.	eklektikus lakóház		5117	
Németújvár u.7.	eklektikus villa		8697	
Oladi domb	Oladi kilátó	1935. Tóth János	5075	
Óperint u. 1.	eklektikus lakóház		5696	
Óperint u. 2.	Órangyal patika	1891. Szabovics Ottó	5694	
Óperint u. 14.	lakóház	1880. körül Wälder Alajos	5689/2	
Óperint u. 16.	lakóépület		5688/2	
Óperint u. 21.	historizáló lakóház		5708	
Paragvári u. 2.	volt Domonkos rend zárdája iskola (Paragvári u. ált.isk.)	1907. Schlager Mátyás	6105	
Paragvári u.29.	eklektikus lh.		3208	
Paragvári u.31.	eklektikus lh.		3207	
Paragvári u.35.	eklektikus lh.		3205	
Paragvári u.43.	lakóház		3201	
Paragvári u. 77.	Művészeti Gimn. (volt eü. szakiskola)	1951. Dávid Károly	2961	
Petőfi S. u. 1.	Rendőrfőkapitány-ság	1938. Hidasi Lajos	3502	csak a főépület homlokzat helyreállítandó
Petőfi S.u. 3.	lakóház		6044/1	
Petőfi S.u. 6.	Püspöki ált. iskola	1912.	6022	
Petőfi S.u. 14.	Takáts ház (kollégium)	1913-14. Shodits Lajos	6130	
Petőfi S. u.21.	romantikus lh.		6082	
Petőfi S.u.28.	eklektikus lakóház		6190	
Petőfi S.u.29.	eklektikus lakóház		6090/1	
Petőfi S.u.33.	historizáló lakóház		6094	
Petőfi S.u.34.	Hesztéra Aladár féle ház	1912.	6193	
Petőfi S. u. 37.	Domonkos templom	1907. Schlager Mátyás	6106/1.	

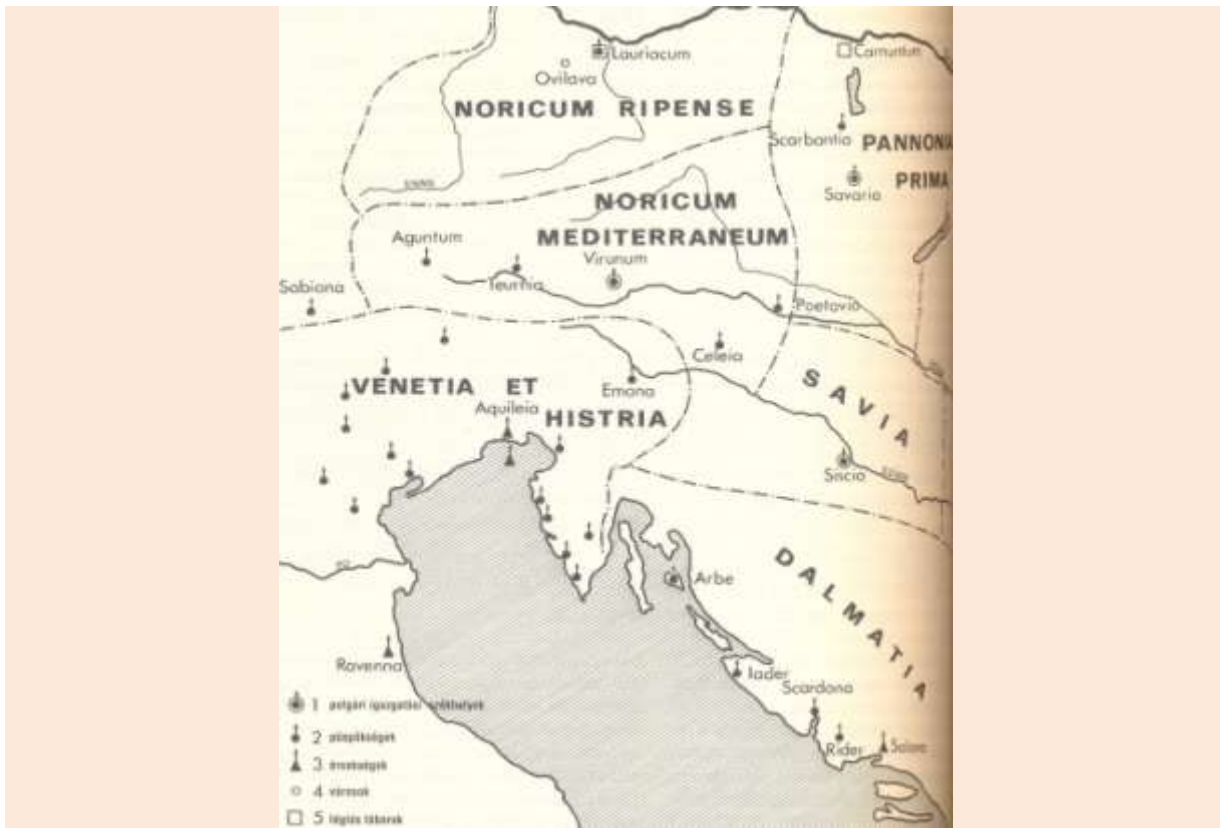
Petőfi S.u.45.	Tüdőszűrő állomás		6121	külső kerámia relief ('78. Németh János) belső mozaik
Rákóczi F.u. 3.	Zsinagóga (Bartók terem)	1881. Ludwig Schöne	6467/1	
Rákóczi u. 14.	romantikus lakóép.		6353	
Rákóczi F.u.15.	romantikus lakóház		6448	
Rákóczi F. u. 16.			6386	kovácsoltvas kerítése
Rákóczi F. u. 27.	volt Rákóczi isk. (Zrínyi I. ált. isk.)	1929. Kertész K. Róbert	6439	
Rákóczi F.u. 31.	villa		6434	
Rákóczi F.u. 35.	Bau-Impex Kft.	1890. körül	8670,71	
Rákóczi F.u. 50.	eklektikus lakóház Taródi ház	1890. körül	6428	
Rákóczi F.u.52.	eklektikus lakóház		8823/2	
Rohonci u. 3.	Tribün	1975. Dívós Márton	3643/1	acél tetőszerkezet
Rumi Rajki u.1.	Rumi Rajki háza		699	
Rumi Rajki u.6-8.	historizáló lh.		748, 747	csak a homl. medallion
Savaria tér 1.	lakóház		6531	
Semmelweis u. 2.	volt Bábaképző Int.	1897.	6925/4	
Szabadságharcos u. 4.	Weber ház		5745	
Szalézi tér	Szalézi templom	1931-38. Foerk Jenő Brenner János	10012	
Széchenyi u. 2.	Premontrei Gimn., rendház	1896. Rauscher Miksa	6158	csak az eredeti épületrész
Széchenyi u. 4-6.	historizáló lakóház Martineum ház	1930. körül	6157	
Szegedy Györgyné u.13.	eklektikus lakóház		3358	
Szegedy Györgyné u. 15.	eklektikus lakóház		3357	
Szegedy Györgyné u. 17.	eklektikus lakóház		3353	
Szegedy Györgyné u. 19.	eklektikus lakóház		3352	

Szelestey L.u. 32.	eklektikus lakóház		6832	kapu is
Szelestey L.u.53.	eklektikus lakóház		7006	kapu is
Szelestey L.u.65.	eklektikus lakóház		7022	kapu, emléktábla is
Szent I.h.u.100.	Horváth (Széll) kastély (Úri lak)		819	
Szent I.h.u.145.	Szalay kastély		219	
Szent I.h.u.161.	Széll kastély (Úri lak)		207	
Szt István k.u. 37,39, 41.	népies stílusú lakóházak		11417- 16-14	
Szt.István k.u.	harangtorony		11522	emléktábla is
Szt.László kir.u.2.	volt gyalogsági laktanya	1896. Ervin Krieger	5487/18	csak az épületek homlokzata
Szt.László kir.u.9.	Szent László u. ált. iskola	1929. Kertész K. Róbert	5414	
Szt. László kir. u. 23.	eklektikus lakóház		5423	
Szt. László kir. u. 29.	eklektikus lakóház		5428	
Szt.László k.u.39.	eklektikus lakóház		5467	
Szt.Mártonu.51.	szecessziós lakóház		6582	
Széll K.u.1.	Batthyány ház	1908. id.Brenner János	6869	
Széll K.u. 3.	lakóház		6868	
Széll K.u.7.	eklektikus lakóház		6863	kapu is
Széll K.u.9.	eklektikus lakóház		6862/2	kapu is
Széll K.u.10.	historizáló lakóház	1890. Wälder Alajos	6731	
Széll K.u.11.	eklektikus lakóház		6858/1	
Széll K.u. 13.	Wolf ház	1890 körül	6847	
Széll K.u. 15.	eklektikus lakóház		6846	
Széll K.u. 17.	eklektikus lakóház		6844	
Széll Kálmán u. 19	MÁV óvoda	1910-20. között Medgyes Alajos	6841	
Széll Kálmán u.20.	ABN AMRO BANK (volt Nemzeti Bank)	1928-29. Hübner Jenő és Tibor	6716	
Széll K. u. 21.	szecessziós lakóház		6825	
Széll K. u.23.	szecessziós lakóház		6824	
Széll K. u. 25.	Trummer-ház		6823	
Szent István park	régi víztorony	1898. Kolbenheyer Károly	4703/2	épület és a 2 db szivornyacső Anna háza
Szily J.u.7.	Bíróság	1889., 1903.	6010	

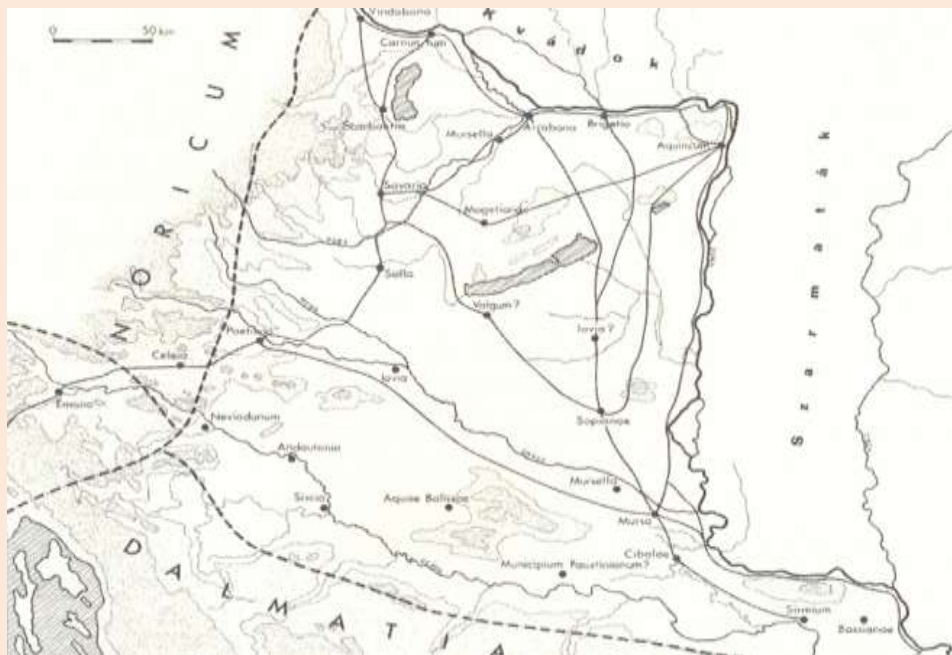
		Wagner Gyula		
Szily J. u. 9.	eklektikus lakóház		6011/1	
Szily J.u. 13.	eklektikus lakóház	1900. évek eleje	6015	
Szily J. u. 15.	eklektikus lakóház		6016	
Szily J.u. 21.	romantikus lakóh. Bodányi Ö. háza		6019/1	emléktábla is
Szily J.u. 26.	eklektikus lakóház		6139/1	
Szily J.u. 32.	eklektikus lakóház Éhen-ház	Hauszmann Alajos	6136	kapuszíne és lépcsőtere is
Szily J.u. 38.	eklektikus lakóház		6133	
Szily J.u. 40.	eklektikus lakóház		6132	udvari ház lépcsőháza is
Szily J. u. 42.	Megyei Illetékhiv.	1890. Hauszmann Alajos	6128	
Szinyei M.P.u.12.	romantikus lakóép.	1890. körül	5610	kovácsoltvas kerítése is
Szinyei M.P.u.14.	lakóház		5577	
Szőllősi st. 3.	romantikus lakóház		8660/2	
Szőllős u. 43.	eklektikus lakóház		11342	
Táncsics M.u. 44.	Szalézi diákotthon és kultúrház	1927. Brenner János	10011/3 10013	
Thököly u. 14.	romantikus ép.		6360	
Thököly u. 19.	eklektikus lakóház		6328	
Thököly u. 42.	eklektikus lakóh.		6480	
Thököly – Külsi- kátor sarok (Fő tér 38.)	historizáló lakóház		6505	
Váci M. u. 30/A.	Északi-vízmű és szivattyúház	1898. Kolbenheyer Károly	2759/6	
Vak Bottyán u. 2.	Brenner villa	(1813.) 1880., 1906- 8.id.Brenner János	8533	
Vasút u.	export malom	1906-7. Rauscher Miksa és Volkmar Vilmos	7071/2	
Víztorony u. támfalak, lépcsők			4703/1	
Vörösmarty u.15.	szecessziós lakóház	1910. körül	6827	
Vörösmarty u.16.	eklektikus lakóház		6706	
Vörösmarty u.41.	eklektikus lakóház		6927	
Vörösmarty u.52.	historizáló lakóház		6956/1	
Vörösmarty u.58.	historizáló lakóház		6959	

Welther K.u. 1.	lakóház	1923. Szivessi Tibor	6801	
Welther K. u. 6.	historizáló lakóház		6791	
Welther K.u.20.	eklektikus lakóház		7000	
Wesselényi M.u.4.	romantikus lakóház		6735	
Wesselényi u.6.	szecessziós lakóház	1905 körül	6734	
Wesselényi u.13.	historizáló lakóház		6909	
Wesselényi u.15.	szecessziós lakóház		6908	
Wesselényi u.17.	eklektikus lakóház		6907	
Wesselényi u.19.	eklektikus lakóház		6906	
Wesselényi u.21.	eklektikus lakóház		6905	
Wesselényi u.32.	eklektikus lakóház		6923/1	
Zrínyi I.u. 3.	eklektikus lakóház	Brenner János	6376	
Zrínyi I.u.5.	Brenner Tóbiás h.	1905. Brenner János	6375	
Zrínyi I.u.6.	eklektikus lakóház		6383	
Zrínyi I.u.7.	eklektikus lakóház		6374	
Zrínyi I.u.8.	historizáló lakóház		6384	
Zrínyi I.u.10.	Zrínyi iskola		6452	Batthyány emléktábla is
Zrínyi I.u.11.	eklektikus lakóház		6470/1	kapu is
Zrínyi I.u.12.	Rudas iskola		6453	belső emlékmű is
Zrínyi I. u. 14-18.	Kanizsa D. Gimn.	1910.Báthory I.	6463	
Zrínyi I.u. 17.	volt izraelita iskola	1893. Rauscher Miksa	6477	
Zrínyi I.u.19.	lakóház		6478	
Zrínyi I.u.21.	MANSZ-ház lakóház		6483	

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

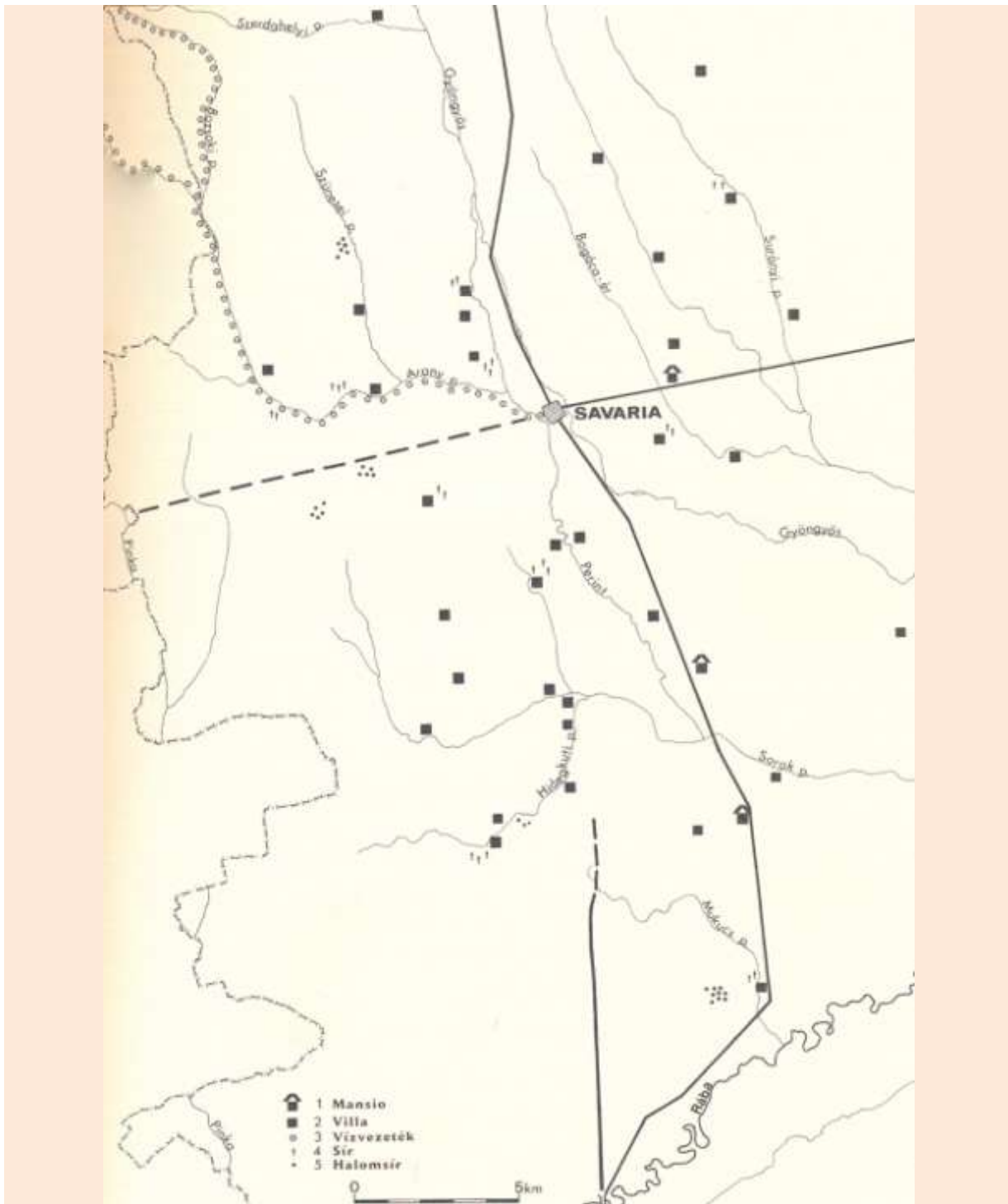

Késő antik püspökségek az Adriai-tenger és az Alpok vidékén⁵

Pannónia a császárkor első felében⁶

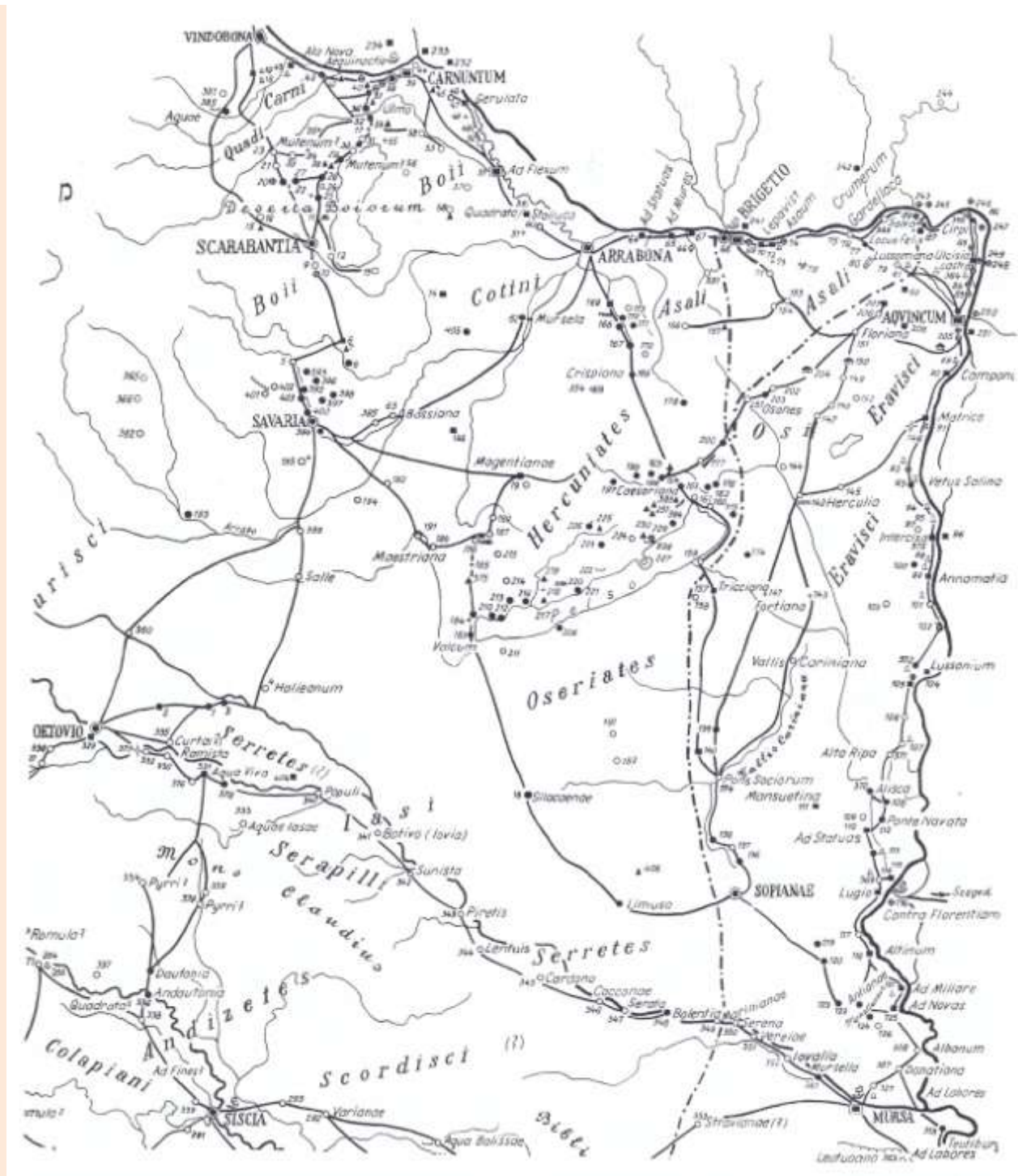
⁵ Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágorhidi Czigány Balázs: Savaria-Szombathely története. A város alapításától 1526-ig. Szombathely, A Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 1998., 90.o.

Savaria és környéke a római császárságban⁷

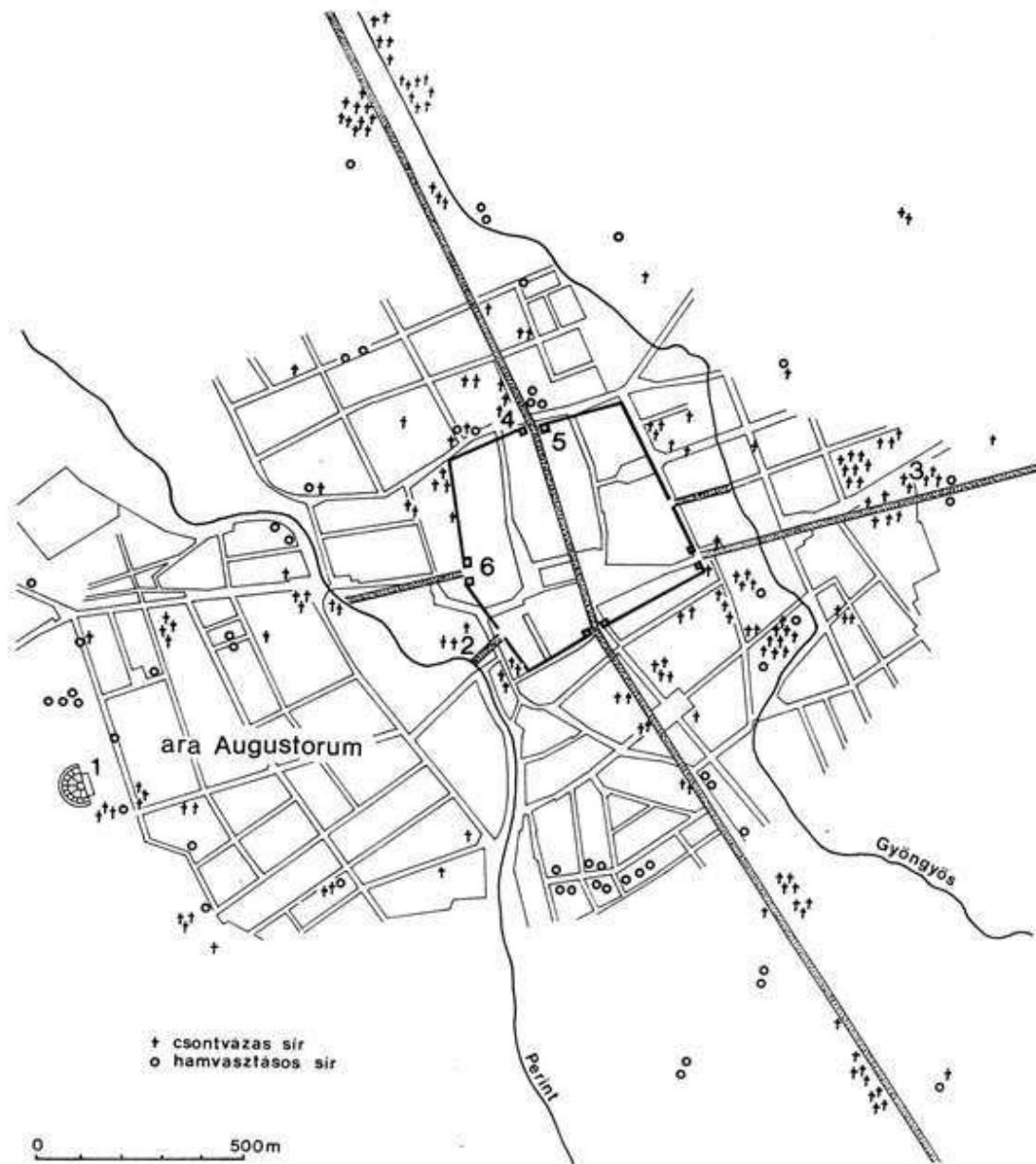
⁶ Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágorhidi Czigány Balázs: Id. mű, 14.o.

⁷ Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágorhidi Czigány Balázs: Id. mű, 11.o.

Részlet Gráf István: A Pannónia ókori földrajzára vonatkozó kutatások áttekintő összefoglalása c. könyvének térképéből (1936), a helyi lakosság szállásterületeinek, a római településeknek és az úthálózatnak a bejelölésével⁸

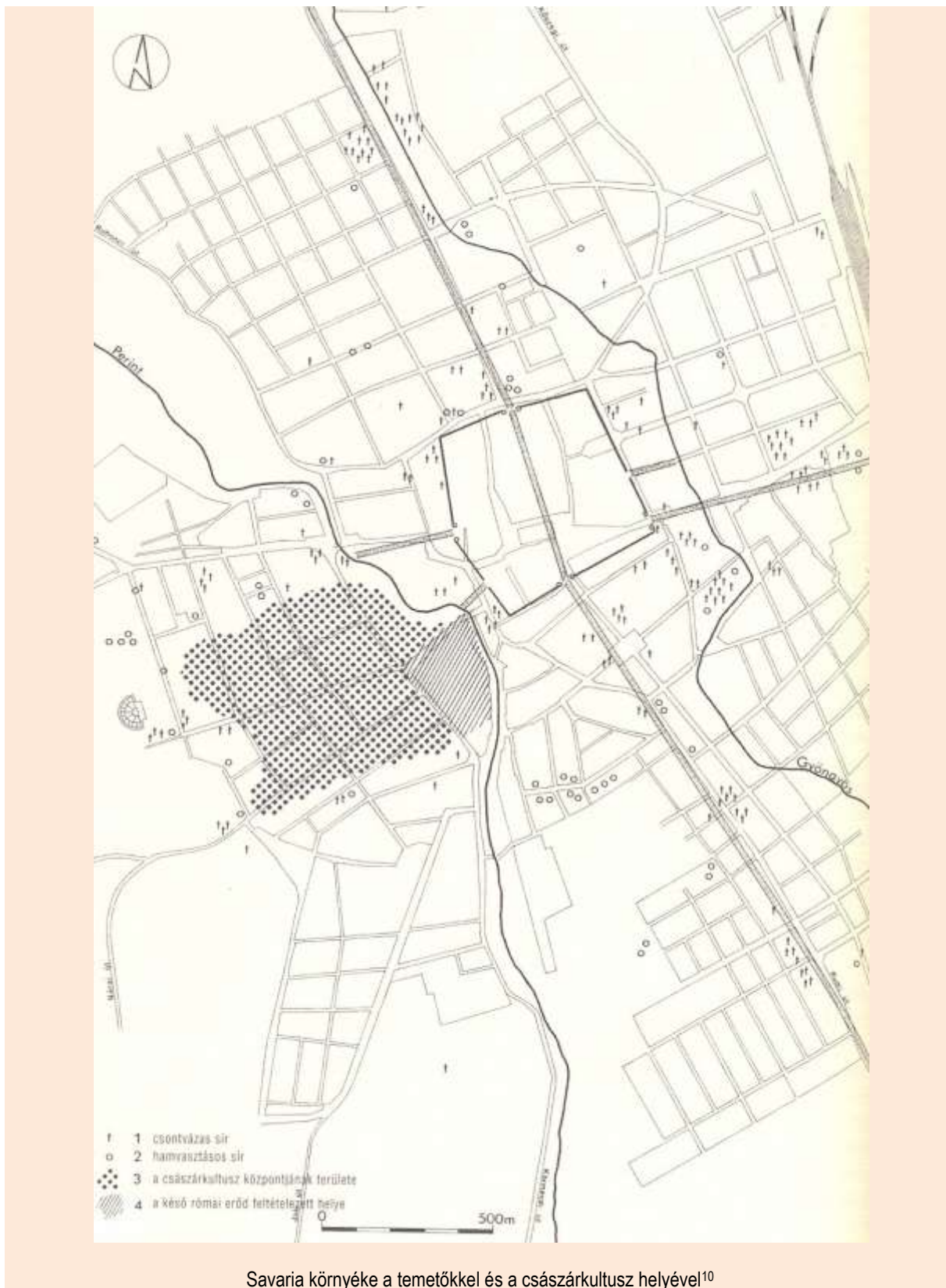
⁸ Forrás: Hajnóczy J. Gyula: Pannónia római romjai, Budapest, Műszaki könyvkiadó, 1987, 15.o.

A római város és mai városszerkezet⁹

)

⁹ Forrás: Vasi szemle; Tóth Endre: Savaria római topográfiájáról

Savaria környéke a temetőkkel és a császárkultusz helyével¹⁰

¹⁰ Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágórhidi Czigány Balázs: Id. mű, 28.o.

Szombathely belvárosa

1 a római település úthálózatának részlete; 2 Járdányi-Paulovics romkert; 3 az Iseum körzete; 4 MÁV igazgatóság¹¹

¹¹ Forrás: Hajnóczy J. Gyula: I.d., 64.o.

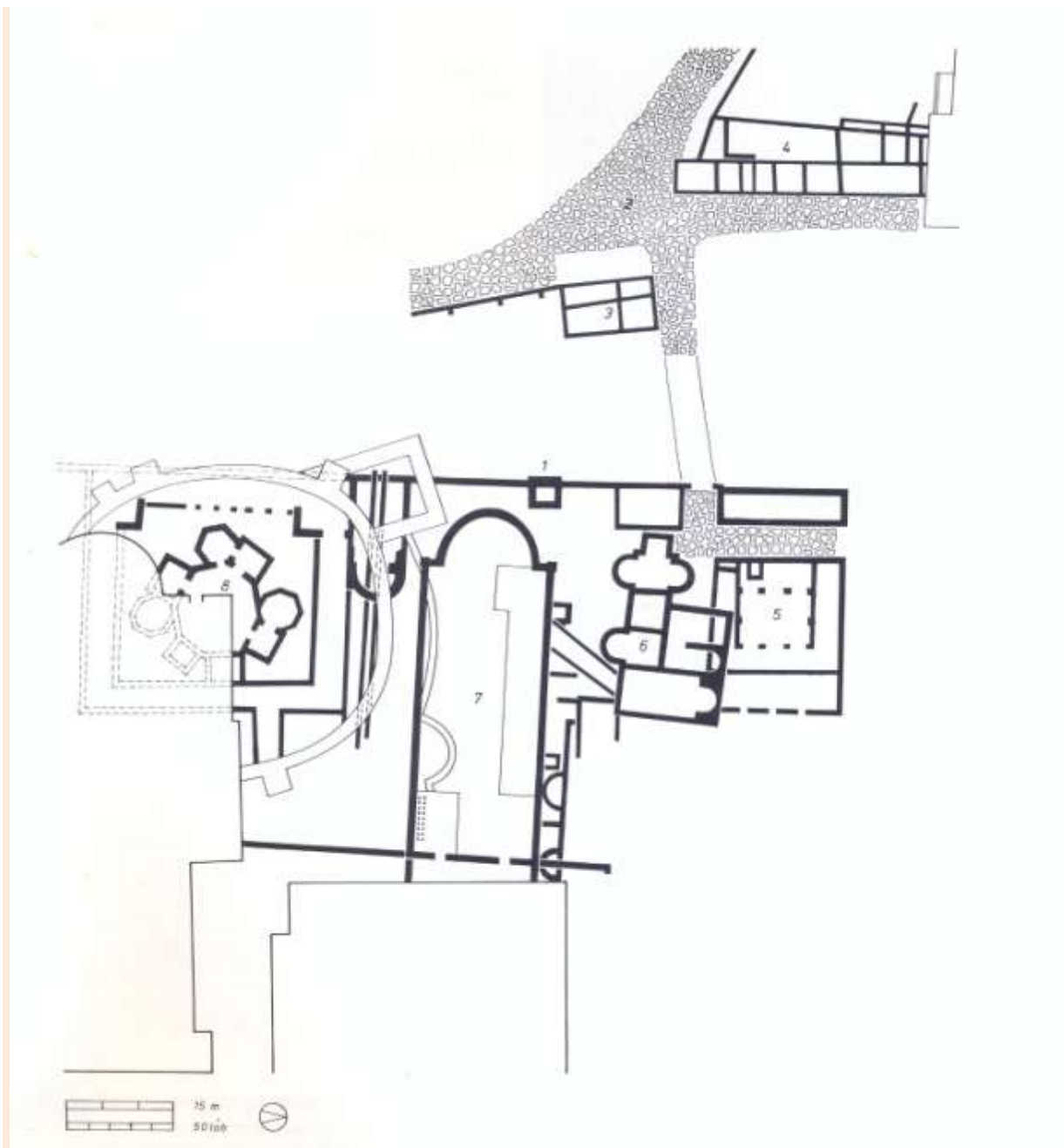
Savaria alaprajza: a nyugati városkapu és környéke¹²

Savaria alaprajza: a nyugati városkapu és a palotanegyed (a mai Romkert) és környéke¹³

¹² Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágorhidi Czigány Balázs: Id. mű, 41.o.

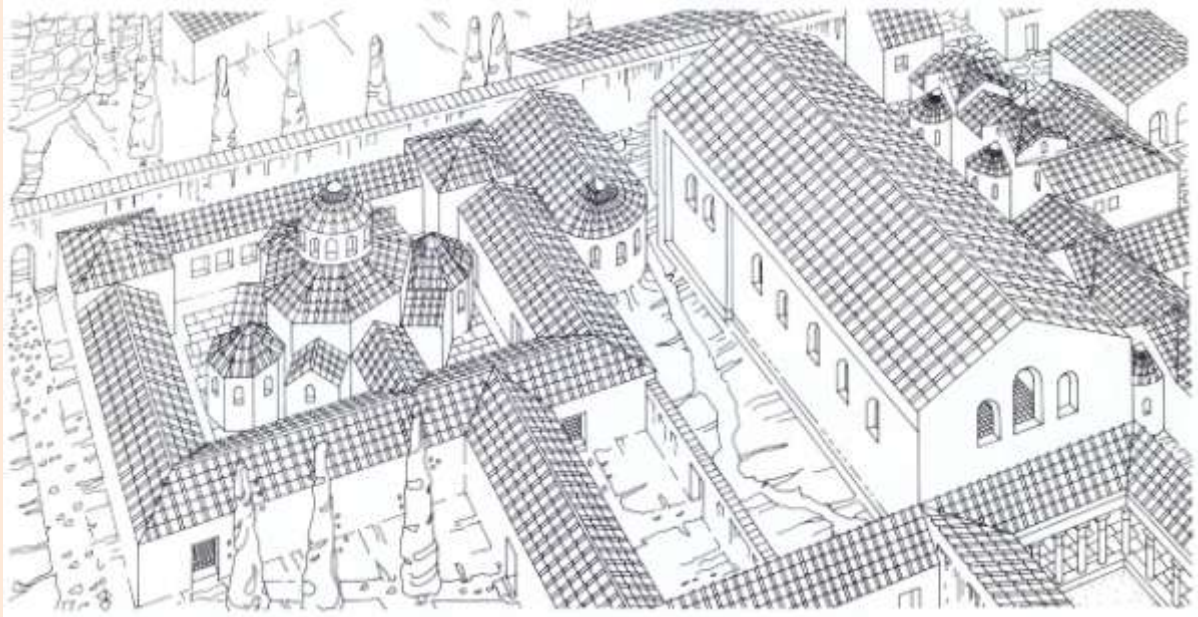
¹³ Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágorhidi Czigány Balázs: Id. mű, 40.o.

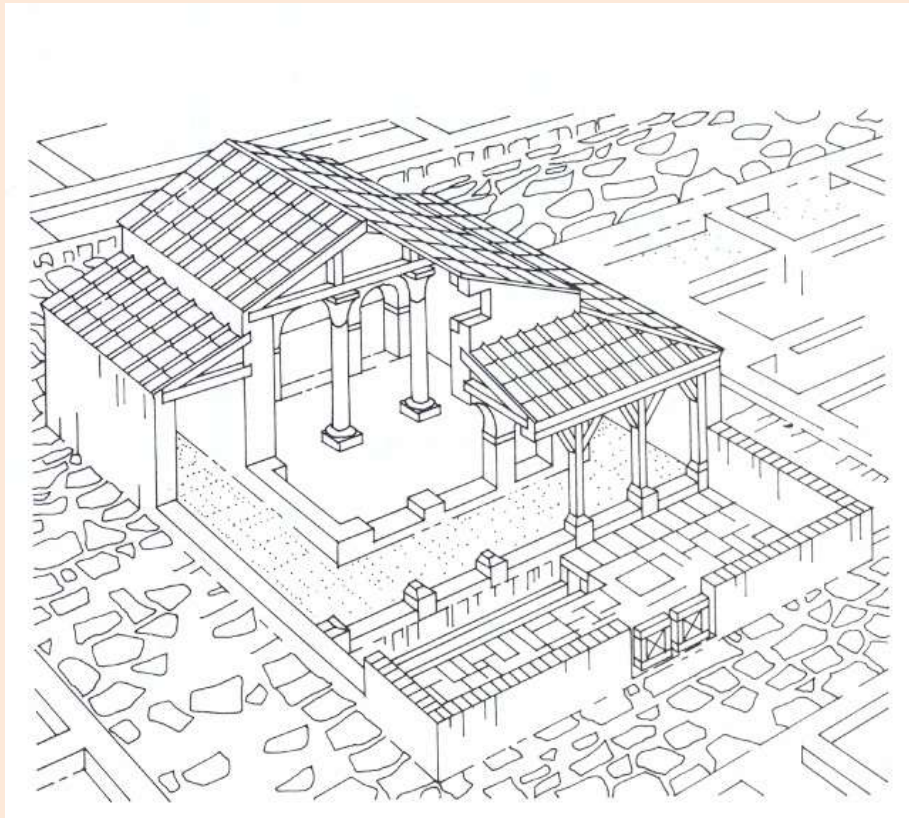
Szombathely, Járdányi-Paulovics romkert

1 városfal és a Hadrianus-kori torony; 2 a Borostánykő út részlete; 3 vámház és pénzváltó; 4 műhelyek, raktárak; Mercurius templom; 6 lakópalota; 7 császári aula; 8 sokszögű terekből álló épület¹⁴

¹⁴ Forrás: Hajnóczy J. Gyula: l.d., 65.o.

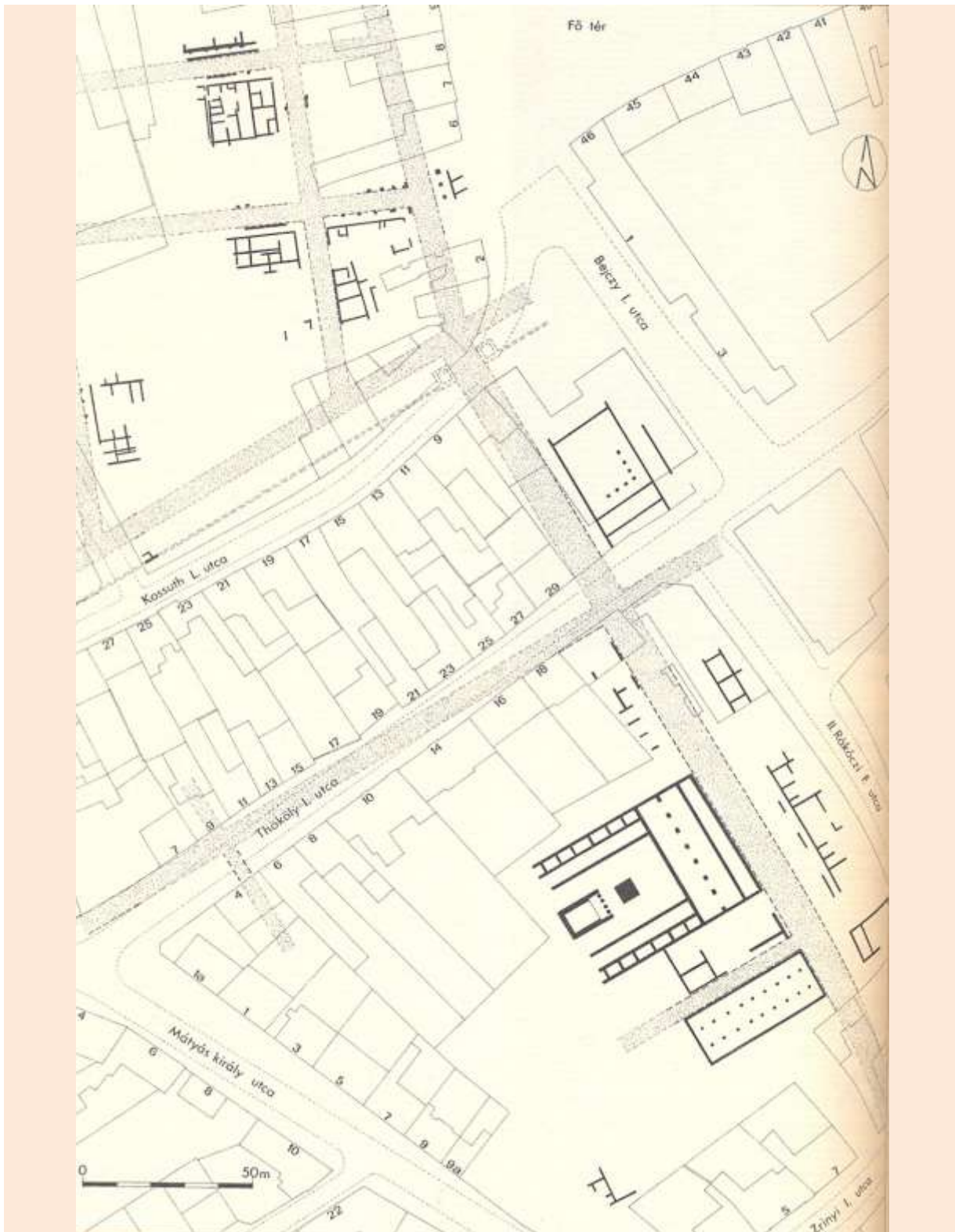
Szombathely, a Járdányi-Paulovics romkert. A kései császári épületek képe¹⁵

Szombathely, a Járdányi-Paulovics romkert. A Mercurius szentély képe¹⁶

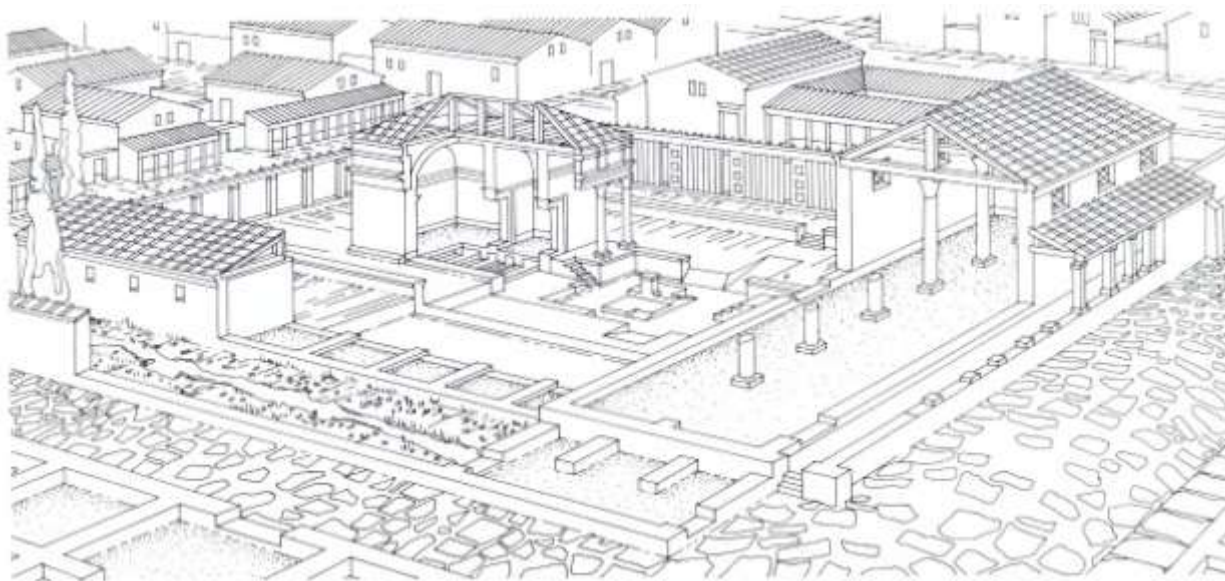
¹⁵ Forrás: Hajnóczy J. Gyula: I.d., 67.o.

¹⁶Forrás: Hajnóczy J. Gyula: I.d., 66.o.

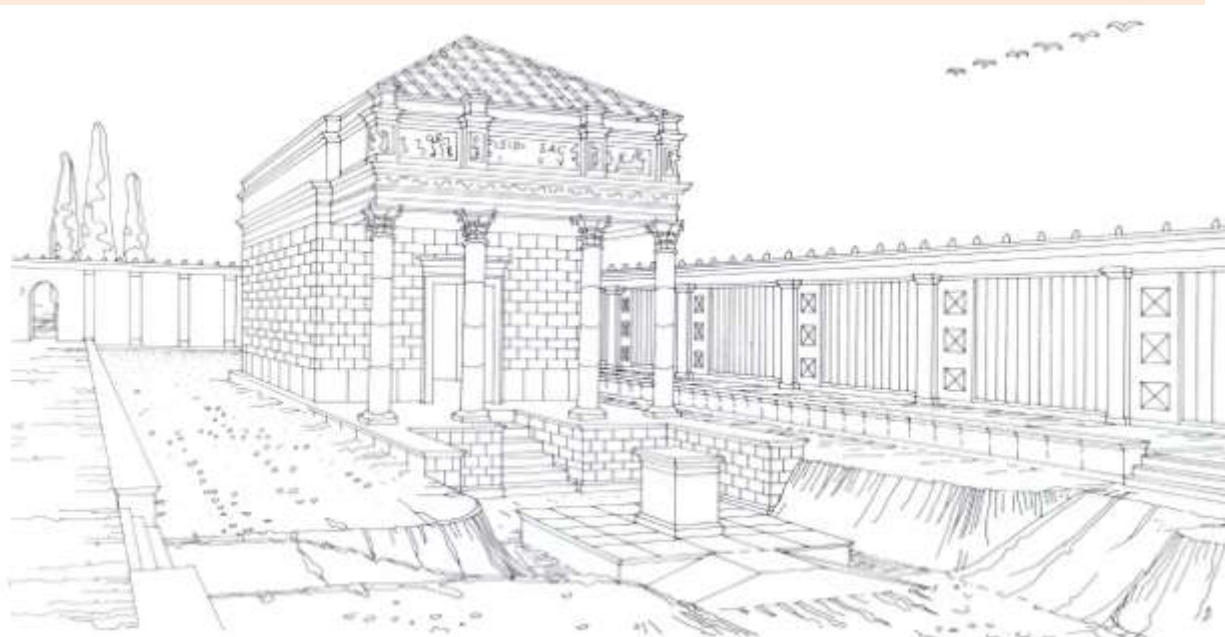

Savaria alaprajza: a déli városkapu és az Iseum környéke¹⁷

¹⁷ Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágorki Czigány Balázs: Id. mű, 42.o.

Szombathely, az Iseum templomkerületének képe¹⁸

Szombathely, az Isis szentély Hajnóczy J. Gyula által rekonstruált képe¹⁹

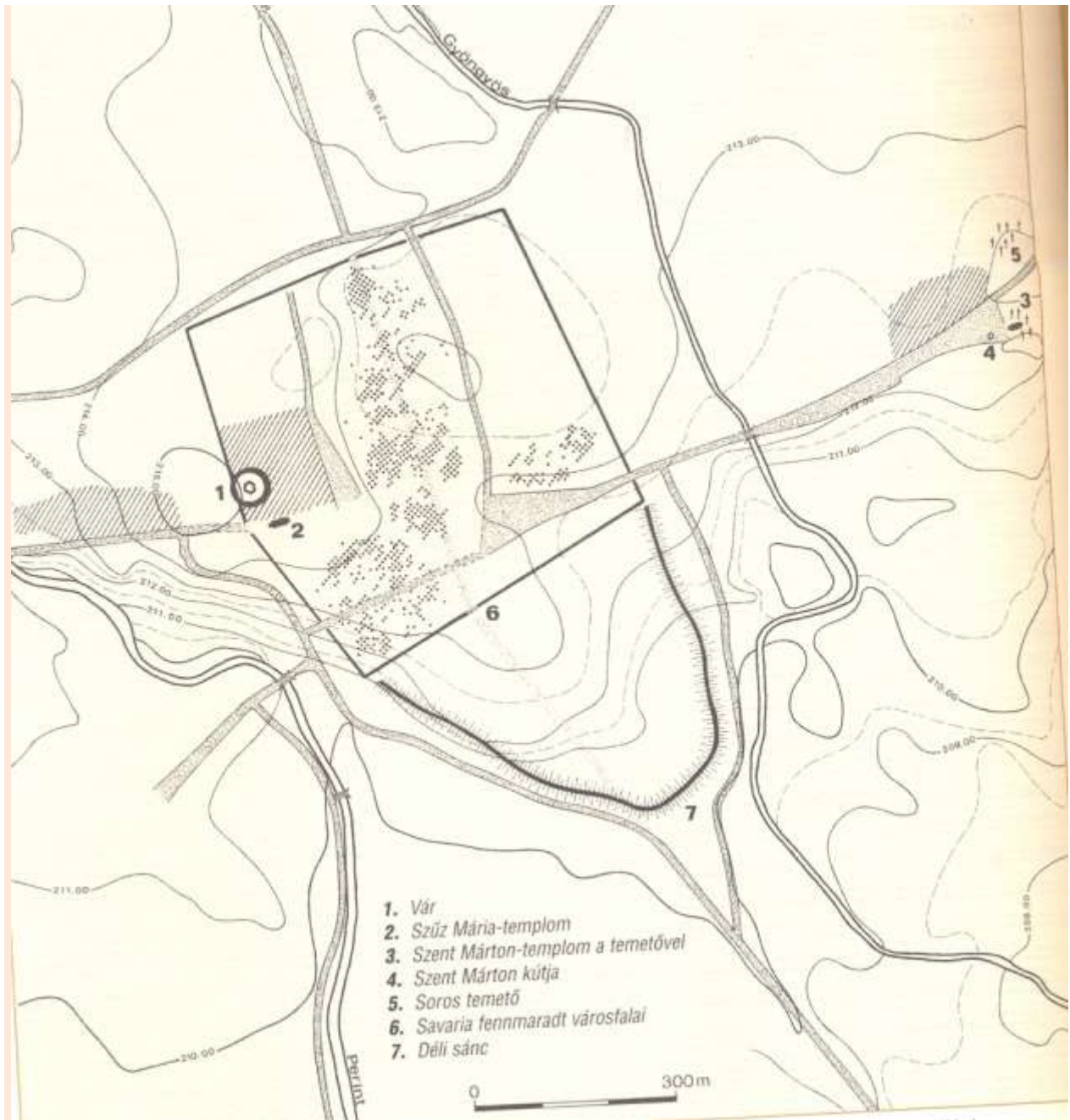
¹⁸ Forrás: Hajnóczy J. Gyula: I.d., 70.o.

¹⁹ Forrás: Hajnóczy J. Gyula: I.d., 71.o.

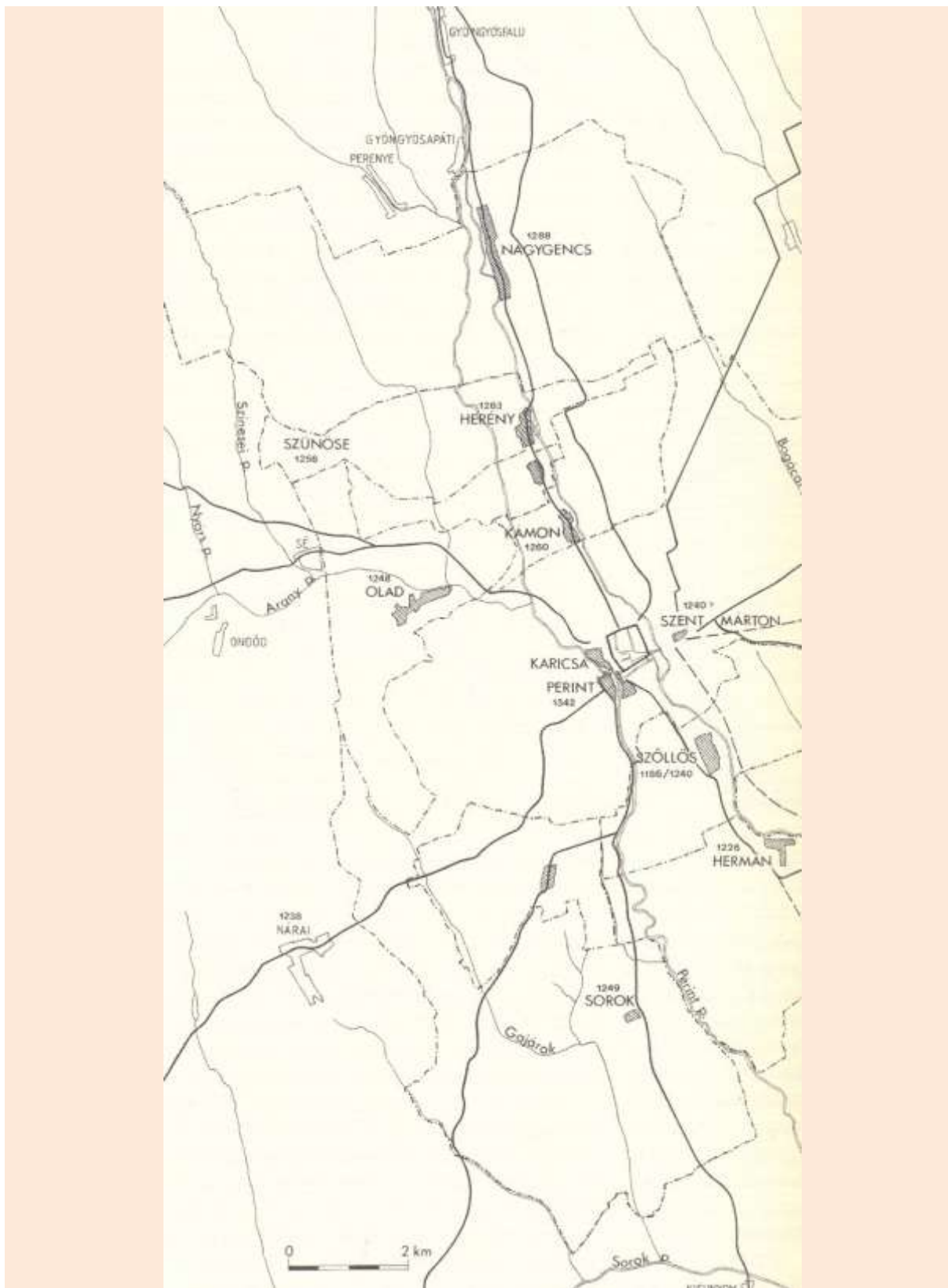
Az Ázisz Szentély megvalósult rekonstrukciója²⁰

²⁰ Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:%C3%8Dzisz_Szent%C3%A9ly_rekonstrukci%C3%B3_Szombathely.JPG

A 9-12. századi Sabaria-Szombathely szintvonalas térképe a várral, a déli sánccal, és a templomokkal²¹
 A térképen jól látható az 1-es számmal jelzett vár, amelynek építése a Karoling korszakhoz és Nagy Károlyhoz kötődik.

²¹ Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágohidi Czigány Balázs: Id. mű, 116.o.

Szombathely környéke az Árpád-korban²²

²² Forrás: Kiss Gábor - Tóth Endre - Zágohídi Czigány Balázs: Id. mű, 114.o.

II. Katonai felmérés

III. Katonai felmérés

Szombathely fő tere (1880 körül)²³

Szombathely 1896-os szabályozási terve

²³Forrás: Melega Miklós: A modern város születése. Szombathely infrastrukturális fejlődése a dualizmus korában, a hazai és nemzetközi tendenciák tükrében, Doktori (PhD) disszertáció, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, 2010, 361.o.

Szombathely 1904-es szabályozási terve

Szombathely 1924-es szabályozási terve

A Széll Kálmán sugárút (1930-as évek)²⁴

²⁴Forrás: Melega Miklós: Id mű, 168.o.

Szombathely városi szövetének morfológiája

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A régészeti érintettségű területeket a 4-es számú függelék tartalmazza.

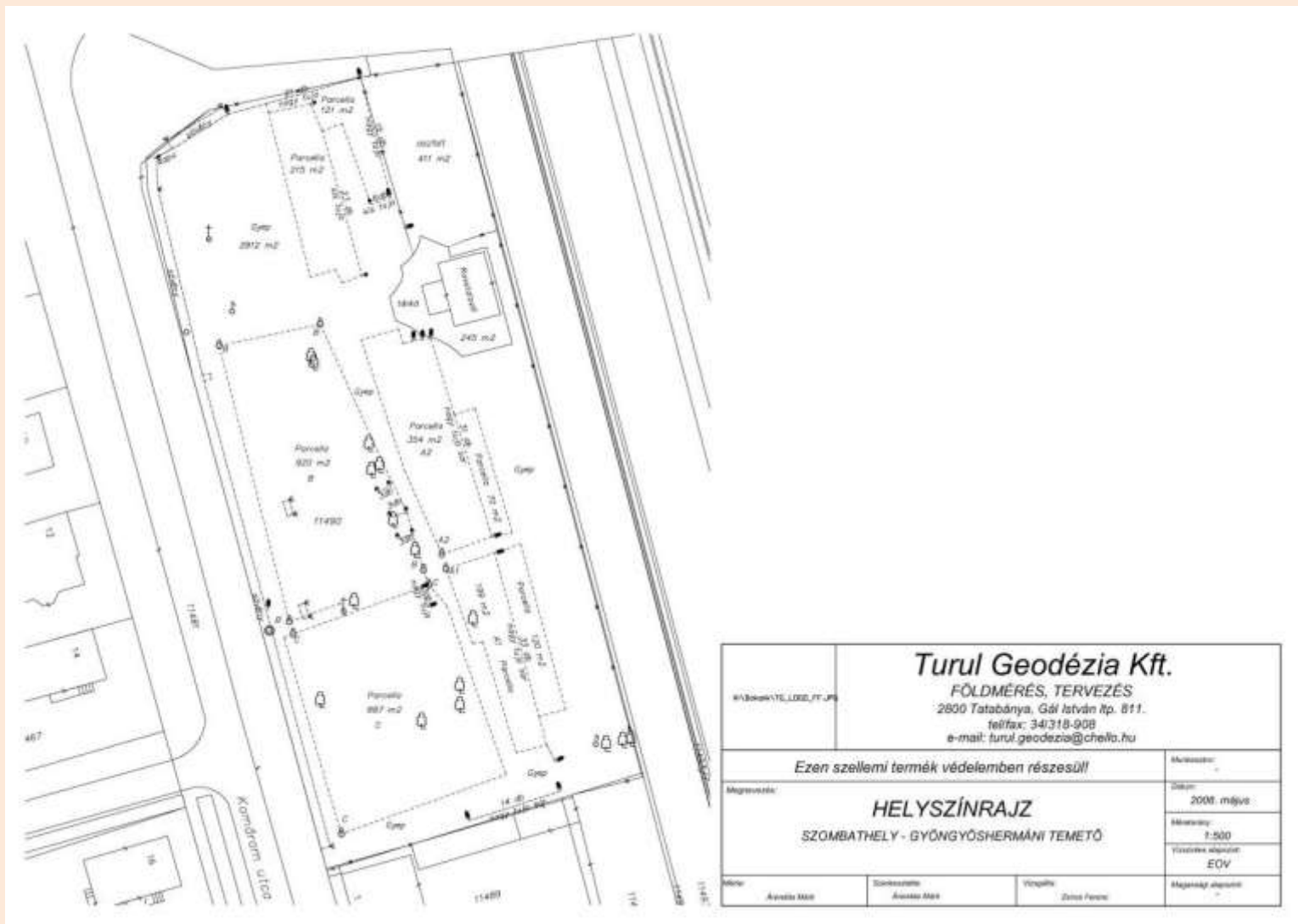
1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

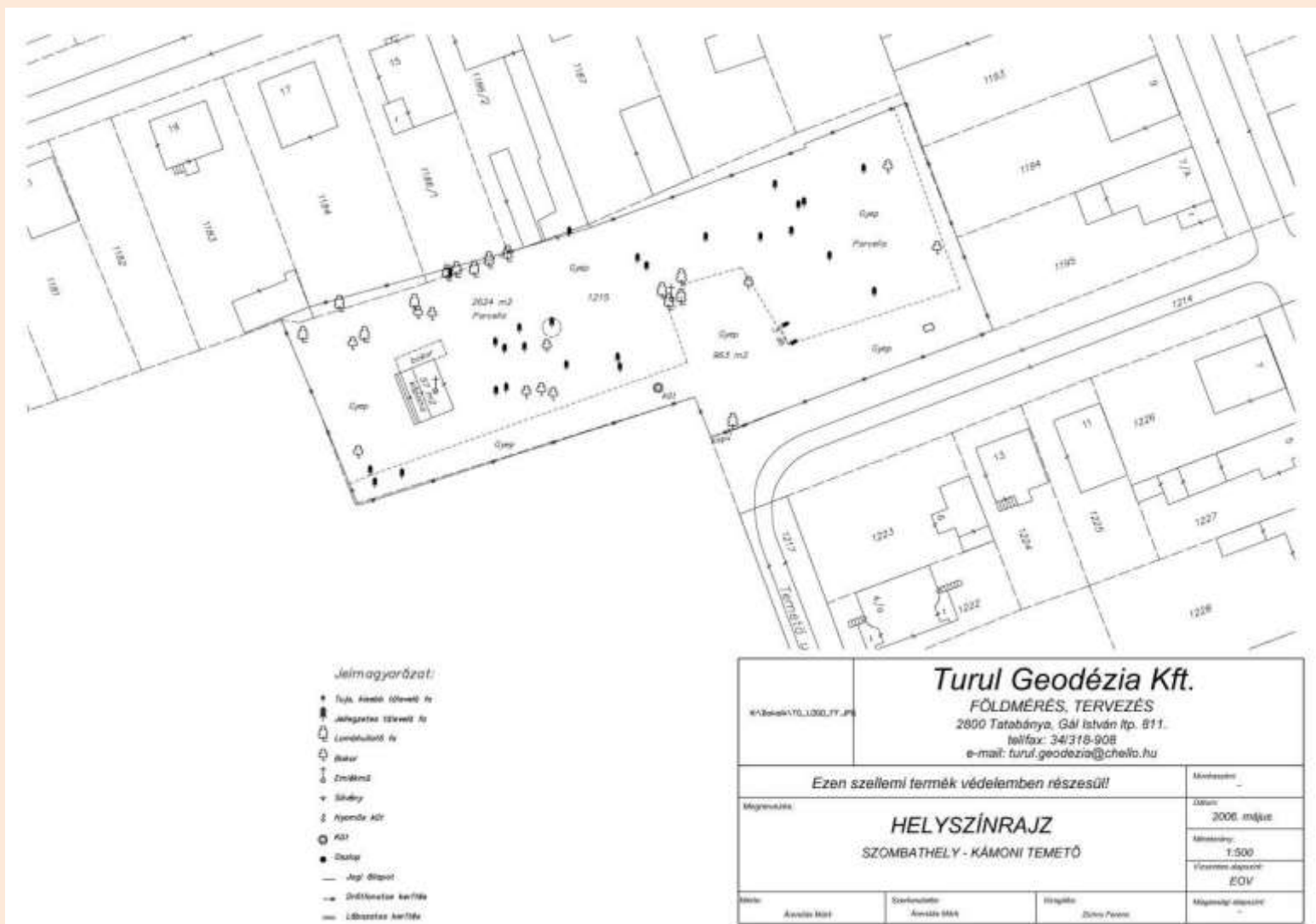
A jelen ponthoz tartozó adatokat, információkat az 1.14.6. pont többi alfejezete tartalmazza.

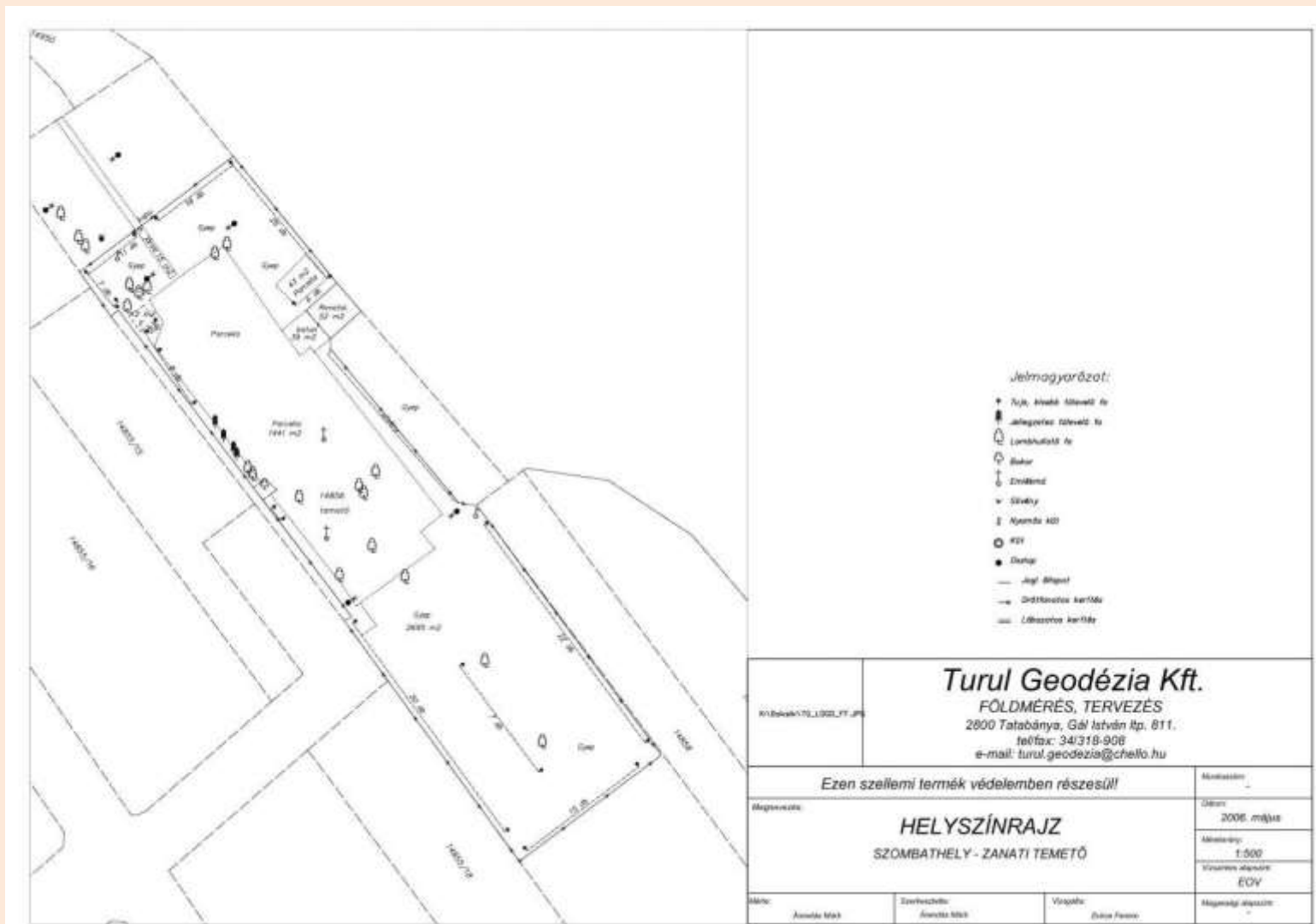
1.14.6.4. Műemlék, műemlékegyüttes

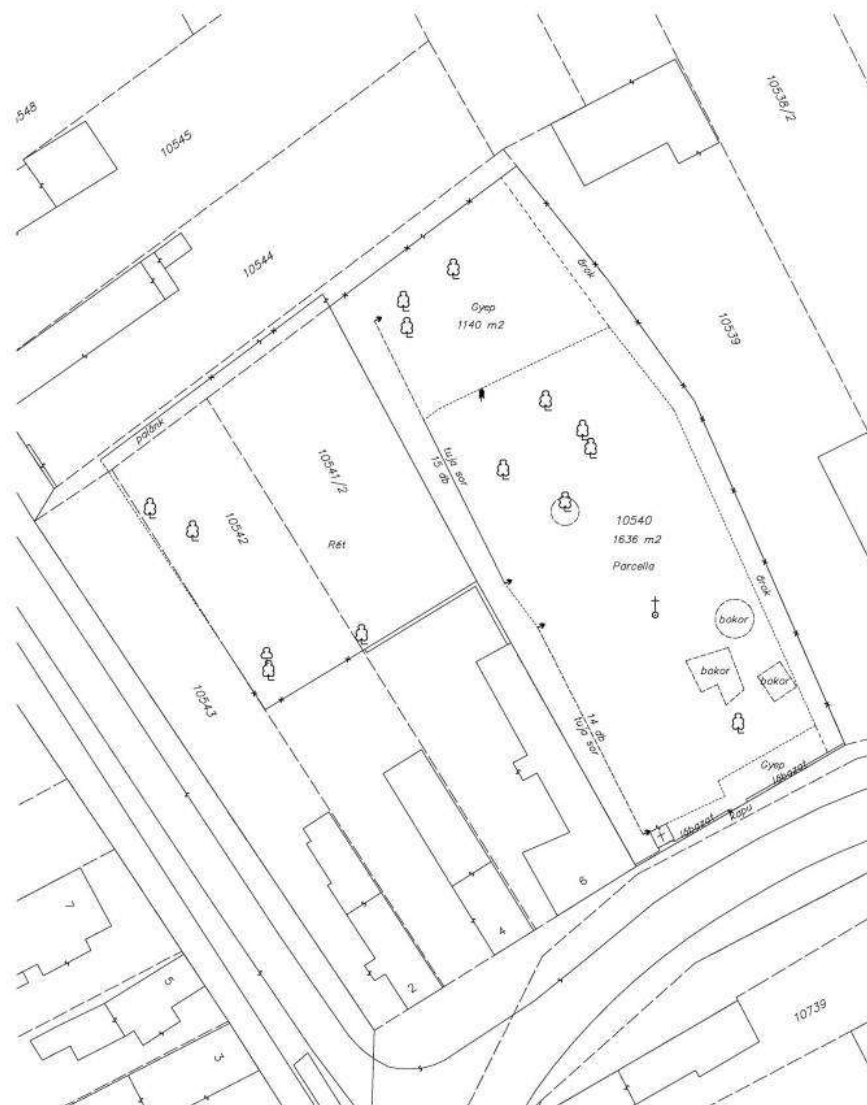

1.14.6.5. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

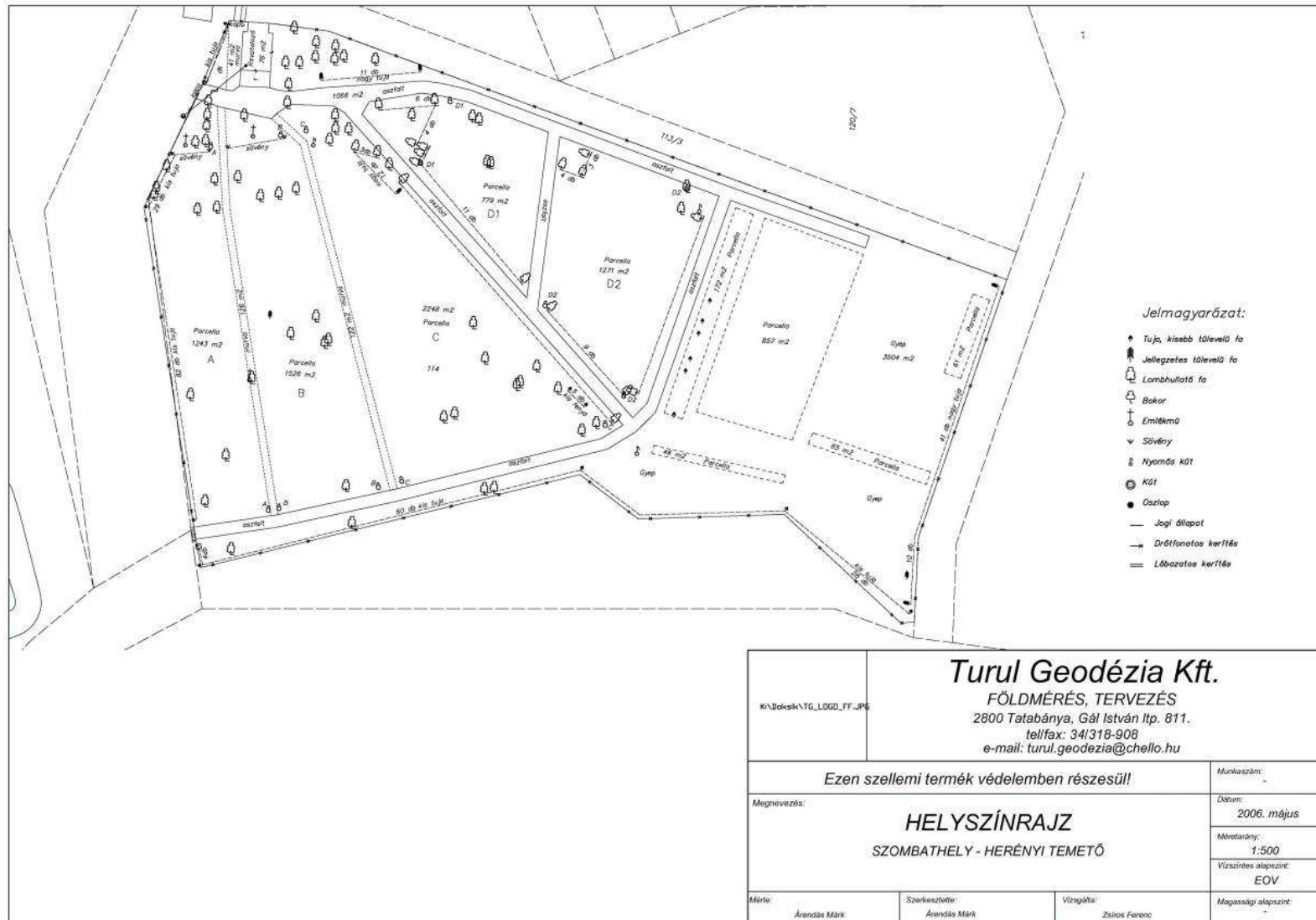

Jelmagyarázat:

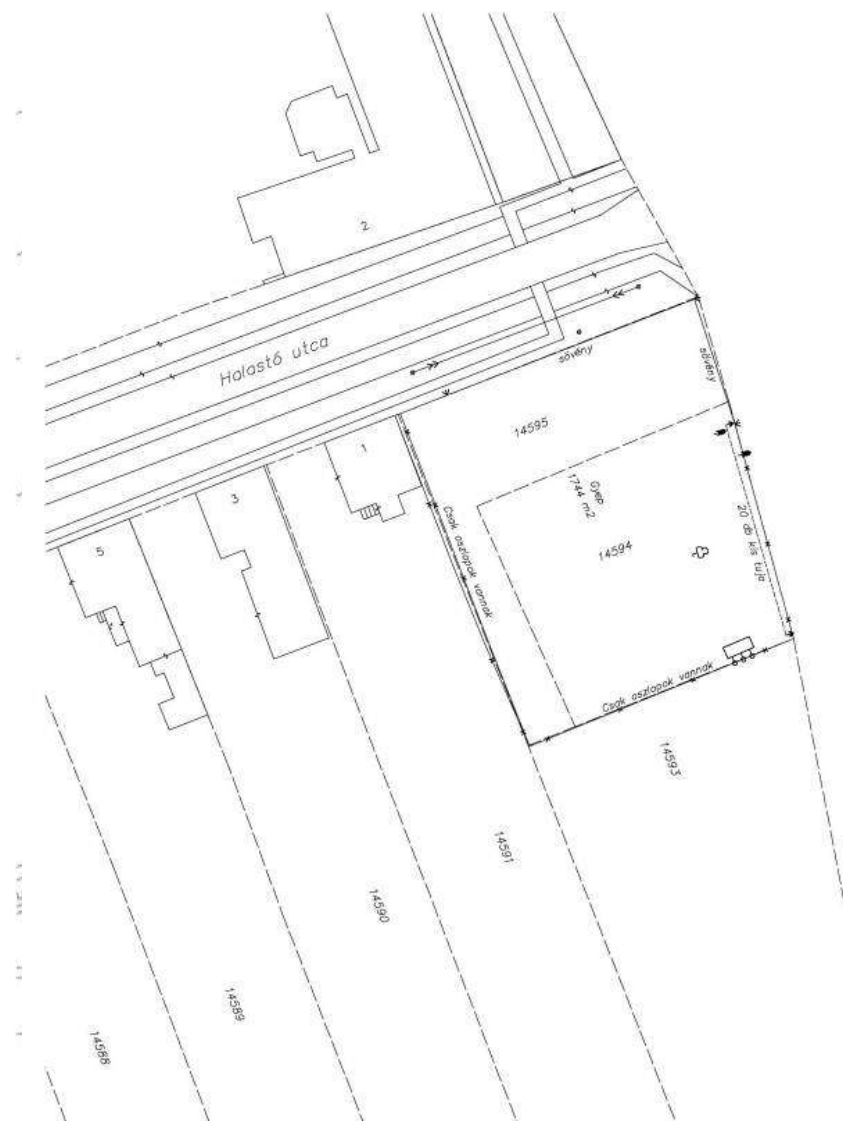
- ▲ Tuja, kisebb tölevélő fa
- ▲ Jellegzetes tölevélő fa
- Lambhullató fa
- Bokr
- ⊕ Emlékmű
- ▽ Sövény
- ⊗ Nyomós kút
- ⊙ Kút
- Ozlop
- Jogi állapot
- Drótfonatos kerítés
- == Lábazatos kerítés

K:\Boksk\TG_LOGO_FF.JPG		Turul Geodézia Kft. FÖLDMÉRÉS, TERVEZÉS 2800 Tatabánya, Gál István ltp. 811. telefax: 34/318-908 e-mail: turul.geodezia@chello.hu	
Ezen szellemi termék védelemben részesül!		Munkaszám:	-
Megnevezés: HELYSZÍNRAJZ SZOMBATHELY - ÚJPERINTI TEMETŐ		Dátum:	2006. május
		Méretarány:	1:500
		Vízszintes alapszint:	EOV
Méret:	Szerkesztette:	Vizsgálta:	Magassági alapszint:
Árendás Márk	Árendás Márk	Zsitos Ferenc	-

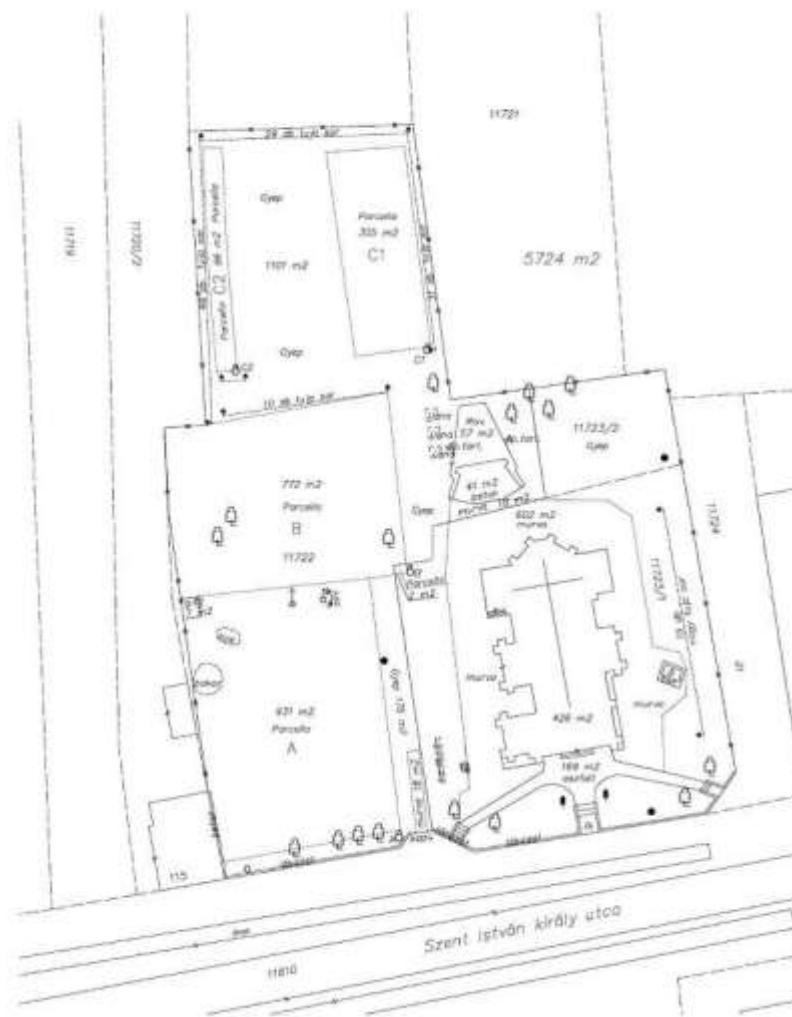
K:\Doksk\VTG_L000_FF.JPG		Turul Geodézia Kft. FÖLDMÉRÉS, TERVEZÉS 2800 Tatabánya, Gál István ltp. 811. telef: 34/318-908 e-mail: turul.geodezia@chello.hu	
Ezen szellemi termék védelemben részesül!			Munkaszám: -
Megnevezés: HELYSZÍNRAJZ SZOMBATHELY - SZENTMÁRTON ÚTI TEMETŐ			Dátum: 2006. május.
			Méretarány: 1:500
			Vízszintes alapszint: EOV
Méret: Árendás Márk	Szerkesztette: Árendás Márk	Vizsgálta: Zálos Ferenc	Magassági alapszint: -

Jelmagyarázat:

- ▲ Tölve, kisebb tölvevelő fa
- Jellegzetes tölvevelő fa
- ◊ Lombhullató fa
- Bokr
- ⊕ Emelkedő
- ∇ Sövény
- ⊗ Nyomós kút
- ⊙ Kút
- Oszlop
- Jogi állapot
- Drótfonatos kerítés
- ▬ Lábazatos kerítés

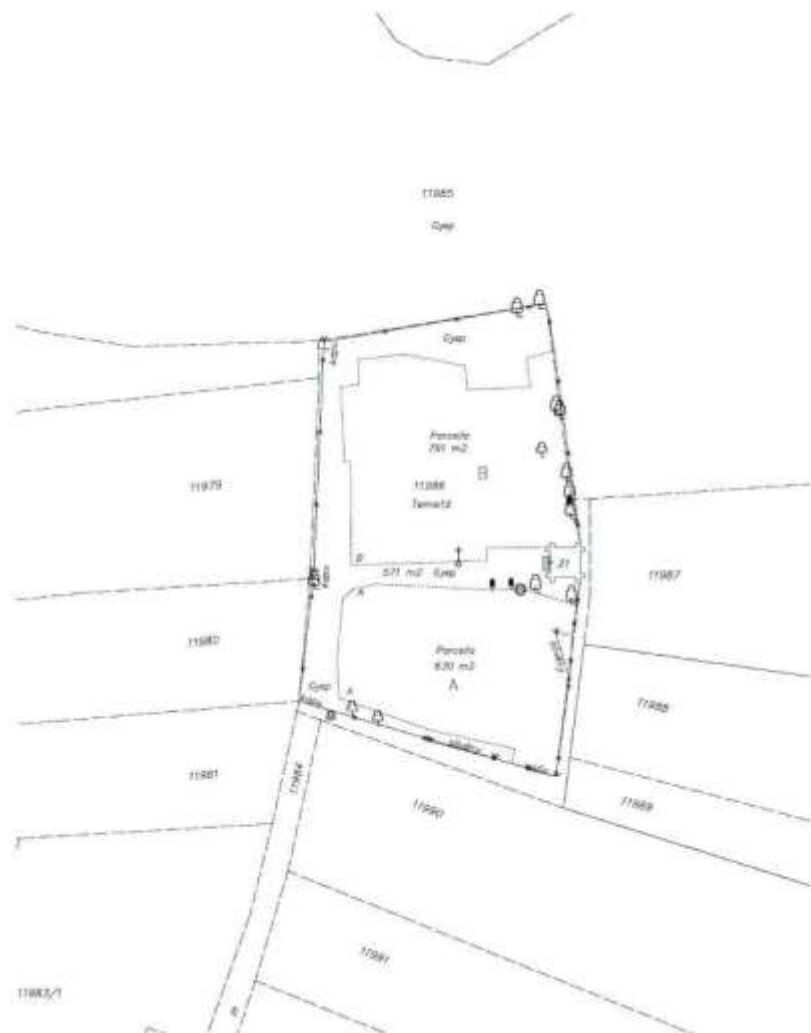
K:\Doksk\TG_L060_FF.JPG		Turul Geodézia Kft. FÖLDMÉRÉS, TERVEZÉS 2800 Tatabánya, Gál István ltp. 811. tel/fax: 34/318-908 e-mail: turul.geodezia@chello.hu	
Ezen szellemi termék védelemben részesül!			Munkaszám: _____
Megnevezés:		HELYSZÍNRAJZ SZOMBATHELY - PETŐFI TELEPI TEMETŐ	
		Dátum:	2006. május
		Méretarány:	1:500
		Vízszintes alapozás:	EOV
Méret:	Szerkesztette:	Vizsgálta:	Megassági alapozás:
Árendás Márk	Árendás Márk	Zsros Ferenc	_____

Jelmagyarázat:

- Fűs, kövek tövével is
- Jelmagyarázat tövével is
- Zsombokalás is
- Beker
- Erőklend
- Súly
- Kivétel is
- Kőr
- Csator
- Jól állapot
- Dátummal szerltés
- Látványos terület

<p>Turul Geodézia Kft. FÖLDMÉRÉS, TERVEZÉS 2800 Tatabánya, Gál István t.p. 811. telef: 34/318-908 e-mail: turul.geodezia@chello.hu</p>	
<p>Ezen szerlemler termék védelemlerben részesül</p>	
<p>Megnevezés:</p> <p align="center">HELYSZÍNRAJZ SZOMBATHELY - SZENTKIRÁLYI TEMETŐ</p>	
Méret:	Méretarány:
Ábrák száma:	Ábrák száma:
Változatok:	Változatok:
Méretarány:	Méretarány:
Változatok száma:	Változatok száma:
Méretarány:	Méretarány:
Változatok száma:	Változatok száma:

Jelmagyarázat:

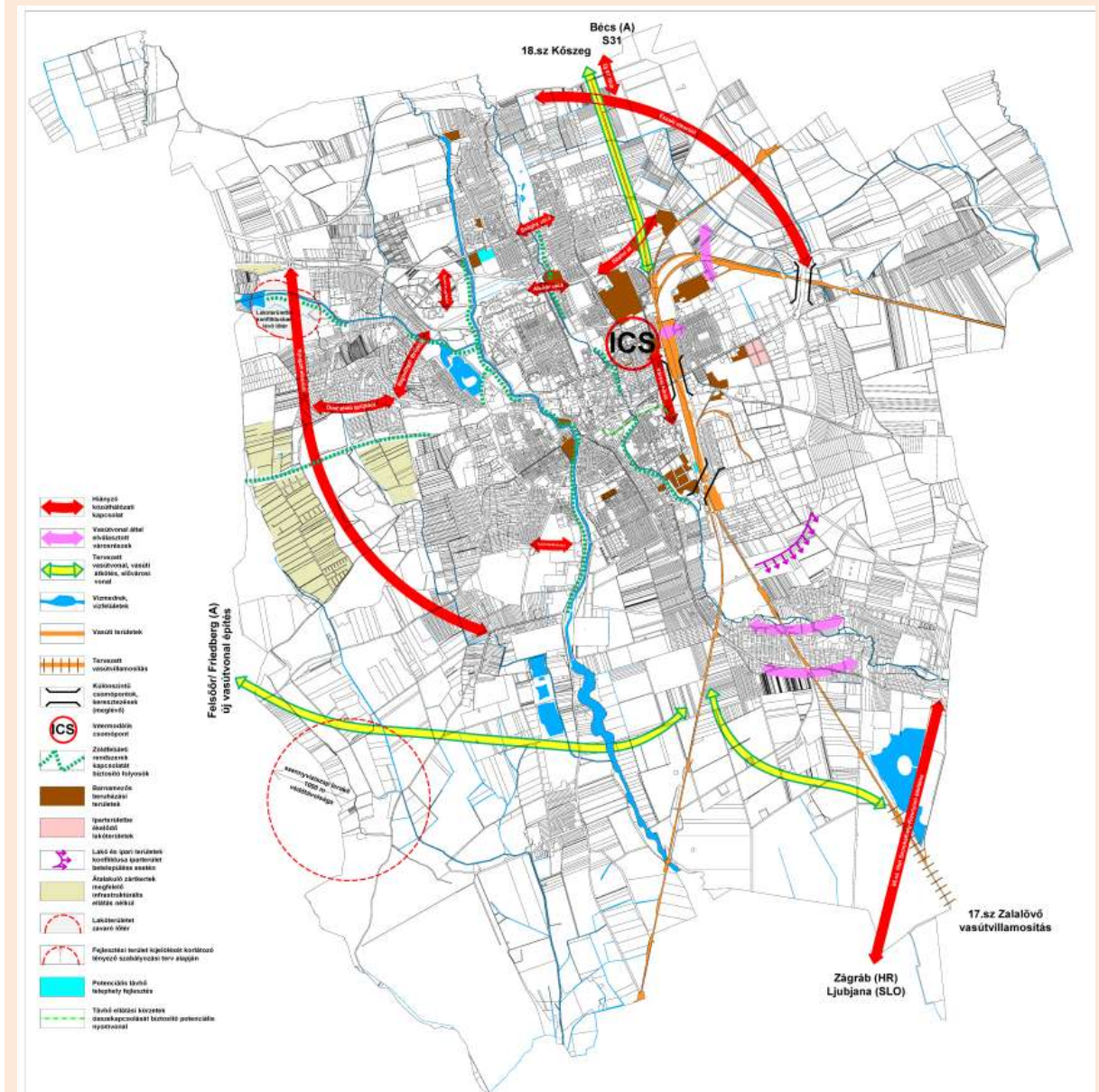
- Fű, szék, kővel fű
- Jellegetes kővel fű
- Jelművel fű
- △ Beker
- Érték
- ▽ Szék
- △ Nyomó est
- Kő
- Kő
- Jóg' állap
- Zöldvezeték árték
- Látvány terület

<p>Turul Geodézia Kft. FÖLDMÉRÉS, TERVEZÉS 2800 Tatabánya, Gál István ttp. 811. telef: 34/318-908 e-mail: turul.geodezia@chello.hu</p>		<p>Ezen szellemi termék védelemben részesül!</p>	
		<p>Megnevezés: HELYSZÍNRAJZ SZOMBATHELY - ZARKAHÁZI TEMETŐ</p>	
<p>Méret: 1:300</p>		<p>Dátum: 2006. május</p>	
<p>Méret: 1:300</p>		<p>Méret: 1:300</p>	
<p>Méret: 1:300</p>		<p>Méret: 1:300</p>	
<p>Méret: 1:300</p>		<p>Méret: 1:300</p>	

1.14.6.6. Helyi védelem

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A készülő új településrendezési eszközök közlekedés tervezője, a MOBIL City Kft elkészítette településszerkezeti és szabályozási terv felülvizsgálatának közlekedési vizsgálati munkarészét, ami az alábbi alábbiakat tartalmazza.

Nagytérségi kapcsolatok

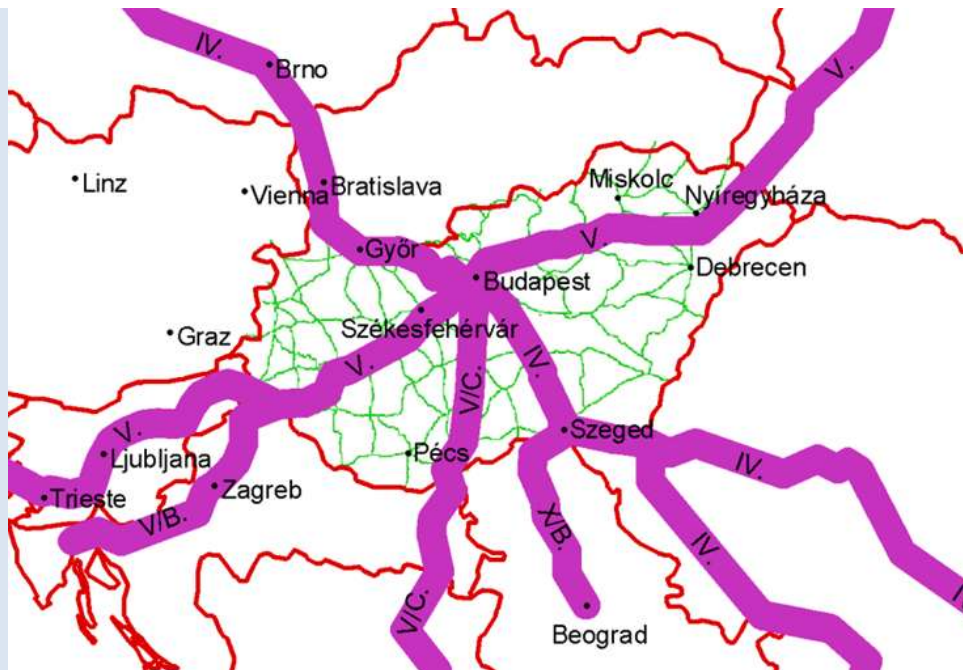
Szombathely Megyei Jogú Város országos és nagytérségi (nemzetközi) közlekedési kapcsolatai kiemelkedően jók. Kiváló megközelíthetőségét közúton az országos gyorsforgalmi úthálózat egyik legújabb eleme, az M86 gyorsforgalmi út, valamint országos jelentőségű főútvonalak (86., 87. és 89. sz. főutak), kötött pályán a Székesfehérvár, Sopron, Hegyeshalom, Kőszeg, Szentgotthárd és Nagykanizsa felé vezető vasútvonalak jelentik. Nem csupán a térségi és az országos közlekedési kapcsolatok biztosítják a város gyors elérhetőségét az ország minden pontjáról, de nemzetközi viszonylatban is rövid idő alatt megközelíthetőnek számít (tehergépjárművel Budapest 3 óra, Bécs 2 óra, a szlovéniai Koper és a horvátországi Rijeka kikötője kevesebb, mint 5 óra alatt elérhető).

Közúti kapcsolatok

Országos főutak

Nemzetközi és országos közúthálózati kapcsolatok

Az európai főközlekedési folyosók (TEN - Transz-európai hálózat) közül Szombathely városához legközelebb az V. Helsinki folyosó részét képező M7 autópálya, valamint a IV. folyosó eleme, az M1 autópálya fekszik. Szombathely országos és nemzetközi kapcsolatai jelentősen javultak az utóbbi évek vas megyei úthálózati fejlesztéseinek következtében. A legjelentősebb változás a 86. sz. II. rendű főúttal párhuzamosan haladó, azt tehermentesítő M86 gyorsforgalmi út több szakaszának kiépülése, amely fejlesztése befejezése után legalább 20-25 perccel rövidíti meg a Budapest – Szombathely között vezető utat. Az M86 autóúton a városhatárra érkező forgalom elkerülheti a várost a 86. és a 87. sz. főutak nyomvonalán, vagy a Zanati úton közvetlenül haladhat a városközpont irányába. számára, anélkül, hogy Szombathely város több, országos jelentőségű főútvonal találkozásánál fekszik, melyek több irányból biztosítanak a településnek jó elérhetőséget távoli települések irányából is. Az országos főúthálózati elemek és a gyorsforgalmi út közelsége, valamint a nemzetközi kapcsolatok közvetlen elérhetősége kedvezően hat a település gazdaságára, idegenforgalmi bevételeinek emelkedését, a tőkebeáramlás növekedését eredményezheti.

1. ábra Az európai főúthálózat Magyarországon áthaladó elemei

A város **nemzetközi közúti kapcsolatait** az alábbi úthálózati elemek biztosítják:

- nyugaton az E59 nemzetközi jelentőségű út, a Bécsből Grazba tartó A2 autópálya, amely Graztól délre Maribor és Ljubljana felé biztosít kapcsolatot.
- délen az E66 nemzetközi jelentőségű út, amely a 8. sz. főút és az ausztriai B65 sz. főút nyomvonalán halad.
- északon az E60 nemzetközi jelentőségű út, amely az M1, és ausztriai A4-es autópálya nyomvonalán halad.
- keleten az E65 nemzetközi jelentőségű út, amely a 86 sz. főút, az M15 autópálya, majd a D2-es autópálya nyomvonalán halad észak felé Pozsony és Brno felé, dél irányban pedig csatlakozik a Zágrábig futó A4 autópályához.

A **gyorsforgalmi úthálózati** kapcsolatokat Szombathely környezetében az alábbi útszakaszok biztosítják:

- Közvetlen elérhetőséget biztosít Szombathely és Győr között a már jelentős hosszban kiépült M86 autóút. Ez kapcsolódik a Győrnél elérhető M1 autópályához, amely Budapest felé ad közvetlen, gyorsforgalmi közúti csatlakozást. . Az M86 váti csomópontjából, a 88 sz. főúton Sárvár felé haladhat a forgalom. Sárvartól délre a 84. sz. főút biztosít közvetlen kapcsolatot a tervezett M8 autóúton Veszprém, Körmend, Szentgotthárd, valamint Zalaegerszeg és Zágráb irányába.
- Kőszeg és Bécs felé a 87.sz. főúton és az osztrák B61 és B50 sz. főutakon haladva 35 km távolságban érhető el az S31 gyorsforgalmi út. Az S31 és S4 gyorsforgalmi út az A2 és A3

autópályákhoz csatlakozik, ezen érhető el Semmering, Bécsújhely, Bécs, Graz. Ezen az útvonalon tervezett az M87 autópálya kiépítése.

- Kőszeg után az osztrák B55 és B50 sz. főúton haladva mintegy 77 km-re az A2 autópálya érhető el, Bécs felé (csomópont: Aspang).
- A 89 sz. főúton haladva az osztrák B63 főúton Felsőőr irányában is elérhető az A2 autópálya Graz és Olaszország felé.

A város nemzetközi, országos és térségi közlekedési kapcsolatai a csatolt KV-1. tervlapon láthatók.

A várost érintő, a tervezési terület megközelítését közvetlenül biztosító főúthálózati elemek az alábbiak:

Gyorsforgalmi út

A település közötti megközelíthetőségét, országos főúthálózathoz való kapcsolatát első sorban az M86 autóút biztosítja.

- **M86 autóút** (Szeleste – Szombathely)

Útkategória: K.II.A.

Külterületi jelleggel kiépített útszakasz, 2x2 forgalmi sávval. Ez az országos közúthálózathoz tartozó elem biztosítja a város gyorsforgalmi elérhetőségét és közvetlen kapcsolatát Győrrel. Az autóút különbszintű csomópontban kapcsolódik a 87. sz. főúthoz és innen közelíthető meg a városközpont is (közvetlen kapcsolat: Zanati út).

Jellemző forgalmi terhelés (2016.):

Átlagos napi forgalom: 16810 Ejm/nap

Napi teherforgalom: 2390 Ejm/nap

Főúthálózati elemek

- **86. sz. (Rédics - Szombathely – Mosonmagyaróvár) II. rendű főút**

Útkategória: K.IV.A.

Külterületi jelleggel kiépített útszakasz, 2x1 forgalmi sávval. Ez az országos főút jelenti a város egyik fő közötti elérhetőségét és kapcsolatát Körmentdel és a közeli osztrák, horvát, illetve szlovén területekkel. A főút déli irányban kerüli el a várost. Csomópontjai jellemzően nagyméretű körforgalmakkal kiépítettek és jelentős mértékű forgalmat viselnek. A forgalomban kialakuló konfliktushelyzetek a csomóponti kapacitások szinte teljes kihasználtságát mutatják.

- **87. sz. (Kám – Szombathely - Kőszeg) II. rendű főút**

Útkategória: K.IV.A.

Külterületi jelleggel kiépített útszakasz, 2x1 forgalmi sávval. A települést északi irányból megközelítő főút keletről kerüli el a várost és a 8. sz. főút felé halad tovább. A 87. sz. főút biztosít összeköttetést a

szomszédos Ausztriával is. A főút városi területekre eső csomópontjai körforgalomként kiépítettek, a megfelelő forgalomáramlás fenntartása érdekében.

- **89. sz. (Szombathely - Bucsú) II. rendű főút**

Útkategória: K.IV.A.

Külterületi jelleggel kiépített útszakasz, 2x1 forgalmi sávval. A főút jelenti a város egyik fő kapcsolatát a szomszédos Ausztriával. A főút északról kerüli a várost, jelentősebb csomópontjai körforgalomként működnek.

Kötőtpályás kapcsolatok

A város kötőtpályás kapcsolatai kiválóak. Mind a térségi, mind a távolsági és nemzetközi vasúti kapcsolatok jelen vannak Szombathely esetében. A város jelenleg Kőszeg, Körmend, Sárvár, Celldömölk, Vasvár irányából közelíthető meg vasúton. Közvetlen összeköttetésben áll a jelentősebb városokkal, így Budapesttel, Győrrel, Péccsel, illetve Szentgotthárdon keresztül Graz-cal, és Sopronon keresztül Béccsel is. Szombathely egyéb vasútvonalai térségi jelentőséggel bírnak.

A várost érintő vasútvonalak:

- 15. sz. Sopron-Szombathely vasútvonal,
- 16. sz. Pozsony – Rajka – Hegyeshalom – Szombathely vasútvonal
- 17. sz. Nagykanizsa-Szombathely vasútvonal,
- 18. sz. Szombathely-Kőszeg vasútvonal,
- 20. sz. Szombathely-Székesfehérvár vasútvonal,
- 21. sz. Szombathely- Szentgotthárd - Graz vasútvonal.

A 20. számú, Székesfehérvár – Szombathely vasútvonal bonyolítja a legnagyobb forgalmat, a 18. sz. vasútvonal térségi közlekedésre szolgál.

2. ábra Szombathelyet érintő vasútvonalak

1.15.2. Közúti közlekedés

Térségi kapcsolatok

Szombathely városának térségi kapcsolatait a szomszédos megyeszékhelyek, városok és kisebb települések felé főleg az országos mellékúthálózat elemei biztosítják.

Országos mellékutak:

Összekötő utak:

- **8443. j.** (Ikervár - Szombathely) **összekötő út**

Útkategória: K.V.A.

A városhoz keleti irányból, Vép felől érkező mellékút 2x1 forgalmi sávval, külterületi jelleggel kiépített útszakasz, amely nagyméretű, hagyományos kétsávos körforgalommal keresztezi a 86. sz. főút keleti elkerülő szakaszának nyomvonalát.

- **8639. j.** (Szombathely – Csepreg) **összekötő út**

Útkategória: K.V.A.

A Szombathelyet Söptével összekötő országos út 2x1 forgalmi sávval, külterületi jelleggel kiépített útszakasz, amely megfelel a térségi forgalom lebonyolítására. Az útszakaszt számos tehergépjármű forgalma terheli.

- **8707. j.** (Körmend – Ják- Szombathely) **összekötő út**

Útkategória: K.V.A. és B.IV.b.C.

Az országos mellékút a 86. sz. főútból Újperint városrésznél indul ki délnyugati irányban egy nagyméretű körforgalomként kiépített csomópontból. Belterületi szakaszán 2x1 forgalmi sávval, jellemzően kétoldali járdával és nyílt árokkal, megfelelő közterületi szélességgel kiépített útszakasz.

- **8713. j.** (Szombathely – Pornóapáti) **összekötő út**

Útkategória: K.V.A. és B.IV.b.C.

A 8707. útból Újperint városrésznél nyugati irányba kiinduló útszakasz, első szakaszán a 8707. j. úthoz hasonló paraméterekkel megvalósított nyomvonal.

- **8721. j.** (Szombathely – Lukácsháza) **összekötő út**

Útkategória: K.V.A. és B.III.a.C.

A 87. sz. főúthoz északon csatlakozó, jelentős hosszban a város belterületén haladó országos mellékút, amely belterületi szakaszain 2x1 forgalmi sávval, aszfaltburkolattal, kétoldali járdával és nyílt árkos vízelvezetéssel kiépített útszakasz. Rövid, külterületi jelleggel kiépített nyugati szakaszán 60 km/h sebességkorlátozás van érvényben.

- **8901. j.** (Szombathely – Bucusu) **összekötő út**

Útkategória: K.V.A. és B.III.a.C.

A 87. sz főút északi szakasza és a 89. sz. főút nyugati szakasza között haladó, a város belterületének jelentős részét érintő és feltáró országos mellékút, amely a város számára a belterületi főúthálózat egyik fontos tengelyét adja. Ennek megfelelően egyes szakaszain 2x2 forgalmi sávval, jellemzően aszfaltburkolattal, zárt vízvezető rendszerrel, közműsávokkal és széles járdákkal kiépített út, amelyen kerékpáros forgalom is megjelenik. Számos kijelölt gyalogátkelőhely és jelzőlámpás kereszteződés található a nyomvonalon. Külterületi jellegét csak rövid szakaszon, a város nyugati határának közelében mutat.

Bekötőút:

- **87133. j. Bucusu bekötőút**

Útkategória: K.V.A.

A 8901. j. útból nyugati irányban kiinduló, külterületi jelleggel kiépített útszakasz, amelyen jellemzően keskeny aszfaltburkolat található, vízvezetése helyenként csak nyomokban fellelhető.

Állomáshoz vezető út:

- **87315. j. Szombathely állomáshoz vezető út (Zanati út)**

Útkategória: B.III.a.C.

A városközpont és az M86 gyorsforgalmi út közvetlen kapcsolatát biztosító, sűrűn beépített, jelentős forgalmi terhelést viselő útszakasz, jellemzően 2x2 forgalmi sávval, zárt vízvezetéssel, kétoldali gyalogjárddal és kerékpáros felületekkel, számos jelzőlámpás csomóponttal.

Autóút csomóponti ág:

- **86603. j. Szombathelyi csomópont (Kőszeg – Csorna irány)**

Útkategória: K.VI.A.

Meglévő úthálózat **forgalmi terhelése**

M86 autóút Szombathely-Csorna (80+950-92+968 km szelvények között)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
10821	379	28	3	92	339	59	1696	4	67	0	0	16810

86. sz. másodrendű főút Rédics-Szombathely-Mosonmagyaróvár

(74+230+77+831 km szelvények között; Körmendi út – 87. sz. út)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
3694	571	25	10	90	179	25	1860	3	42	2	19	9842

86. sz. másodrendű főút Rédics-Szombathely-Mosonmagyaróvár

(77+844-79+047 km szelvények között, 87. sz. út – Vépi út)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
6849	1442	39	0	105	158	320	1455	2	101	18	39	13672

86. sz. másodrendű főút Rédics-Szombathely-Mosonmagyaróvár

(79+047-80+315 km szelvények között; Vépi út – Zanati út)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
12542	1235	92	9	187	113	333	1995	10	160	16	27	20825

87. sz. másodrendű főút Kám-Szombathely-Kőszeg

(18+361-22+932 km szelvények között; külső szakasz)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
4289	775	11	0	144	186	83	487	0	63	28	36	7492

87. sz. másodrendű főút Kám-Szombathely-Kőszeg

(22+3642-26+425 km szelvények között; 86. sz. út – M86)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
6262	925	24	0	116	154	66	405	1	60	27	25	8964

87. sz. másodrendű főút Kám-Szombathely-Kőszeg

(26+425-28+706 km szelvények között, M86 – Söptei út)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
14352	996	34	4	150	201	59	459	21	60	33	35	17810

87. sz. másodrendű főút Kám-Szombathely-Kőszeg

(28+706-29+852 km szelvények között, Söptei út – 11-es huszár út)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap

14141	814	23	1	144	239	32	360	25	30	20	16	17084
-------	-----	----	---	-----	-----	----	-----	----	----	----	----	-------

87. sz. másodrendű főút Kám-Szombathely-Kőszeg
(29+903-37+703 km szelvények között; északi szakasz)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
6923	793	86	1	76	28	35	224	0	44	8	8	8899

89. sz. másodrendű főút Szombathely-Bucsu
(0+000-4+224 km szelvények között)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
4732	492	8	0	76	52	94	184	2	41	3	5	6304

8443. j. összekötő út Ikervár-Szombathely
(13+194-20+311 km szelvények között)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
2364	400	32	21	37	34	5	19	0	48	168	22	3277

8639. j. összekötő út Szombathely-Csepreg
(0+000-3+499 km szelvények között)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
4604	859	65	0	39	59	17	49	0	36	17	20	6117

8707. j. összekötő út Körmeny-Ják-Szombathely
(16+152-25+068 km szelvények között)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
844	196	5	0	15	2	1	0	0	9	57	5	1110

8713. j. összekötő út Szombathely-Pornóapáti
(0+000-13+142 km szelvények között)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
------	--------	------------	--------------	----------	--------	-----------	---------	-----------	-----	----	-----------	-----

		busz	busz								jmű	
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
1320	248	46	0	9	17	1	5	0	39	213	7	1816

8721. j. összekötő út Szombathely-Lukácsháza

(0+000-1+829 km szelvények között)

Szgjim	Kistgjim	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
5290	676	9	4	28	6	0	2	0	93	20	16	6207

8721. j. összekötő út Szombathely-Lukácsháza

(1+829-3+564 km szelvények között)

Szgjim	Kistgjim	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
3358	501	120	1	13	12	2	2	0	136	413	5	4357

8901. j. összekötő út Szombathely-Bucsu

(0+000-6+720 km szelvények között)

Szgjim	Kistgjim	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
10796	1071	348	103	24	22	4	2	0	260	118	1	13057

8901. j. összekötő út Szombathely-Bucsu

(6+720-13+881 km szelvények között)

Szgjim	Kistgjim	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
1055	178	42	14	8	5	3	3	0	7	42	2	1440

87133. j. Bucsu bekötő út

(0+000-6+152 km szelvények között)

Szgjim	Kistgjim	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
389	69	29	6	3	1	0	1	0	16	52	27	626

87315. j. összekötő út Szombathely állomáshoz vezető út

(0+000-1+857 km szelvények között)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
13062	2510	169	81	162	70	27	30	0	360	0	13	16858

89801. j. Sé csomóponti ág
(0+000-0+404 km szelvények között)

Szgj	Kistgj	Szóló busz	Csuklós busz	Középtgj	Nehézt	pótkocsis	nyerges	speciális	Mkp	Kp	Lassú jmű	ÁNF
(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	Ejm/nap
2485	211	10	0	12	12	3	14	0	8	2	1	2834

A fenti adatok a Magyar Közút Nonprofit ZRt. által végzett 2016. évi országos forgalomszámlálás adatait tükrözik. Jelentős forgalom terheli az M86 autópályát és a csatlakozó 86. és 87. sz. főutak közeli szakaszait, amelyek 2x1 forgalmi sávval kiépített részei már a kapacitás-kimerülés határán működnek. A városon belüli szakaszok közül a Zanati út viseli a legnagyobb forgalmat, de 2x2 sávossal kiépítettsége megfelelően levezeti a terhelést.

Helyi közúthálózat

A város belső főúthálózatának legfontosabb elemeit a belterületen áthaladó országos úthálózati elemek adják. Bár a város keleti oldalán kiépült elkerülő szakaszok biztosítani tudják a főleg kelet-nyugati irányú térségi és nemzetközi átmenő forgalmat, de Szombathely megyei központként is funkcionál, így intézményei, gazdasági területeinek forgalomvonzó létesítményei miatt jelentős a városon belüli gépjárműforgalom is. A városközpont több irányból is megközelíthető a keleti irányból érkezők számára, de jelenleg a jól kiépített északi kapcsolat helyett sokan a Zanati utat (közvetlen városközponti elérhetőség) használják, a forgalmat közvetlenül a városközpontba vezetve.

A város belső gyűrűje megfelelően kiépített, de hiányzik a nagyforgalmú vasútvonalat és a vasútállomás kiterjedt vágányhálózatát biztonságosan, külön szintben keresztező átkelési lehetőségek a városközpont környezetében és attól északra is. A város fejlődő nyugati részének közúti feltárása is hiányos.

A helyi főúthálózat az országos úthálózat elemeiből áll:

I. rendű belterületi főutak:

- Zanati út
- Béke tér
- Szent Imre herceg utca (Béke tér – Muskátli utca)
- Muskátli utca
- 11-es Huszár út
- Vörösmarty Mihály utca
- Honvéd út
- Petőfi Sándor utca
- Rohonci út

- Dolgozók útja
- Külső Pozsonyi út
- Erkel Ferenc utca

II. rendű belterületi főutak:

- Szent Márton utca
- Thököly Imre utca
- Vörösmarty Mihály utca
- Semmelweis Ignác utca
- Vasút utca
- Körmendi út
- Hunyadi János út
- Szőlős utca
- Rumi út (Pásztor utcától délre)
- Szent Gellért utca
- Csaba utca
- Kiskar utca
- Hollán Ernő utca
- Szent Imre herceg utca (Muskátli utca – Bartók Béla körút)
- Paragvári utca
- Bartók Béla körút
- Horváth Boldizsár körút
- Jókai Mór utca
- Brenner Tóbiás körút
- Szent Flórián körút
- Nárai utca
- Nárai külső út
- Temesvár utca

Gyűjtőutak:

- Pázmány Péter körút
- Rumi út
- Mátyás király út
- Gagarin út – Körmendi út
- Kálvária utca
- Nárai utca (Körmendi úttól keletre eső szakasz)
- Wesselényi Miklós utca
- Király utca
- Szelestey László utca
- Széll Kálmán utca
- Söptei út
- Puskás Tivadar utca
- Váci Mihály utca
- Szűrcsapó utca

- Kassák Lajos utca

Kiemelt hálózati szerepű kiszolgáló utak:

- Kodály Zoltán utca
- Faludi Ferenc utca
- Kárpáti Kelemen utca
- Homok utca
- Erdei iskola (utca)
- Nagyváradi út – Alsóhegyi út
- Ferenczy István utca
- Szövő utca
- Alkotás utca

Általánosan jellemző a városközpontban, hogy a közterületeken a funkciók szerinti megoszlás erős aránytalanságot mutat az egyéni gépjárműforgalom (álló, vagy haladóforgalom) javára. Vagyis az egyes utcákban (még a lakóutcákban is), az egy-, vagy két haladó sáv mellett legalább egy, de gyakran kettő parkolósáv is elhelyezkedik (még burkolatlanul is), de a szabálytalan parkolás sem ritka. Kétoldali keskeny járdák találhatóak még a 12 – 14 m szabályozási szélességű közterületeken, de a zöldsávok, a növényzet számára fenntartott helyek hiányoznak. A közutak és a járdák burkolata általában aszfaltból készült, egyéb burkolat típusok, illetve színek csak egyes helyeken fordulnak elő. Kivételként jelentkezik a nemrégiben felújított Főtér, amely a gépjárművek forgalma előtt le van zárva (kivéve a külön engedéllyel rendelkező kiszolgáló járművek). A tér esztétikus térközburkolata kizárólag a gyalogosforgalom számára megnyitott teljes szélességében, a kerékpárosok elkülönített sávban haladhatnak a tér szélén.

Különlegességként kezelhető a tömbbelsőik helyzete, amelyek nagy részben megnyitottak a közforgalom számára és általánosan jellemző, hogy közterületi, fizető parkolókat is befogadnak. Több helyen garázsok megközelítésére is szolgálnak a belső udvarok. A gyalogos, közösségi és zöldfelületek aránya nagyon kicsi ezekben a tömbbelsőikben, bár néhol kifejlett, magas fák is találhatóak a területeken. Mindemellett bizonyos tömbbelsőikbe nem lehet behajtani gépjárművel még a lakók számára sem.

A városközpont egyik jelentős nyomvonala, a városközpont tengelye a Zanati út - Szent Márton utca – Thököly Imre utca, amely városi főútként működik. Kialakításának szűk keresztmetszetei a csomópontok. A csomópontok közötti szakaszok kétszer kétsávos kialakításúak, a lebonyolódni képes forgalom nagyságát erősen befolyásolják a csúcsidőben jelentős idővesztést okozó jelzőlámpás csomópontok. Csúcsidőben csúcsirányban a széles útfelületek ellenére jellemzőek a forgalmi torlódások, amely a bonyolult összehangolt rendszernek és a vegyes sávoknak (nincsenek önálló csomóponti kanyarodó sávok) köszönhető.

Jelentősebb városközponti úthálózati elemek:

Éhen Gyula tér

A város egyik közösségi közlekedési központja. Itt található a vasútállomás és a helyi/helyközi autóbusz állomás. A téren a parkolás díjköteles (II. díjzóna, parkolási díj: 200 Ft/óra). A térrel közvetlen kapcsolatban álló Vasút utca déli részén és a Széll Kálmán utcában a parkolás ingyenes. A térről közelíthető meg a vasútállomás P+R parkolója is. A tér méretéhez és a lehetőségekhez képest kevés zöld felület található itt. A téren a parkolóállások száma: 48 db, amely a P+R igényekhez képest alacsony. A burkolatok minősége közepes.

Szelestey László utca

Az Éhen Gyula tér és a Március 15. tér között húzódik, ez utóbbi felé egyirányú forgalmat visel. Az utca teljes hosszában fizető parkolási övezetbe tartozik. (II. díjzóna). A utca a keresztező utcákkal szemben elsőbbséget élvez, egyedül a Vörösmarty Mihály utcánál van jelzőlámpás forgalomirányítás. A keresztmetszeti kialakítás az utca teljes hosszában: zárt sorú beépítés között kétoldali járda, általában egyoldali zöldsáv és kétoldali parkolósáv által határolt aszfalt útpálya helyezkedik el. A szabályozási

szélesség: 14 m. A burkolatok minősége közepes.

Széll Kálmán utca

A Szelestey László utca ellenirányú párja a Király utca és a Vasút utca között. A Vasút utca felé egyirányú. A parkolás díjköteles a Király utca és a Vörösmarty Mihály utca között (II. díjzóna), ezen kívül ingyenes, de a forgalom technikai eszközökkel történő szabályzás helyenként félreérthető, hiányos és egymásnak ellentmondó. A keresztmetszeti kialakítás nagyvonalú kétoldali járda és kétoldali zöldsáv is található az utcában, bár a zöldsávokon gépjárművek várakoznak. Az utcában mindkét oldalon zárt sorú beépítés található. A utca a keresztező utcákkal szemben elsőbbséget élvez, egyedül a Vörösmarty Mihály utcánál van jelzőlámpás forgalom irányítás. A burkolatok minősége közepes.

Forgalmi rend, forgalomtechnika

A városi úthálózaton több körforgalmi csomópont épült, ezek egy része településkapuként szolgál az országos főutak átkelési szakaszain. A városközpont nagyobb forgalmú útszakaszain jellemzőek a jelzőlámpás forgalomirányítás és a bővített (kanyarodó sávokkal kiépített) keresztezések is. A nagy gyalogosforgalmat vonzó területeken számos kijelölt gyalogátkelőhely biztosítja a gyalogosok átkelését a forgalmas útszakaszokon.

Baleseti adatok:

Az úthálózat szolgáltatási és forgalombiztonsági szintjét jellemzik a baleseti adatok, amelyeket a Rendőrség honlapján (Police.hu) található baleseti térképről vettünk át az elmúlt 365 nap alapján (2017.10.26.)

Gyalogos balesetek, súlyos kimenetellel:

- Szűrcsapó utca 2/A előtti szakaszon (parkolófelület)

Kerékpáros balesetek, súlyos kimenetellel:

- Újvilág utca – Diófa utca csomópont
- Jégpince utca – Szent István tér csomópont
- Bartók Béla körút – 8901. j. út (Rohonci út) csomópont
- 8721. j. út (Muskáтли utca) 0+439 km. szelvényben csatlakozó földutak csomópont
- Széll Kálmán utca – Welther Károly utca csomópont
- Szent Márton utca – Nádasdy Ferenc utca csomópont
- Berzsényi Dániel tér
- Munkácsy Mihály utca, kb. 15. házszám előtti szakaszon
- Parkerdei út – Erdő utca csomópont
- 8901. j út (Dolgozók útja), kb. 7+338 km. szelvényben csatlakozó földút közelében

Személygépkocsi balesetek, súlyos kimenetellel:

- 87. főút – 8639. j. út körforgalmi csomópont
- 86-87. főút – 8443. j. út körforgalmi csomópont (2db)
- 86-87. főút – Csaba utca csomópont
- 86-87. főút, Csaba utcától délre kb. 100-150 m-re
- 86. főút kb. 77+400 km. szelvény körül
- Rumi út 185. előtt
- Újvilág utca – Interspar parkoló csomópont (2db)
- Szent Gellért utca – Kurc Adolf utca csopont
- Szent Gellért utca – Kőrösi Csoma Sándor utca csomópont
- Szent Gellért utca „Kőrösi Csoma Sándor utca” buszmegálló szakaszon
- Szent Gellért utca – Felsőbüki Nagy Pál utca csomópont
- Jégpince út, Kétrózsa köztől nyugatra kb. 30-50 m-re
- Jégpince utca – Szent István tér csomópont
- Bartók Béla körút – Kárpáti Kelemen utca csomópont

- Bartók Béla körút – Bólyai János utca csomópont
- Bem József utca, Szűrcsapó utca 20/B előtti szakaszon
- Kodály Zoltán utca – Kodály Zoltán utca 15-33 parkoló csomópont
- Kassák Lajos utca – 8901. j. út (Dolgozók útja) csomópont
- 8901. j. út (Dolgozók útja) – Penny Market mellett elmenő út csomópont
- 8901. j. út (Rohonci út) – Deák Ferenc utca csomópont
- 8901. j. út (Petőfi Sándor utca) – Ady Endre tér csomópont
- 8901. j. út (Simmelweis Ignác utca) – 11-es Huszár út csomópont
- Szelesty László utca – Wesselényi Miklós utca csomópont
- Szelesty László utca – Nádasdy Ferenc utca csomópont
- Szelesty László utca – Lehn Gyula tér csomópont közelében
- Széll Kálmán utca – Nádasdy Ferenc utca csomópont
- Szent Márton utca üzletsor előtti parkoló
- Szent Márton utca – Vörösmarthy Mihály utca csomópont
- Óperint utca – Szabadságharcos utca
- Rákóczi Ferenc utca, Bartók Béla Zeneiskola előtti szakasz
- Rumi utca, töltőállomás előtti szakaszon
- Vásártér utca, töltőállomás csatlakozás
- Saághy István utca – Bajnok utca csomópont
- 87. főút – 89. főút körforgalmi csomópont
- Parkerdei út „körforgalmom”
- 86. főút, kb. 72+450 km. szelvény közelében
- 86. főút, kb. 72+950 km. szelvény közelében

Személygépjármű baleset, halálos kimenetellel:

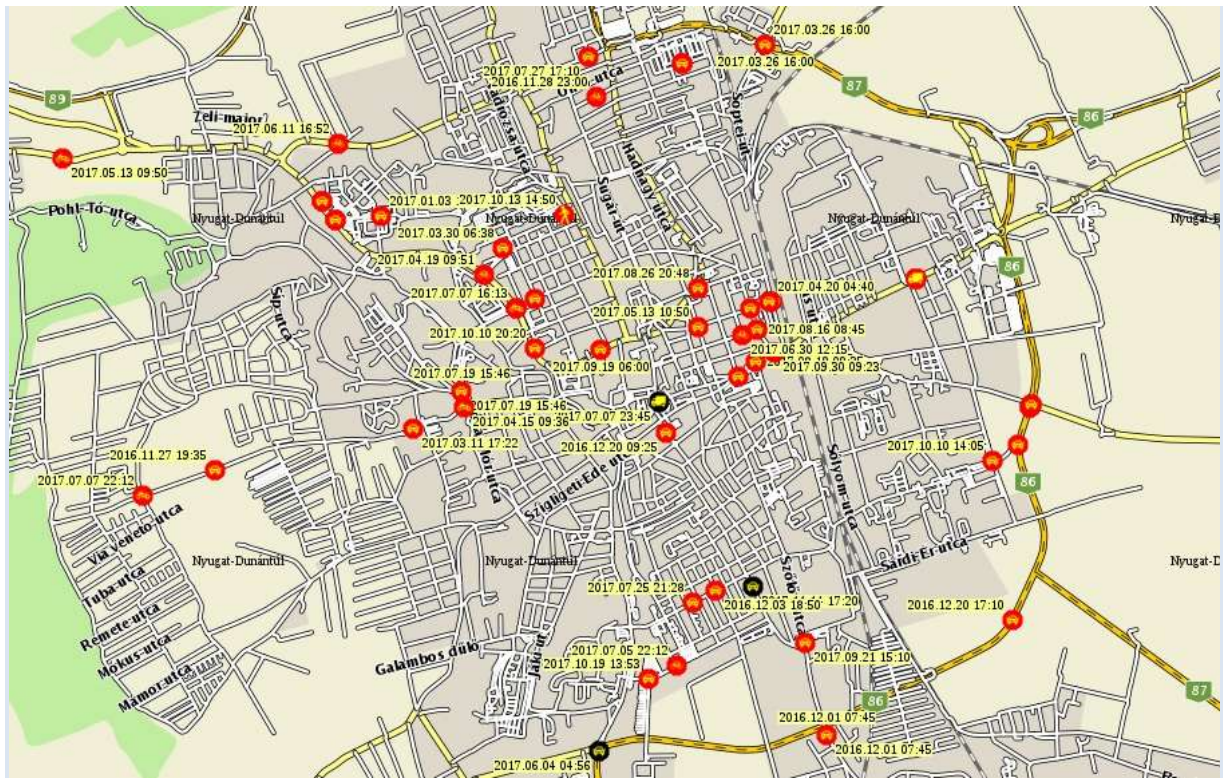
- 86. főút – 8707. j. út – Körmendi út körforgalmi csomópont

Autóbusz-baleset, súlyos kimenetellel:

- Szelesty László utca – Vasút utca csomópont

Tehergépjármű-baleset, halálos kimenetellel:

- Fő tér

3. ábra Baleseti gócpontok, 2016. (Forrás: www.police.hu)

1.15.3. Közösségi közlekedés

Közüti közösségi közlekedés

A város közösségi közlekedési ellátottsága kiemelkedően jó. A helyi buszjáratok a belterületi jellegű városrészeket kb. 95 %-ig kiszolgálják, 300 m rágyaloglási távolságot figyelembe véve a megállóig. A városközpont ellátottsága 100 %-os.

Helyközi buszjáratok haladnak az országos úthálózat fő- és mellékútjain, amelyek a szomszédos települések, illetve szomszédos megyeszékhelyek között biztosítanak közvetlen közúti személyszállítási kapcsolatokat. Az autóbusz-pályaudvar az Ady Endre téren található. A város vasútállomása melletti területre most készül az Intermodális Csomópont megvalósíthatósági tanulmánya, amely alapján a jövőben az autóbusz-pályaudvar és a vasútállomás egymás mellett fog elhelyezkedni, az utasok érdekeit figyelembe véve.

A városban a helyi és helyközi közlekedést az Északnyugat Magyarországi Közlekedési Központ (ÉNYKK) üzemelteti.

SZOMBATHELY HELYI AUTÓBUSZVONALAI

Törzsvonalak:

- 1C (Vasútállomás – Herény)
- 1U (Vasútállomás – Bogát)
- 2A (Vasútállomás – Szűrcsapó u. – Brenner T. krt. – Vasútállomás)
- 2C (Vasútállomás – Brenner T. krt. – Szűrcsapó u. – Vasútállomás)
- 3A (Vasútállomás – Oladi városrész)
- 5 (Vasútállomás – Olad)
- 6 (Minerva lakópark – Vasútállomás – ÉNYKK Zrt. – Újperint)
- 7 (Vasútállomás – Újtemető)
- 8 (Autóbusz-állomás – Vasútállomás – Zanat)
- 9 (Derkovits városrész – Joskar-Ola városrész)
- 12 (Vasútállomás – Bogát – Sport tér – Vasútállomás)
- 12B (Vasútállomás – Károly R. u. – Bogát – Sport tér – Károly R. u. – Vasútállomás)
- 21 (Vasútállomás – Sport tér – Bogát – Vasútállomás)
- 21A (Vasútállomás – Hunyadi u. – Sport tér – Bogát– Hunyadi u. – Vasútállomás)
- 21B (Vasútállomás – Károly R. u. – Sport tér – Bogát– Károly R. u. – Vasútállomás)
- 30Y (Oladi városrész – Kámon)

Hivatásforgalmú vonalak:

- 4H (Oladi városrész – Derkovits városrész – BPW-Hungária Kft.)
- 5H (Olad – Oladi városrész – Ipartelep)
- 6H (ÉNYKK Zrt. – Ipartelep)
- 7H (Arany János utca – Rumi út 142.)
- 8H (ÉNYKK Zrt. – Joskar-Ola vr. – iQor Kft.)
- 9H (Derkovits városrész – Autóbusz-állomás – Vasútállomás – Ipartelep)
- 10H (Oladi városrész – Vasútállomás – iQor Kft.)

Időszakos vonalak:

- 22 (Vasútállomás – Kilátó út)
- 23 (Autóbusz-állomás – Petőfi telep)

25 (Vasútállomás – Aranypatak lakópark)
26 (Vasútállomás – Parkerdő)
27 (Vasútállomás – Parkerdő lakópark)
29A (Vasútállomás – Váci Mihály u. – Brenner T. krt.– Joskar-Ola városrész – Vasútállomás)
29C (Vasútállomás – Joskar-Ola városrész – Brenner T. krt. – Szűrcsapó u. – Vasútállomás)
35 (Minerva lakópark – Oladi városrész – Olad)

Kötőpályás közösségi közlekedés

A városban található vasútállomások és vasúti megállóhelyek:

- Szombathely vasútállomás (15, 16, 17, 18, 20, 21)
- Szombathely rendező (teherpályudvar, személyforgalom nélkül)
- Szombathely-Szőlős vasúti megállóhely (lakó-örházzal, P+R parkolóval, mellette fénysorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés)
- Kámon (feltételes megállóhely)
- Szombathely-Repülőtér (megszűnt megállóhely)

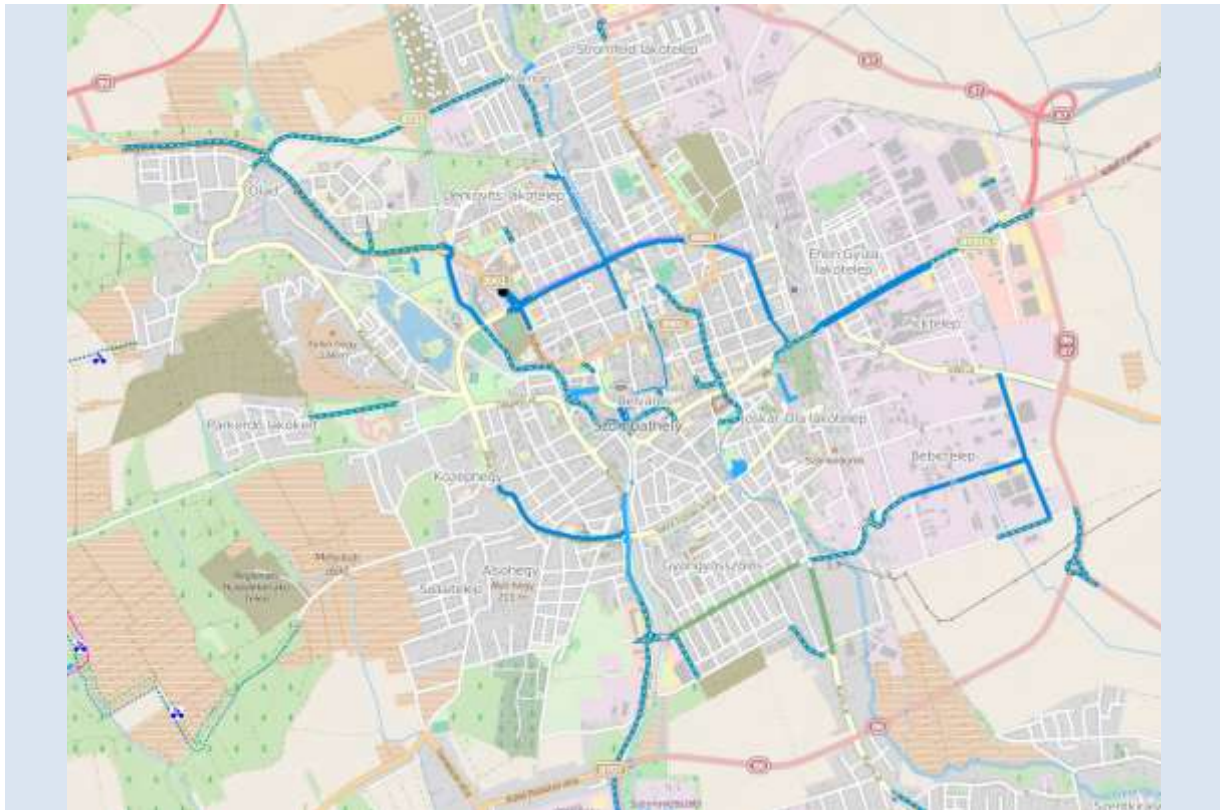
Szombathely vasútállomás a városközponttól keleti irányban, mintegy 1 km távolságban helyezkedik el. Mellette buszvégállomás és egy kisebb P+R parkolófelület található. A vasútállomás több, mint 150 éve üzemel. Szigetperonokkal kiépített, amelyeket aluljárón keresztül közelíthetnek meg az utasok.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogosközlekedés

Kerékpáros közlekedés:

A városban kiterjedt kerékpáros infrastruktúra található, de számos helyen hiányzik a biztonságos, kiépített összeköttetés (a hálózat hiányos). Jellemző az önálló kerékpárút és a kerékpársávok alkalmazása, de előfordul a közös gyalog- és kerékpáros felület is. A kiépített kerékpárutak egy-egy hosszabb-rövid útszakaszon biztosítják a biztonságos kerékpáros közlekedést, viszont egymással sok esetben nem kapcsolódnak. A településközpontban a kerékpáros forgalom helyenként nincs megfelelően elválasztva a gyalogosoktól és a közúti forgalomtól, illetve a forgalomtechnikai jelzések helyenként nem egyértelműek.

Térségi kerékpáros kapcsolatok tervezettek, de még nincsenek kiépítve.

4. ábra Kerékpáros infrastruktúra (Forrás: www.merretekerjek.hu)

Gyalogos közlekedés

A városban a gyalogosok számára biztosítottak a balesetmentes közlekedés feltételei. A legtöbb útszakasz mentén ki van építve egy- vagy kétoldali járda. A városközpontban található csak a gyalogosok számára kialakított közterületek. A felújított gyalogosfelületek általában térközből épültek ki.

A nagyobb forgalmú főutakon és a lakótelepi gyűjtőutakon közép szigettel védett, számos helyen jelzőlámpás forgalomirányítással biztosított kijelölt gyalogátkelőhelyek szolgálják a gyalogosok biztonságát.

Általánosságban elmondható, hogy a gyalogosfelületek legalább 50 %-nál a burkolat állapota nem kielégítő, átépítésre szorul.

1.15.5. Parkolás

Városközpont:

A városközpont vegyes területhasználati funkcióinak megfelelően a tömbökben a lakófunkció mellett intézmények, kereskedelmi és szolgáltató létesítmények is megtalálhatók, amelyek szintén forgalomvonzó hatásúak és jelentős parkolási igényt képviselnek.

A területre három évvel ezelőtt részletes parkolási felmérést készített cégünk, felmérve az összes közterületi parkohelyet.

A terület parkolási mérlege (a nem lakás funkciójú belvárosi épületek szintterületeire vonatkozó adatok hiánya miatt) csak becsülhető az alábbiak szerint:

Parkolási igények:

lakófunkció parkolási igénye : 4092 parkolóhely (OTÉK szerint 1 ph/lakóegység)

intézmények, igazgatási, kereskedelmi és szolgáltató funkciók: kb. 4000 ph

Összes parkolási igény: 8000 ph (közelítőleg)

Rendelkezésre álló parkolóhelyek száma: 3876 ph (számolt) + kb. 10 % (magánterületen fel nem mérhető parkolási lehetőségek) = 4300 ph

Közelítő parkolási mérleg:

$PM = 4300/8000 = 53,75 \%$

Ez egy magyarországi nagyváros központjában nem csupán elfogadható, de magas arányú kiszolgálását jelent. Figyelembe véve, hogy (helyi rendeletben szabályozottan) az OTÉK is megenged (belvárosi területeken) -50 %-os eltérést a parkolási mérlegben, Szombathely városközpontjában a rendelkezésre álló parkolóhelyek száma kifejezetten jónak ítélnélhető.

Nagy probléma viszont, hogy a parkolóállások nagyrésze felszínen helyezkedik el és a közterületek jelentős hányadát foglalják el, a gyalogos-, közösségi és különösen a zöldfelületek kárára.

Egyéb területek:

A városközponton kívül a személyautók számára jelentős számú parkolóhely áll rendelkezésre a lakóterületeken, de a lakásszámmal és a lakoszámmal összevetve a parkolófelületek nagyságát, parkolóhely-hiány állapítható meg. Ennek igazolása, számszerűsítése részletes parkolási vizsgálatokkal lenne lehetséges.

A legnagyobb probléma általánosan a magas lakósűrűségű (lakótelepi) területeken jelentkezik.

A vasútállomásnál és a vasúti megállóhelyeknél levés a P+R parkolási lehetőség.

Közterületi parkolók:

Városközpont, fizető parkolók:

Szombathely városközpontjában, a parkolási igények növekedése miatt parkolási díjat kell fizetni a közterületi várakozásért, munkanapokon 8:00 – 18:00 óráig. Egyéb időszakokban a parkolás díjtalan. A fizető rendszert parkoló automaták segítik. Parkolási bérletek is válthatók. A lakók kedvezményes parkolási bérletet igényelhetnek, lakásonként 1 darabot.

Parkolási övezet: Éhen Gyula tér – Horváth Boldizsár körút – Perint patak – Mátyás király utca – Vak Bottyán utcák által határolt terület és a Vásárcsarnok környéke.

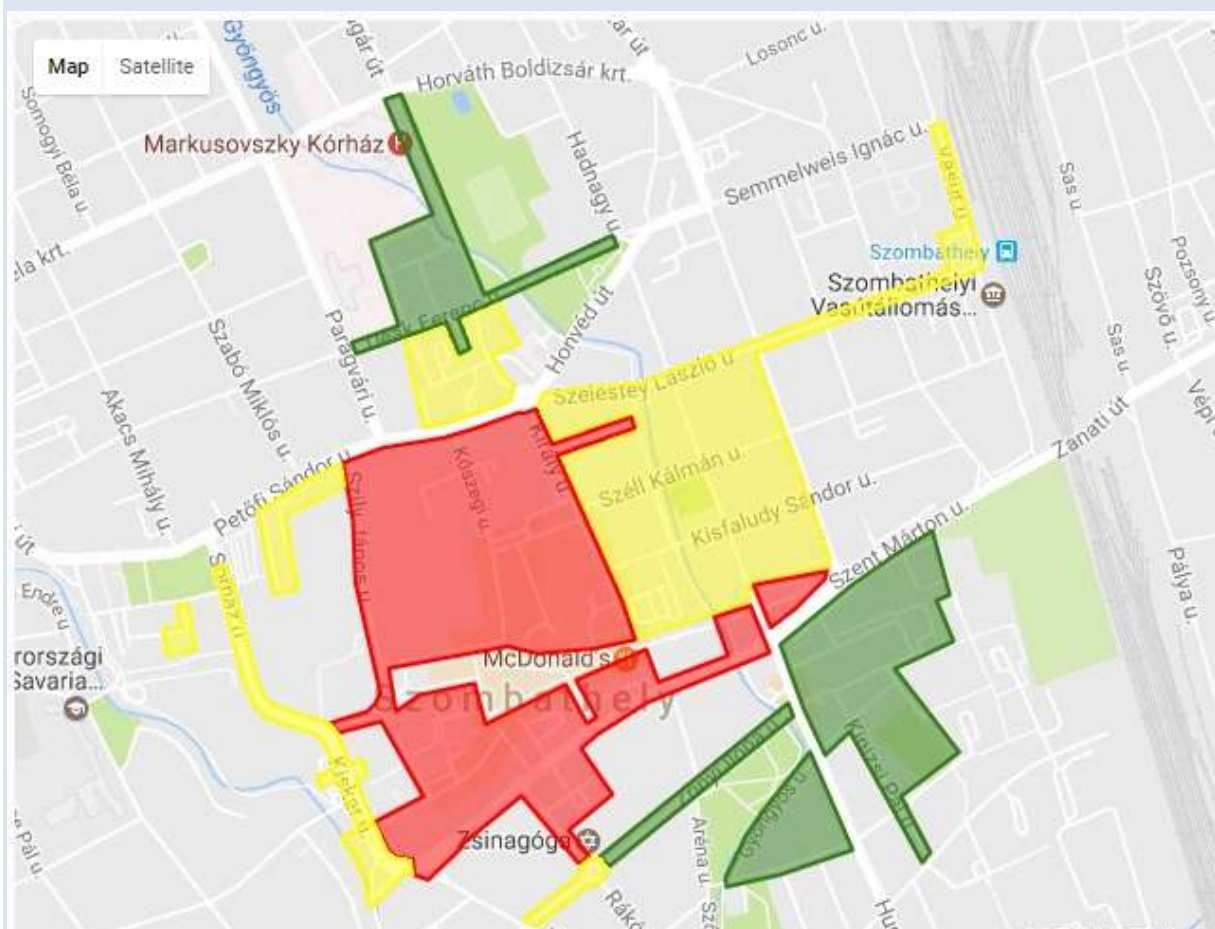
Díjosztályok:

A díjosztály: az 5,50 m-nél nem hosszabb és 3500 kg összsúlyt meg nem haladó járművek.

B díjosztály: egyéb, 5,50 m-nél hosszabb vagy 3500 kg összsúlyt meghaladó járművek.

Alapdíjak óránként 2017-ben:

Díjővezet	A. díjosztály	B. díjosztály
I. díjővezetben	320,- Ft/óra	960,- Ft/óra
II. díjővezetben	200,- Ft/óra	600,- Ft/óra
III. és IV. díjővezetben	100,- Ft/óra	300,- Ft/óra

- 100,-Ft/óra , III. Védő díjzóna
- 200,-Ft/óra , II. Középső díjzóna
- 320,-Ft/óra , I. Centrális díjzóna

5. ábra Szombathely, fizető parkolási zónák (Forrás: Szombathely város honlapja)

1.15.6. Légi közlekedés

Szombathely város repülőtere a várostól észak-keleti irányban, 5 km távolságban helyezkedik el, területének nagy része Gencsapáti község területére esik, de Szombathely tulajdonában áll. Polgári, nem nyilvános használatú repülőtér, ahol csak nappali repülésre van lehetőség. A futópálya fűvel borított. A közelmúltban mind a repülőtér fejlesztéséről, mind annak felszámolásáról és a 9 km távolságban lévő Vát község területére való áthelyezéséről is születtek elképzelések.

1.15.7. Felsőbbrendű tervekben megjelenő, tervezett nyomvonalak

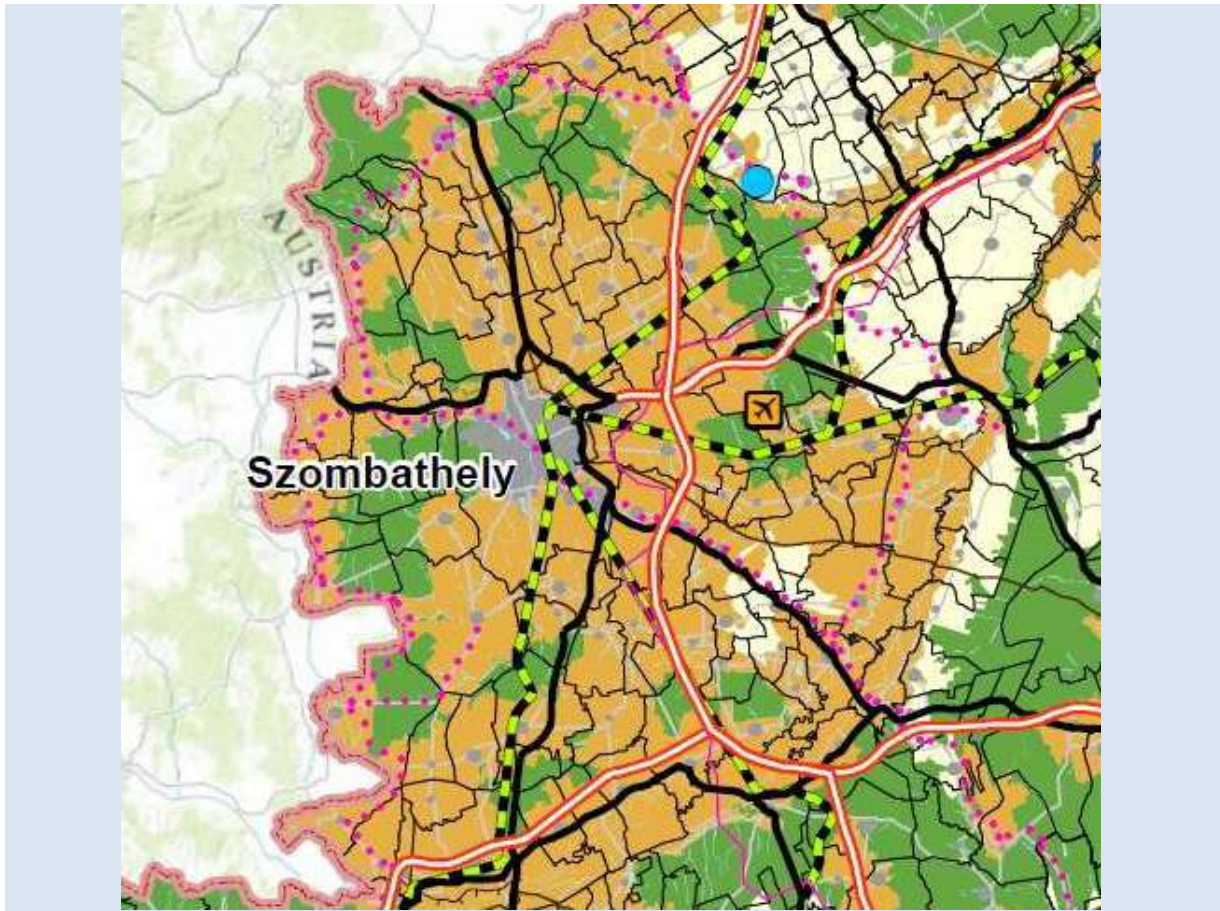
OTrT (Országos Területrendezési Terv)

Az Országos Területrendezési Terv szerkezeti tervlapja Szombathely térségben több úthálózati fejlesztést is jelöl. A Győr és Szombathely között közvetlen gyorsforgalmi kapcsolatot teremtő M86 autótút a közelmúltban épült ki teljes hosszban, jelentősen lerövidítve a két megyei központ között az utazási időt és növelve az utazás kényelmét. Ugyanez igaz a főváros felőli megközelítésre is.

A tervezett nyomvonalak közül Szombathelytől keletre halad észak-déli irányban a távlatban tervezett M9 gyorsforgalmi út, amely az M86 autótutat keresztezi, majd északi irányban továbbhaladva csatlakozik a tervezett M85 gyorsforgalmi út nyomvonalához. Az M9 gyorsforgalmi út az ország hiányzó gyűriirányú főútvonalainak egyike lenne, amely a Baltikum és az Adriai-tenger kikötőit és gazdasági központjait összekapcsoló transzeurópai jelentőségű közlekedési és kereskedelmi tengely részét képezi és ezzel együtt a Nyugat-Dunántúli Régió észak-déli irányú feltáró útja is lesz majd, biztosítva Szombathely Megyei Jogú Város közvetlen gyorsforgalmi úti közlekedési kapcsolatát a déli országrész jelentős szerepű térségi központjával, Nagykanizsával és Ausztria fővárosával, Béccsel.

A gyorsforgalmi utak megépítését követően Szombathely gazdasági fejlesztési területeinek jelentősége tovább növekszik majd logisztikai szempontból, mivel nemzetközi jelentőségű gyorsforgalmi utak csomóponti térségében helyezkednek el.

Vasúthálózati, kerékpáros törzshálózati fejlesztést az OTrT nem jelöl a város térségében, de repülőtér fejlesztésére helyet jelöl ki Vát község területén.

6. ábra Az OTrT vonatkozó részlete

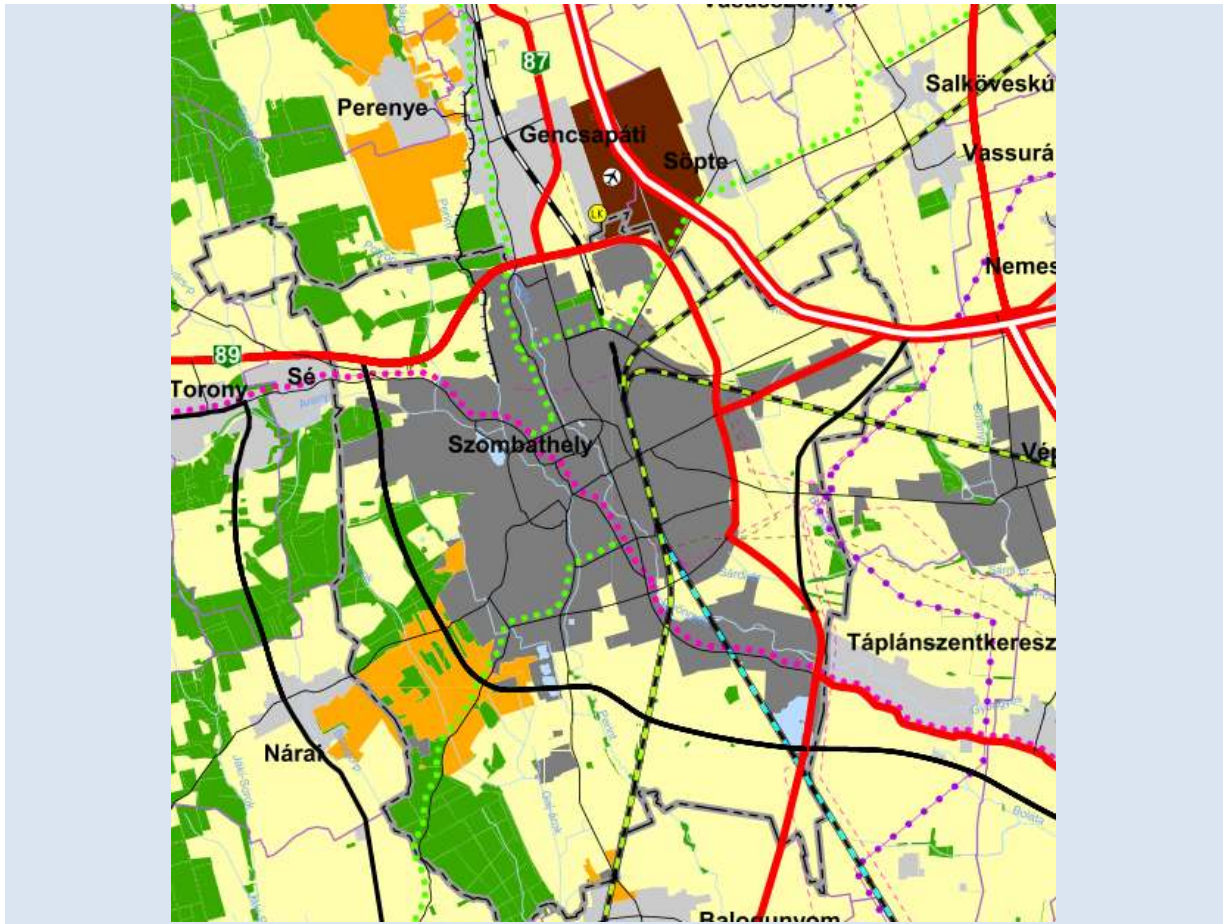
Vas Megye Területrendezési Terve

A megye szerkezeti terve nem csupán pontosítja az Országos Területrendezési Terv által tartalmazott nyomvonalakat, de némileg eltérő módon jelöli azokat.

A tervezett gyorsforgalmi utak közül a Vas megyei terv az M9 gyorsforgalmi út nyomvonalát már csak az M86 útig jelöli autóútként, innen északi irányban a nyomvonalat főútként folytatja tovább. Helyette Szombathely közelében a 87. sz. főúttal hozzávetőleg párhuzamosan haladó új gyorsforgalmi elemet, az M87 autóutat ábrázolja, amely északi irányban Ausztria felé biztosít nemzetközi gyorsforgalmi útkapcsolatot. A szerkezeti terven megjelenik a 87. sz. főút új nyomvonala is, amely az M86 autóút és a 89. sz. elsőrendű főút között, a város beépített észak-nyugati területeit elkerülve halad. A 86. sz. főút várostól délre eső szakaszának új nyomvonala helyezését is tartalmazza a tervlap, mivel az országos jelentőségű főút távlatban a kisebb települések belterületét elkerülve halad majd.

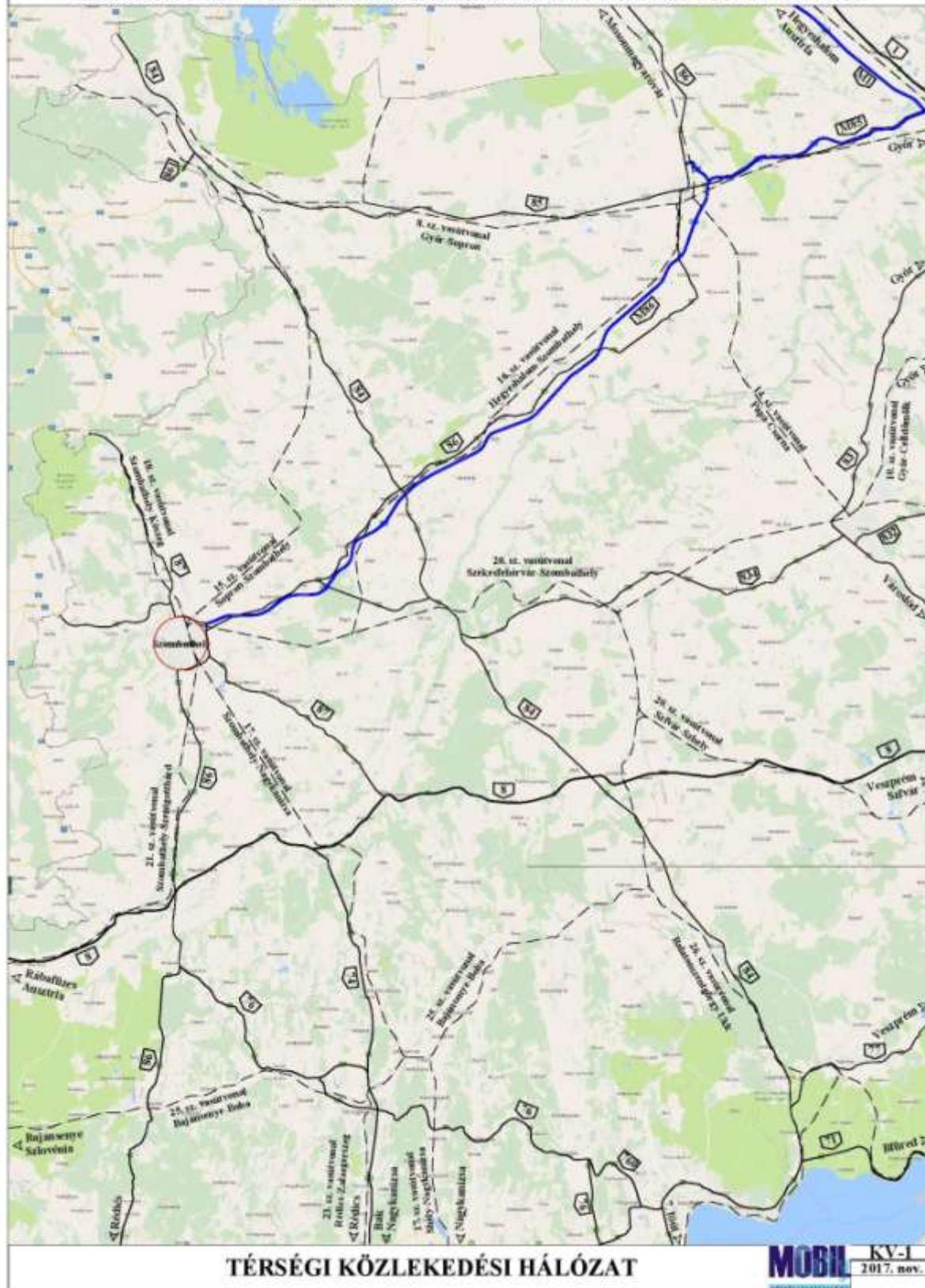
Új vasúthálózati elemet nem mutat a megyei terv, de a Söptei út mentén térségű jelentőségű kerékpáros nyomvonalat jelöl ki. Az összekötőút országos úthálózati jelentőségét és távlati forgalmát tekintve elválasztott kerékpárút kiépítése várható.

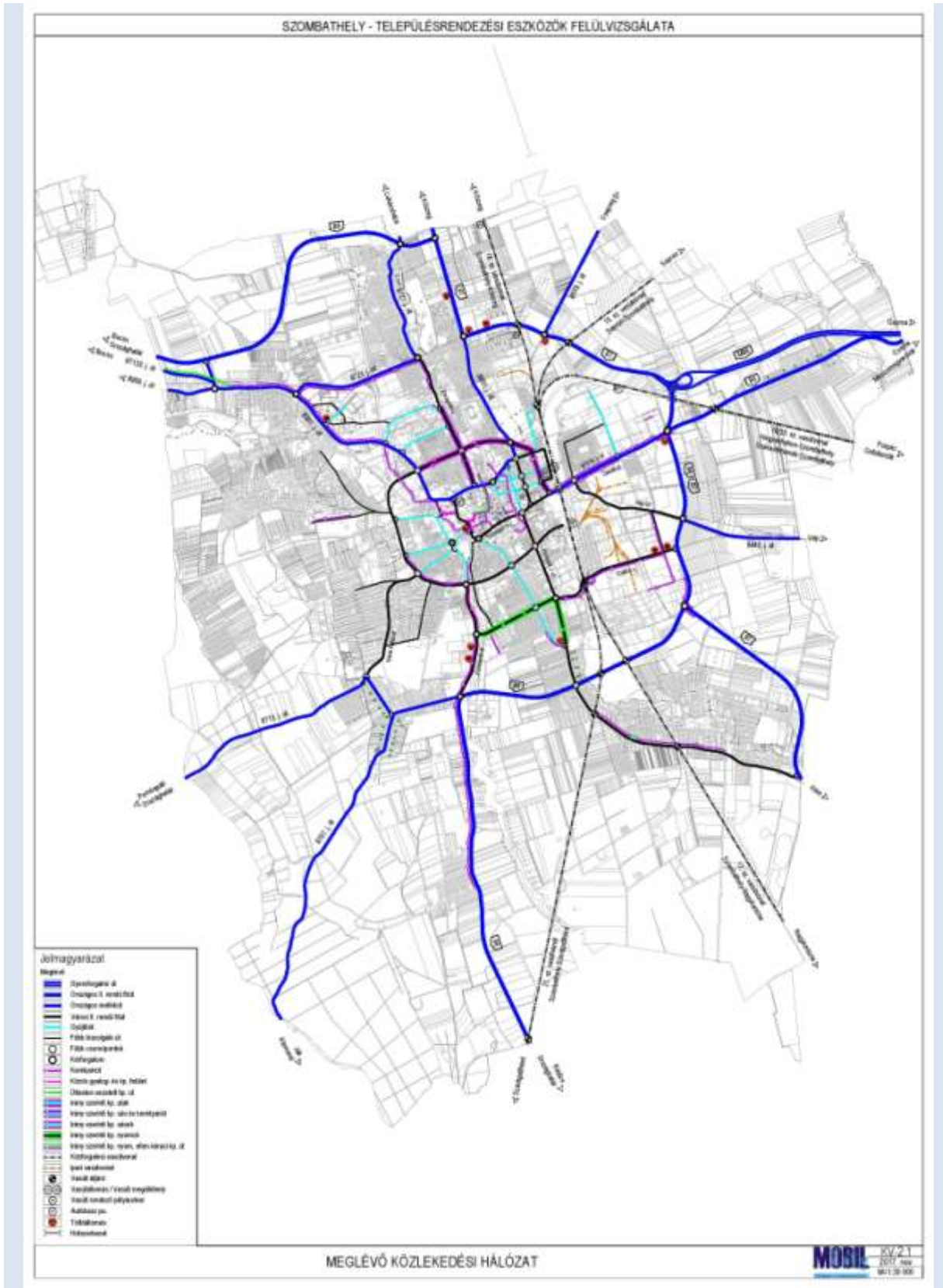
A Vas megyei terv továbbra is a szombathelyi repülőtérrel és nem a váti repülőtérrel számol.

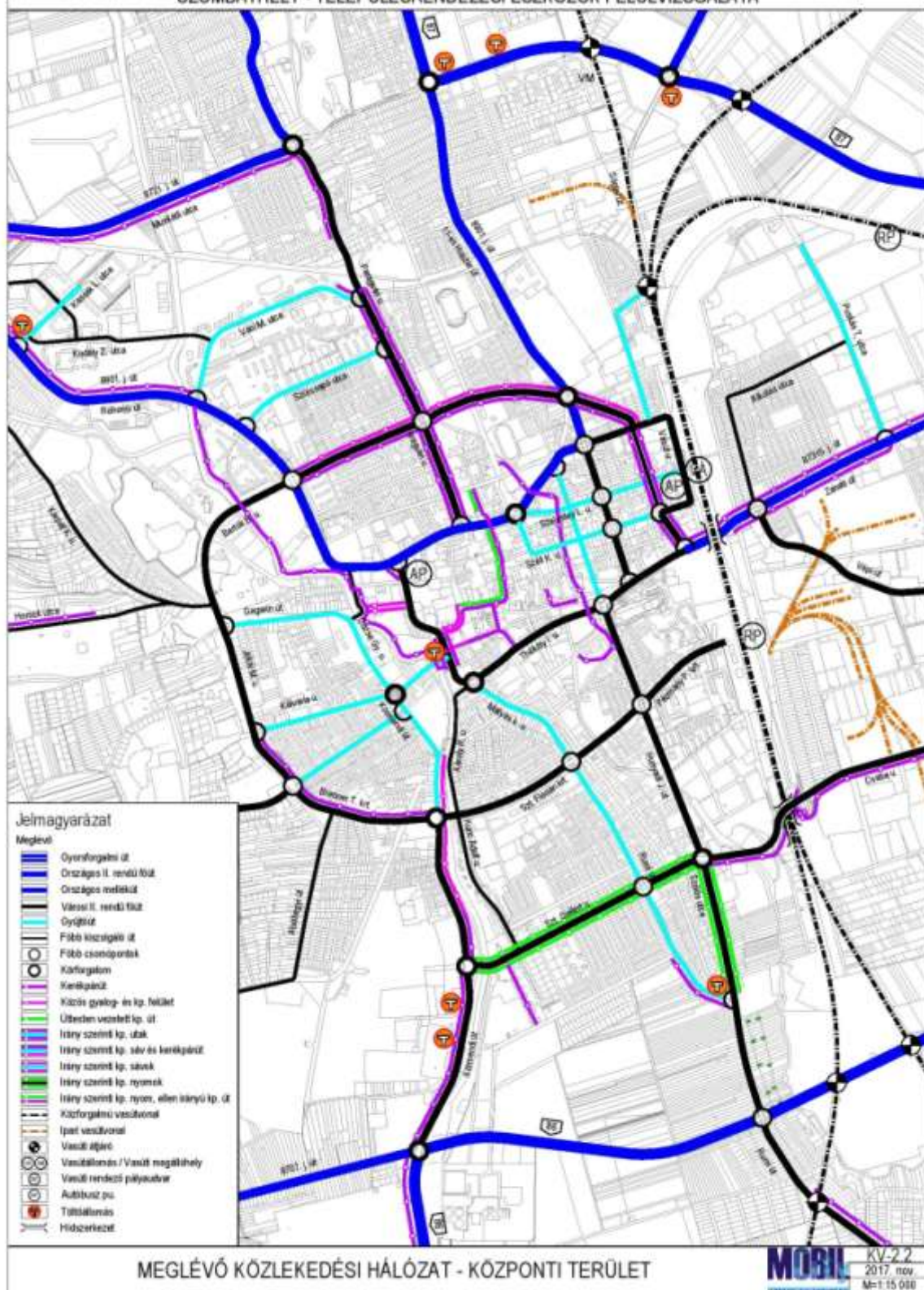
7. ábra Vas Megye szerkezeti tervének vonatkozó részlete

SZOMBATHELY - TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

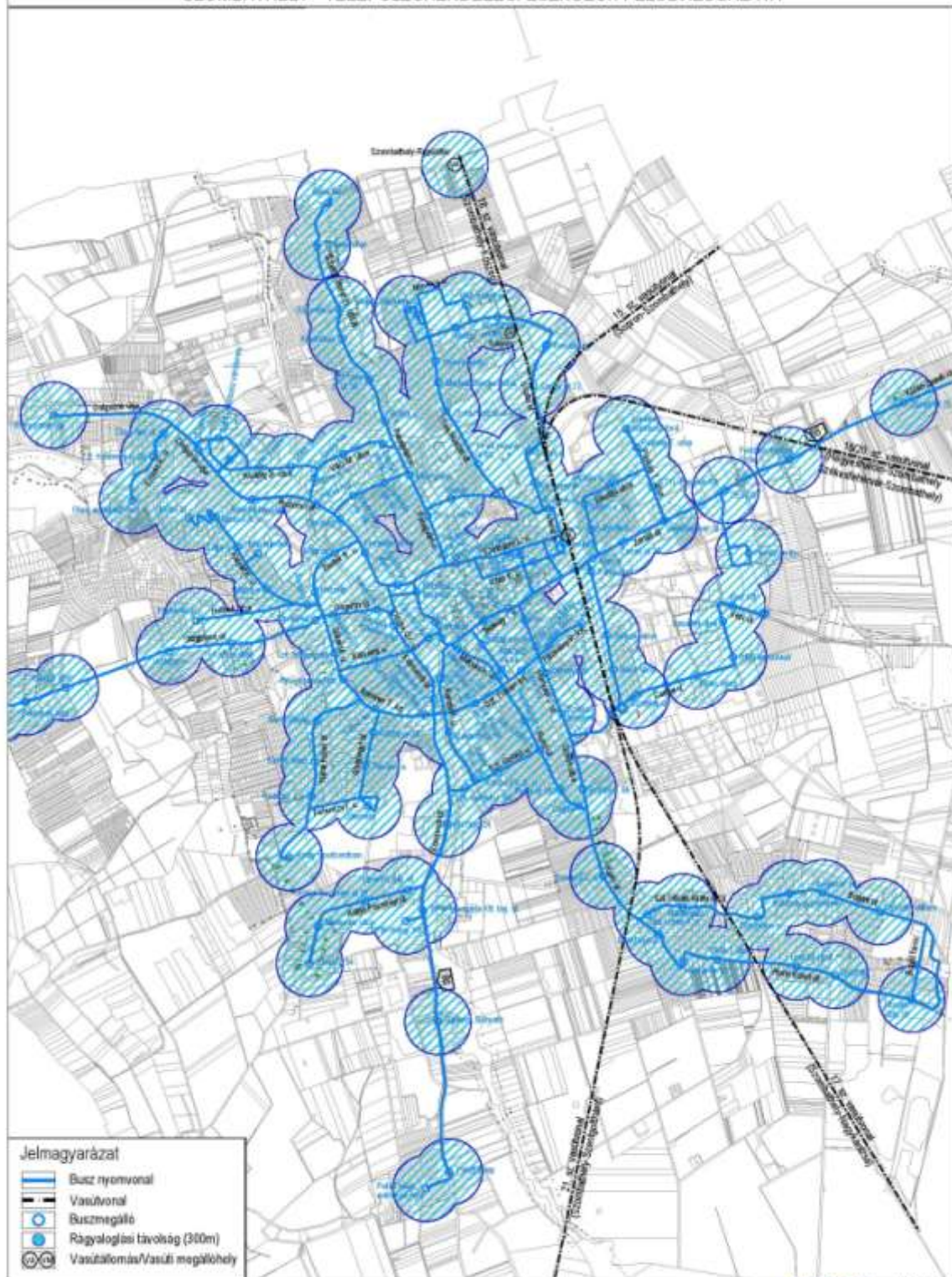

SZOMBATHELY - TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

SZOMBATHELY - TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

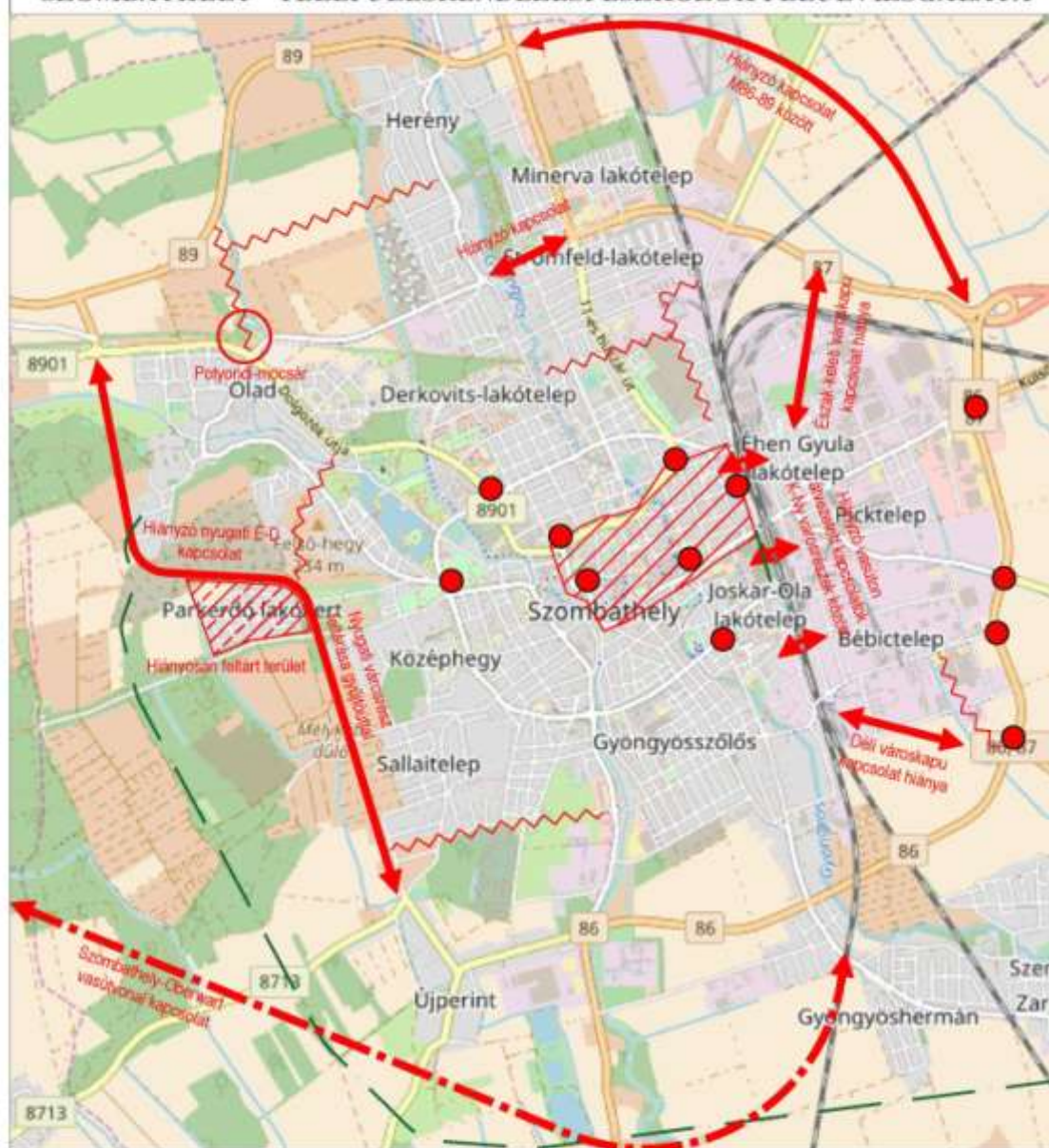

- Jelmagyarázat
- Busz nyomvonal
 - Vasútvonal
 - Buszmegálló
 - Rögzített távolság (300m)
 - Vasúttomlás/Vasúti megállóhely

KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT

MOBI KV_4
2017. nov
M=1:30 000

SZOMBATHELY - TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

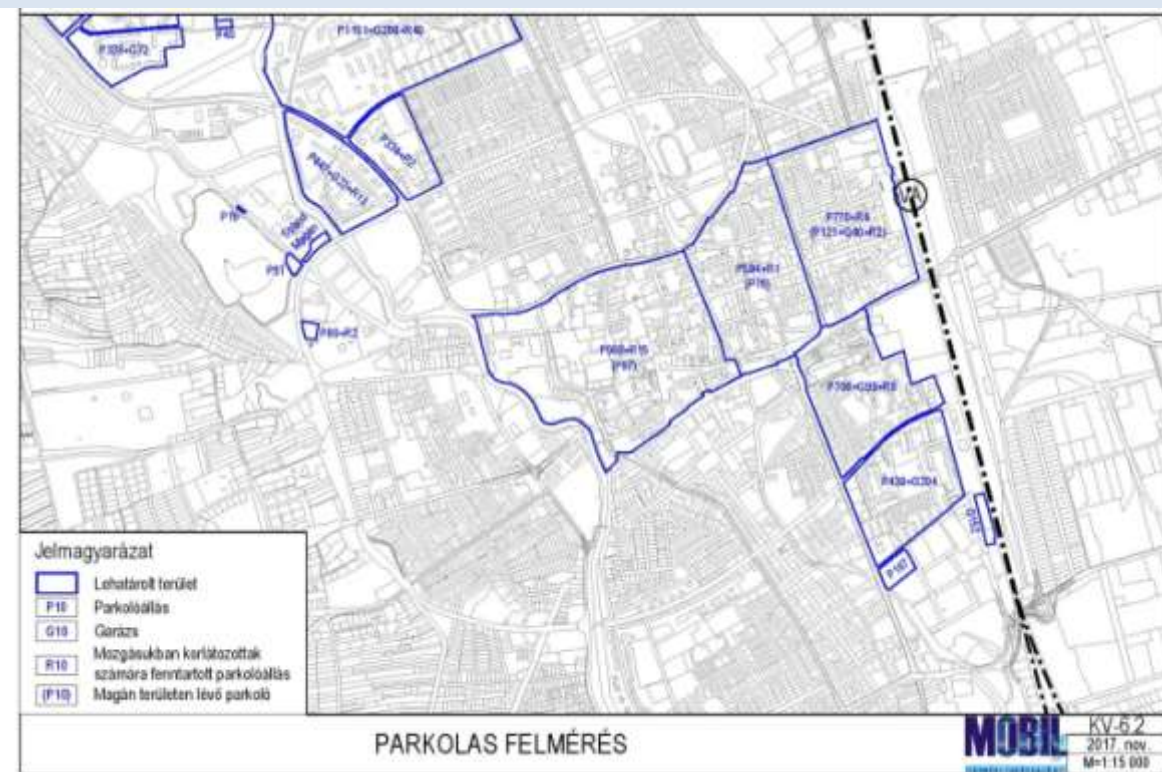
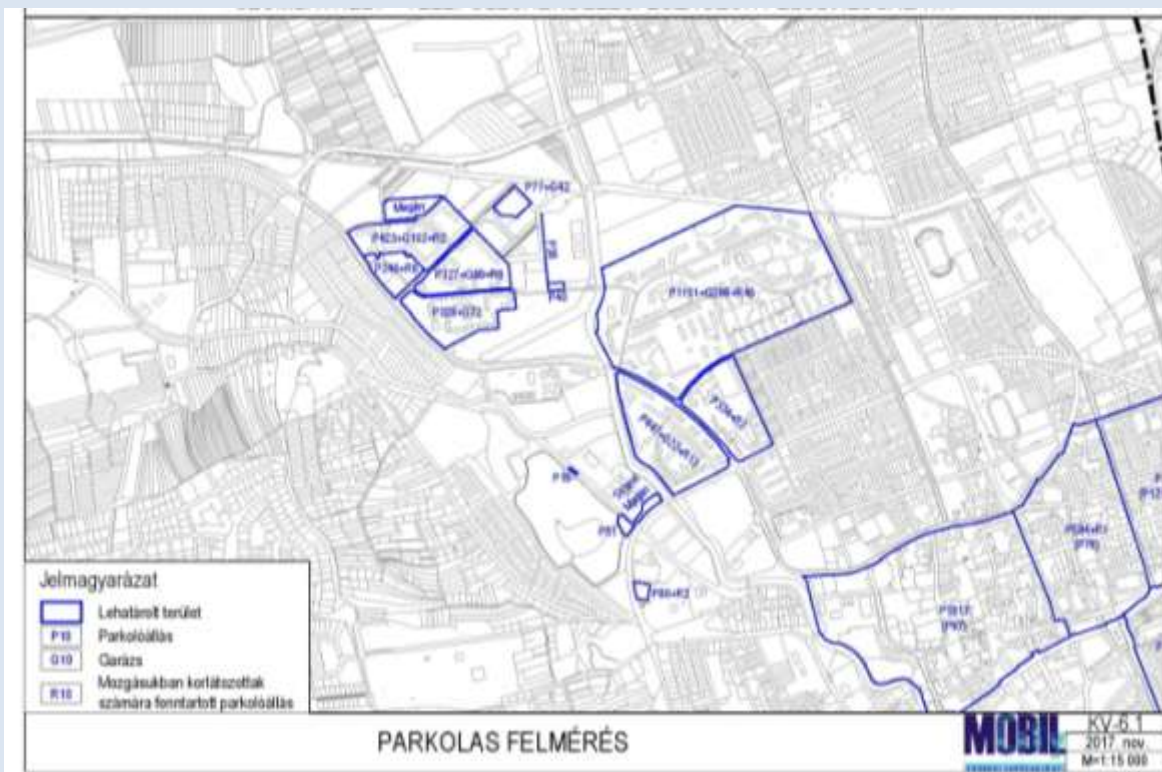
Jelmagyarázat

- Városközpont forgalomtechnikai felülvizsgálata
- Hiányzó kapcsolattal rendelkező terület
- Felülvizsgálendő csomópont
- Hiányzó kapcsolat
- SZT-en szereplő, nem támogatott nyomvonal

- A különböző szintű tervekben a gyorsforgalmi úthálózati nyomvonalak különböző helyekre vannak jelölve, a tervek között harmonizáció hiányzik
- Városközpontban szükség van forgalomtechnikai és parkolási felülvizgálatra.
- A meglévő kerékpáros infrastruktúra hálózati részek közötti kapcsolatok hiányoznak átjárhatósága nem biztosított a teljes településre

PROBLÉMATÉRKÉP

MOBIL KV-5
2017. nov.

Közüti közlekedés

Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A város utcahálózata részben szerves fejlődés, részben pedig a tervszerű városfejlesztés eredményeként alakult ki.

Szombathelyen 2011 végén 390,5 km hosszú úthálózat volt önkormányzati tulajdonban, melyek közel hattizede belterületen húzódott, mellette 15,4 km állami tulajdonú közút szolgálja a közlekedést.

A helyi közutak útkategória szerinti hosszát, a kiépített utak területét és átlagszélességét az alábbi táblázat tartalmazza:

Sorszám	Útkategóriák a 19/1994. KHVM-rendelet besorolása szerint		Hossz		Kiépített utak	
			kiépített kilométer	kiépítetlen	Területe ezer m ²	átlagszélessége m
01	Belterületi közutak	Belterületi elsőrendű főutak	0,000	0,000	0,000	0,0
02		Másodrendű főutak	33,702	0,000	296,211	9,3
03		Gyűjtőutak	32,800	0,000	255,840	7,8
04		Kiszolgáló és lakóutak	151,691	50,072	845,815	5,5
05	Belterületi közutak összesen (01+02+03+04)		218,193	50,072	1397,866	
06	Külterületi közutak		10,080	113,500	54,432	5,4
07	Bel- és külterületi közutak összesen (05+06)		228,273	163,572	1452,298	
08	Kerékpárutak		30,231		78,601	2,6
09	Gyalogutak és járdák		292,000		581,922	2,0

A kiépített helyi közutak hossza burkolat-fajtánként

Sorszám	Útkategóriák a 19/1994. KHVM-rendelet besorolása szerint		Útburkolat fajtája				
			Aszfaltbeton és öntött aszfalt Kilométer	Kő	Utótömörödő aszfalt	Beton	Összesen
10	Belterületi közutak	Belterületi elsőrendű főutak	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
11		Másodrendű főutak	33,702	0,000	0,000	0,000	33,702
12		Gyűjtőutak	27,600	0,000	5,200	0,000	32,800
13		Kiszolgáló és lakóutak	49,891	0,000	99,484	2,316	151,691
14	Belterületi közutak összesen (10+11+12+13)		111,193	0,000	104,684	2,316	218,193
15	Külterületi közutak		0,000	0,000	10,080	0,000	10,080
16	Bel- és külterületi közutak összesen (14+15)		111,193	0,000	114,764	2,316	228,273
17	Kerékpárutak		26,753	3,478	0,000	0,000	30,231
18	Gyalogutak és járdák		174,000	118,000	0,000	0,000	292,000

A kiépített helyi közutak burkolatának területe

Sorszám	Útkategóriák a 19/1994. KHVM-rendelet besorolása szerint	Útburkolat fajtája					Összesen
		Aszfaltbeton és öntött aszfalt ezer m ²	Kő	Utótömörödő aszfalt	Beton		
19	Belterületi közutak	Belterületi elsőrendű főutak	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
20		Másodrendű főutak	296,211	0,000	0,000	0,000	296,211
21		Gyűjtőutak	215,280	0,000	40,560	0,000	255,840
22		Kiszolgáló és lakóutak	278,188	0,000	554,713	12,914	845,815
23	Belterületi közutak összesen (19+20+21+22)		789,679	0,000	595,273	12,914	1397,866
24	Külterületi közutak		0,000	0,000	54,432	0,000	54,432
25	Bel- és külterületi közutak összesen (23+24)		789,679	0,000	649,705	12,914	1452,298
26	Kerékpárutak		69,558	9,043	0,000	0,000	78,601
27	Gyalogutak és járdák		406,000	142,000	0,000	0,000	548,000

A helyi közutak részét képező hidak száma, hossza, területe, a szabad nyílás figyelembevételével

Sorszám	Útkategóriák a 19/1994. KHVM-rendelet besorolása szerint	30 méter és 30 méternél kisebb szabad nyílású hidak			30 méternél nagyobb szabad nyílású hidak			
		száma	összegzett szerkezeti hossza	összegzett kocsi-pálya felülete	száma	összegzett szerkezeti hossza	összegzett kocsi-pálya felülete	
		db	m	m ²	db	M	m ²	
28	Belterületi közutak	Belterületi elsőrendű főutak	0	0	0	0	0	
29		Másodrendű főutak	9	143,1	1514,1	1	32	400
30		Gyűjtőutak	2	35	245	1	142,5	1604,8
31		Kiszolgáló és lakóutak	14	138,81	1038,035	1	33,1	231,7
32	Belterületi közutak összesen (28+29+30+31)		25	316,91	2797,135	3	207,6	2236,5
33	Külterületi közutak		0	0	0	0	0	
34	Bel- és külterületi közutak összesen (32+33)		25	316,91	2797,135	3	207,6	2236,5
35	Kerékpárutak		1	16,5	49,5	1	43	172
36	Gyalogutak és járdák		24	331,7	638,717	0	0	0

A 251 db kijelölt gyalogos-átkelőhely 80 %-a a kerekesszékekkel közlekedést segítő döntött vagy süllyesztett szegéllyel épült. A gyengén látók közlekedését is biztosító eltérő mintázatú burkolóelemek beépítése a 2010. év óta történik új, vagy meglévő átkelőhelyek építése esetén, ezek száma a 20 db-ot nem éri el.

A belváros tehermentesítése érdekében több beruházás is megvalósult, de az elvégzett városi útfelújítások, körforgalom kialakítások, forgalomszervezési változtatások csupán egy-egy közlekedési

csomópont vagy útszakasz forgalmát teszik folyamatosabbá és biztonságosabbá, ugyanakkor a megnövekedett belvárosi, illetve átmenő forgalomból fakadó gondokat nem tudták orvosolni.

A közlekedésfejlesztés legfontosabb feladat a közlekedésfejlesztési koncepció még hiányzó elemeinek megépítése a finanszírozási lehetőségeknek megfelelően. Fontos, hogy az elkerülő utak mentén ne legyen majd beépített térség, és a koncepció fontossági sorrendet is fogalmazzon meg. Még ma is az egyik legfontosabb probléma, hogy a vasút elvágja egymástól a városközpontot valamint a lakóterületeket és az egyre bővülő ipari terület munkahelyi övezetét. Fontos közlekedésfejlesztési igényt vet fel az ipari terület bővítése a söptei volt katonai gyakorlótér területén, ami szükségessé teszi a városrendezési tervekben szereplő északkeleti elkerülő út mielőbbi megépítését az új ipari terület pozícionálása és közúti közlekedési kiszolgálása érdekében. Hosszabb távon ugyancsak fontos a tervezett város körüli elkerülő út hiányzó nyugati szakaszának megépítése

A város úthálózatán belül speciális témát jelentenek a külterületi földutak.

A földkiadás lezárulását követően a szövetkezetek használatában lévő, önálló helyrajzi számon nyilvántartott földutak, árkok és azok műtárgyai – ha nem voltak a szövetkezetek vagy más üzemeltetők tulajdonában – a földrendező és földkiadó bizottságokról szóló törvény alapján 2000 novemberében az önkormányzatok tulajdonában kerültek. A fentiekén túl az érintettek – használó szövetkezetek, földhivatalok, önkormányzatok - számára egyéb eligazítást semmilyen más jogszabályi rendelkezés nem adott, így SZMJV Önkormányzata is összesen 158,5 km hosszúságban kapott tulajdonba külterületi utat és árkokat. Az átvett útszakaszokkal jelentősen megnőtt Szombathely város önkormányzatának közútkezelői feladata (a földutak egyébként „önkormányzati közút” megnevezéssel szerepelnek az ingatlan-nyilvántartásban), miközben pénzügyi forrás és megfelelő szervezeti eszköz hiányában, az önkormányzat nem képes ezt az útmennyiséget fenntartani. A helyzetet nehezíti, hogy az utak jogi és valós határai csak elvétve találkoznak. Ahhoz, hogy a földutakat, árkokat kezelni lehessen, első lépcsőben meg kellene teremteni a kezelés feltételeit. A felmerülő munkák költségigényét még megbecsülni is nehéz, mivel az ingatlan nyilvántartáson kívül megfelelő műszaki dokumentumokkal nem rendelkezik az önkormányzat. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy a belterületi kiépített úthálózatra és hidakra a szükséges évi fenntartási költség negyedét, vagy harmadát sikerült csak biztosítani, ezért a külterületi út és árokszakaszokra belátható időn belül nem tudja az Önkormányzat a szükséges fenntartási költségeket biztosítani. Hosszú távú végleges megoldásként az önkormányzatok külterületi közutakkal kapcsolatos problémáira olyan finanszírozási technikára, új ügyi igazgatási megoldásra lenne szükség, amely a központi költségvetés részéről alapvetően többletforrást nem igényel, de az önkormányzatok számára legalább esélyt teremt az útfenntartási többlet források bevonására. Ezt az esélyt a „helyi gazdasági közút” mint sajátos jogállású új útkategória bevezetése, meghonosítása teremthetné meg.

A „helyi gazdasági közút” kategóriába olyan, az önkormányzat tulajdonában lévő közutak kerülhetnének, amelyek hálózati szerepköre lakóúti funkciót nem tölt be. Kizárólag az adott terület gazdasági (ipari, mezőgazdasági) hasznosításával kapcsolatosan felmerülő közlekedési igényeket szolgálnak ki. Ennek megfelelően fenntartásával összefüggésben felmerülő költségeket a helyi önkormányzat a közút használatában érdekelt természetes és jogi személyekre, illetve jogi személyiség

nélküli gazdasági társaságokra részben vagy egészben átháríthatná. Jelenleg a közös fenntartású „helyi gazdasági útkategória” bevezetésének nincs meg a jogi háttere, mely nagyon körültekintő törvényi szabályozást igényelne. A gazdasági tevékenységeket végzők az útfenntartási költség hozzájárulást nem kifogásolhatnák, hiszen ezeket az utakat nem klasszikusan közcélra, hanem gazdasági célra veszik igénybe. (A „helyi gazdasági közút” kategória bevezetésével több szakmai fórum is foglalkozott, de a jogszabályi háttere azóta sem változott.)

Az Európai Unióban több jó megoldás létezik megfelelő törvényi szabályozással. Például: útszövetkezetek alapítása vagy elfogadott, hogy léteznek olyan önkormányzati tulajdonban lévő útterületek, amelyeket az önkormányzatnak nem kötelező fenntartani és az önkormányzatot nem terheli sem minőségi, sem jogi szempontból fenntartási kötelezettség.

Példaként felsorolt megoldások előnye, hogy a jelenleg hatályos jogrendhez képest ezeket a közérdek és magánérdek határán húzódó, valójában csoportérdeket szolgáló utaknak a működtetése, fenntartása terén igazságosabb, életszerűbb teherviselést tenne lehetővé.

Az elmúlt évben a vidékfejlesztési miniszter 111/2011. (XI. 24.) rendelete pályázati lehetőséget biztosított Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból mezőgazdasági földutak fejlesztésére, kb. 40% önrész biztosításával.

A rendelet alapján olyan közcélú mezőgazdasági külterületi utak fejlesztése támogatható: „melyek vízvezetése biztosított, egyik végpontjukon közvetlenül eléri a mezőgazdasági földterületet, illetve tanyát, majort, míg másik végpontjukon közvetlenül vagy közvetve számozott közúthoz kapcsolódnak.”

Az öröklött külterületi útjaink rendezetlen állapota és a pályázati feltételek korlátozottsága miatt nem sok esély látszik arra, hogy akár hosszú távon is az önkormányzat saját erejéből eredményesen kezelje a külterületi földutak problémáját.

Az utóbbi időben több szóbeli megkeresés érkezett a Városüzemeltetési osztályra magán személyek, illetve Kft-k részéről a benőtt földutakról, árkokból az aljnövényzet, faállomány eltávolítására, bedarálással való hasznosítására.

Az indok minden esetben a földutak járhatóságának biztosítása, de a valóságban más települések tapasztalatai azt mutatják, hogy az önkormányzati külterületi földutak használhatóságát ez nem biztosítja, inkább a faanyag hasznosítása a cél.

A fentiekben leírtakat és az eddigi tapasztalatokat összefoglalva megoldás lehetne a földutak végleges kialakítására, ha az önkormányzat 2013-tól a költségvetés teherbíró képességének függvényében ütemezve minden évben minimális fedezetet tudna biztosítani a földutak legalább kavicsos szintű rendezésére.

Így ütemekre bontva, ugyan hosszú átfutási idővel, de rendbe lehetne tenni a külterületi földutakat. Az így kialakított utaknál természetesen fenntartási feladat is jelentkezik, amit el kell látni, mert különben semmi értelme az egyszeri rendbetételnek.

Közösségi közlekedés

Közúti

A megnövekedett személygépkocsi forgalom mellett egyre fontosabb feladattá válik a közösségi közlekedés fejlesztése is. Eredményeképp jelentősen csökkenhetne a belváros zsúfoltsága.

A város kiterjedt helyi autóbusz-hálózattal rendelkezik.

A helyi autóbusz közlekedést Vasi Volán Zrt. jelenleg a 2008 decemberében az Önkormányzattal megkötött közszolgáltatási szerződése alapján biztosítja. Az utasok szállítása 2000-ben még 48 autóbuszal történt. Számuk 2009-ben 44-re, 2011-re 40 járműre fogyott. A szombathelyi hálózat sugaras, két forgalmi decentrumra (autóbusz- és vasútállomás) épül. A hálózat lényegében a város teljes területét lefedi. A létesített megállóhelyek száma 275. Ebből 225 db önkormányzati úton található, 188 db út mentén került kialakításra, 265 db a város belterületén helyezkedik el, 74 db megállóhely rendelkezik utasváróval és 56 esetben nincs az út és az utasváró között szintkülönbség. A helyi közösségi közlekedési szolgáltatást ellátó 36 db autóbusz közül 20 db CREDO BN12 típusú alacsonypadlós jármű. A legfontosabb átszállási megállóhelyek: Autóbuszállomás, Vasútállomás, Városháza és az Aluljáró.

A személygépkocsi állomány növekedése ugyan versenyhelyzetet teremtett a közösségi közlekedés számára, de az üzemeltetett járműállomány csökkenésére az üzemanyagárak emelkedése és az utazási költségek miatti utas szám mérséklődés is hatással volt. A vállalat 2000-ben még közel 18 millió utas számmal büszkélkedhetett, amely 2011-ben alig haladta meg a 9 ezret. A hálózat hossza és a viszonylatok száma is csökkent. Előbbi a forgalomszervezések következtében a 11 év során 67 km-ről 58 km-re, utóbbi 41-ről 26-ra. Nagyon fontos középtávú feladat az autóbuszállomás áthelyezése a Vasút és Nádasy utca környékére, a Vasútállomás közvetlen közelébe, valamint az intelligens közösségi közlekedés korszerű technológiai megoldásainak alkalmazása, hogy a közösségi közlekedés eszközeinek használatával a különböző közlekedési módok közötti váltás mellett is a lehető legrövidebb idő alatt jussanak célba a közösségi közlekedés használatától.

(Autóbusz-) közösségi közlekedés Szombathely városban

Megnevezés	2000	2005	2010	2011
Autóbusz-állomány, db	48	47	41	40
Útviszonylat, db	41	30	26	26
Hálózat hossza, km	67	64	58	58
Szállított utas, ezer fő	17 932	12 685	9 342	9 191
Utaskilométer ^{a)} , ezer km	59 866	42 450	42 043	41 356

Az említett közszolgáltatási szerződés III. számú módosítása 2012. március hóban az alábbiakban állapította meg a helyi autóbuszos közösségi közlekedési rendszer fő paramétereit.

SZOMBATHELY HELYIJÁRATI AUTÓBUSZVONALAI

Törzsvonalak:

- 1 Bogát - Gyöngyöshermán - Vasútállomás - Herény
- 1A Vasútállomás – Bogát
- 1C Vasútállomás - Herény
- 1U Vasútállomás - Bogát
- 2A Vasútállomás - Szűrcsapó u. - Brenner T. krt. - Vasútállomás
- 2C Vasútállomás - Brenner T. krt. - Szűrcsapó u. - Vasútállomás
- 3 Oladi városrész - Kámon
- 5 Vasútállomás - Olad
- 6 Újperint - Vasi Volán Zrt. - Vasútállomás - Minerva lakópark
- 7 Újtemető - Vasútállomás
- 8 Autóbuszállomás - Vasútállomás - Zanat
- 9 Derkovits városrész - Joskar-Ola városrész

Hivatásforgalmú vonalak:

- 4H Oladi városrész - Derkovits városrész – Futóműgyár
- 5H Olad - Oladi városrész - Ipartelep
- 6H Vasi Volán Zrt. - Ipartelep
- 7H Kétrózsa köz - Rumi út 142.
- 9H Derkovits városrész - Autóbuszállomás – Ipartelep
- 10H Autóbuszállomás - Bébictelep - Jabil Kft.

Időszakos vonalak:

- 21 Vasútállomás - Sport tér
- 23 Autóbuszállomás - Petőfi telep
- 26 Vasútállomás - Parkerdő
- 29A Vasútállomás - Szűrcsapó u. - Brenner T. krt. - Vasútállomás
- 29C Vasútállomás - Brenner T. krt. - Szűrcsapó u. – Vasútállomás
- 35 Minerva lakópark – Oladi városrész - Olad

Szakaszhatárok:

Szakaszhatárral rendelkező vonalon, a szakaszhatáron túl történő utazás esetén 2 db vonaljegyet kell érvényesíteni.

Szakaszhatárok:

- 3H Vasútállomás
- 4H Nyomda
- 5H Autóbuszállomás
- 6H Iparszöv. Oktatási Központ
- 7H Nyomda
- 9H SZTK (Szelestey u.), ill. MÁV Zrt. Területi Igazgatóság

A menetrendet a Közgyűlés 2013. 03. 28-án hét viszonylat tekintetében (1; 1A; 1C; 3A; 9; 21; 26) módosította, és három új járatot (3H; 4H; 8H) vezet be 2013 második felében, ami éves szinten kb. 10 % teljesítménynövekedést és 3 db többlet autóbusz-kapacitást jelent.

Kötőpályás

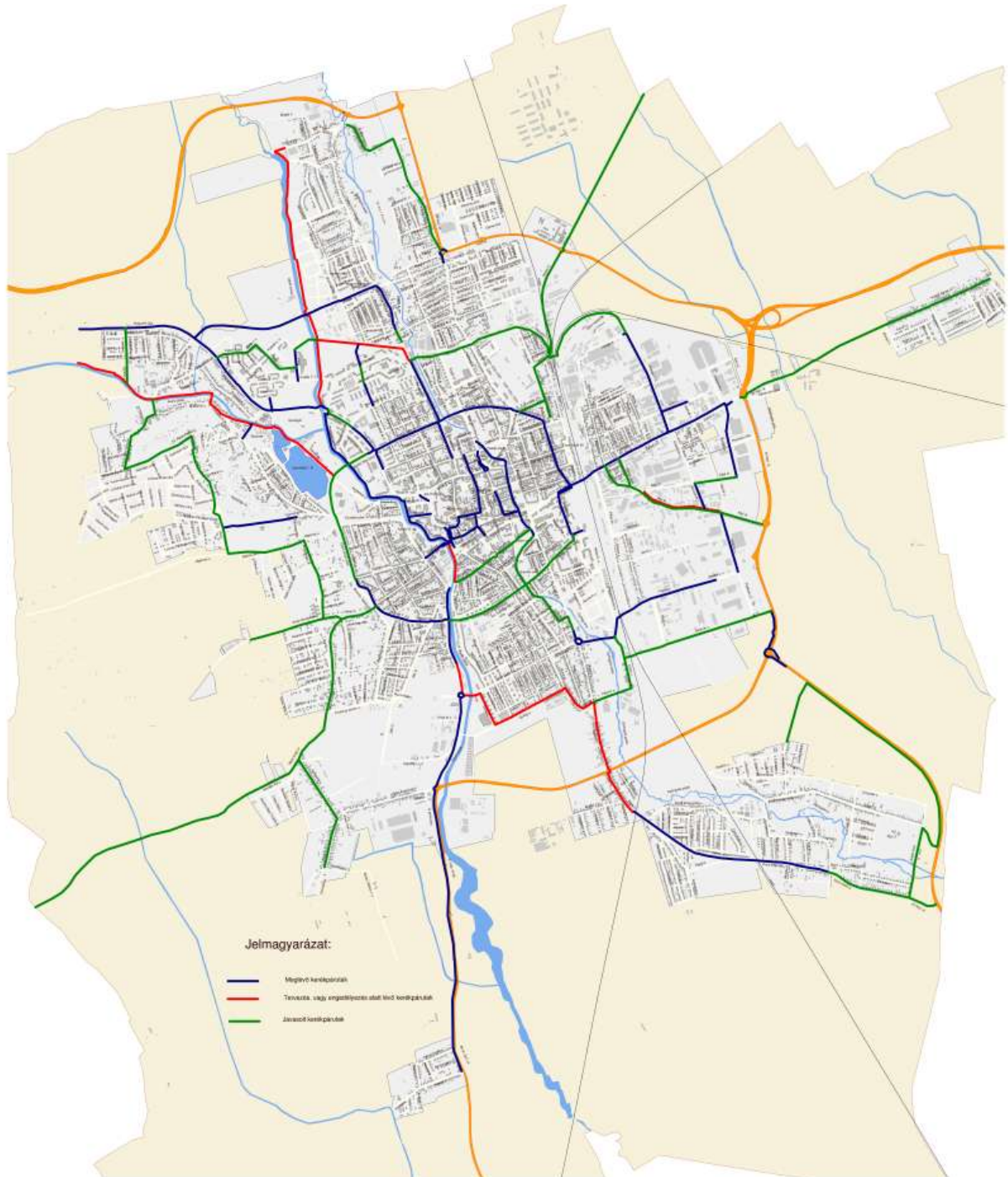
Szombathely jelenleg nem rendelkezik kötőpályás közösségi közlekedési rendszerrel, bár a villamosnak jelentős tradíciója van. A korábbi villamos közel 40 éve megszűnt, pedig forgalma az 1970-es években elérte az évi 7 millió utast, a vonalhossz ugyanakkor meghaladta a 3 km-t.

A kötőpályás közösségi közlekedési rendszer kialakításának egy lehetőségét jelenti a várost átszelő vasúthálózat hasznosítása erre a célra egy integrált elővárosi kötőpályás közösségi közlekedési rendszerbe illeszkedve, aminek a Kőszeg - Szombathely/Szentkirály vonalon lenne a legnagyobb létjogosultsága.

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Szombathelyen nagy hagyománya van a kerékpározásnak. Az itt lakók egyrészt az ún. hivatásforgalom, ügyintéző, bevásárló jellegű célok miatt használják a kerékpárt. Szombathelynek viszonylag kiterjedt kerékpárút-hálózata van, amelyek a város környékén több útvonalhoz is csatlakoznak. A kizárólag kerékpáros közlekedésre épített, illetve a gyalogosforgalommal közös járdákon kialakított utak együttes hossza 2011-ben közel 27 km volt, de a tervekben további 6 km-rel bővítés szerepelt. Összehasonlításként Győrben 33 km-es szakasz állt a kerékpárral közlekedők rendelkezésére. A kerékpáros közlekedés legbiztonságosabb formáját a kizárólag kerékpár közlekedésre épített úthálózat jelentheti. A mai városi közlekedésben is egyre jobban elterjedő kerékpárt munkába járáshoz vagy egyéb céllal való közlekedésre Szombathelyen is növekvő számban veszik igénybe és nemcsak a városon belül, hanem a környező településekről történő ingázáshoz is. A megnövekedett gépjármű forgalom mellett azonban mindez nemcsak közlekedésbiztonsági szempontból teszi egyre sürgetőbbé a kerékpárút fejlesztéseket, hanem a térség lakosságának igényei és a turizmus trendjei egyaránt alátámasztják a településközi útvonalak kiépítésének szükségességét is. Ezek a fejlesztések így nemcsak a város és agglomerációjának kohézióját segítik, hanem a határon átívelő kapcsolatok erősítését is célozzák. A fejlesztések másrészt a sok esetben leromlott állapotú, szigetszerűen elhelyezkedő városon belüli kerékpárutak komplex rendszerre fejlesztését jelentik. Mindezek azonban nem kis feladatot rónak a település vezetésére. A városrendezési tervvel és egy időközben elkészült megvalósítási tanulmánnyal összhangban, középtávú 3–4 éves (Sé – Szombathely – Táplánszentkereszt) útvonalra kerékpárút-hálózati fejlesztést fogadtak el. Megvalósulásuk révén Szombathely Sé határától egészen Táplánszentkereszt határáig átkerékpározhatóvá válna, ami egyrészt nagyban segítené az agglomerációból kerékpárral történő munkába járást, illetve kiépülésével Szombathelyre akár az osztrák határtól közvetlenül is el lehet jutni kerékpárral. Ezáltal egy olyan egyedülálló nyugat-kelet irányú kerékpárút folyosó jönne létre Szombathely és térségében, amely nagyban hozzájárulhatna Szombathely kerékpár-turisztikai vonzerejének növeléséhez, a turisztikai lehetőségek jobb kihasználáshoz.

Szombathely Megyei Jogú Város
kerékpárúthálózata

A gyalogosokra valamivel nagyobb figyelem irányult, ők 2011-ben összesen mintegy 292 km kiépített járdán közlekedhettek, ami jelentős növekedés a 2005-ben elindult nagy volumenű járdaépítést megelőző állapothoz képest, amikor még csak 72 km hosszú járdahálózat állt a gyalogos közlekedés rendelkezésére.

Parkolás

Az elmúlt évtizedekben megnövekedett városi személygépkocsi park, és forgalom a 90-es évek közepétől szükségessé tette a fizetőparkoló rendszer kialakítását. Az 1996-ban elfogadott parkolász-gazdálkodási koncepció időtállóan bizonyult, azonban –a személygépkocsi állomány növekedési trendjei, valamint a város vonzásának változása miatt – az elkövetkező években feltétlenül szükséges a parkolóhelyek számának növelése, és azok arányainak áttekintése.

Strukturális probléma a lakótelepek és a belvárosi, városközponti hagyományos beépítésű lakóterületek parkoló hiánya, ami a városépítés folyamatának adottságaiból következik, tartós fennmaradása azonban az említett városrészek ingatlanpiaci leértékelődését vonhatná maga után, és a kompakt város továbbfejlesztésével ellentétben a dezurbanizáció folyamatát erősíthetné.

A Belváros fizetőparkolási övezetének bővítésére 2012. júniusában készült tervezet a vizsgálatok alapján összesen 280 darab új személygépkocsi fizető parkolóhely és 8 darab mozgáskorlátozott parkolóhely kialakítását javasolja az alábbiak szerint:

- Szelestey utca (Vörösmarty u. és Éhen Gy. tér között): 49 darab személygépkocsi parkoló és 1 darab mozgáskorlátozott parkolóhely,
- Éhen Gy. tér: 30 darab személygépkocsi parkoló és 2 darab mozgáskorlátozott parkolóhely,
- Vasút utca (Simmelweis u. és Éhen Gy. tér között): 13 darab személygépkocsi parkoló,
- Hollán E. u. (Sörház u. és a Kiskar u. között az iskola előtt): 55 darab személygépkocsi parkoló és 1 darab mozgáskorlátozott parkolóhely (I. változat esetén),
- Ady tér (autóbusz pályaudvar mögött): 35 darab személygépkocsi parkoló és 2 darab mozgáskorlátozott parkolóhely,
- MMIK és a kollégium közötti nagy belső parkoló: 98 darab személygépkocsi parkoló és 2 darab mozgáskorlátozott parkolóhely.

1.16. Közművesítés

A készülő új településrendezési eszközök közmű tervezője, a DIMA Kft elkészítette településszerkezeti és szabályozási terv felülvizsgálatának közművizsgálati munkarészét., ami az alábbi alábbiakat tartalmazza.

Szombathely megyei jogú város közműellátása teljesnek mondható, mivel mind a vízi-, mind az energia, és a távközlés közművei vezetékes rendszerekben, a nagy városi igényeknek megfelelően épültek ki.

Szombathely közműellátásán belül az energia és a távközlés közművei az országos, míg a víziközművek a vízellátás és szennyvízcsatornázás regionális rendszerekhez városi hálózatokkal és létesítményekkel csatlakozva történik.

A városon belül, valamennyi közművet tekintve egységes fő-, és ellátó hálózati rendszerek épültek ki, és biztosítják a közműigényeket.

A közműellátást az Önkormányzat által létrehozott, vagy szerződéses kapcsolatban levő közműszolgáltatók végzik, az önkormányzati törvény előírásainak megfelelően. A várostra, 2006-ban meghatározásra kerültek a város közművesítésével kapcsolatos fejlesztési irányelvek, mind a meglévő, mind az új beépítési területeknél, melyet többször 2014, 2015, 2016-ban település szerkezeti és szabályozási terv formájában részlegesen módosításra kerültek.

A jelen közművizsgálati munkarészben megismételjük az alap, 2006-ban elkészült és elfogadott településrendezési tervben rögzített és nem változott adatokat, melyek szükségesek lesznek az egységes közműellátás megértéséhez, és iránymutatóak, illetve szükségesek a város közműellátásánál.

A városban a közművek kiépítettségénél továbbra is a vízellátás, a gázellátás, és a hírközlés /98 %/, illetve a villamosenergia-ellátás hálózatai /100 %-os/ jelenti az európai szintűnek tekinthető mennyiségi kiépítettséget. A város szennyvíz csatornázása és szennyvíztisztítása 2015-re megoldottnak tekinthető. A szennyvíztisztító-telep bővítése, felújítása, intenzifikálása megtörtént.

A következőkben közmű-szakáganként ismertetjük a víziközműveket - vízellátást, szennyvíz-csatornázást, csapadék-vízvezetést - az energia közműveket - villamosenergia-ellátást, gázellátást és a hírközlés főbb hálózatait, illetve jellemzőit.

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás.

Szombathely vízellátását a VASIVÍZ Vas Megyei Víz- és Csatornamű Zrt. a Nyugat-dunántúli térség egyik meghatározó nagyságú Szombathely-Kőszeg regionális vízellátó rendszer víziközmű üzemeltetője biztosítja.

Szombathely - Kőszeg regionális térségi vízmű rendszer megfelelő vízbázisokkal, víz-tározókkal nyomásfokozókkal rendelkezik és Szombathelyen kívül, további 36 település vízellátását oldja meg.

Vízbázisok

Szombathely és térségének vízellátását biztosító regionális vízellátó rendszer jelentősnek mondható vízbázissal rendelkezik. A vízbázisok állapotát, üzemelését az Északi Ipari Terület vízellátása érdekében az AQDS Mérnöki Iroda Kft 2016-ban részletesen felülvizsgálta, melynek összefoglaló értékelésével mutatjuk be a vízbeszerzés lehetőségeit és a kapacitás kérdéseit.

A szombathelyi térségi vízellátó rendszer öt nagy rétegvizes vízbázissal rendelkezik (Déli, Sárd-éri, Újperinti, Kenézi, Balogunyomi vízbázisok). Az öt vízbázisból három (Déli, Sárd-éri, Újperinti) a városhoz közeli D-DK-K-i sávban található, viszonylag jó vízminőséggel. Ezekben a vízbázisokon a víz semmilyen kezelést nem igényel, még fertőtlenítést sem. A kutak folyamatosan, 24 órában üzemelnek. A másik két vízbázis a várostól távol helyezkedik el, termelt vizük a magas vastartalom miatt vastalanítást igényel. Ezen két vízbázison termelt víz a kenézi gépházba kerül, és ott történik a vastalanítás is. A Balogunyomi vízbázis és a Kenézi vízbázis is szakaszosan üzemel.

A jelenlegi üzemelési rend szerint három vízbázis (Déli, Sárd-éri, Újperinti) folyamatosan 24 órában üzemelve működik, és a negyedik és ötödik, a Balogunyomi, kenézi vízbázis biztosítja a változó igényekhez igazodva a tartalék víztermelő kapacitást.

A fentiekben szereplő kapacitás értékek összefoglalva az alábbi táblázatban szerepelnek: Víztermelés [m³/nap] (22 órás üzemidővel)

	Déli	Sárd-ér	Újperinti	Kenéz	Balogunyom	Összesen
Építéskori kapacitás:	5495	9022	10585	16021	16553	57676
Jelenlegi üzemeltetés szerint kitermelhető maximális vízhozam:	2033	6125	5405	9398	8435	31396
Vízbázisból kinyerhető maximális vízhozam:	2112	6336	5808	10032	8976	33264

Az összefoglaló táblázat alapján Szombathely vízellátásában résztvevő kutak vízhozama 31.396 m³/d.

A városi vízbázis szombathely belterületi részén helyezkedett el jórészt ipari üzemekkel beépített területen. A városi vízmű-telepen két db kút (XXII, Vágóhídi kút) üzemelt. A megromlott vízminőség miatt ez a vízbázis a tervidőszak felszámolásra került.

Szombathely város és a környező települések vízellátását biztosító vízbázisok bekerültek a sérülékenynek minősített vízbázisok közé, és így fokozottan veszélyeztetett minősítést kaptak. A vizsgálatok alapján a vízbázisoknál a hidrogeológiai védőterületek lehatárolásra kerültek az elmúlt 10 évben.

Víztározók:

A regionális vízellátó rendszer több – mély és magas - víztározóval rendelkezik. A város ellátása szempontjából jelentős az Északi-Vízmű 2×150 m³-es és a Sárd-éri Vízmű területén található 2×800+2500 m³-es mélytározó medencéje.

A mélytározói kapacitás: 4400 m³

A nyomásviszonyok és a tározó kapacitás szempontjából meghatározó a Parkerdei úti 4×2500 m³-es magas tározó.

A magas tározói kapacitás 10.000 m³

A Parkerdei úti tárolók töltése a Sárd-éri és az Újperinti Vízműről történik, a tárolók túlfolyó szintje 247.55, illetve 247.25 B.m f.

Vízigények

Szombathely város jellemző vízigényei:

	Napi vízigény	Óra csúcs vízigény
	m ³ /d	m ³ /h
Szombathely és környezet vízellátó rendszer maximális vízigénye.	18 111	1 448
Szombathely és környezet távlati vízigénye.	19 922	1 593
Szombathely vízellátó rendszer maximális vízigénye.	15 000	1 200

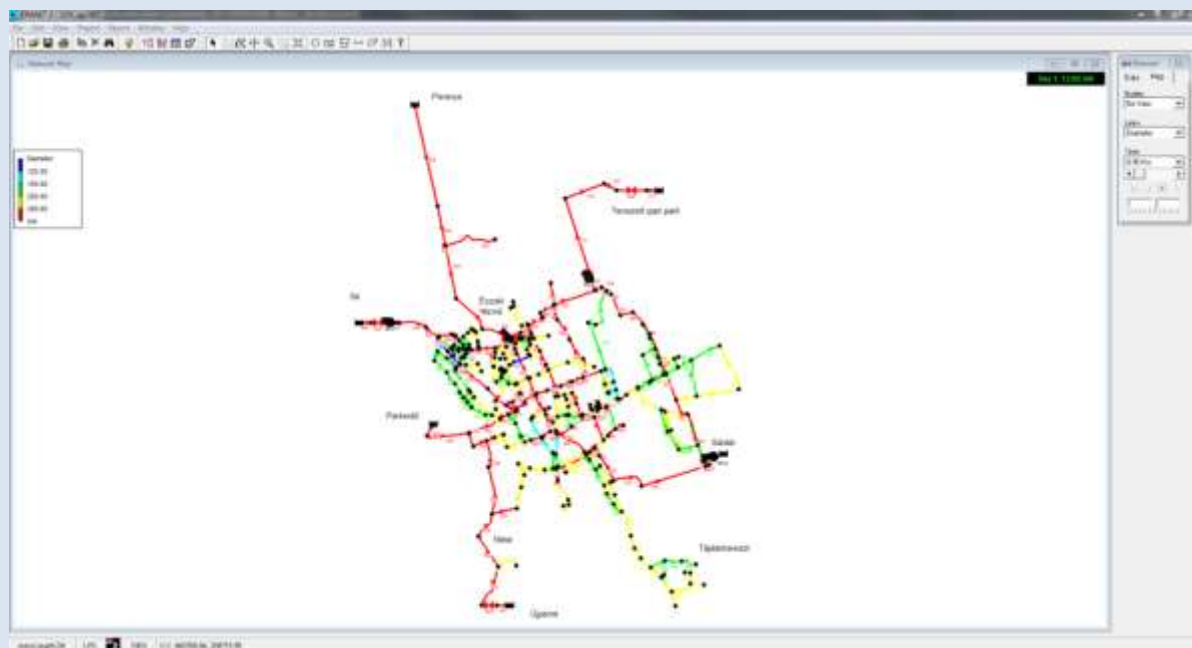
A város vízigényeit az AQDS Mérnöki Iroda Kft tanulmányterve alapján adtuk meg.

Vízellátó hálózat

Szombathely több mint 900 km hosszú vízvezetéki hálózattal rendelkezik. a város vízellátó rendszere nagyrészt körvezetékes kialakítású. Az ellátó hálózat fővezeték DN 200, DN 250, DN 300 mm-esek, anyaguk változó. A városi hálózat egy része régi építésű (a városi hálózat 1919-től épült, bővül) rossz állapotú, nem homogén anyagú, mely üzemeltetés tönkremenetel és üzemeltetés szempontjából kedvezőtlen. A kiépített hálózat legöregebb részei a belvárosban találhatóak, amelyek közel 100 éves öntöttvas vezeték is megtalálhatók. Ezen kívül még jelenleg is sok az azbesztcement anyagú vezeték, melyeknek egészségre káros hatása miatti cseréje fontos, megoldandó út és közmű rekonstrukciók során.

A biztonságos ellátáshoz a tárolók kapacitása elegendő. A városközpont hálózatában az átlagos víznyomás 2.5 bar. A fentiek ellenére a város folyamatos ellátásában jelentkezik néhány probléma, amely nem mennyiségi, hanem nyomásérték csökkenésben nyilvánul meg. A probléma főleg az É-i városrészen tapasztalható. Ennek egyik alapvető oka, hogy a betáplálás 80 %-a délről és keletről történik, és a jelentősebb beépítés-fejlesztések É-i és a Ny-i városrészen a történetek, így a hálózaton jelentő hálózati súrlódási veszteségek lépnek fel. Ezen területeknél a csővezeték átmérőjének növelésével lehet a hálózati veszteséget csökkenteni.

A város vízellátó modelljét az AQDS Mérnöki Iroda Kft tanulmányterve alapján mutatjuk be.

A vízellátási modell egységesen ábrázolja a város vízellátó rendszerét a vízbázisokkal, a fővezetéki hálózati rendszerrel és tározókkal.

Szombathely megyei jogú város alapbázis - vízbázis és tározó - szempontjából igen kedvező adottságúnak tekinthető az előzőekben ismertetettek alapján. A város tervezett területfejlesztései következtében fellépő többlet vízigényeket ki tudja elégíteni. A város meglévő vízellátó hálózatáról elmondható, hogy minden utcában kiépített, az ellátottság közel 100 %-osnak tekinthető.

A meglévő vízbázis és gerinchálózatok megfelelő alapkapasitásokkal rendelkeznek a város tervezett beépítés-fejlesztéseihez. A jelenlegi beállított kapacitás kb. 10 000 m³/nap értékkel marad el a kutak rekonstrukciójával, illetve szivattyú kapacitás növeléssel elérhető maximális állapottól.

A VASIVÍZ Zrt. jelenlegi kútfelújítási gyakorlata szerint, a meghibásodott szombathelyi kutak felújítása éppen a kapacitástartalék miatt a felújítási sor végére kerül, azaz többségükben elmaradnak. A víztermelő kapacitás csökkenése folyamatos, tehát ezt a problémát a VASIVÍZ Zrt-nél folyamatosan szem előtt kell tartani.

A jelenlegi kb. 18 000 m³/nap továbbá a tervezett 27 000 m³/nap maximális vízigényt a működő víztermelő kapacitás (31 396 m³/nap) nagy biztonsággal képes kiszolgálni.

Az eddigi mérési adatokból megállapítható, hogy a jelenlegi termelési volumennel a rétegvizek után pótlódása egyensúlyban van.

A városi ellátó hálózat az eltérő terepviszonyainak megfelelően több nyomászóna került kialakításra, melyek kedvezően összekötési lehetőségekkel is rendelkeznek, így a rendszer szabályozható.

Szombathely megyei jogú város vízellátó hálózatának nyomvonaltervét a VASIVÍZ Zrt. szakági adatszolgáltatása alapján dolgoztuk fel és mutatjuk be a KV-1. számú tervlapon.

1.16.2 Szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás, elhelyezés

Szombathelyen a csatornázás egyesített és elválasztott rendszerben valósult meg. A régi városrészekbe, azaz a városközpontban egyesített csatornahálózat üzemel, míg a város új beépítéseinél elválasztott rendszerű csatornázás valósult meg.

Szombathely szennyvízelvezetése és kezelése – a vízellátáshoz hasonlóan – egy regionális rendszer része. A regionális rendszerből érkező szennyvizek fogadása és kezelése a szombathelyi szennyvíztisztító telepen történik, melynek kapacitása 45.000 m³/d.

A telepen működő eleveniszapos biológiai tisztítóberendezések 95 %-os hatásfokkal működnek, jelenlegi kihasználtságuk 50-60 %-os. Ebből látszik, hogy a szennyvíztisztító telep kapacitása a távlati igényeknek megfelel, és nem szorul további bővítésre.

A településeken és szombathelyen keletkező szennyvizeket a regionális és a városi hálózat gyűjti össze és juttatja el a szennyvíztisztító-telepre.

A regionális rendszerhez tartozó települések az alábbi csoportosításban csatlakoznak a Szombathelyen üzemelő városi rendszerhez:

– Sé – Dozmat – Torony — Bucsú - Kőszeg-Szombathely gravitációs csatorna, melyre a következő alrendszerek csatlakoznak:

Gencsapáti – Gyöngyöfalva – Lukácsháza – Kőszeg (Kőszegfalva) - Kőszegdoroszló –
Kőszegszerdahely – Velem – Cák – Bózsok - Nemescsó – Pusztacsó- Perenye
- Söpte – Vasasszonyfa – Kőszegpaty – Salköveskút – Vassurány - Nemesbőd

- Szombathely (Zanat)- Táplánszentkereszt – Vép – Tanakajd – Vasszécseny - Szombathely (Petőfi telep) – Balogunyom – Kisunyom – Sorokpolány - Nári

A város csatornázottsága majdnem teljes körű, a hálózat állapota kielégítő. Jelenleg is üzemel a rendszer XIX és a XX század fordulóján épült első része. A régebbi beépítésű területeken ez főleg a városközpontot jelenti a hálózat egyesített, az újabban beépített területi egységeken elválasztott rendszerű hálózat üzemel.

A közel 200 km városi hálózat, amely jellemzően gravitációs rendszerű.

A belvárosi – javarészt egyesített rendszerű – hálózat 30-40 %-a közel 100 éves, e szakaszok folyamatos ellenőrzése, illetve felújítása szükséges.

Az Aqua-Duo-Sol Kft. 2008 évben elkészítette SZOMBATHELY MJV szennyvízelvezető rendszer dinamikus hidraulikai vizsgálatát. Az akkori állapothoz képest város szennyvízelvezető rendszerben szignifikáns, meghatározó változás nem történt.

A szennyvízcsatornázás szempontjából legújabb vizsgálatot, fejlesztési koncepciót szintén a Aqua-Duo-Sol Kft. hajtotta végre, melynek a szerkezeti és szabályozási terv közművizsgálati munkaréséhez kapcsolódó adatait, jellemző előre vivő megállapításait beépítettük a vizsgálati anyagba.

A városban 1945-től napjainkig épült ki a teljes várost ellátó csatornahálózat, melynek teljes hossza kb. 195 km. A 110 km elválasztott és 85 km egyesített rendszerű törzscsatorna hálózat szállítja a szenny- és csapadékvizeket a város déli határában található szennyvíztisztító telepre.

SZOMBATHELY MJV jelentős fejlődésen ment keresztül az elmúlt években. A fejlesztési területeken a szennyvízelvezetés közüzemi hálózata kiépült. A Város csatornahálózatában szinte az összes – a gyakorlatban használt, és a koroknak megfelelő – csatornacső anyagok acél, kőagyag-, beton-, azbesztcement- és különféle műanyagcső megtalálhatók.

SZOMBATHELY MJV szennyvízelvezető rendszer három főgyűjtő vezet le a szennyvizet a szennyvíztisztító telepre.

A főgyűjtőket az Sz-1. számú táblázatban bemutatásra kerülő településekről érkező szennyvizek, továbbá Szombathely belvárosában az úgynevezett egyesített rendszerű csatornahálózat területére hulló csapadékból összegyülekező vízmennyiség, valamint az infiltrációs és egyéb illegális vizek terhelik. Száraz, csapadék mentes időszakban a szennyvíztisztító telepre érkező szennyvízmennyiség napi átlaga: 18.450 – 25.500 m³/nap.

Szombathelyen és szinte minden településen, az egyesített csatornarendszeren csapadékos időszakban kapacitási problémák jelentkeznek. Méréseknek és hidraulikai vizsgálatnak kell arra választ adni, hogy erre a komplex rendszerre milyen feltételekkel köthető újabb csapadékvíz, illetve a túlterhelt rendszer tehermentesítésére van-e lehetőség.

Amíg az épületek épületen , illetve telken belüli belső csatorna rendszerei egyesítettek maradnak, addig a közterületi csatornába továbbra is jelentős mennyiségű csapadékvíz kerül.

Az Aqua-Duo-Sol Kft. saját méréseivel és a VASIVÍZ Zrt. által rendelkezésre bocsájtott újabb adatokkal kiegészítve elkészítette el SZOMBATHELY MJV 2008 évi szennyvíztisztító telepre érkező szennyvizek vízmérlegét, mely reprezentálja a rendszer jelenlegi 2016 évnek tekinthető szennyvízmennyiségeit, mely az Sz-2. számú táblázatban került bemutatásra.

Szombathely szennyvíztisztító telepre érkező vízmennyiségek vízmérlege 2008 évben				
Település	Értékesített víz	Értékesített szennyvíz	Érkező szennyvíz	Idegen vizek aránya
	m3	m3	m3	%
Kőszeg felől összesen:	837 239	767 437	1 356 048	176,70%
Sé felől összesen:	164 457	139 340	151 907	109,02%
Náraiból összesen:	41 483	34 357	31084	90,47%
Balogunyom felől összesen:	99 144	72 923	120 722	165,55%
Söpte felől összesen:	117 201	97 195	154 631	159,09%
Táplánszentkereszt felől összesen:	300 134	289 946	350 391	120,85%
Vidéki területekről érkező szennyvizek összesen			2 164 783	
Szombathely szennyvízmennyiség összesen	4 162 075	4 112 400	5 908 225	143,67%
Összes értékesítés		5 416 403	56%	
Szombathely belvárosi egyesített rendszer vízgyűjtőjéről érkező csapadékvíz összesen		1 697 865	17%	
Illegálisan érkező vizek összesége		2 656 605	27%	
Szombathely szennyvíz telepre érkező összesen:			9 770 873	

Sz. 1. táblázat

A város szennyvíz csatornahálózat elméleti kapacitását szintén AQDS Mérnöki Iroda Kft tanulmánytervéből vettük át, mely legjobban jellemzi a hálózatot. A jellemző adatok a 3. sz. táblázatban kerültek bemutatásra. A táblázatban a város főbb gyűjtő csatornák elméleti kapacitását tartalmazza.

Csomópont jele	Utcanév	Csatorna anyag	Lejtés	Maximális
----------------	---------	----------------	--------	-----------

		és méret		elméleti kapacitás
[‰]			[l/s]	
J512	Újvilág utca	440/230 beton	0,28	11 164
J518	Újvilág utca	225/180 beton	0,54	3 520
J519	Gábor Áron utca	225/226 beton	1,6	8 085
J504	Károly Róbert utca	80 ac	1,37	542
J580	Károly Róbert utca	160/180 beton	2	4 280
J585	Felsőőr utca	40/60 beton	0,44	78
J542	Juhász Gyula utca	150 beton	1,6	2 740
J539	Fraknó utca	60/90 beton	0,8	310
J538	Bűrű utca	40/60 beton	0,28	62
J535	Mátyás Király utca	100 beton	1,35	976
J423	Kossuth Lajos utca	120/180 beton	0,4	472
J161	Óperin	125 beton	0,74	1 310
J160	Óperin	80/120 beton	1,59	940
J155	Hollán Ernő utca	80/120 beton	3,38	1 370
J137	Magyar László utca	60/90 beton	0,82	313
J226	Magyar László utca	50/75 beton	2,15	321
J353	Akacs Mihály utca	100 Siome beton	5,17	1 910
J414	Akacs Mihály utca	60/90 ac	0,32	196
J249	Akacs Mihály utca	60 beton	3,63	410
J345	Deák Ferenc utca	60 ac	8,62	632
J526	Rumi út	80 beton	5,07	1 044
J548	Batthyány tér	125 beton	2,64	2 476
J567	Zrínyi Ilona utca	100 beton	0,63	667
J673	Nádor utca	60 Siome beton	4,16	439
J595	Hunyadi János	150 beton	1,69	3 221

	utca			
J572	Vörösmarty Mihály utca	150 beton	1,61	3 144
J716	Szent Márton utca	70/105 beton	0,58	398
J480	Vasút utca	50/75 beton	0,21	98
J204	Zanati út	60/90 beton	4,86	763
J191	Sas utca	60/90 beton	3,33	632

Sz-2. táblázat

A táblázat alapján látható, hogy a főgyűjtők kapacitása már korlátozott, hiszen a tározó kapacitásuk mindkét főgyűjtő alsó szakaszán teljesen ki van használva, és feltöltődött 206,00 mBf. szintre.

A jelentősebb záporok esetén, növekvő összegyülekezés mellett, nem klasszikus csatorna hidraulikai problémái jelentkeznek, hanem a közlekedő edények elve szerint töltődik a főgyűjtők felsőbb szakasza és a szennyvíz telepi záportározó.

A város csatornahálózatát vizsgálva látható, hogy ellátottsági szempontból a város lakosságának több mint 95,7 %-a él közcsatornába bekötött lakásban, valamint az intézmények és az üzemek nagy része is közcsatornába vezeti szennyvizét. A közcsatorna hálózat kiépítettsége kedvezőbb közel 100%, mint az arra a rákötöttségi arány. Szinte minden utcában kiépült már a szennyvízcsatorna, de már kiépített csatornára nem minden ingatlan kötött rá, de ez is fokozatosan javul.

Ezért szennyvízelvezetés szempontjából elsődleges, hogy a 100 %-osra kiépült szennyvízcsatorna hálózat az ingatlanok kössenek rá a csatornahálózatra.

A város a régebbi beépítésű területein egyesített, az újabban beépített területi egységeken elválasztott rendszerű csatornahálózat üzemel.

Az egyesített rendszerű csatornahálózat már a század elején üzemelt. a hálózat ennek megfelelően - az azóta bekövetkező nagyarányú fejlődés következtében (beépítés intenzitása nőtt, nőtt a fajlagos vízfogyasztás, s ezekkel a keletkező szennyvíz mennyisége, de nőtt a burkoltsági arány is, amely növelte az egyesített rendszerű hálózatot terhelő elvezetendő csapadékvíz mennyiségét is) - főleg a belvárosi részein, sok helyen túlterhelt. A rendszer egyesített volta miatt a hálózaton záporok esetére a patakok partján záporkiömlőket alakítottak ki, amelyekből nagyobb záporok esetén szennyvíz is a befogadó vízfolyásba kerül.

A város egyesített és zárt szennyvízcsatorna rendszerét VASIVÍZ Zrt. adatszolgáltatása alapján dolgoztuk fel

1.16.3 Csapadékvíz elvezetés

Szombathely csapadékvizeit a városközpontban egyesített rendszerű, az intenzív beépítési területeken elválasztott rendszerű zárt csapadékcatorna-hálózattal kerül elvezetésre. A város kertvárosi területein nyílt árokrendszer segítségével vezetik el a csapadékvizeket a befogadóig. Itt megjegyzendő, hogy több kertvárosi utcában hiányos vagy nincs kialakítva vízelvezető rendszer. Az egyesített rendszerű csatornahálózattal összegyűjtött vizek a szennyvíztisztító telepre, illetve a záporok vize a záporkiömlőkön keresztül a befogadó kisvízfolyásba kerül. A csapadékcatornákkal és a nyílt árokrendszerrel összegyűjtött csapadékvizek a vízfolyásokba kerülnek bevezetésre.

A város csapadékvíz-elvezetésének meghatározója a befogadó kisvízfolyások megléte. A városnak három nagyobb patakja a Gyöngyös, a Perint és az Arany-patak. A Gyöngyös városi medre egy mesterséges csatorna, amelyet még a rómaiak építettek ki. Mivel a patakok vízgyűjtő területének nagyobbik része csapadékos, hegyvidéki területen található, az ott kialakuló árhullámok gyors, heves áradásokat eredményeznek. A település felszíni vizeit mint már említettük részben egyesített és részben szétválasztott rendszerű csatornahálózat szedi össze és vezeti el a befogadóba.

A belvárosi egyesített rendszer az összegyűjtött vizeket a szennyvíztisztító telepre szállítja. Az egyesített rendszerű csatornarendszer főgyűjtője az Újvilág utcában 440/230 és 225/180 cm-es szelvényel rendelkezik. További nagy szelvényű csatornákat a Gábor Áron utcai 225/226 cm-es beton, Károly Róbert utcai 160/180 beton, Juhász Gyula utcai 150 beton jelentik.

A csapadékcatornákkal és nyílt árokrendszerekkel összegyűjtött vizeket a város területén lévő elővízfolyásokba vezetik. Ezeknek a rendszereknek az elsőszámú befogadói a városon áthaladó és már jelzett Gyöngyös, Perint és Arany-patak. Ezekon kívül a külterületi szakaszokon - a jövőbeli beépítésfejlesztési területeken - több nyílt medrű befogadó is található.

A csapadékvizek fogadására alkalmas létesítmények:

- Állami tulajdonú, VIZIG kezelésű:

- Sorok-Perint patak
- Arany-patak
- Gyöngyös-patak

- Őrségi Vízügyi és Talajvédelmi Társulat kezelésű:

- Potyondi-árok, Apáti-csatorna, Bogáca-ér, Kupor-árok, Pap-árok, Gaj-árok

- Sárdi-ér (FM Hiv.kezelésű, társulati üzemeltetésű)

- Önkormányzati tulajdonú és üzemeltetésű: - Pick-árok, - Sallay-árok, - Temető-árok, - Pol-árok, - Bébic-árok.

Az elmúlt években, de azelőtt is a város közműrendszerei közül legtöbb problémát a csapadékvíz elvezetése okozza. Továbbra is általános probléma, hogy a nyílt árokhálózatok és önkormányzati vízfolyások karbantartása elmaradt.

Az egyesített csatornahálózaton nagyobb záporok esetén jelenleg is előfordulnak pinceelöntések és vízvezetési problémák. A problémák csak az elválasztott rendszer kialakításával lehet megoldani. Az egyesített rendszerrel összegyűjtött felszíni vizek a szennyvíztisztító telepet hidraulikailag is túlterhelik, valamint a tisztítás irányíthatóságát is rontják. A feleslegesen odavezetett csapadékvizek jelentős többlet energiafogyasztást (átemelések, levegőztetés, stb.) és ezzel többletköltséget okoznak.

Az egyesített rendszer hátránya továbbá a hálózaton meglévő, de szükséges záporkiömlők megléte, amelyekből a nagyobb záporok esetén a hígított szennyvíz is kerül a nyílt vízfolyásokba, amely környezet-szennyezést is okozhatnak.

Az egyesített rendszerű csatornák hálózati rendszere meglévő záporkiömlőkkel rendelkezik a Szent Gellért úttól É-ra, a Stocker, a Bűrű, a Kiskar utca, a Battyányi tér, a Rohonci út, a Gagarin és a Győrffy utca pontokon.

A település belterületén, beépítésre szánt területein, új fejlesztési területein a csapadékvíz elvezetésére már csak elválasztott rendszerű, zárt csapadékvíz csatornával létesült.

1.16.4 Ár-, és belvízvédelem

Az ár-, és belvízvédelemmel kapcsolatos vizsgálati anyag az elfogadott településfejlesztési részből került átvételre, mivel a vizsgált időszakban jelentős eltérés és fejlesztés az adatszolgáltatások alapján nem történt.

Szombathely a Nyugat-magyarországi peremvidéken, azon belül a Soproni – Vasi síkságon középtájon, a két kis táj határán – a Gyöngyös és Pinkasík – helyezkedik el. A közigazgatási határ által bezárt 9749,7 ha terület felszíni domborzata a B.191.65 m és B.278.15 m szintek között alakult ki. A terület 2/3 része a B. 210 m-es szint alatt van és szinte egyenletes lejtéssel DK-i irányba terül el. Jelentősebb meredekségű domborzati viszonyok a Nyugati részen találhatók. (Oladi városrész)

A város környékének éghajlata mérsékelt hűvös kontinentális. Évente átlagosan 700 mm csapadék hullik, de igen nagy a csapadékhozam változása. Az évi csapadékmennyiségnek kb 62 %-a a nyári időszakban hullik. A legcsapadékosabb hónap a július, a legszárazabb a január. A csapadék 1/5-e hó formájában esik, a hó takarásos napok átlagos száma 34 nap, a hótakaró átlagos vastagsága 4,2 cm, ami megfelel a országos átlagnak. Szombathely környezete hazánk egyik legrégebbi területe, nyáron 70-75 %, télen 75-85 %-a relatív páratartalom.

A városnak három nagyobb patakja a Gyöngyös, a Perint és az Arany-patak. A Gyöngyös városi medre egy mesterséges csatorna, amelyet még a rómaiak építettek ki. Mivel a patakok vízgyűjtő területének nagyobbik része csapadékos, hegyvidéki területen található, az ott kialakuló árhullámok gyors, heves áradásokat eredményezhetnek. Példa rá az 1965-ös áradás.

A város területén található állóvizek mind mesterséges eredetűek, az agyag és kavicsbányászat során keletkeztek. Az egykori téglagyári agyagfejtők helyén található a Csónakázó-tó, a Horgász-tó és az újperinti horgásztavak. A Gyöngyöshermáni tavak pedig a ma is üzemelő kavicsbánya gödreit foglalják el. A mesterségesen kialakított tavak nem játszanak szerepet a város csapadékvíz elvezetésében, nem vagy csak részben működnek záportározóként.

A Perint patak árvíz veszélyeztetését csökkentené illetve adott esetben teljesen megszüntetné a Lukácsházánál létesült 182 hektáros tározó. Az árvízcsúcs-csökkentő tározó 2010-ben elkészült Lukácsházánál, ezzel Szombathely városa nagyrészt mentesült az árvízi elöntésektől.

Az új helyzetnek megfelelően a településfejlesztési koncepcióval megalapozott soron következő új városi rendezési terv készítése során felül kell vizsgálni a Gyöngyös-múcsatorna és a Perint-patak városon átvezető szakaszainak védőövezetét.

Az Arany-patak árvízmentesítésére megoldást a Dozmaton épülő 44 ha-os záportározó jelenti. A két létesítmény megvalósulásával Szombathely árvízvédelmi problémája hosszútávon megoldódik, illetve járulékos előnyként jelentkezne, hogy a két patak városon való átfolyása mentén jelentősebb park, sétány és zöld terület is kialakítható.

1.16.5. Energiaközművek

A város energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamos energia, a földgáz és meghatározott területeken a távhő áll rendelkezésre. Szombathely területén a nem vezetékes energiahordozók használata nem jellemző, de kisebb mértékben ma is jelen van, egyre csökkenő mértékben.

A három vezetékes energiahordozó a város gazdaságos, takarékos, korszerű és környezetbarát energiaellátását teszi lehetővé.

A földgáz közvetlen – és a távfűtésen keresztül közvetett – hasznosítása a termikus energiaigények teljes körű kielégítésére alkalmas.

A földgázzal a távhőellátás primér energiahordozójaként lehet biztosítani az automatikus hőenergiaellátást. Távlati célkitűzésként javasoljuk a város energiaigényének a minél magasabb %-ban való vezetékes energiahordozóval történő kielégítését. A környezetvédelmi követelmények szigorodása is ezt az irányelvet követi. A megújuló energiahasznosítási program keretén belül viszont a város szempontjából célszerű lenne megvizsgálni a környezetbarát alternatív energiaforrások hasznosítást is.

Szombathelyen a távhőellátás a városközpontban és lakótelepeken épült ki. Településszinten a földgázellátásnál az épületenkénti, illetve a lakásonkénti, míg a hőellátásnál a tömbönkénti kiszolgálás a jellemző.

A villamos energiát, mint vezetékes energiahordozót, elsődlegesen világításra és erőátviteli, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják a fogyasztók. A villamosenergia termikus célú hasznosítása nem számottevő a magas beruházási és üzemeltetési költség miatt.

A villamos energia továbbra is a világítás és technológiai célú energia igények kielégítését szolgálja. A földgáz komplex hasznosításával - beruházási és üzemeltetési költségeiben még elfogadhatóan - a földgáz termikus energiaigények (fűtés, használati melegvíz termelés és főzés) teljes körű kielégítésére alkalmas, felváltva a környezetet erősebben szennyező nem vezetékes energiahordozók szerepét. Automatikus üzemvitelű, kezelést nem igénylő hő-ellátási mód is csak vezetékes energiahordozóval valósítható meg.

Az energiaellátás fenti általános ismertetését a Szombathely megyei jogú város Önkormányzat Főépítész Hivatala által rendelkezésünkre bocsájtott Szombathely Megyei Jogú Város 2006, 2014, 2015, 2016 évben készült egységes település-rendezési terve aktualizált közmű alátámasztó munkarészeinek felhasználása alapján állítottuk össze.

1.16.6. Villamos energiaellátás

Szombathely város villamos energia ellátását a Vépi úti 120/35/20 kV-os al-állomás biztosítja. Az al-állomás megtáplálása három irányból 120kV-os légvezetékekkel megtáplálva történik. A Keszthely - Zalaegerszeg - Körmend - Szombathely, Vépi úti 120 kV-os alaphálózat déli irányból, a keszthelyi 400 kV-os állomásból. Északról a Győr Sopronkövesd-Vépi út 120kV, és keleti irányból az Ajka Ikervár Vépi úti 120 kV szállítja a térségbe az energiát. A Sopronkövesdi vonal 1994-ben lett átépítve, az Ajkai távvezeték felújítása 2000-ben fejeződött be. Az állomás korszerűsítése 2003-ban fejeződött be, ahol a teljesítmény-bővítések miatt 120 kV-on két gyűjtősínes automatizált állomás és a 3. számú 40 MVA-os gép is beépítésre került. Elkészült a Győr-Szombathely- Grác 400 kV-os távvezeték, és a Vépi úti állomás keleti oldalán a 400/120kV-os al-állomás. A 400/120kV-os állomás nagyban növeli a Régió ellátásának a biztonságát.

A terület áramszolgáltatója az E-on Észak-dunántúli Áramszolgáltató Zrt Szombathelyi Hálózati Régió.

A hálózati rendszerek ismertetése a már említett E-on Északdunántúli Áramszolgáltató Rt Szombathelyi Hálózati Régió adatszolgáltatása, valamint Szombathely megyei jogú város Önkormányzat Főépítész Hivatala által rendelkezésünkre bocsájtott Szombathely város egységes település-rendezési terve aktualizált közmű alátámasztó munkarészeinek felhasználása alapján történt.

- A városközpont és a lakótelepek ellátását a Szőlősi 120/10 kV-os és a Derkovits 20/10 kV-os al-állomások biztosítják. A Szőlősi állomást kétrendszerű 120 kV-os légvezeték táplálja meg a vépi útról. A Derkovits al-állomást 3 db 20kV-os vezeték, Város I., Város II, és Derkovits 20 kV megnevezésű vonalak táplálják. A két állomásból indulnak ki körvezetékek, melyek a 10/04-es állomásokat fűzik fel és egyazon állomásba térnek vissza. A Szőlősi-ből 2 a Derkovits állomásból 3 kör került kialakításra. A két állomás között íves hálózatok, melyeket üzemszerűen a Szőlősi állomásból táplálnak, de elláthatók a másik állomásról is.

- A város vasúttól keletre eső felét, az ipari parkot, a VÉPI úti al-állomásból induló 20 kV-os kábelkörök táplálják. A három kábelkör a nagyobb műszaki biztonság miatt, melyek néhány helyen egymással, és a légvezetékekkel is összeköttetésben állnak.

- A peremkerületeket, a várost körbeölelő 20kV-os légvezetékek látják el energiával, délről a Déli vízmű 20 kV, nyugati részen a Város1 20 kV, az észak északkeleti részt a Derkovits 20 kV, a Város2 20k V és a Kőszegi 20 kV-os vonalak látják el, átkapcsolási lehetőségekkel. Az áramszolgáltató a működés üzembiztonsága miatt távműködtethető kapcsolókat szerelt fel.

- Meg kell említeni a város keleti részén a Pamut1 megnevezésű vezetékét, mely egyelőre csak 2 db transzformátor állomást lát el, de az ipari park ellátásában is szerepet játszik. A Pamut2 elnevezésű vezeték a Szövő út 100 alatti LATEX telephelyet látja el villamos energiával.

- A városban 20/04kV-os és 10/04kV-os transzformátorok közel 350 db biztosítja az ipari és a kommunális fogyasztóknak az energiát, melyek épített házas, (ÉHTR) és lemezházas VHTR, AHTR és betonházas állomások.

A város területén az öregedő kiefeszültségű 0,4 kV-os, továbbá a középfeszültségű 10 és 20 kV-os kábelek cseréjét az elmúlt időszakban folyamatosan hajtják végre.

A városban üzemelő fogyasztói transzformátor állomások egy kisebb része oszlopállomás, a többi VHTR, AHTR, ÉHTR, illetve pinceállomás. A transzformátorokról induló kiefeszültségű hálózat a városközpont, belső városrészek, a lakótelepek területein gyűrűsen felfűzött földkábelként került fektetésre, ezeken a területeken kívül szabadvezetékes formában épült ki.

A település közvilágítása jellemzően, a belső városrészekben, a lakótelepeken földkábeles kandeláberekkel, míg más főleg kertvárosi külterületi közterületeken a kiefeszültségű hálózat tartóoszlopaire szerelt lámpákkal megoldott. Korszerűbb és önálló közvilágítási lámpatestek alkalmazása is csak a földkábeles elosztóhálózattal rendelkező területeken található.

Az elmúlt időszak vizsgálatainak értékelése során megállapítást nyert, hogy a településeken villamosenergia fogyasztás az egy lakásra jutó átlagos havi villamos energia fogyasztás az új igénylőknél számolni kell a jelenlegi fogyasztók villamos energia igényének növekedésével.

Jelenleg Szombathelyen az egy lakásra eső a transzformátor kapcsolókra vetített átlagos kommunális fogyasztói teljesítmény igénye 1 - 2 kW körüli. A korszerűbb lakásfelszereltség esetén ez a teljesítmény igény már az új beépítéseknél eléri a 3 kW-ot, nagyobb távlatban (pl. a klímaberendezések szélesebb elterjedése esetén) az 5 kW-ot egyes körzetekben a 8 kW-ot is elérheti. A villamos energia az egyetlen közműfajta, amelynél a fajlagos villamos energia igénynövekedéssel folyamatosan azt követően is kell számolni, mivel minden irányú fejlődés villamos energia igénynövekedéssel jár.

1.16.7 Földgázellátás

Szombathely gázellátása már történelmi múltú, ennek következménye, hogy az ellátottság 100 %-osnak tekinthető. Szombathely városában 1873-tól van gázszolgáltatás, ugyanis ekkor épült meg az első

gázgyár, amely szénből állított elő gázt, és a gázlámpák működtetését biztosította. A Gázgyár 1922-től a város tulajdonába került, és ettől kezdve indult meg a városi gáz, fűtő és ipari felhasználása.

Az 1967-ben megalakult az ÉGÁZ és az 1970-ben felavatott új gázgyárban már benzinből állították elő a városi gázt. A hetvenes évek közepén 1976-78-ban megtörtént a város teljes területén a földgázra való átállás, szolgáltató az ÉGÁZ. Szombathely földgázellátásnak bázisa az országos nagynyomású szállítóvezeték hálózat, melynek Jánosháza – Szombathely közötti ágán keresztül érkezik a földgáz a városi gázfogadó állomásra. Az átadó állomás jelenleg 75.000 Nm³/h kapacitással rendelkezik a város és térsége számára.

Az ellátást az E.on Nyugat-dunántúli Gázhálózati Zrt. Szombathelyi Kirendeltsége biztosítja.

A hálózati rendszerek ismertetése a villamos energia ellátáshoz hasonlóan a már említett E.on Nyugat-dunántúli Gázhálózati Zrt. Szombathelyi Kirendeltségének adatszolgáltatása, valamint a Szombathely MJ Város Önkormányzat Főépítész Hivatala által rendelkezésünkre bocsájtott Szombathely MJ Város egységes település-rendezési terve aktualizált közmű alátámasztó munkarésének felhasználása alapján állítottuk össze.

A városi földgázellátást szolgáló elosztóvezeték részeként az átadó állomástól kiépült egy nagyközép nyomású körvezeték a város körül. A nagyközép nyomású vezetésekről történik egyes ipari létesítmények gázellátása, de a fogyasztók zöméhez közép, illetve kisnyomású elosztóvezetéken érkezik a földgáz. A körvezetésekről történik – a körzeti nyomásszabályozókon keresztül – néhány egyedi fogyasztó ellátása is. A nagy-középnomású, és középnomású vezetésekről ellátott fogyasztók fogyasztói nyomásszabályozót üzemeltetnek.

A nagy-középnomású elosztóvezetésekről történik a környező településeket ellátó vezetékek leágazása, a következők szerint:

- Nagy-középnomású vezeték:

- Szombathely – Sé
- Szombathely- Gencsapáti – Perenye
- Szombathely – Söpte – Vassurány – Nemesbőd – Salköveskút – Vasasszonyfa
- Szombathely – Vép
- Szombathely – Táplánszentkereszt
- Szombathely – Nári – Ják – Sorokpolány – Szentpéterfa – Balogunyolm

- A rendszerhez tartozó középnomású vezetékek:

- Sé – Torony
- Sé – Dozmat
- Sé – Bucsu
- Vasasszonyfa – Kőszegpaty
- Sorokpolány – Sorkikápolna
- Balogunyolm – Kisunyolm

A szolgáltató a földgázszükségletet a hálózat folyamatos rekonstrukciójával és fejlesztésével tudja biztosítani. A szerkezeti terv által fejlesztésre kijelölt területek ellátása a középnomású hálózat bővítésével

oldható meg. A belvárosban történő fejlesztések során felmerülő igények esetén az érintett meglévő kisnyomású rendszereket felül kell vizsgálni. A földgázellátással kapcsolatban meg kell említeni, hogy Kőszeg és térsége ellátását szolgáló Szombathely - Kőszeg nagynyomású földgázvezeték Szombathely külterületének keleti részén halad át. A vezetékes földgázellátási rendszer a jelenlegi igényeket fedezi. A szolgáltatott gáz 30 %-át a lakosság, 15-20 %-át kommunális szolgáltatók /TÁVHŐ/ a fennmaradó 50-55 %-át az ipar használja fel. A várható gázigények különböző mértékű hálózati fejlesztéseket tesznek szükségessé, amelyeket a szolgáltató tervszerűen és ütemezve folyamatosan végrehajt.

A távlati igényeket tekintve azonban jelentkezik egy alapvető probléma, ez pedig az, hogy Szombathely egyetlen nagynyomású vezetékétől függ, amely kapacitása véges és behatárolja a fejlesztés mértékét.

Az országos nagynyomású földgázhálózatról táplálják a Szombathelyi gázátadót, ahonnan indul ki az a nagy-középnomású gerincvezeték, amely ellátja részben egyes ipari üzemeket közvetlen, részben nagy-közép/középnomású, részben nagy-közép/kisnyomású körzeti nyomáscsökkentő segítségével, középnomású, vagy kisnyomású elosztóhálózatról táplált bekötésekkel a város fogyasztóit.

A nagy-középnomású vezetékről közvetlenül, illetve a középnomású elosztóhálózatról bekötött telkeken, telkenként helyi, egyedi nyomáscsökkentőkkel állítják elő a kisnyomású földgázt, amellyel közvetlen lehet a fogyasztói igényeket kielégíteni.

A település belterületein a gázelosztó hálózat szinte valamennyi utcában megtalálható. Az elosztóhálózat olyan paraméterekkel épült, hogy az egyes utcákban valamennyi még be nem épített, így el nem látott ingatlan beépítése esetén ráköthető legyen.

A nagyobb távlatra várható többlet mennyiséget is a meglévő országos nagynyomású hálózatról történő vételezéssel - a szükséges átadóállomás kapacitásbővítésének megoldásával, vagy új átadóállomás létesítésével - ki lehet elégíteni. A település gázátadójánál jelentkező igényeknél az egyidejűség csökkentő hatása érvényesül.

1.16.8 Táv hő-ellátás

A Szombathelyi Táv hőszolgáltató Kft a város háztartásainak körülbelül 32 %-át, látja el hőenergiával. A háztartásokon kívül 2000 nagy kereskedelmi, ipari és intézményi fogyasztó igényli a Kft szolgáltatásait. A városban jelenleg 11 független fűtési rendszer létezik, a primer hálózat hossza több mint 20 km. A kazánházak összes beépített teljesítménye 109.9 MW.

A megfelelő szintű igények kielégítésére való törekvést jellemzi, hogy az egyéb fejlesztések mellett az országban elsőként (1995) került beüzemelésre a Vízöntő utcai gázmotor, amely korszerű kapcsolt helyi hő és villamos energiaszolgáltatást jelentett. További cél, hogy fokozatosan egyre nagyobb hányadban térjenek át a megújuló energiák hasznosítására. Ennek megfelelően került üzembe helyezésre 2003. év végén a 7,5 MW-os Mikes K. u-i faapríték fűtőmű, és a második Vízöntő u-i 6,0 MW-os gázmotor.

A kazánházak a telepített gázmotorok segítségével kapcsolt energiatermelésre is képesek, ami energetikailag kedvező hőtermelést biztosít. A fűtőerőművekben és kazánházakban a – Mikes utcait kivéve – primer energiahordozóként földgázt használnak.

A fűtőerőművektől és kazánházaktól a hőelosztás primer távhő hálózat segítségével történik. Ez a hálózat a város területén jellemzően földalatti kivitelben, vasbeton védőcsatormában, illetve közvetlen földbe fektetve épült ki.

A primer távhő hálózat fűzi fel a kiépített hőközpontokat. A városban direkt és indirekt rendszerű hőközpontok egyaránt előfordulnak. A hőközpontokból kiágazó szekunder hálózatról elégitik ki a fogyasztókat. Ez alól kivétel a Bagolyvári sétány 2. és a 11-es Huszár úti kazánházak, amelyekben közvetlen szekunder hőt 90/70 °C-os melegvizet termelnek és csak szekunder elosztással üzemelnek.

Területileg a legnagyobb hő-ellátó körzettel a Vízöntő utcai fűtőerőmű rendelkezik, amely az Oladi és a Derkovits lakótelep közös hő-bázisa.

A szolgáltató a nagyobb beruházás fejlesztéseit 2004 évben elvégezte, így jelentős tartalékokkal rendelkezik a távhőellátás terén. A fejlesztés célja a gazdaságosabb üzemeltetés, a hőellátás biztonságának növelése, a több irányból történő megtáplálás lehetőségének kiépítésével.

Az országosan általánosságban jellemző jelenség Szombathelyen is jelentkezik, miszerint a távhő fogyasztók leválni szeretnének a távhőellátásról, és új beruházások esetén a független, önálló hőellátási módot kívánják kiépíteni.

Az Önkormányzat az 1998. évi XVIII. Tv. 6. § (2) bekezdés c. pontja szerint kijelöli azokat a területeket, ahol területfejlesztési, környezetvédelmi és levegő-tisztaságvédelmi szempontok alapján célszerű a távhőszolgáltatás fejlesztése.

A Város a következő három területegység határvonalaival jelölte ki a távhőellátás biztosítását:

1. Dolgozók útja, Perintparti sétány, Bartók B. körút, Rohonci út, Magyar L. u., Perint-patak, Óperint utca, Kiskar utca, Mátyás király u., Zrínyi I. u., Hunyadi u. Szent Gellért u., Szentgotthárdi vasútvonal, Szent Márton utca, Vörösmarty u., Kisfaludy S. u., Gyöngyös patak vonala, Markusovszky u., Sugár út, Irottkő út, Szófia u., Rumi R. István u., Vízöntő u., Északi megkerülő út.
2. 11-es Huszár út, Losonc út, Söptei út, Lovas utca, régi Rohonci vasút vonala.
3. Szent Flórián krt., Rumi út, Krúdy Gy. utca, Szalónok u., Hajdú utca, Kismarton u., Fogaras u., Móra F. u., Diófa u., Perint patak.

1.16.9. Hagyományos energiahordozó ellátás

A termikus energiaellátás egy részének kielégítése az ún. nem vezetékes energiahordozókkal történik. A nem vezetékes energiahordozók közé tartozik a szén, fa, olaj, PB gáz. A nem vezetékes energiahordozók szerepe a vezetékes földgázellátás teljes körűvé válásával csökken, azonban még hosszabb távon is fennmarad a használata. A hagyományos energiahordozók ismertetését a Szombathely MJ Város egységes településrendezési terve aktualizált közmű alátámasztó munkarészének felhasználása alapján állítottuk össze.

1.16.10. Megújuló energiahordozó

A fentiekben leírt megújuló energiahordozók közül a napenergiának és a geo-energiának van, illetve lehet jelentősebb szerepe, energiagazdálkodási szempontból gazdaságos hasznosítása Szombathelyen.

Nyugat-Magyarország természeti adottságaként kezelhető, hogy az országra készített korábbi vizsgálatok szerint a napenergiát gazdaságosan hasznosítható területek közé sorolta a térséget is. A passzív napenergia-hasznosítás az épületek tájolásával érhető el. Ezt nagyon jól lehet hasznosítani új épületek elhelyezésénél, az új épületek jól megtervezett telepítésével. Az épület kedvezőbb tájolásán kívül egyéb építészeti elemek alkalmazásával, tudatos növénytelepítéssel fokozni lehet a hasznosítható napenergia mennyiségét. Jelentős vezetékes energiafogyasztás takarítható meg, ha az új, még beépítetlen térségek beépítési tervei a passzív napenergia hasznosítására törekedve készülnek. Nagyon fontos a továbbtervezés során ennek a szemléletnek a figyelembe vétele.

A kedvező fekvésű napos területeken 1900-2000 óra körüli napsütéses napenergiát lehet hasznosítani. Ez az aktív napenergia hasznosítását is kedvezően teszi lehetővé. Az aktív napenergia hasznosítás napkollektorok-napelemek alkalmazásával érhető el. A napenergia aktív használatával további jelentős vezetékes energiahordozó felhasználás takarítható meg.

A napenergia használata időjárás-függő, ezért a vezetékes energiahordozóval történő ellátást nem helyettesíti, csak az éves vezetékes energiafogyasztást csökkenti.

1.16.11. Hírközlés

1.16.11.1 Vezetékes hírközlés

Szombathely vezetékes távközlési ellátását jelenleg a T-COM Zrt. biztosítja. A Szombathelyi primer központ a város vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A városban üzemelő telefonközpont Szombathely és térségének távközlési ellátottságát oldotta meg.

A település 94-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település jelenlegi vezetékes távközlési ellátottsága teljes körűnek tekinthető.

A városon belüli vezetékes távközlési hálózat részben földalatti elhelyezéssel (kábelként, alépítményben), részben oszlopokra szerelve épült. A föld feletti elhelyezésű vezetékek részben T-COM tulajdonú oszlopokra, részben a kifestésű hálózat tartóoszlopaire szerelten épültek. Meg kell jegyezni, hogy föld feletti elhelyezésű hálózat, különösen, ha külön oszlopsoron halad, az utcáknak az arcukat teljesen tönkretették, az utcafásítás lehetőségét nehezítik.

A vezetékes távközlés bár műszaki megjelenésében közmű jellegű, szolgáltatása alanyi jogon történik. Ezért az igénylők ellátása is egyéni elbírálással, egyéni szerződéskötés alapján történik. A szükséges hálózatfejlesztést a szolgáltató saját beruházásként valósítja meg.

Az új fejlesztési területen célszerű az út-szabályozási szélességén belül, lehetőleg a járda alatt elhelyezni a távközlési kábelt, vagy alépítményt, amelyről megfelelő bekötéssel az igénylő ellátható.

A település arculatának alakítása megkívánja, hogy új fejlesztési területen vezetékes hálózat már kizárólag csak földalatti elhelyezéssel létesüljön. Nagyobb távlatban fokozatosan, az útépitéshez (útburkolat építéséhez rekonstrukciójához) kapcsolódóan, illetve a szükségessé váló hálózati rekonstrukció idején a meglévő hálózat föld alá történő áthelyezését is meg kell valósítani. A vezetékes távközlési hálózat földalatti elhelyezésével biztosítja az utcafásítás lehetőségét, amely a látván\ javításon túl a mikroklímát is javítja. A távbeszélő helyek átértékelt szerepének a figyelembe vételével kell az elhelyezésére a helyet és a módot megkeresni. Az elhelyezést lehetőleg kereskedelmi-szolgáltatási létesítményhez kapcsolódóan kellene megtalálni. A korszerű adatátvitel is egyelőre a vezetékes távközlési hálózaton keresztül oldható meg nagyobb biztonsággal. A kedvező rádió-TV műsorvétel érdekében a kábel-TV hálózat kiépítését város-szintűre kellene emelni. A kábel-TV hálózata is a járdák alá került elhelyezésre. Szombathely hatályos településrendezési terve meghatározta a műsorszórás és elektronikus hírközlés módjait. Ebben változás nem történt és a jövőben sem tervezett.

1.16.11.2 Vezeték nélküli hírközlés

A távközlési ellátottságot tovább növeli a vezetékek nélküli mobiltelefonok használata. Ennek területi korlátja nincs. Szombathely valamennyi vezetékek nélküli táv- (T-Mobile, Telenor, Vodafone) és műsorszóró szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

A T-Mobile Rt. Szombathely belvárosában és a keleti városrészben antennát telepített a jobb vételi lehetőség eléréséhez.

A kedvező műsorvétel érdekében egyéni antennák elhelyezését falusias lakó és kertvárosian lakóterületen is korlátozni célszerű. Az újabb fejlesztési területeken a kábelhálózat közvetítésével kell a műsorszórást megoldani, elkerülve az épületenként megjelenő antennák látványát. A már beépített területen is célszerű a hálózat kiépítése, földalatti elhelyezéssel és a városkép javítása érdekében fokozatosan felszámolhatók az egyedi antennák.

Az országos mikrohullámú összeköttetés biztosítása magassági korlátozást okoz, amelyet figyelembe kell venni.

Közművesítés

Víziközművek

Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Szombathely Megyei Jogú Városban és a kapcsolódó régióban a VASIVÍZ Zrt. a szolgáltató. Az ivóvízellátás teljeskörű, a város területét vízminőségi probléma nem érinti. A várost és a térséget ellátó vízbázisok védőterületeinek kijelölése megtörtént. Szombathely vízellátását négy nagyobb (Balogunyom, Kenéz, Táplánszentkereszt és Újperint) és több kisebb vízbázis biztosítja. Ezek 30-300 m mélyen a pannon rétegekben lévő rétegvizek, amelyek hosszútávon képesek kielégíteni a város

vízszükségletét. A város vízellátása 80%-ban délről és keletről történik, hosszú távon szükséges lenne, a több lábbon állás érdekében megerősíteni az északi vízbetáplálást, és a vízellátás biztonsága érdekében egy másik fővezeték építése is szükségesnek látszik. A vízbázisok kismértékben veszélyeztetettek, veszély a nitrátosodás, ezért több kút csak ipari vizet ad csak. A vizet vastalanítani kell, a négy nagy vízbázis közül már csak az újperintin nincsen vastalanító, melynek megépítése fontos feladat. Forrásvizet a város ellátására nem használnak.

A megyében mintegy 1700 km vízvezeték van, ebből 890 km Szombathelyen. A hálózat legöregebb részei a belvárosban már 100 éves öntöttvas vezetékek, ezen kívül sok az azbeszt-cement anyagú vezeték is. Az elsőt a kora, a másodikat az egészségre káros hatása miatt szükséges hosszú távon lecserélni. Végül fontos lenne a gerinchálózatból kiágazó bekötővezetéseket cserélni, melyet az egyéb közműves munkákkal össze kellene kötni.

Szennyvízelvezetés

A város csatornázottsága a többi megyei jogú városhoz képest is magasabb szintű és összességében kielégítő. A város csatornahálózata a XIX és a XX. század fordulóján épült ki, s akkor hazánk egyik legkorszerűbb rendszere volt. A hálózat hossza mintegy 1600-1700 km a megyében, s ennek a fele Szombathelyen található. A belvárosi hálózat 1/3-a közel 100 éves, ezek cseréje egyre sürgetőbb feladat. Fontos még a Perinttől nyugatra fekvő városrész főgyűjtőjének a kiépítése, egy új átemelő építése, az ellátatlan területek felszámolása, és a rákötések arányának növelése.

Nemrégén adták át a városban az új, regionális, biológiai szennyvíztisztítót, amely 95 % hatásfokkal működik. Kapacitása elegendő, a szolgáltatás minősége megfelelő. Az egyedüli gond a szennyvíziszap megfelelő kezelése és elhelyezése. A cél az újrahasznosítás, azaz az iszapnak gázként való hasznosítása, végül komposztálása.

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A város közműnyilvántartása csapadékvíz elvezetés vonatkozásában nem teljes körű, főleg a nyílt árkos csapadékvíz elvezetésre vonatkozó bemérések hiányosak. A kiépült vízvezető csatornák sok esetben nem a terv szerint valósultak meg. Az elmúlt évek özönvízszerű esőzései, a hirtelen hóolvadások megmutatták, hogy milyen csapadékvíz-elvezetési, vízrendezési hiányosságokkal rendelkezik a város a különböző területeken. Ezeken a városrészekben szükségessé vált a vízrendezési feladatok sürgető elvégzése és a hozzájuk szükséges tervezési folyamatok azonnali elindítása. A város fejlődése és a sorozatos vízkártételek, szükségessé tették a településen keresztül folyó vízfolyások kiépítését, valamint a kapcsolódó belterületi csapadékvíz csatornahálózat megvalósítását. A mindenkori igények kielégítését biztosító vízkár-elhárítási – vízrendezési munkák jelentős része az elmúlt évszázad második felében valósultak meg.

Napjainkban a művek felújítását, rendszeres karbantartását kell elvégezni elsősorban, de egyúttal szükséges előre nézni, meghatározva a távlati fejlesztésekhez kapcsolódó, illetve annak feltételeit biztosító magasabb szintű vízkár-elhárítási – vízrendezési feladatokat. A művek meglévő állapotáról

elmondhatjuk, hogy a fenntartási munkák rendszeres elvégzésével a mértékadó hidraulikai igényeket kielégítik. Az elmúlt évek során végzett patak, árok iszaptalanítások, burkolatjavítások, évenkénti kaszálások és gaztalanítások a biztonságon kívül esztétikailag is kedvező hatást gyakorolnak. Ez a pozitív kép azonban csak a burkolt és már rendezett meder- árokszakaszokra érvényes.

Két nagy laksűrűségű városrész (Stromfeld, Joskar-Ola) csapadékvíz elvezetését biztosító főgyűjtő vezeték még jelenleg is magán területen, megközelítését biztosító szolgálmi jog nélkül halad, ezért a kiszabályozott közműsáv kijelölését biztosítani kell. Szombathely teljes területére átfogó üzemeltetési terv és tanulmányterv, csapadékvíz elvezetésre 1986-ban készült. A Keleti városrész (Szombathely-Nagykanizsa vasútvonaltól K-re) csapadékvíz elvezetésének tanulmányterve 2005. évben, a Nyugati városrész (Perinttől nyugatra) csapadékvíz elvezetésének állapotfelmérése és tanulmányterve 2008. évben készült. A koncepció tervek készítése során az összes problémás terület felmérésre került. Az azóta eltelt időszakban végrehajtott fejlesztések, beruházások ennek keretén belül történtek. A vízjogi létesítési engedély alapján megépített rendszerekkel a város meglévő régi üzemeltetési engedélyét egységes szerkezetbe kell foglalni.

Felszíni vízelvezetés:

Az Önkormányzati tulajdonban lévő csapadékvíz-elvezető árkok, cca 30%-a újbóli kiépítésre szorul, míg a további árkok döntő része felújítást igényel. A felújításra és újbóli kiépítésre kerülő árokrendszerek kivitelezése vagyonszervi szempontból szükséges. A meglévő árokok védelmi képessége leromlott, a feliszapolódott, eltömődött árokok külvizek összefogására és elvezetésére csak korlátozottan alkalmasak. Felújításukat, tovább fejlesztésüket el kell végezni. A felszíni csapadékvizek összegyűjtése és befogadóba vezetése általában megoldottnak tekinthető. Vannak azonban olyan városrészek, mint Gyöngyöshermán, Szentkirály, Olad, Kámon, Herény, Zanati városrész, Éhen Gyula lakóterület, Ipartelep városrész, Kisz lakótelep, Százhold városrész, Újperint városrész, Petőfi telep, ahol a csapadékvíz elvezetését komplexen kezelve lehet és kell megoldani. A város területén belvizek megjelenése nem jellemző, a város árvízvédelme a Lukácsházi tározó megépítésével nagy részben megoldódott, a Dozmat térségében tervezett árvízcsúcs csökkentő tározó megépítéséig az Aranyatakon számolni kell Olad térségében kisebb elöntésekkel.

A Sorok-Perint bal partján Szombathely város É-i részén az 1965-ös árvíz után létesült védtöltés. A védvonalon azóta jelentősebb beavatkozást nem terveztek, kisebb szakaszokon a magasparton és földutakon kisebb feltöltések történtek. A védtöltés állapot felvételi tervét 2000. évben készítette el az Önkormányzat. Az állapotfelmérés alapján megállapítható, hogy a töltés elfogadható állapotú, a töltésen járművek nem közlekednek, gyalogos és kerékpáros közlekedés van rajta. Kisebb taposási és minimális süllyedési károk tapasztalhatók, mértékük csekély, beavatkozást nem igényel. A védvonalon több helyen csatlakozik a Sorok-Perint patakba belterületi csapadékvizeket szállító árok zsilipeken keresztül, valamint zárt csapadékcsatornák egy része zsilippel, csappantyúval ellátott, többségük elzárási lehetőség nélkül. A felhagyott rohonci vasúti töltéstől É-i irányba lévő bal parti védvonalon található 5 db egyaknás csőzilip, csavarorsós felhúzó szerkezettel, állapotuk jó. Legutóbb 2008. évben került felújításra 3 db csőzilip. A 2010. szeptemberi árhullám idején a zsilipek lezárása a Vízügyi Igazgatóság jelzését követően megtörtént.

Zárt, elválasztó rendszerű csapadécsatorna:

A csapadécsatorna-hálózat rendszer mai állapotában igen változatos formát képvisel úgy méreteiben, anyagminőségében, avultságában magán viseli a különböző korok építési kultúráját is. A hálózat döntő mértékben beton, illetve vasbeton anyagú, az újabb építések műanyag csőből készültek. A csapadécsatorna rendszer időszakos működésű, esőzések idején a vízgyűjtő területekről bemosódik a homok, szilárd hulladékok, falevelek, stb. melyek a csatornában lerakódnak. Ezért a hordaléktól való mentesítését, tisztítását, magasnyomású berendezéssel rendszeresen végeztetjük. A közművek közül a csapadécsatorna rendszer sajátossága, hogy károsodása sok esetben nem vehető észre, helyreállításuk ezért elmarad, mivel nem okoz azonnali üzemzavart. Videofelvételek, melyek a csatorna jelenlegi állapotát, avultságát teszik láthatóvá, és információs alapot jelentene a rekonstrukciós tervezéshez, minimális mértékben állnak rendelkezésre. A csatornahálózatok nagy része út alá épült, melyek közül több igen forgalmas útszakaszra esik. A régebben épült csatornaszakaszok a dinamikus hatásokat nehezebben viselik, több helyen jelentős károkat szenvedtek. Ezek többnyire csak feltételezések, - az aknák állapotából és a tisztítás alkalmával szerzett vizuális vizsgálattal lehet erre következtetni - mert kamerázások, statikai vizsgálatok nem állnak rendelkezésre. Jól példázza a helyzetet, hogy az Árpád u. közelmúltban végzett javítása során lehetett csak szembesülni az érintett szakasz csapadékvíz-elvezető rendszer állapotával, a csatornaszakaszról tudjuk, hogy hosszirányú repedés húzódik rajta végig. A csapadékvíz elvezető rendszer felújítása, ill. annak megkezdése azért is szükséges, mivel életkora ~ 50%-ban több mint 50 év. Az elmúlt 50 évben megváltoztak a terhelési viszonyok, több csatorna a feltételezések szerint hosszában végighasadt, ill. töredezett. A Derkovits, a Joskar-Ola Oladi, Minerva, Stromfeld lakótelepek csapadékvíz elvezetését zárt csapadécsatorna biztosítja.

Egyesített rendszerű csatorna:

Az egyesített rendszerű csatorna a VASIVÍZ ZRt. kezelésében van. Hidrológiai és hidraulikai méretezése nagy biztonsággal, a 2 éves gyakoriságú csapadékkintenzitás figyelembe vételével történt. A VASIVÍZ ZRt tájékoztatása alapján az egyesített rendszeren csapadékvíz elvezetési probléma nem jelentkezik. Az egyesített csatorna hálózat elégséges kapacitása mellett is jelentkezhetnek vízelvezetési hiányosságok elsősorban a víznyelők, és a víznyelők bekötésének eltömődése miatt, illetve az utak szintjének emelése miatt, mert így eltűntek a kiemelt szegélyek, a csapadék nem a víznyelőkbe folyik.

Jelentősebb beavatkozást igénylő területrészek:

A tanulmánytervek, állapotfelmérések és a tapasztalatok alapján a legsürgősebb beavatkozást igénylő területrészek a következők:

- Kárpáti K. Árpád u. Homok u. környéke
- Zanat új lakóterület
- Gyöngyöshermán városrész
- Erdei Iskola- Középhegyi u.
- Verseny u. Hollósy S. u. Május 1. u. Élmunkás u., részben vízjogi létesítési engedéllyel rendelkezik
- Jáki-Alsóhegyi-Brenner közötti terület

Energia

Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás)

Villamos energia

A Szombathely és környékének villamos energetikai ellátása két irányból kap betáplálást. Az ellátottság mind mennyiségileg, mind minőségileg jelenleg kielégítő, sőt az ÉDÁSZ vezetője szerint tudják követni a különböző gazdasági fejlesztéseket is. Fontos lenne az öreg berendezések fokozatos cseréje, amit az ÉDÁSZ saját forrásból, évi 100 millió Ft, elkezd. A közelmúltban egy 400 KV-os távvezeték készült el először Győr-Szombathely, majd Szombathely Hévíz között, valamint állomást létesítettek Vép területén, a közigazgatási határ mellett.

A belvárosi tömbök rehabilitációjával növekszik a városközpontban a lakásszám, amit nem mindig követ időben (és egyidőben) a kommunális szolgáltatások bővítése, azaz gyakori, hogy sűrűn fel kell túrni az utakat. A feladat tehát ennek az összehangolt átgondolása és a különböző vezetékeknek az együttes elhelyezése lehetőleg az utak szélén. Mindez érinti elsősorban a víz, a csatorna, a gáz és a távfűtés vezetékeit.

Közvilágítás

Szombathely közvilágítási hálózatának beépített teljesítménye: 950 KW

Közvilágítási lámpatestek száma: 9700 db

E-ON tulajdon: 7270 db

önkormányzati tulajdon: 2430 db

Gázellátás

A városban 1873-tól van gázszolgáltatás, ekkor épült meg ugyanis az első gázgyár, amely csehországi feketeszénből állított elő a gázlámpákhoz gázt. A gázgyár 1922-től a városé lett, ettől kezdve a világítás mellett egyre inkább előtérbe került a fűtő- és ipari gáz alkalmazása. 1967-től alakult meg az ÉGÁZ, ettől kezdve a szén helyett benzinből állították elő a városi gázt, az 1970-ben átadott új gázgyárban. 1976-tól teljesen vezetékes földgázra tértek át. Szombathely város gázellátását a MOL Kőszeg-Szombathely – Karakószörcsök nyomvonalú szállító vezetéke biztosítja délkelet felől, Jánosháza irányából. Fontos, hogy legyen egy másik betáplálás Győr-Baumgartner felől – ez a vezeték Répcelakig már készen van. A városi átadó az Ipari park területén lévő Sárdi-ér utcában található. Szombathelyről a soproni vasútvonal mentén Vasasszonyfa irányába és Kőszeg felé történik még kiszolgálás.

A város ellátásának gerincét a nagy-középnomású körvezetékek adják. Egy nagyobb és kisebb körvezeték került kialakításra. A kisebb kör a városi körút, míg a nagyobb a külsőbb városrészek irányában épült ki a Sési körforgalom- Olad Plató- Szent Gellért utca térségében, illetve az ipari területeket feltárva. A vezetékes gázellátás mennyiségileg kielégítő, a mai igényeket fedezi, minőségével szemben vannak néha kifogások, elsősorban a fűtőértéket tekintve. A gáz 30 százalékát a lakosság, 15-20 százalékát a kommunális szolgáltatók (TÁVHŐ), legnagyobb részét pedig (45-50%) az ipar használja fel. A legnagyobb fogyasztók: FALCO, LUK, Philips, Járműjavító, Hipermarketek.

Az összes szolgáltatott gáz: 94167 ezer m³

Ebből háztartásoknak: 30 387 ezer m³

Háztartási vezetékes gázfogyasztó: 28 899

A várostól nyugatra lévő, jelenleg gázzal nem ellátott határmenti települések számára a Jégpince utcában nagy-középnomású vezeték létesült, amelyről azonban tovább a községek felé már új vezeték nem épült meg.

A város egész területe lefedett, még a régóta előkészítés alatt lévő Olad Plató közművesítése és gázellátása is megvalósult már.

A városon belüli fogyasztók kiszolgálására építésük szerint két fajta rendszer szolgál. A korábbi városi gázzal ellátott – jellemzően belvárosi és ahhoz közeli pl: Gyöngyösszőlősi területeken kisnyomású hálózat, míg az újabb építésű részeken középnomású hálózat szolgál.

A kisnyomású hálózat jelentős része még mindig acélvezetékekkel van kialakítva, amelynek cseréjét ütemesen – anyagiak függvényében- a belvárosi útfelújításokkal és közmű rekonstrukciókkal összhangban végzik. 2011-ben például a Zanati út, Deák Ferenc utcában, a Petőfi utcában végzetek ilyen munkát.

A jövőben a hálózat rekonstrukcióját folytatják a Semmelweis, Király, Deák Ferenc utcák hiányzó szakaszain, illetve a Domonkos utca, Mártírok tere, Báthory utcákban.

A hálózatépítés és csatlakozás lépései, feltételei:

Az igények esetén az Energia Hivatal által minden év július 1-ei határidővel közzétett díjai alapján csatlakozási díjat kell fizetni. A csatlakozási díjban figyelembevételre kerül a megtérülési mutató, ami a költségeket csökkentheti. A fejlesztési igényhez meg kell határozni az igényelt mennyiséget. A csatlakozási díj megállapítását követően azt szerződéssel kell véglegesíteni és a díjat megfizetni.

A területileg illetékes Veszprémi Bányakapitányság ad I. fokú építési engedélyt a létesítésre. A beruházás elkészülte után a területileg illetékes Veszprémi Bányakapitányság ad üzembe helyezési engedélyt. Az eljárás időtartamára 330 napot szoktak meghatározni. Azt kell figyelembe venni, hogy +5 fok alatt nem végeznek kivitelezést. A csatlakozási díj megállapítása 30 napot, de legfeljebb 60 napot vesz igénybe.

Az északi Ipari park területére mértezés alapján kell gázellátást biztosítani. Lehetséges a soproni vasútvonal mentén lévő nagy-középnomású gázvezeték igénybevétele is. Új gázvezeték létesítésénél a mezőgazdasági területek helyett az utakat veszik igénybe, amely a későbbi karbantartást is elősegíti. Magántulajdon esetén vezetékjogot kell alapítani. Szükséges esetben kártérítést kell fizetni a tulajdonosnak, ez azonban nem megszokott gyakorlat.

A Sárdi ér utcában a SZOVA tulajdonában lévő 12 db építési telek gázellátását megoldották.

A 11-es Huszárlaktanya esetében a 11-es Huszár útnál kisnyomású rendszer van kiépítve, amelyet nem lehet figyelembe venni. A Söptei út felől viszont nagy-középnomású rendszer és az ott lévő

Kenyérgyár melletti nyomásszabályozó képes az ellátás biztosítására. A jelenleg ott működő Waldorf iskola gázellátása megoldott.

Az Intermodális központ esetében a meglévő hálózat képes az igényeket kielégíteni. Kisnyomású vezetékek esetében a rekonstrukciót kell elvégezni.

Az elmondható, hogy a közelmúltban a gázfogyasztás csökkent. Az, hogy a lakossági és intézményi korszerűsítés, illetve a gazdasági szereplők fogyasztásának ebben milyen hatása és aránya volt külön adatszolgáltatás alapján vizsgálható.

Táv hőellátás

1968-ig az IKV-hoz tartozott, azóta a Távhő Kft végzi ezt a szolgáltatást, monopolhelyzetben. A hetvenes évek közepétől tértek át a szénbázisról a földgázra. Jelenleg a Távhő Kft a város lakásainak 1/3-át, valamint a legtöbb városi és megyei intézményt látja el hőenergiával. Azok közül a városok közül, ahol nem működik önálló hőerőmű, a szombathelyi az egyik legjobb és legolcsóbb szolgáltatást nyújtó. Mindez többek között az országban elsőként (1995) bevezetett Vízöntő utcai gázmotornak is köszönhető, amely korszerű kapcsolt helyi hő- és villamosenergia szolgáltatást jelent. Jelenlegi 7 fűtőerőmű közül kettő még 2003-ban leállt, így marad öt, valamint négy kisebb kazánház. Cél, hogy fokozatosan egyre nagyobb hányadban térjenek át a megújuló energiák hasznosítására, ennek jegyében adták át 2003 végén a 7,5 MW-os faapríték erőművet, amely a távhőszolgáltatás 1/10-ét biztosítja. A Távhő Kft-nek 75 százalékos tulajdonosa a város, amely nem szól bele igazából a gazdálkodásba, de segítséget sem sokat ad. Szükségesnek látszik egy városi, hosszú távú fejlesztési elképzelés megfogalmazása.

A szombathelyi távhőellátás jelenlegi helyzetének megismerését segíti a távhőellátás áttekintő térképe (jelen dokumentáció 358. o.). Ezen az energiatermelő létesítmények, a primer hőtávvezetési rendszer, a nagyobb hőközpontok és az egyes ellátási körzetek határa, illetve fő adatai feltüntetésre kerültek.

A szombathelyi távhőszolgáltatást reprezentáló fő számadatok (2011. évre vonatkozóan) az alábbiak:

- Ellátott lakások száma: 11.476 db; légtérfogat: 1.484 elm³
- Intézmények száma: 300 db; légtérfogat: 451 elm³
- Felhasznált energiahordozók:
 - Földgáz: 26.848 ezer m³/év (2008)
 - Faapríték: 4.686 t/év
- Hőértékesítés (2008):
 - Lakossági: 362.539 GJ/év
 - Közületi : 115.612 GJ/év
- Beépített, működő energiatermelő berendezések:
 - Hőteljesítménye: 90,76 MW
 - Villamos teljesítménye: 9,12 MWe
- A termelt hőenergia megoszlása:
 - Kapcsolt energiatermelésből: 38,7%

Megújuló energiából (2007): 9,4%
Földgáztüzelésű kazánokból: 51,9%

- Az 5 db ellátási körzet legnagyobb téli teljesítményigénye: 62,2 MW

A fenti számok, tartalmazzák a Szombathelyi Erőmű Zrt tulajdonában lévő, de a távhőre dolgozó 2 db fűtőerőmű egység adatait is.

Szomtáv jelenleg több forrásból termel, illetve vásárol hőenergiát. A távhőszolgáltatás elosztó és felhasználó rendszere részben hőtávfűtésekkel összekötött-, részben különálló ellátási körzetekből áll, amelyek számára földgáztüzelésű fűtőerőművek, gázmotoros kiserőművek és egy faaprítéküzemű fűtőmű (Mikes Bio-fűtőmű) termelnek hőt.

A Szomtáv 5 körzetben és számos társasházban, intézményben végez hőszolgáltatást, projektünk szempontjából a négy nagy ellátási körzet releváns, ezek hőértékesítési és energiafelhasználási adatai az utolsó 3 évre vonatkozóan az alábbi táblázatban láthatók:

A nagy ellátási körzetek elmúlt három éves energiafelhasználása és hőértékesítése [GJ/év]

Saját földgázelhasználás [GJ]	2009	2010	2011
Vízöntő	348.365	329.072	294.414
Rákóczi (Belváros)	57.481	62.705	47.234
Mikes-Pázmány	46.132	68.686	47.036
Szt. Flórián	71.960	74.564	62.265
Összesen	523.938	535.027	450.949
Faapríték felhasználás [GJ]	2009	2010	2011
Mikes Bio-fűtőmű	44.606	16.699	
Erőmű Zrt-től vásárolt hő [GJ]	2009	2010	2011
Vízöntő (Wärtsilä)	86.453	83.546	54.617
Mikes (Caterpillar)	25.142	27.331	16.586
Összesen	111.595	110.877	71.203
Hőértékesítés [GJ]	2009	2010	2011
Vízöntő	259.385	262.250	255.287
Belváros	55.475	62.684	49.705
Mikes-Pázmány	84.288	86.956	79.386
Szt. Flórián	42.196	42.715	41.147
Összesen	441.344	454.506	425.526

²⁵ Forrás: Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft.

Távhővel ellátott önkormányzati létesítmények

Név	Cím	Tulajdonos neve	Légtér [lm ³]	Teljesítmény [kW]	Típus	Önkormányzati tulajdon
Ady E. tér 40. Siker könyvt.	Ady Endre tér 40.	Szhelyi. Siker Könyvtár Alapít	600,00	0,00	Közüzemi	Igen
Petőfi S. u. 1.Puskás	Petőfi Sándor utca 1.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	10 960,00	0,00	Közüzemi	Igen
Weöres Sándor Színház	Akacs Mihály utca 7.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	0,00	860,00	Közüzemi	Igen
Akacs M u 1-3.	Akacs Mihály utca 1-3.	Türr István Képző- és Kutató I	1 400,00	0,00	Közüzemi	Igen
Ady E. tér 40. SZOVA	Ady Endre tér 40.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	168,00	0,00	Közüzemi	Igen
Ady téri Csemege Match	Ady Endre tér 42.	Szombathelyi Coop Kereskedelmi	987,00	0,00	Közüzemi	Igen
Ady tér 40.	Ady Endre tér 40.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	856,00	0,00	Közüzemi	Igen
Akacs M u 1-3	Akacs Mihály utca 1-3.	Türr István Képző- és Kutató I	0,00	300,00	Közüzemi	Igen
11-es Huszár úti Csemege Match	11-es Huszár út 2.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	817,00	0,00	Közüzemi	Igen
11-es Huszár u. 4. Fodrászat	11-es Huszár út 4.	Biró Adél FODRÁSZAT	97,00	0,00	Közüzemi	Igen
11-es Huszár u. 6.	11-es Huszár út 6. FSZ	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	499,00	0,00	Közüzemi	Igen
11-es Huszár u 4. Szemes	11-es Huszár út 4.	Szemes Istvánné	43,00	0,00	Közüzemi	Igen
11-es Huszár u 4. Szova	11-es Huszár út 4. FSZ	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	238,00	0,00	Közüzemi	Igen
Szelestey L. u. 8-10.	11-es Huszár út 8-10.	REHAB-RÁBA KFT	1 088,00	0,00	Közüzemi	Igen
Király u. 12. Iroda	Király utca 12.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	362,00	0,00	Közüzemi	Igen
Rákóczi F. u.	Rákóczi Ferenc utca 3.	Művelődési GAMESZ	6 094,00	0,00	Közüzemi	Igen
Rákóczi F. u.	Rákóczi Ferenc utca 3.	Szimfónikus Zenekar	6 094,00	0,00	Közüzemi	Igen
Thököly I. u. 31.	Thököly Imre utca 31.	Szombathelyi Coop Kereskedelmi	106,00	0,00	Közüzemi	Igen
Kossuth L u 1-3.	Kossuth Lajos utca 1-3.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	17 000,00	0,00	Közüzemi	Igen
Bejczy u 1-3. Önkormányzat	Bejczy István utca 1-3.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	3 211,00	0,00	Közüzemi	Igen
Művelődési GAMESZ Napsugár	Pázmány P. körút 26/A	Művelődési GAMESZ	2 165,00	0,00	Közüzemi	Igen
Aranyhíd Micimackó Óvoda	Pázmány Péter körút 26/B	SZMJV Polgármesteri Hivatal	3 309,00	0,00	Közüzemi	Igen
Pázmány P. krt. 28/A	Pázmány Péter körút 28/A	SZMJV Polgármesteri Hivatal	13 428,00	0,00	Közüzemi	Igen
Fő tér 17.	Fő tér 17.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	2 178,00	0,00	Közüzemi	Igen
Fő tér 19.	Fő tér 19.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	120,00	0,00	Közüzemi	Igen
Mártírok tere 1.	Mártírok tere 1.	AGORA Szombathelyi Kulturális	0,00	250,00	Közüzemi	Igen
Barátság u. Bokréta Bölcsőde	Barátság utca 22.	Vár.Önkor.Egyesített Bölcs.Int	3 633,00	0,00	Közüzemi	Igen
Barátság u 24.	Barátság utca 24.	Művelődési GAMESZ	2 421,00	0,00	Közüzemi	Igen
Szent Márton u. 20.	Szent Márton utca 20.	Egészségügyi Alapellátó Intéze	388,00	0,00	Közüzemi	Igen

		VASI SZENT MÁRTON GYÓGYSZERTÁR				
Szent Márton u. 18. Vasi	Szent Márton utca 18.		998,00	0,00	Közüzemi	Igen
Hunyadi u. 5-7. Vásárcsarnok	Hunyadi u. 5-7.	Vásárcsarnok	145,00	0,00	Közüzemi	Igen
Szent Márton u. 20. Szabó	Szent Márton u. 20.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	34,00	0,00	Közüzemi	Igen
Bercsényi M u 1.	Bercsényi M u 1.	Művelődési GAMESZ	13 652,00	0,00	Közüzemi	Igen
Kiskar u.5.	Kiskar u.5.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	368,00	0,00	Közüzemi	Igen
Kiskar u.7.	Kiskar u.7.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	35,00	0,00	Közüzemi	Igen
Nagykar u 1-3.	Nagykar utca 1-3.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	0,00	664,00	Közüzemi	Igen
Magyar u. 2.	Magyar László utca 2.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	11 116,00	0,00	Közüzemi	Igen
Ady tér 2.	Ady Endre tér 2.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	9 897,00	0,00	Közüzemi	Igen
Paragvári u.86./19.Iroda	Paragvári u.86./19.Iroda	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	67,00	0,00	Közüzemi	Igen
Szürcsapó u 23. Bababizi	Szürcsapó u 23.	Nagy Katalin	51,00	0,00	Közüzemi	Igen
Szürcsapó u 23. E.Ü.Alapell.	Szürcsapó u 23.	Egészségügyi Alapellátó Intéze	1 184,00	0,00	Közüzemi	Igen
Szürcsapó u 23. Szova	Szürcsapó u 23.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	58,00	0,00	Közüzemi	Igen
Szürcsapó u 43.	Szürcsapó u 43.	Művelődési GAMESZ	3 249,00	0,00	Közüzemi	Igen
Szürcsapó u. 45.	Szürcsapó utca 45.	Vár.Önkor.Egyesített Bölcs.Int	0,00	180,00	Közüzemi	Igen
Bem J u 33. 1	Bem J u 33.	Vár.Önkor.Egyesített Bölcs.Int	172,00	0,00	Közüzemi	Igen
Bem J u 33. 2.	Bem J u 33.	Vár.Önkor.Egyesített Bölcs.Int	2 600,00	0,00	Közüzemi	Igen
Bem J u 33. 3	Bem J u 33.	Művelődési GAMESZ	4 055,00	0,00	Közüzemi	Igen
dr Szabolcs Z u 1.	dr Szabolcs Z u 1.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	72,00	0,00	Közüzemi	Igen
Váci M u. VASKÖNYV	Váci Mihály utca 70.	VASKÖNYV Könyvelő és Szolg.BT.	82,00	0,00	Közüzemi	Igen
Váci M u. 5.	Váci M u. 5.	Művelődési GAMESZ	2 691,00	0,00	Közüzemi	Igen
Váci M u.5.	Váci M u.5.	Vár.Önkor.Egyesített Bölcs.Int	3 633,00	0,00	Közüzemi	Igen
Váci Mihály u. 11.	Váci Mihály utca 11.	Művelődési GAMESZ	19 997,00	0,00	Közüzemi	Igen
Kodály Z u 4.	Kodály Z u 4.	Pálos Károly Szoc. Szolg. Közp	438,00	0,00	Közüzemi	Igen
Nagy L u 20.	Nagy L u 20.	Pálos Károly Szoc. Szolg. Közp	80,00	0,00	Közüzemi	Igen
Kassák L u 5-7.	Kassák L u 5-7.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	218,00	0,00	Közüzemi	Igen
Kassák L u 5. Rendőrkap.	Kassák L u 5.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	124,00	0,00	Közüzemi	Igen
Kassák L u 9.fsz.3.	Kassák L u 9.fsz.3.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	82,00	0,00	Közüzemi	Igen
Rohonci u.52.	Rohonci u.52.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	628,00	0,00	Közüzemi	Igen
Simon I u 6.	Simon I u 6.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	9 202,00	0,00	Közüzemi	Igen
Simon I u 4.	Simon I u 4.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	16 408,00	0,00	Közüzemi	Igen
Simon I u 2.	Simon I u 2.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	9 280,00	0,00	Közüzemi	Igen

Váci M u 68. Szova	Váci M u 68.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	79,00	0,00	Közüzemi	Igen
Váci M u 68. Szova 2	Váci M u 68.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	71,00	0,00	Közüzemi	Igen
Váci M u 70.	Váci M u 70.	Odor Anita	71,00	0,00	Közüzemi	Igen
Március 15. tér 5.	Március 15. tér 5.	AGORA Szombathelyi Kulturális	0,00	400,00	Közüzemi	Igen
Március 15.tér Club Dali	Március 15. tér 5.	AGORA Szombathelyi Kulturális	471,00	0,00	Közüzemi	Igen
Károly Róbert u.	Károly Róbert utca 1.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	39,00	0,00	Közüzemi	Igen
Fogarasi u 6.	Fogarasi u 6.	Vár.Önkor.Egyesített Bölcs.Int	2 487,00	0,00	Közüzemi	Igen
Körösi Cs. S. u 7.	Körösi Cs. S. u 7.	Művelődési GAMESZ	3 221,00	0,00	Közüzemi	Igen
Körösi Cs.S.u. 5.	Körösi Cs.S.u. 5.	Művelődési GAMESZ	0,00	390,00	Közüzemi	Igen
Szent Márton u. 18.	Szent Márton utca 18.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	86,00	0,00	Közüzemi	Igen
Váci III. számú Idősek Klubja	Váci Mihály utca 3.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	0,00	27,00	Közüzemi	Igen
Gépipari Műszaki Szakiskola	Rohonci út 1.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	0,00	891,00	Közüzemi	Igen
Gazdag Erzsébet Óvoda	Krúdy Gyula utca 2.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	0,00	130,00	Közüzemi	Igen
Szivárvány Óvoda	Deák Ferenc utca 39/A	SZMJV Polgármesteri Hivatal	0,00	130,00	Közüzemi	Igen
AGORA Gyermek Ház	Jászai Mari utca 4.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	0,00	106,00	Közüzemi	Igen
Nyitra utcai ÁMK	Nyitra utca 15.	SZMJV Polgármesteri Hivatal	0,00	382,00	Közüzemi	Igen
Mozi Árkádsor 5.sz. üzlet	Kőszegi utca 12. ÜZLETSOR 5.	SZOVA Szombathelyi Vagyonhasz.	110,00	0,00	Közüzemi	Igen

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Szombathely Megyei Jogú Város tervezi, hogy 2015-ig elkészítteti a város energetikai auditálását és megfogalmazza energetikai koncepcióját az összvárosi szintű energiafelhasználás csökkentésére, a CO₂ kibocsátás redukálása és a megújuló energiák felhasználási arányának növelése érdekében az EU 2020 stratégiában foglaltakkal összhangban. Új 50 MW-nál kisebb teljesítményű biomassza erőmű létesítését tervezik Vépen a város igazgatási területének határán, de még Vép város területén.

Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A médiakutatások szerint napjainkban folyamatosan erősödik a helyi - s ezen belül az önkormányzati - média szerepe. Szombathely Önkormányzatának új kommunikációs modellt kell kialakítania, amely növeli a lakosság tájékoztatásának hatékonyságát: – több hír – több emberhez - olcsóbban. A cél egy komplex önkormányzati kommunikáció és településmarketing kialakítása.

A médiafejlődés iránya a nyomtatott sajtó, a rádió, és a televízió az internet egy univerzális információátviteli rendszerre vált. Az új eszközök megjelenése és a hagyományos média iránti érdeklődés átalakulása, a rendelkezésre álló pénzügyi források hatékonyabb felhasználása indokoltá teszi egy új médiakoncepció kialakítását.

Szombathely polgárai a fontosabb eseményekről többféleképpen értesülhetnek, a tájékoztatás, tájékozódás legfontosabb fórumai:

- a helyi újságok,
- a kábeltelevíziós hirdetések és helyi televíziós műsorok,
- internetes hírportálok
- helyi rádió
- egyéb: szórólap, plakátok, hírlevelek stb.

Szombathely önkormányzati tulajdonban lévő kommunikációs cége, a Szombathelyi Médiaközpont feladata az egységes, integrált települési médiarendszer működtetése. Szakmai és gazdasági átgondolás alapján célszerűnek és hasznosnak látszik a helyi médiában is követni az országos mintát, hiszen az együttműködésnek számos szakmai és anyagi előnye van. A különböző kommunikációs csatornák működtetésére létrehozott médiaközpont közös hírszerkesztősége lehetővé teszi, hogy a rendelkezésre álló kapacitás hatékonyabb kihasználásával tudósítson a helyi közéleti eseményekről. A helyi televízió, újság, rádió, az internetes szerkesztőség azonos hírbázisból dolgozhat. Ezáltal a városi kommunikáció egységessé és hatékonyabbá válhat. Az egységes szakmai vezetéssel közös kommunikációs alapelvek és szakmai elvárások kidolgozására illetve betartatására nyílik lehetőség.

A városban területi összehasonlításban magas a vezetékes telefon ellátottság. 2011-ben a távbeszélő fővonalak száma ezer lakosra vetítve 338 volt, ami 48-cal magasabb a Vas megyei átlagnál, illetve 46-tal az országosnál. Győr, ahol kisebb ütemben csökkent a fővonalak száma, ebben az összehasonlításban előkelőbb helyen áll, mutatója 48-cal magasabb a szombathelyinél. A mobiltelefonok, valamint az alternatív kommunikációs lehetőségek (internet) terjedésével a vezetékes telefonálás más városokhoz hasonlóan Szombathelyen szintén veszített népszerűségéből, az

ezredforduló óta a lakásfővonalak száma negyedével csökkent a városban, de emellett üzleti előfizetést is kevesebbet regisztráltak.

A technológiai újítások (műholdas vevőrendszerek) népszerűvé válása ellenére a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások, illetve az előfizetők száma egyaránt 13%-kal emelkedett a 2000 utáni időszakban, így 2011-ben a lakások már több mint héttizede rendelkezett csatlakozással a városban. A megyében még ütemesebb volt a kábeltelevíziózás elterjedése, s bár van még lemaradás a megyeszékhellyel szemben, a lakások több mint felében itt is kábelen keresztül vehetők a televízió műsorok. Győrben 77%-os, országosan a Vas megyeihez hasonló a kábeles televíziózás aránya.

Az előzőekben említett adatokat is figyelembe véve a jövőt illetően meg kell vizsgálni Szombathely város elhelyezkedéséből és technológiai megoldásokból adódóan, valamint a lakossági igények felmérésének tükrében milyen irányban lehet az elektronikus hírközlési szolgáltatásokat továbbfejleszteni. A lakossági igények mellett az Önkormányzat és intézményei tekintetében a meglévő városi hálózat figyelembe vételével törekedni kell az egységes, hatékony elektronikus hírközlési technológiai lehetőségek minél szélesebb körben történő bevezetésének elterjedésében. Fontos kihangsúlyozni, hogy alapvető cél, hogy a város és vonzáskörzetében is minél szélesebb körben biztosított legyen a jövőben az elektronikus hírközlési szolgáltatások, valamint technológiák elérése.

Infokommunikáció és kapcsolódó szolgáltatások

A világ- és az európai gazdaságok gyors fejlődése olyan kihívások elé állítja az egyes országokat, melyek elől Magyarország sem térhet ki. Ma már nem vízió a személyre szabott média, a testreszabott eszközök és szolgáltatások, a célzott helyfüggő szolgáltatások. A legnagyobb kihívás éppen ezért a lehetőségek minél szélesebb körű kihasználása, a vállalkozások versenyképességének növelése érdekében történő alkalmazása és a lemaradt társadalmi csoportok felzárkóztatása.

Az elkövetkező évek különösen erőteljes technológiai fejlődést hoznak. A határok elmosódása az informatika, az elektronikus hírközlés és a média között, egyre szélesebb sávon és egyre mobilabb módon nyílik meg egyre több digitális tartalom a felhasználók számára. A technológiai fejlődés, a piaci verseny és a fogyasztói igények találkozásának pedig az eszközök robbanásszerű és sokszínű fejlődése, elterjedése az eredménye. Ez a konvergencia elkerülhetetlen, és Magyarország, ezen belül Szombathely és térsége számára is lehetőségeket hordoz.

Előtérbe kerülnek a személyre szabott szolgáltatások, tartalmak. Társadalmi változásoknak vagyunk tanúi, ahol a feladat kettős: egyrészt a kiválóságok, kitörési pontok azonosítása, támogatása, a fejlődés feltételeinek megteremtése és ösztönzése, másrészt a felzárkóztatás, a digitális esélyegyenlőség megteremtése.

A térség sikerességében az infokommunikáció fejlettsége, a digitális eszközök, alkalmazások, szolgáltatások széleskörű használata és mélysége meghatározó fontosságú tényező lehet.

Az EU célkitűzéseinek megfelelően a piaci szereplőkkel közösen mindenki által elérhetővé kell, hogy váljon a szélessávú infrastruktúra, minőségi szolgáltatásokkal, tartalmakkal, amelyek javíthatják az életminőséget szélesíthetik a tudást, jelentősen mérsékelhetik a digitális szakadékot.

A digitális világban való jártasság versenyképesebb munkaerőt, igényesebb fogyasztót, magasabb minőségi használatot vonz maga után, amely utat nyit a modern, hatékony és energiatakarékos technológiák alkalmazásának.

Az infokommunikáció hatékonyságának javítása, a vállalkozások és lakosság számára gyors, költséghatékony elektronikus ügyintézés feltételeinek megteremtése az egyik legfontosabb célkitűzésünk, amellyel megvalósítható a hatékony közigazgatási szolgáltatás és a bürokratizmus csökkentése.

Az infokommunikáció eszközkészletének mozgósításával az alábbi célok fogalmazhatók meg:

- az állampolgár esélyegyenlőségének, életminőségének, jólétének növelése,
- a vállalkozások alkalmazkodóképességének, versenyképességének emelése,
- az állam egyszerűbb, átláthatóbb, olcsóbb, hatékonyabb működése érdekében.

Közigazgatási szolgáltatások kialakítása

Alapvető célunk Szombathelyen és térségében, olyan elektronikus közigazgatási szolgáltatások kialakítása, amelyet az állampolgárok valóban használnak, igényelnek. Az ügyintézés az ügyfelek számára természetessé, egyszerűbbé válik, a közigazgatást az igényeik kiszolgálójaként fogják értékelni. A rugalmas kapcsolattartási formák, a társadalom más szegmenseiben (pénzügyi szolgáltatóknál, illetve a kereskedelemben) alkalmazott megoldásoktól nem elmaradó, azokkal kompatibilis, sok esetben azokat segítő szolgáltatások bevezetése már nem egyszerűen kényelmi elemként jelenik meg, de érdemben segíti és ösztönzi az IT széleskörű alkalmazását a kormányzati, helyi közösségeknél egyaránt.

Városi infokommunikációs hálózat

A városi Internet alapú hálózatot 2001-ben alakítottuk ki, mely napjainkban is nagymértékben elősegíti az intézmények működését, kommunikációját. A jelenlegi tapasztalatokat felhasználva megállapítható, hogy az új technológiai lehetőségek alapján tovább kell gondolni a város Internet lefedettségének és hozzá kapcsolódó szolgáltatások esetleges bővítésének lehetőségét. Ezen elképzelésekhez jó alapot adhat a Szombathelyi Televízióval történő együttműködés a lakossági tájékoztatás és az infokommunikációs lehetőségek kiaknázásával.

Alapvető célként fogalmazhatjuk meg a vezetékes és vezeték nélküli vegyes technológiára infokommunikációs hálózat kialakítását, melyre épülve kidolgozható egy egységes alapokon nyugvó városi lakossági szolgáltatásokat támogató szakterületi információs rendszerek, mely kiterjedhet a turisztikai, idegenforgalmi szolgáltatások lefedésére is.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

Nem túl kedvezőek a város talajadottságai, kötött, gyakran agyagos, alacsony a CaCO_3 tartalom és a talajok pH értéke is. Leggyakoribb az agyagbemosódásos barna erdőtalaj (Zanat, Olad, a város DNY-i része), ezen kívül Szombathely és Náriai között pszeudoglejes barna erdőtalaj van, a város déli részén jó minőségű csernozjom szerű barna erdőtalaj fordul elő.

Szombathely területén az alábbi talajvédelmi hatósági engedélyek vannak érvényben:

- víztelenített szennyvíziszap (érvényes 2013. augusztus 29-ig) és szennyvíziszap komposzt (érvényes 2014. augusztus 15-ig) szombathely 082/9; 0215/9; 0225/31; 0481/6; és 01232/1-2 hrsz-ú (összesen 67,15 ha) termőföldjein történő kijuttatásához;
- fejőházi hígtrágya Szombathely 0215/27 hrsz-ú termőföldjére (8,2156 ha) történő kijuttatásához (érvényes 2017. szeptember 9-ig.);
- szeszipari cefremaradék Szombathely 0759/1 hrsz-ú szántóterület 6 ha-os részén történő elhelyezéséhez (érvényes 2016. április 16-ig).

A város mezőgazdasági területein talajvédelmi létesítmény nem található.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

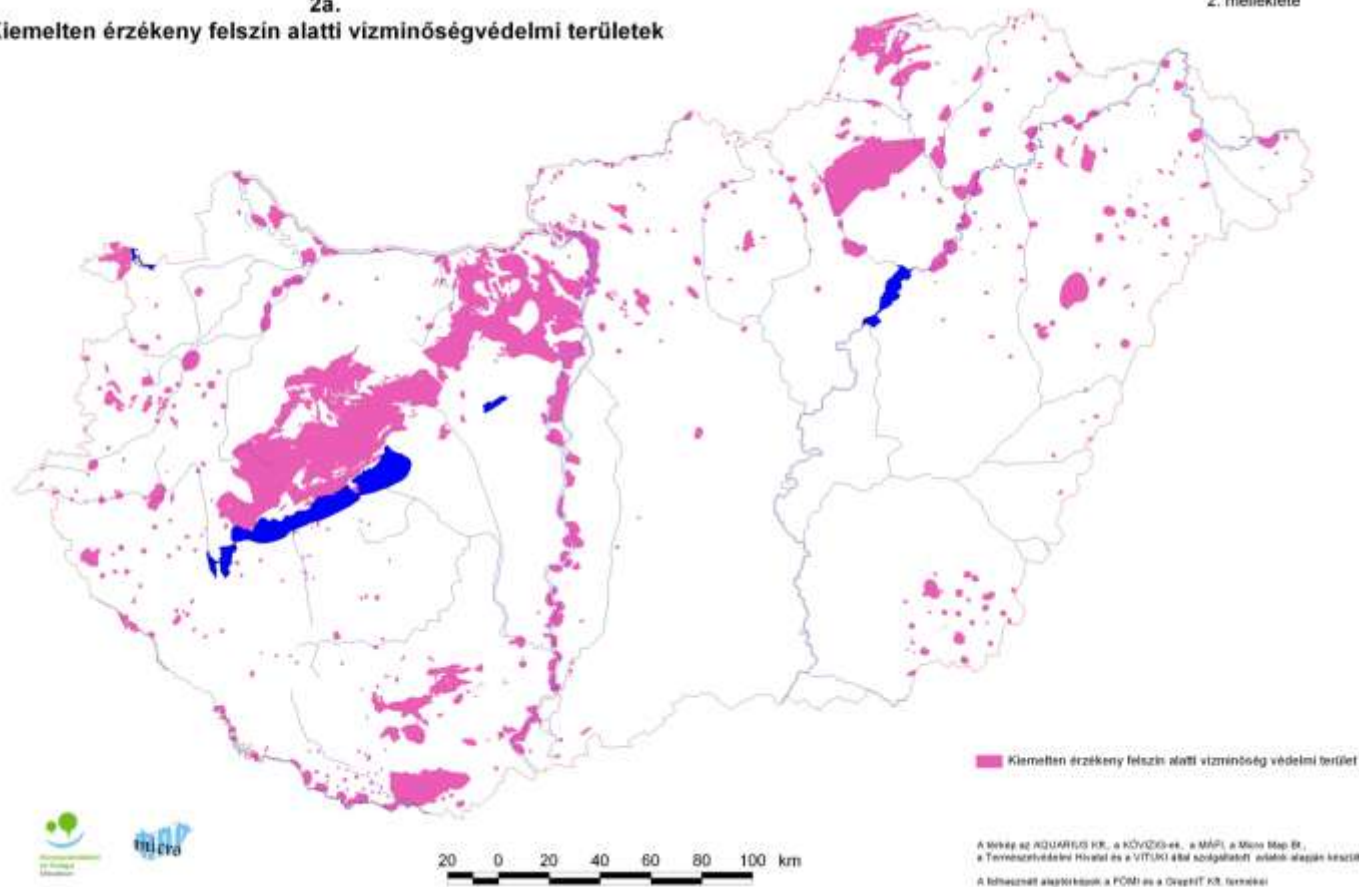
Szombathely felszíni vizeinek rendszerét meghatározza a városon átfolyó Perint, Arany-patak és Gyöngyös-patak, amelyek medre és partjai a zöldfelületi rendszer valamint a rekreációs területek fejlesztésének kiemelkedő jelentőségű potenciális területei távlatilag. Az említett felszíni vizek ugyanakkor rendszeres, jelentős mértékű árvíz veszélyt jelentenek a város számára. Ennek a problémának a megoldását szolgálja, hogy a 2014-es ITS helyzetfeltárásának elkészülte óta megépült lukácsházi víztároló és jelenleg épülő dozmati víztároló. Az előbbi a Gyöngyös, az utóbbi az Arany-patak és a Perint által okozott árvízveszélyt küszöböli ki. A dozmati víztározó megvalósítása az egyik előfeltételét jelenti annak, hogy a tervezett Perint program keretében a vízpartokat és -medreket rendezni, zöldfelületi és rekreációs funkcióval fejleszteni lehessen.

Vízminőség vonatkozásában egyrészt a felszíni, másrészt a felszín alatti vizek minőségével kell foglalkozni. A város felszíni vízfolyásai a Perint, a Gyöngyös (mely a városon keresztül egy mesterséges csatornában folyik), valamint az Arany patak. Ez utóbbi táplálja a város nyugati részén lévő Csónakázó tavat. A felszíni és a felszín alatti vizek mintavételezését a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség végzi, a minták vízminőségi elemzése a győri Felügyelőség laboratóriumában történik. Az Arany-patak vízminőségét a Felügyelőségek operatív monitoring keretében 3 évente ellenőrzik teljeskörűen, míg a Csónakázó-tó vízminőségének figyelemmel kísérése az üzemeltető SZOVA Zrt. kötelessége az üzemeltetési engedélyben szereplő időszakonként.

Szombathely térségének vízbázisai a pannon és pleisztocén összletre települtek. A területen a két réteget markánsan meg lehet különböztetni. Az első réteg az 5-10 m mélyen húzódó pleisztocén homokos-kavicsos összlet, mely szennyezésre a leginkább érzékeny. Az erre települt kútrendszer az Északi vízmű 26 db kútja, ezt azonban ivóvízellátásra nem használják. A város talajvizei szennyezettek, főleg nitrátosak és magas ásványianyag tartalmúak. A második réteg általában 40-60 m mélyen húzódó, felső pannon közepes homokos vízadó összlet, a Szombathely térségi kutak döntő hányada erre az összletre települt, a hidrogeológiai védőidomok kijelölése, ezzel együtt a szükséges intézkedések megtétele folyamatban van.

2a.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területek

219/2004 (VII.21.) Korm. rendelet
2. melléklete

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területek²⁶

²⁶ Forrás: http://www.kvvm.hu/cimg/documents/2a_3.jpg

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségi állapotát a különböző forrásokból származó szennyezések együttes hatása határozza meg. Szombathely levegője immisziós szempontból az Országos Immisziómérő Hálózat által végzett mérések alapján mérsékelt szennyezettnek minősül. Két uralkodó szélirány van, az északi és a délnyugati. Az északi légáramlás Ausztriából és Szlovákiából hoz olyan légtömegeket, amelyek iparilag szennyezettek és elsősorban SO₂ illetve NO₂ háttérszennyezettséget okoznak. Az uralkodó szélirány miatt a kelet-nyugati irányú utcákban magasabb károsanyag-koncentráció mérhető, mint a jobban szellőző észak-déli utcákban.

Az emissziós helyzetnél elsősorban a közlekedés, a fűtés, illetve az ipari emisszió a meghatározó. A motorizáció felgyorsulásával az utóbbi évtizedben a légszennyezés tekintetében meghatározó tényező volt a közlekedés. Problémát elsősorban a közlekedésből származó nitrogénoxid kibocsátás jelent, ez a megkerülő utak (elsősorban a várost elkerülő keleti szakasz) üzembe helyezésével némiképp mérséklődött. További károsanyag kibocsátóként kell megemlíteni a város területén lévő vasúti vonalakat melyek többsége jelenleg is diesel meghajtású.

Az ipari üzemek kibocsátására vonatkozóan elsősorban bevallások alapján állnak rendelkezésre adatok. Összefüggő iparterület a várostól keletre helyezkedik el. A városban több vegyes - ipari és lakó- terület van, ahol az előírások betartása problematikus. Az ülepedő por szempontjából a nyári periódus mutat nagyobb értékeket. Az ipartelepi adatok általában túltépik a határértékeket. A mérési pontok kis száma és területi elhelyezkedése alapján a legszennyezettebb pontok meghatározása nehézségbe ütközik. A szálló por mérése 1985 óta történik és a mért adatok alapján eseti határérték-túllépés tapasztalható.

Levegőtisztaság védelem vonatkozásában 2012. év során a FALCO Zrt. légszennyezésével kapcsolatban több ipari üzem és magánszemély részéről érkezett közérdekű panaszbejelentés. A helyszíni ellenőrzés során a Népegészségügyi szakigazgatási szerv megállapította, hogy a bejelentés megalapozott. A 425 m sugarú kör által lehatárolt hatásterületen ipari üzemek és lakóterület is található. A hatásterületen mérőállomás nem üzemel, így a tényleges levegőterhelési szint a panaszbejelentés által érintett agglomerációra nem határozható meg. Ugyanakkor a nagy kiterjedésű diffúz légszennyező forrásra való tekintettel továbbá a forgácslapgyártó üzem szakaszos üzemmenete miatt és a FALCO Zrt területén lévő több szilárdanyag kibocsátó pontforrások miatt immiszió mérő állomás folyamatos üzemeltetését tartaná a hatóság fontosnak. Ezáltal nem csak egyes pontforrások kibocsátásáról, hanem a levegő terheléséről is adhatna tájékoztatást és megalapozná a lehetséges intézkedéseket a levegő-egészségügyi helyzet javítása érdekében.

Az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a FALCO Zrt.-t kötelezte a 904-13/2012 számú határozatában a részleges környezetvédelmi felülvizsgálat elvégzésére. A levegőterhelési szint ismeretében szükséges döntenie a levegő védelméről szóló 306/2010.(XII.23.) Kormányrendelet 14.§-a értelmében azokra a zónákra és agglomerációkra, amelyekben a levegő kén-dioxid, nitrogén-oxid, PM10, PM25, ólom, benzol vagy szén-monoxid szintje az éves levegőminőségi

értékelésalapján meghaladja a határértéket, levegőminőségi terv készítése szükséges, amelynek végrehajtásával a légszennyezettségi határérték betartása biztosítható.

A levegő védelméről szóló 306/2010 (XII.23.) Kormányrendelet 4.§-nak betartása és betarthatósága érdekében javasolt a büzzel járó, szagkibocsátást okozó tevékenységek – mint hulladéklerakó telep, állattartó telep, szennyvíztisztító stb. – lakott területektől (lakóépület, üdülőépület, oktatási, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület) való távolságát legalább 300 méterben meghatározni.

A fűtés tekintetében már kedvezőbb a helyzet. Itt a szén visszaszorulásával évről évre csökken az innen származó emisszió. Nagy szerepe van ebben a gáznak, ami mint tüzelőanyag a szén kiváltásában segít. A szombathelyi háztartások több mint a felében be van vezetve a gáz, és több mint 35%-ában van távfűtés. A mérési adatok jól tükrözik a fűtési rendszerek átállását (gázfűtésre való áttérés).

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A zaj -és rezgésterhelés átlagértéke jelenleg nem meghatározható a város különböző részein, mivel folyamatos zaj- és rezgésmérés Szombathely városában a közelmúltban nem történt. Zajvédelmi vonatkozásban a közlekedésnek van meghatározott szerepe, ezen kívül a lakóövezetekben meglévő ipari tevékenységek - fémipari, faipari tevékenységek - gyakran adnak panaszra okot. Ennek elkerülése érdekében az iparterületek lakóterületekké történő átminősítése előtt vizsgálni szükséges a majdani lakott területen lévő építmények beépítési vonalán a zajvédelmi előírások teljesülését. A pillanatnyi zaj nagyságát sok tényező befolyásolja (napszak, meteorológiai viszonyok, beépítettség stb.) Problémát okozhat néhány pontszerű zajforrás is (pl. lakóházak közé telepített zajos vendéglátó egység). Eseti, jellemzően panaszbejelentés okán lefolytatott hatósági eljárás során az üzemi és szabadidős létesítmények üzemeltetőit zajvizsgálatra kötelezi a hatáskörrel rendelkező környezetvédelmi hatóság, melynek adatai azonban csak a hatásterületre vonatkozathatóak. Szombathely városának stratégiai zajtérképe - a Nyugat-dunántúli és az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséggel együttműködve - előreláthatóan a 2014. év végére készül el az RLM (Regionális Légszennyezettségi Mérőrendszer) projekt részeként.

1.17.5. Sugárzás védelem

A környezetünkből folyamatosan háttérsugárzás éri szervezetünket. Ennek forrása egyrészt külső: a talaj, az épületek anyagának radioaktív sugárzása és a kozmikus sugárzás; másrészt belső: a testünkben lévő radionuklidok sugárzása. Az átlagos értékektől helyenként jelentős eltérések is adódhatnak, ami a háttérsugárzás és az ebből származó sugárterhelés jelentős ingadozását eredményezik.

A legtöbb fejlett országban (pl. USA, Egyesült Királyság, Németország, Csehország, Finnország stb.) ez idáig elvégezték az ország teljes területének felmérését a kőzetek, talajok radionuklid tartalma és radon

kibocsátó képessége tekintetében, rendelkezésre állnak az ezt megjelenítő térképsorozatok. Továbbá, a legfejlettebb országokban rendeletek szabályozzák az építőanyagok megengedett radioaktivitását, a lakókörnyezet radonkoncentrációját; az építési és lakhatási engedély feltételül szabják az építési környezet és az építőanyagok radioaktivitás-vizsgálatát. Magyarországon – az EU országok többségétől eltérően – a földkérgi radioaktivitás országos léptékű felmérése mindeztáig nem történt meg, a lakosság háttér sugárzástól eredő sugárterhelésének, az építőanyagok radioaktivitásának, a beltéri radonkoncentrációnak stb. a szabályozása még nem került kidolgozásra. Uniós szinten a 112. sz. EU Direktíva rendelkezik az építőanyagok radioaktivitásáról, azok radionuklid-tartalmától és radon kibocsátó képességétől függően felállított kritériumrendszer alapján.

Minden lakókörnyezetben, településen lehetnek természetes eredetű sugárzási anomáliák, amit a földkérgi radionuklidok természetes feldúsulása okoz. A radioaktív elemekben feldúsult természetes eredetű képződmények, kőzetek technológiai eredetű feldúsulásai is megjelennek környezetünkben, de ezek Szombathely környékén nem jellemzőek, habár erre vonatkozóan adatokkal nem rendelkezünk.

A városfejlesztésre, építésre kijelölt területek radiológiai felmérése, minősítése – bár hazánkban ez jogszabályban még nem előírt követelmény – indokolt és célszerű (a tárgyi rendeletek a közeljövőben várhatóan meg fognak születni). Fokozottan indokoltnak látszik ez az előzetes felmérés közintézmények esetében, különösképpen gyermek- és oktatási intézmények (óvodák, iskolák), továbbá egészségügyi és szociális intézmények esetében, ahol az emberek tartózkodási ideje jelentős. A felmérés során – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – az építési területen műszakilag megfelelő hálózatban elvégzett gamma dózisteljesítmény és radon potenciál méréseket kell elvégezni. A mért paraméterek alapján az építési terület sugárterhelés szempontjából fokozott, átlagos vagy alacsony kockázati kategóriába sorolható, amihez hozzárendelhető az építés, kivitelezés során alkalmazandó szigeteléstechika vagy egyéb, a sugáregészségügyi kockázatot csökkentő műszaki megoldás alkalmazása. Opcionálisan ezek a vizsgálatok kiegészíthetők az altalaj radionuklid-összetételének vizsgálatával, célszerűen korszerű, félvezető detektoros gamma-spektrometriai analitikai eljárással.

A hazai jogszabályok (16/2000 EüM rendelet) a munkahelyeken éves átlagban 1000 Bq/m³ radonkoncentráció határértéket írnak elő; ezt az újonnan létesített munkahelyeken mindenképpen érvényesíteni, a meglévőkben pedig ellenőrizni kell. Különösen földalatti térségekben (pincék, raktárak, földalatti múzeumok stb.) kell számítani a zárttéri radonkoncentráció megemelkedett értékeire; e helyeken folyamatos radon monitoring előírása indokolt. Határérték túllépés esetén a munkáltató (közintézmények esetén pedig a fenntartó önkormányzat vagy az állam) kötelessége a radonmentesítő beavatkozás elvégzése, ami megvalósítható a munkahely szellőzésének fokozásával, megfelelő szigetelések beépítésével vagy egyéb radonmentesítő műszaki beavatkozással. A lakóhelyek vonatkozásában pedig célszerűnek tartjuk a már meglévő épületekben a 400 Bq/m³, az új építésű lakóterekben a 200 Bq/m³-es radonkoncentráció, mint cselekvési szint megadását. Egyelőre (jogszabály híján) ez nem előírás, hanem irányelv, célkitűzés lehetne; a tárgyi rendelet e tekintetben is előkészület alatt áll. A munkahelyi és/vagy lakótéri radonszintek ellenőrzésének leginkább elterjedt módja integráló típusú szilárdtest radon nyomdetektorok alkalmazása, ¼ éves mérési ciklusokban, egy teljes naptári éven keresztül, néhány ezer Ft/detektor költséggel.

A felhasznált építőanyagok radiológiai minősítésével kapcsolatban a 112. EU direktívát kell alkalmazni: a radionuklid koncentrációk, valamint a ²²²Rn emanáló képesség alapján számított index alapján lehet dönteni adott építőanyag alkalmasságáról: korlátlanul felhasználható, kis mennyiségben felhasználható, csak feltöltésre, útalapba használható fel, illetve egyáltalán nem használható. A napjainkban Magyarországon rutinszerűen, nagy mennyiségben felhasznált építőanyagok vonatkozásában radiológiai szempontból nem szokott probléma előfordulni; speciális anyagok (kerámiák, ipari melléktermékek) felhasználhatóságának minősítését viszont kérni kell a gyártótól vagy forgalmazótól.

1.17.6. Hulladékkezelés

Hulladékszállítás

Az emberek tömeges együttélése és termelési tevékenysége hulladékot, szemetet eredményez. Gondoskodni kell róla, hogy a hulladék megfelelő ütemben elszállításra és lerakásra, illetve ártalmatlanításra kerüljön. A törvény a települési önkormányzatok részére kötelező és önként vállalható feladatokat határoz meg. A szervezett települési hulladékszállítás kötelezően előírt feladat. A klasszikus köztisztasági feladatok (burkolt utak, járdák, kézi és gépi tisztítása, hóeltakarítás és síkosságmentesítés, tömegközlekedési járművek megállóhelyeinek takarítása, a közterületi hulladékgyűjtők rendszeres ürítése) az önként vállalt feladatok közé tartoznak. Szombathely város közigazgatási területén a közszolgáltatási feladatokat a Szombathelyi Vagyonhasznosító és Városgazdálkodási Zrt. látja el. Szombathelyen, Erdei iskola út 0908/2, 0908/4 hrsz alatt műszaki védelemmel rendelkező települési szilárd hulladéklerakót (a létesítmény egységes környezethasználati engedélyének száma: 36-1/14/2010), a Körmendi út 10442/3 hrsz alatt hulladékudvar, a városban 80db szelektív hulladékgyűjtő szigetet, valamint 10427/4 és 10442/3 hrsz alatt komposztálót üzemeltet. A Nyugat-dunántúli Regionális Hulladékgazdálkodási Projekt keretén belül a Szombathely 019/7 hrsz alatti ingatlanra tervezett hulladékválogató csarnok és hulladékgyűjtő udvar építési engedélyt kapott 2012. évben. A szelektív gyűjtés megvalósításának másik fontos eleme a Körmendi úton működő hulladékudvar, mely 1992 óta áll a lakosság rendelkezésére. Évente körzetenként megvalósításra kerül a lim-lom akció. Mindezek ellenére folyamatosan jelentkezik bel- és külterületi részeken az illegális szemétkerakás, melynek folyamatos eltakarítása egyre növekvő költséget jelent a város számára. 2007-ben a parkerdei buszfordulóhoz konténer elhelyezésével próbálta az önkormányzat az illegális elhelyezést csökkenteni. Sajnos az ellenkezőjét értük el, a lakosság egy része úgy értelmezte, hogy ott egy hivatalos szemétkerakóhely van kijelölve és oda nyugodtan hordhatják az általuk termelt hulladékot. A településre vonatkozó jogszabályon alapuló hulladékgazdálkodási követelmények keretét a 2013. január 1-én hatályba lépett, a hulladékról szóló CLXXXV. törvény (a továbbiakban Ht.) határozza meg. A településfejlesztési koncepció, településfejlesztési stratégia, valamint a településszerkezeti terv kidolgozása során figyelembe kell venni a hatályba lévő rendeletek vonatkozó előírásait: Ht. 92 § (1), (2), (3) bekezdés; Ht. 43 § (3) bekezdés és a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről szóló 20/2006. (IV.5.) KvVM rendelet 3. § (4) b) pontja.

Hulladékgazdálkodás

Szombathelyen alapvetően megoldott a hulladékok rendszeres begyűjtése, a szelektív hulladékgyűjtés. Szombathely megyében betöltött szerepe és a 2007-2013 programozási időszakot követően hatályba lépő környezetvédelmi intézkedések okán szükségessé vált egy, a megye jelentős részét átfogó egységes hulladékgazdálkodási rendszer kialakítása, a szelektív hulladékgyűjtés fejlesztésének előtérbe helyezésével. Ennek érdekében Szombathely gesztorságával és a megye 127 településének (186.526 lakos) részvételével megalakult a Nyugat-dunántúli Regionális Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás. A Társulás az Új Magyarország fejlesztési Terv KEOP pályázati rendszerében támogatást nyert a fejlesztés előkészítésére.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

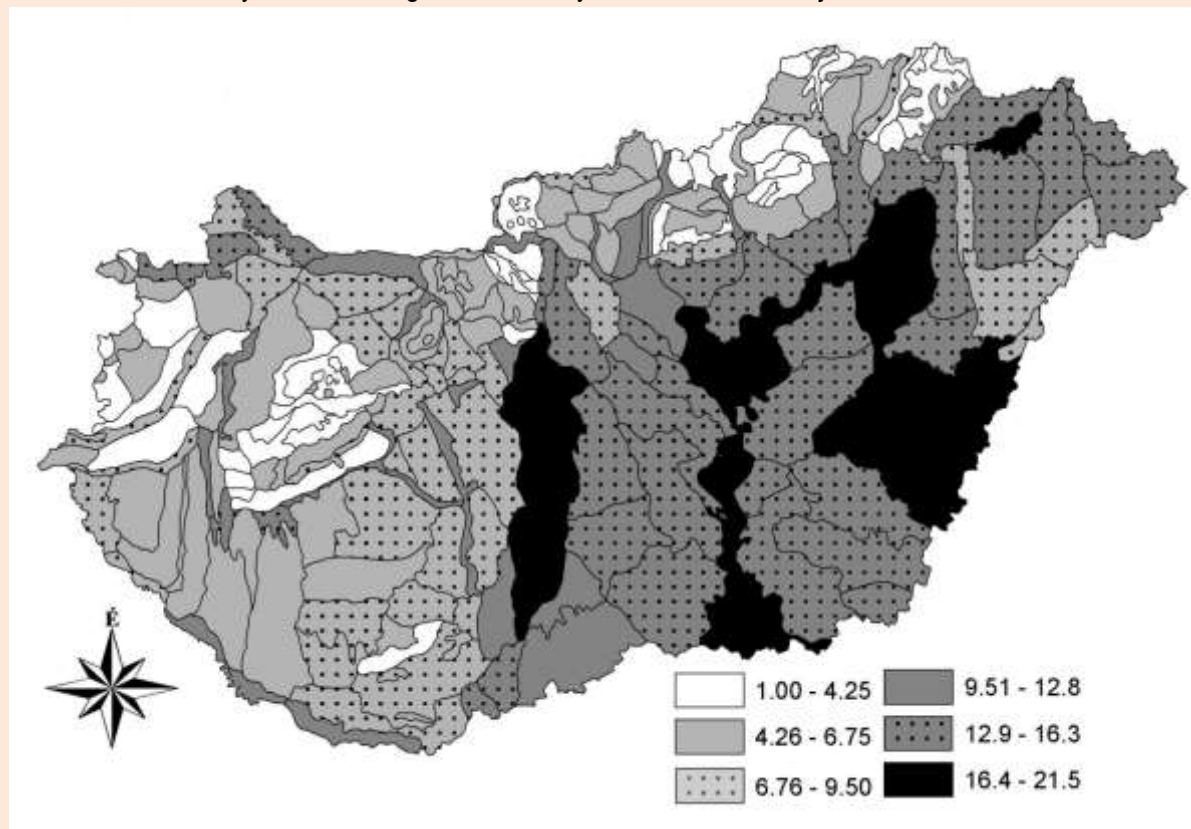
A legsúlyosabb vizuális környezetterhelést a szlömösödő területek jelentik, amelyek mérete és aránya igen jelentős a város épített szövetén belül. 3157 hektár nagyságú belterületből 156,44 ha, vagyis 4,96% a szlömösödő terület, amin az operatív városfejlesztés eszközeivel változtatni szükséges. Hasonlóan szembeűnő, de egyszerűbb eszközökkel kezelhető vizuális környezetterhelést jelentenek a város főbb útjai mellett található óriásplakátok, valamint az üzleteket jelölő megállító és egyéb reklámtáblák is. A reklám elhelyezés irányelvei koncepcióban kerültek összegyűjtésre a korábbi közterületi reklámrendszergazdai tevékenységet ellátó céggel (Közyűlés által jelenleg még nem jóváhagyott). Az óriásplakátokkal és reklámtáblákkal összefűgű vizuális környezetszennyezés csökkentését a Szombathely Megyei Jogú Város Közyűlése 2013. május végi közyűlésén elfogadott „Településképz védelmi” rendeletet szolgálja.

1.17.8. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Fennálló környezetvédelmi konfliktusok: lakók kontra FALCO Zrt. légszennyezése, lakók kontra zeneszolgáltatást nyújtó vendéglátóegységek működése (beltéri zajterhelés főleg az 1 épületen belűli elhelyezkedés esetén, 22⁰⁰ órát meghaladóan kültéri zajterhelés a terasszal rendelkező egységeknél).

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A természeti veszélyeket összesítve Szombathely az összességében alacsonyabb kockázatú kistájak közé tartozik.

Természeti veszélyek Magyarországon kistájak szerinti bontásban²⁷

²⁷ Forrás: <http://geogis.detek.unideb.hu/Kutatas/TermeszetiVeszelyek.php>

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Szombathely Megyei Jogú Városban ilyen területek nincsenek.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek²⁸

Földtani felépítés

Szombathely környékének vázlatos földtani felépítése a következő. A különböző metamorf palákból álló alaphegység több mint 2000 méteres mélységben található. A fedőhegység terciér és kvarter rétegekből áll. A néhány száz méter vastag helvét, tortónai és szarmata réteg felett igen vastag pannóniai települ. A pannon vastagsága helyenként a 2000 métert is eléri. Ez agyag, agyagmárga, márga homokkő, homok és agyag váltakozásából áll. A felső pannon porózusabb részei alkotják a környék fő vízadóit is.

A felső pannonra 5-10 méteres pleisztocén /kvarter/ települ eróziós diszkordanciával. Ennek alsó szintjét az Ős-Gyöngyös középső és újpleisztocénbeli terasz-kavicsa alkotja. A kavics feküszintje viszonylag egységesen lejt DK-irányba. A kavics a jégkorszaki szoliflukciós folyamatok által áttelepített, átgúrt, agyagos, iszapos, szennyeződésűvé vált. Gyakran agyaglencsés, homokréteges, de helyenként teljesen vízzáró kavicsos agyagba válhat át. Vastagsága átlagosan 4-6 méter. A kavicsra újpleisztocén agyag került néhány méteres vastagságban, melynek felső része a holocénban humuszosodott.

Az úgynevezett oladi dombosor úgy keletkezett, hogy az említett, eredetileg közel vízszintes telepedésű felső pannon rétegek a pleisztocénban egy ÉNy-DK irányú törésvonal mentén lezökkentek. A város felé eső rész 50-60 méterrel mélyebbre került. Ezen a területen az agyag-iszap és főleg a kavics rétegek tovább vastagodtak, míg felső részen lepusztultak. A szerkezeti vonal mentén a felső pliocén homok, helyenként homokkőréteges homok így a felszín közelébe került, lehetővé téve a bányászkozást.

A korábbi mozgások leírása

A legnagyobb ismert mozgás 1965. április 22-én következett be, az oladi kilátó és a Szabad Föld utca 3. sz. ház között. Itt erdőirtás történt, ami után a tuskókat is kiszedték. A terepet ezután nem rendezték, ezért a csapadékvíz akadálytalanul szivároghatott be a talajba, amely fellazított állapotban volt. A beszivárgó víz a talaj nyírószilárdságát lényegesen csökkentette, s ez suvadáshoz vezetett. A megmozdult földtömeg 4361 m³ volt.

A helyreállítás során szivárgót és övások rendszert építettek. Ezek jelenleg nincsenek karban tartva. A mozgás nyomai az erdősült területen ma is megfigyelhetőek.

²⁸ Forrás: Mészáros Ferenc okl. geológus, okl. szakmérnök GTe3-2/18-2 2010-ben a rendezési terv módosításához elkészített szakvéleménye alapján

Hasonló jellegű, de lényegesen kisebb, és kevésbé veszélyes mozgás figyelhető meg a volt szombathelyi sípálya területén. A pályát itt is erdőirtással alakították ki, a tuskók helyeit nem egyengették el. A kis gödröket a sípálya kezelői sem szüntették meg. Az apró gödrök lehetővé tették a csapadékvíz beszivárgását, az ott lévő agyag, iszap talajok elázását. A kezdetben néhány deciméteres mozgás folyamatosan nőtt, és lassan megindult. Jelenleg egy 10x10 méteres területen figyelhető meg egy 1,5 méteres szakadólappal kialakulás, és kb. 100 m³ anyag lejtő irányú elmozdulása. A mozgást itt lassította a sípálya megszűnése után a terület erdőszülése. A megmozdult talajtömeg még nem került le a domblábhöz. A jelenlegi lassú kúszás azonban bármikor átválthat gyorsabban lejátszódó suvadásba. Ugyanilyen jellegű, csapadékvíz hatására terepi hiba miatt kialakuló lassú kúszás kialakulása figyelhető meg jelenleg a Brenner körút Bagolyvár és Öregek háza közötti szakaszon, ahol az útépítés során új rézsűbevigás készült. Omlás, roskadás jellegű mozgások történtek a Homok út menti régi homokbányában a 70-es években, aminek gyermekáldozata is volt.

Szombathelyen egy további mozgás kialakulását, kezdeti jeleit lehet megfigyelni a Perint patak Ny-i oldalán, a Károli Gáspár tér, és az Általános Iskola tornaterme közötti szakaszon, ahol az iskola hátsó bejáratához közvetlenül a patak rézsű éle mentén egy betonút vezet. Ez a betonút egy 50-70 méteres szakaszon hosszában el van repedve. A repedések több mint 15 éve keletkeztek, lassan, de szélesednek. Helyenként ma már az ujjnyi szélességet is meghaladják. Ugyanitt az út szélén a rézsű mellett lévő vaskorlát is a patak felé dől.

Ezek a jegyek azt mutatják, hogy a Perint rézsűél felett kb. 2,0 méterrel egy szakadólappal alakult ki. A rézsű itt nem stabil, a mozgás már megindult. Nagyobb mozgás kialakulása egy nagyobb, több napos árvízszint, és annak lecsökkenése után várható. A rézsű anyaga itt valószínűleg nem megfelelő minőségű és tömörségű. A hibás szakaszon a rézsűnek és az útnak újja építése szükséges.

A végbement mozgások okai

Az említett megtörtént esetekben a talajrétegződés a következő. Felső pannon agyag és homok rétegeken, néhány méter vastag pleisztocén, holocén agyag, iszap, iszapos homok rétegek helyezkednek el. Ezek az anyagok önmagukban száraz, kemény állapotúak, és a rétegződésük se olyan, hogy csupán a gravitáció hatására talajmozgásokat okoznának.

A mozgások kiváltója az emberi mulasztás, gondatlanság volt. A tereprendezés elmulasztása lehetővé tette a csapadékvíz beszivárgását, ami az ott lévő talajokat eláztatta, nyírószilárdságát lecsökkentette, illetve a homokbányában a rézsű nem szakszerű kiképzése, a bányafal tereprendezés nélküli otthagynása okozta az omlást.

A talajvíz minden esetben igen mélyen volt. A dombi területeken általában 10 méter alatt van a talajvíz szintje. A mély talajvíz miatt a felette lévő talajrétegek száraz, kemény állapotúak maradtak, s a felszínről történő elázás komoly állapot-változást tudott létrehozni.

Potenciális süllyedésveszélyes területek

A város repülőtere 1944. július 26-án, 1944. október 7-én a vasútállomás, továbbá a Sas utca 7. szám alatti légópince, a Vépi út, a Szövő utcai iskola szenvedett el bombatalálatot. 1945. március 4-én délben a bombázás a város nagy területeire terjedt ki. A cél a rendező pályaudvar volt, ugyanakkor a pontatlanság következtében súlyos találat érte a Székesegyházat, és a ma Szent Flórián körút –Perintvasút által közrefogott városrészeket, a Szöllősi templommal együtt. A fényképezés idején a Bombázó Csoport 23,500 láb, azaz 7,163 méter magasan volt. A robbanási felhők eloszlása egyetértésben van a Bombázó Pilóták Térképeivel, azok márciusi jelentéseivel, valamint a március havi jelentések összesített kiadásával. A bombázás máig ható következménye lehet azon lakóépületek repedéssel és süllyedéssel kapcsolatos problémái, amelyek az egykori bombatölcsérek visszatöltése során a megváltozott talajszerkezet okoz. Az ilyen károkat szenvedett épületek (ilyen probléma jelentkezett pl: Wälder Alajos utca, Rákóczi utca-Négyes út sarkán) alapozásának utólagos megerősítése, a talaj teherbírás növelése, vagy költség ráfordítás esetén elbontásuk lehet a megoldás.

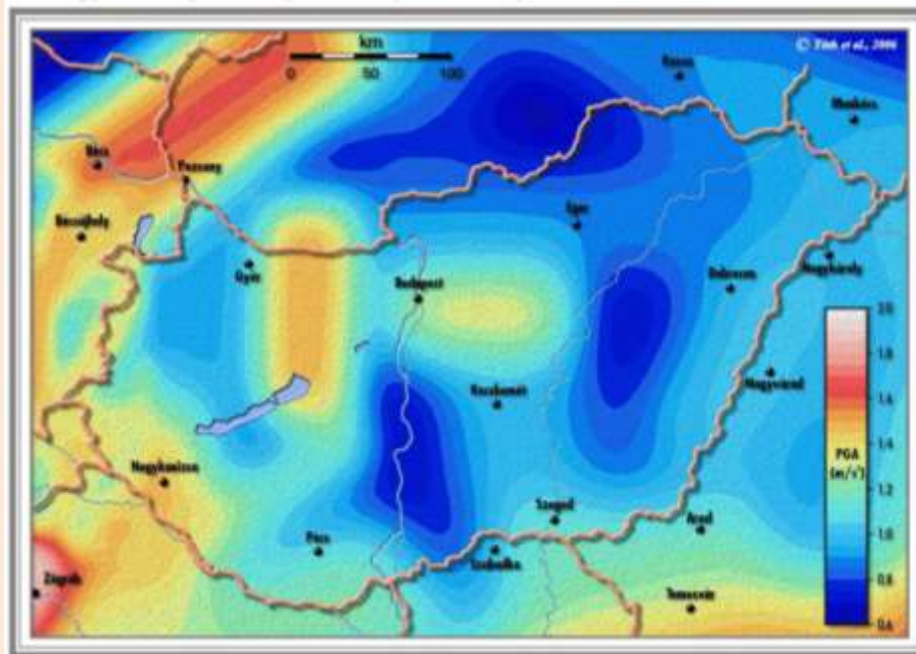

1945. március 4-én végrehajtott bombázással érintett térség²⁹

²⁹ Forrás U.S.A.A.C 485th.Bomb Group

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

Szombathely földrengés veszélyeztetettsége a magyarországi átlagos szint körül alakul. Vannak Szombathelynél kevésbé veszélyeztetett és vannak jobban veszélyeztetett térségek.

Magyarország földrengésveszélyeztetettsége³⁰

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség, árvíz és belvízveszélyes területek, árvíz és belvízvédelem

Összességében Szombathelynek és közvetlen környezetének az árvízbiztonsága megfelelő. A szakemberek szerint a kisebb árvizek ellen felkészültek, de a ritkán jelentkező nagyok ellen nem. A veszély a Perintnél és az Aranypataknál jelentkezik, hiszen a Gyöngyös Gencsapátinál a Perintbe átvezethető, s attól délre tulajdonképpen már csak műcsatorna. A Perint árvizét megnyugtatóan csak a Lukácsházánál létesült 182 hektáros véstározó oldotta meg. Az árvízszintet csökkentő tározó mellett Abért tó névvel jóléti tavak létesültek.

A Lukácsházi árvízcsúcs-csökkentő tározó üzemeltetéséből adódóan a tározó leeresztő műtárgya alatti és az Arany patak becsatlakozása feletti szakaszon a Sorok-Perint vízfolyás elöntési határai megváltoztak. A Sorok-Perint vízfolyás mentén az Arany patak becsatlakozása fölött (Rohonci út) és Szombathely Város északi oldali közigazgatási határa között:

- belterületi szakaszon az árvízi elöntés megszűnik, így a készülő rendezési terveken az árvíz elöntés határát ezeken a belterületi szakaszokon nem kell feltüntetni,
- külterületeken a vízfolyás mentén az árvízi elöntés határát az eddigi gyakorlatnak megfelelően továbbra is jelölni kell a rendezési terveken,
- az Arany-patak mentén az árvízi elöntés határát továbbra is ábrázolni kell,

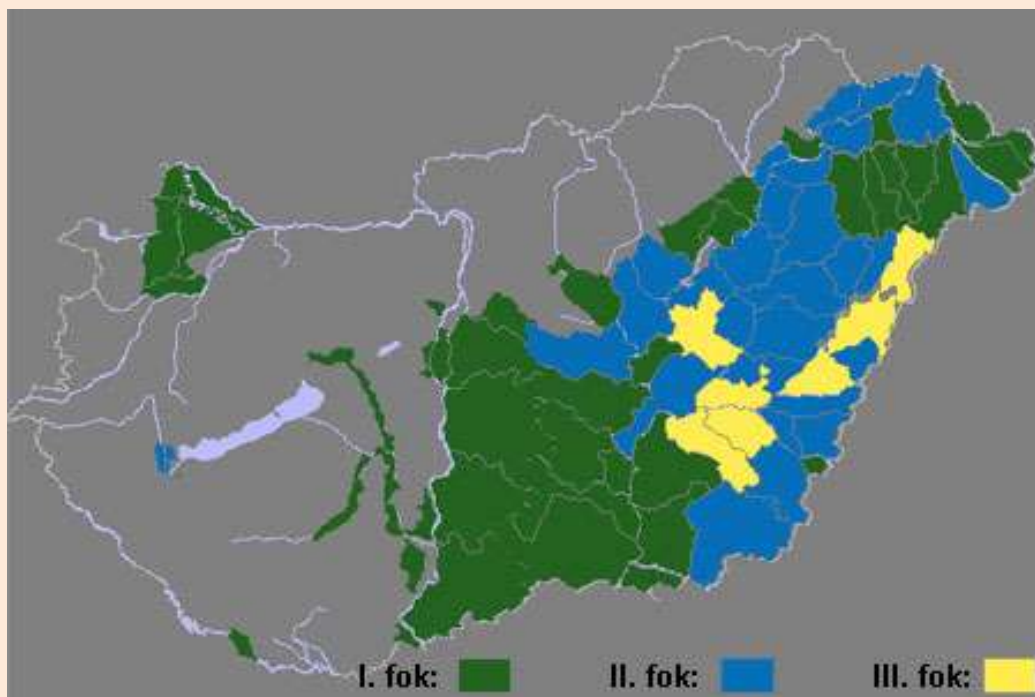
³⁰ <http://mkweb.uni-pannon.hu/tudastar/ff/10-vesz/images/001.png>

- Szombathely város árvízmentesítése a Dozmati tározó megépítése után válik megoldottá. A Dozmati tározó eddig elkészült terveinek átdolgozása megkezdődött.

Az Aranypatak árvizeinek a levezetésére szolgálna a Dozmaton megvalósuló tározó. Területe 44ha, a beruházás mai áron 0,4 md Ft. Mindkét tározó szükségtározó, állandó víz teljesen nem töltené fel őket.

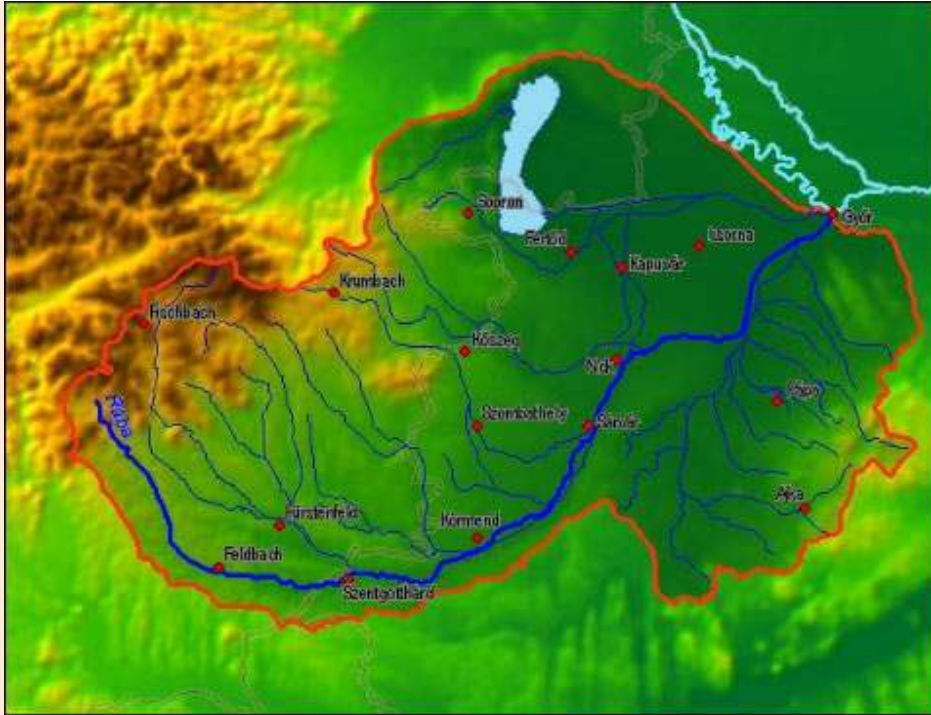
Amennyiben mindez megvalósulna, nem csak az árvízbiztonság nőne meg, hanem a két patak átfolyása mentén a területek egy részét át lehetne alakítani parkká, zöldterületté, sétánnyá. Végül nagy lehetőség lenne a Gyöngyöshermáni bányató hasznosítása.

Szombathely belvízzel nem veszélyeztetett.

Magyarország belvíz által veszélyeztetett területei³¹

³¹ Forrás: <http://img.index.hu/cikkepek/0603/bulvar//belviz20060301.jpg>

Rába vízgyűjtő területe³²

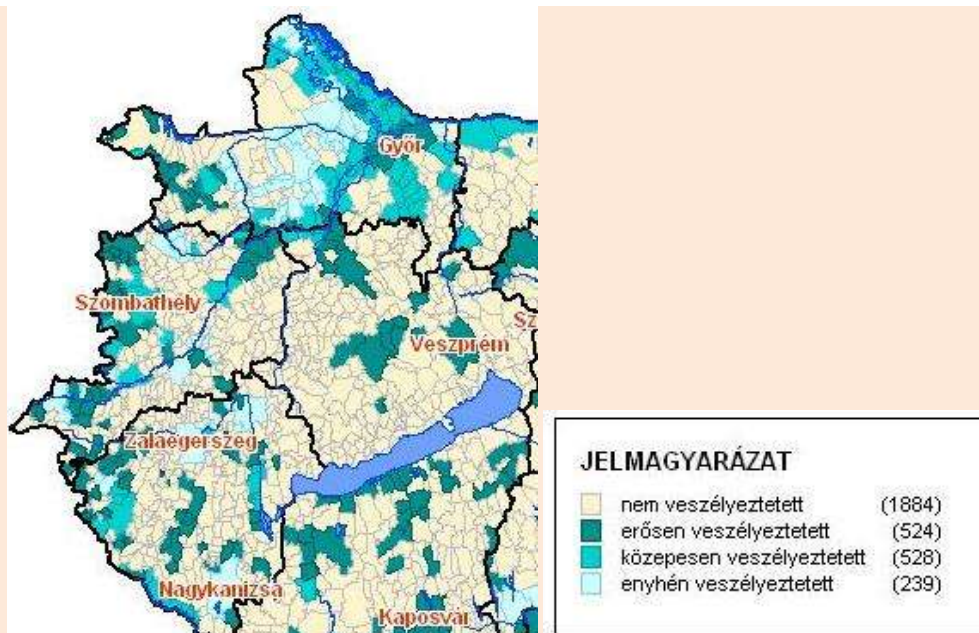

Szombathely tágság vizrajza³³

Szombathely árvédelmi szempontból közepesen veszélyeztetett.

³² Forrás: <http://www.vidamikkancs.com/wp-content/uploads/2011/11/ProRaaba%C3%A1rv%C3%ADzel%C5%91rejelz%C3%A9s-projekt-%C3%A1ltal-%C3%A9rintett-ter%C3%BCletek-D%C3%A9l-Burgenland-Kelet-St%C3%A1jerorsz%C3%A1g-Gy%C5%91r-Moson-Sopron-megye-%C3%A9s-Vas-megye.jpg>

³³ Forrás: <http://raba.vizugy.hu>

A települések ár- és belvízvédelmi alapon történő besorolása a 18/2003 (XII. 9.)
KVVM-BM együttes rendelet alapján
2010. június 7. hatályos állapot szerint³⁴

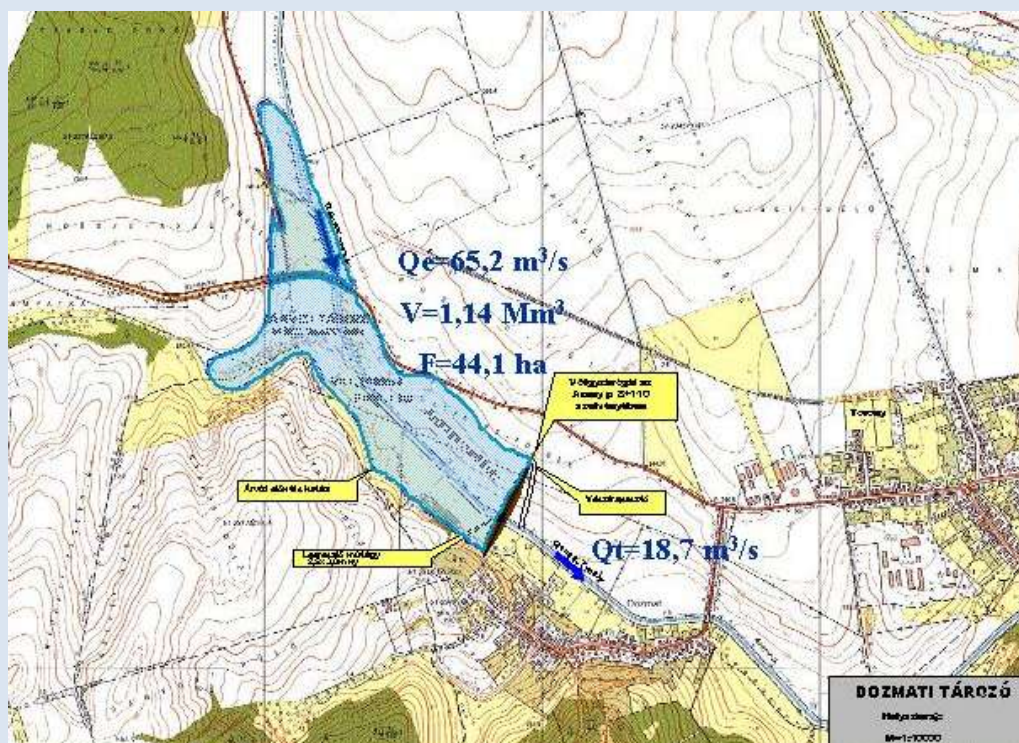
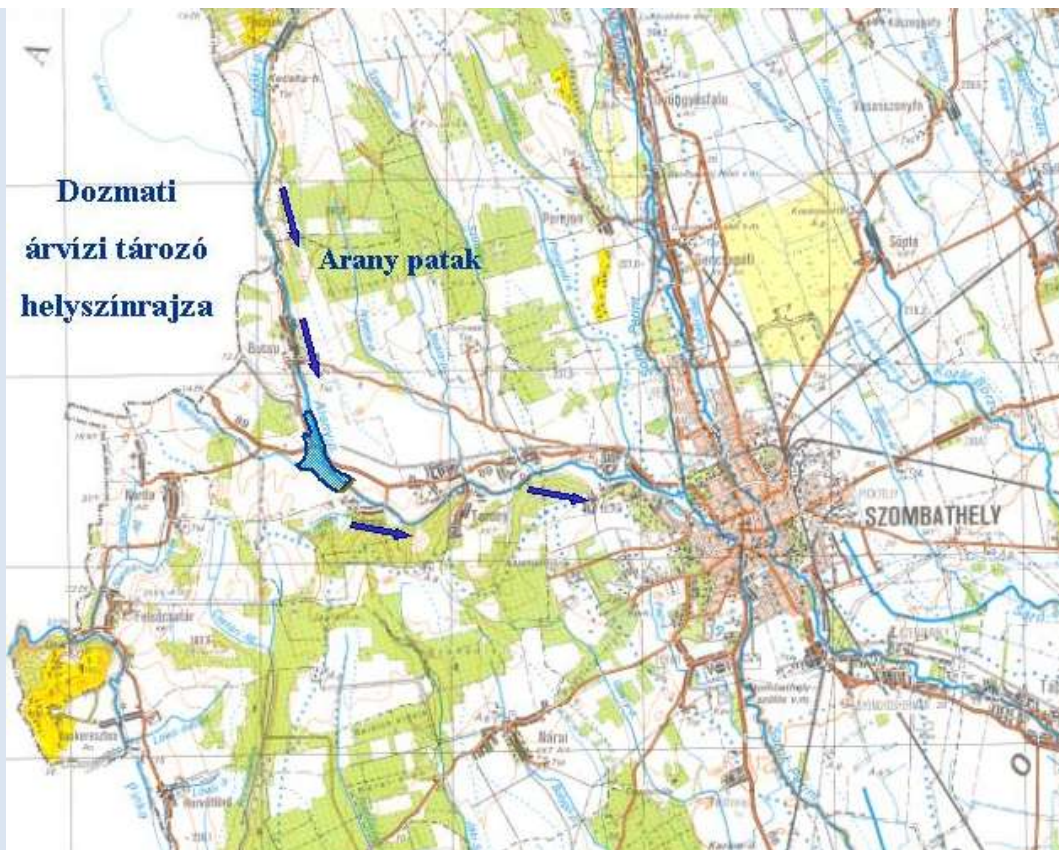
Szombathely felszíni vizeinek rendszerét meghatározza a városon átfolyó Perint, Arany-patak és Gyöngyös-patak, amelyek rendszeres, jelentős mértékű árvíz veszélyt jelentettek a város számára. Az árvízveszély jelentőségét a klímaváltozással egyre gyakoribbá váló özönvíz-szerű esők és a nyomukban járó egyre gyakoribb és egyre nagyobb vízhozamú, úgynevezett villámvizek fokozzák. Ennek a problémának a megoldását szolgálja a megépült lukácsházi víztároló és a jelenleg épülő dozmati víztároló. Az előbbi a Gyöngyös, az utóbbi az Arany-patak és a Perint által okozott árvízveszélyt küszöböli ki.

³⁴

Forrás:

http://4.bp.blogspot.com/_dTX-

Udlirbo/TA1DzV27VOI/AAAAAADp8/dBMCpRLL6_M/s1600/Arviz_20100607.JPG

1.18.3. Egyéb

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

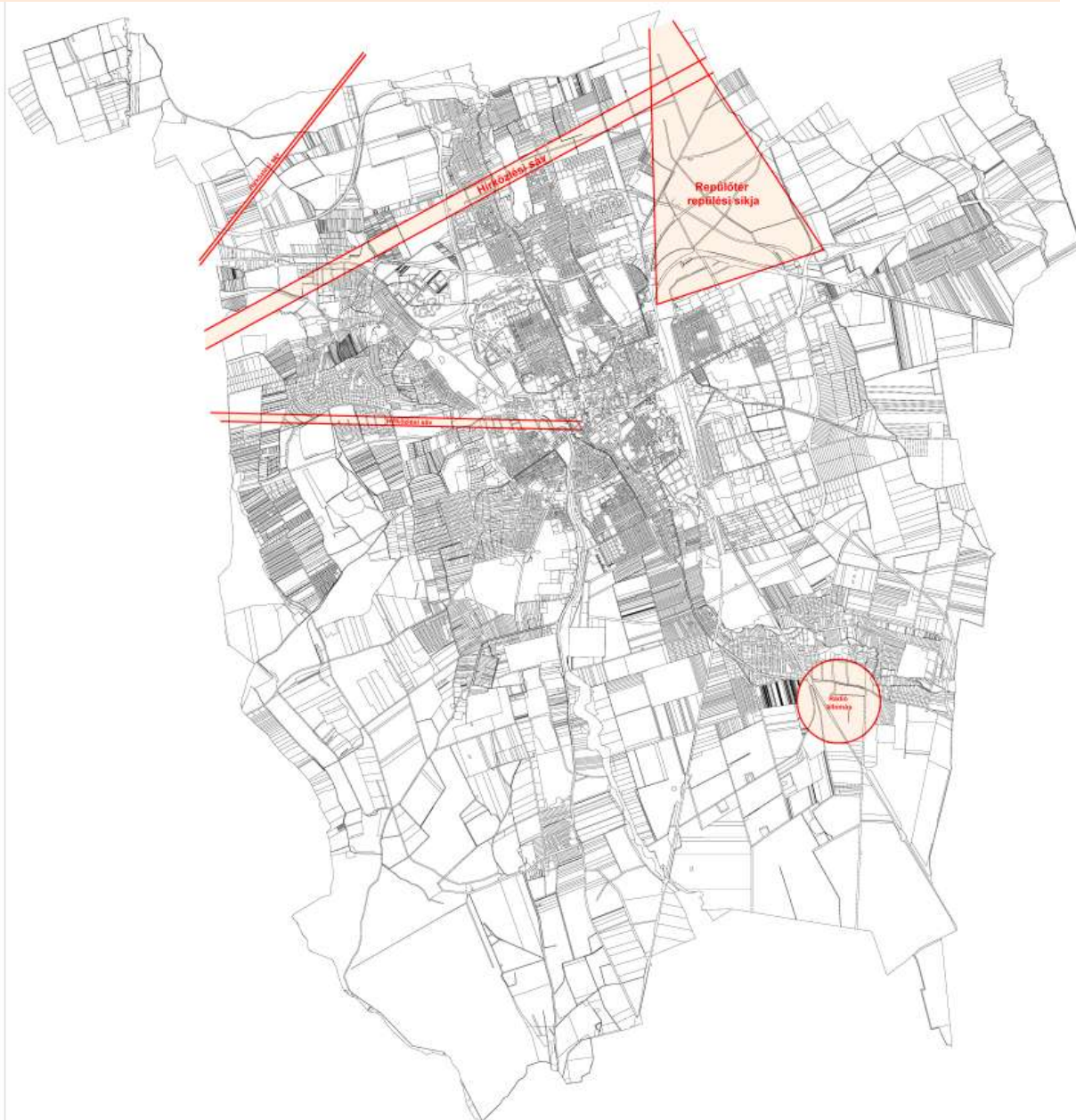
Szombathelyen nincs kedvezőtlen morfológiai adottságú terület (meredek lejtő, falszakadás).

Morfológiai áttekintő térkép Magyarország domb- és hegyvidéki tájairól³⁵

³⁵ Forrás: http://www.hidrologia.hu/vandorgyules/27/dolgozatok/04balint_gabor_elemei/image004.jpg

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

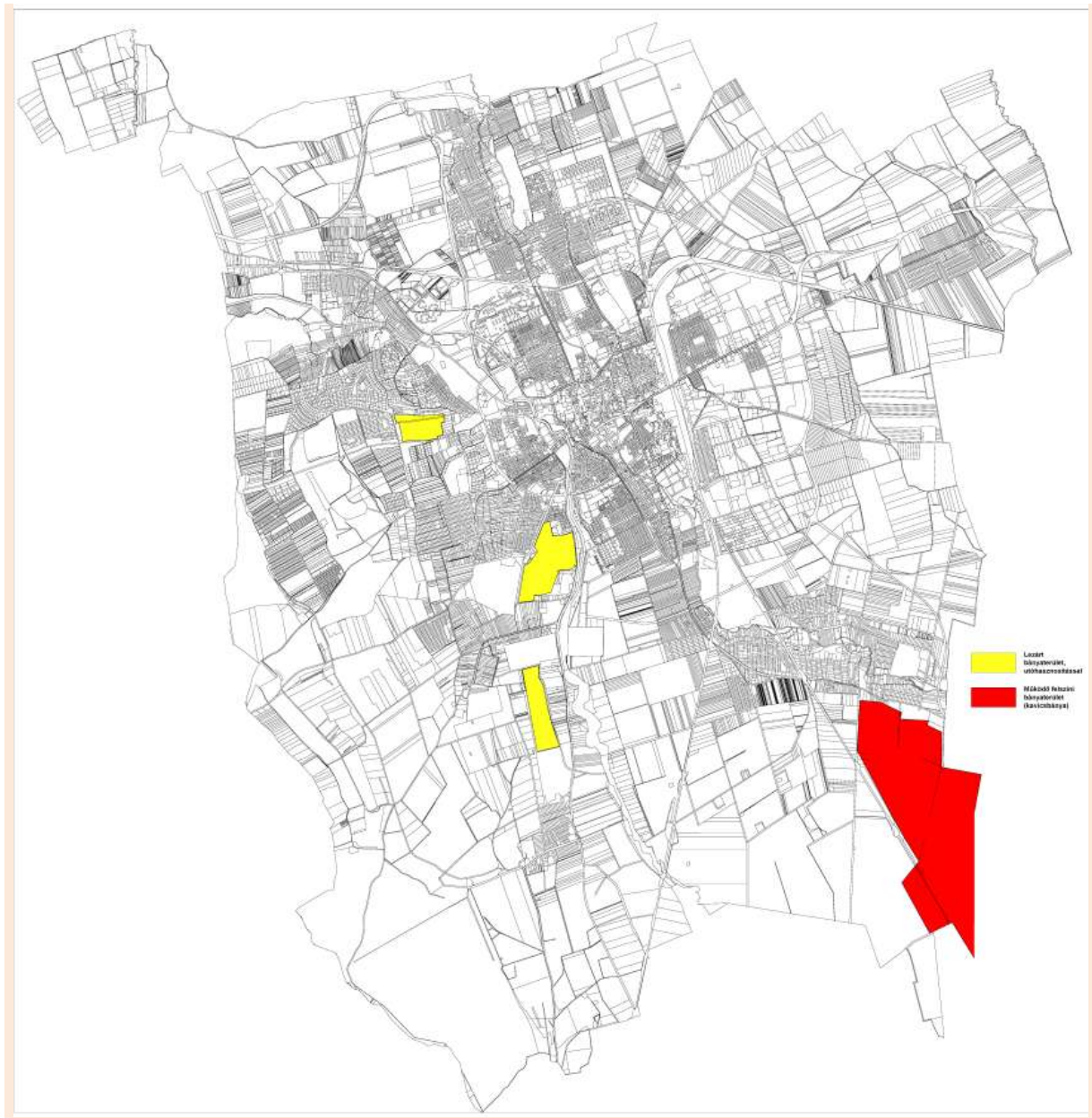

Szombathely területén az alábbi védőtávolságok vannak életben a hatályos településrendezésekben:

- Olad skeet és sportlőtér környezetében 300 m
- Nárai határában tervezett új lőtér 300 m-es sugarú környezete
- Szeméttelep telekhatárától mért 500 m-es környezet
- Szennyvíz-tisztító telekhatárától mért 500 m sugarú környezete
- Nárai határában üzemelő szennyvíz iszap lerakó 1 km környezete Nárai község igazgatási területét is érintve
- Vép város területéről érinti a város területét 1 km-es védőtávolság került meghatározásra, illetve
- 154 m-es védőtávolság a transzformátor állomás környezetében

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Vas megyében a különböző fejlődésmenetű és geológiai adottságú tájak egymásmellettiége megmutatkozik a természeti erőforrások és az ásványkincsek területi előfordulásában, illetve az egyes készletek mennyiségi és minőségi jellemzőinek különbözőségében. A megye területét a jó minőségű szénhidrogének és az eltérő ércek szinte teljes hiánya jellemzi. Viszont az építőipari nyersanyagok (kavics, homok) viszonylag nagy mennyisége, illetve a gazdag hévízkészlet is jellemzi Vas megye területén elhelyezkedő ásványi anyagokat. A növekvő turisztikai és gyógy-idegenforgalmi mutatók miatt egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a hévízkészlet. A szénhidrogének utáni kutatás kutatófúrásai jelentős hévízkészletet tártak fel, jelenleg 18 (2010-ben) elsődlegesen is hévíztermelési célt szolgáló kút üzemel. A megye legtöbb kútja 35°C-nál magasabb hőmérsékletű termálvizet kitermelését teszi lehetővé. Gyógyvízzé egyelőre csak Bük, Sárvár és Szombathely vizét minősítették, de a megyében feltárt hévizek mindegyikének magas az oldott ásványi anyag tartalma, amelyek jellemzően a kloridos, szulfátos, illetve szénsavas típusú nátrium-hidrogén-karbonátos ásvány-, ill. termálvizek közé sorolhatók. A megyében számos már megfúrt kút is található, bár ezeket elfojtották. Az ilyen nem hasznosított kutak lehetővé tennék a termálvizek nagyobb arányú, sokoldalú hasznosítását akár a gyógy-idegenforgalomban, akár esetleg a geotermikus hő hasznosító fűtési rendszerek kialakítására. Bányászat szempontjából a Szombathely I. kavics védnevű bányatelek van művelésben a település délkelti részén.

1.20. Szombathely Megyei Jogú Város Klímavédelmi és Energia Stratégiája

A klímaváltozás kihívásait felismerve Az EU, annak részeként pedig Magyarország is meghozta a saját programjait, megalkotta saját céljait a klímaváltozás okai kezelésére, az alkalmazkodás szükséges lépései megtételére. Ezen nemzetek feletti és nemzeti szintek kötelezettséget rónak mindenkire.

„A települési szint elengedhetetlen az éghajlat-változási felkészülésben, mind a megelőzésben, mind az alkalmazkodásban.”⁴

⁴ A települési klímaprogramok nemzetközi tapasztalatai – tanulságok a hazai intézkedésekhez, Takács-Sánta András in Klíma-21 füzetek, 2008. 54. szám,

Ezt a megállapítást több kutatás mellett magáénak érzi az a közel 5700 (!) európai település is, amelyek a Covenant of Mayors (Polgármester Szövetsége) EU s szervezet keretében önként kötelezték magukat, hogy 2020-ig 20 %-os CO₂e kibocsátás csökkentést érnek el a klímánk védelme érdekében. Ezen települések a jelen Stratégiához hasonló, Fenntartható Energia Akció Terv (SEAP) keretében rögzítik az ennek érdekében teendő lépéseiket.

Az EU és a hazai irányokra reflektálva Szombathely MJV 2013-ban döntött a város klímavédelmi és energetikai stratégiája elkészítéséről. A feladatot a szombathelyi BFH Európa Kft. nyerte el, amely ehhez bevonta az általa menedzselte, 2006-ban alapított Pannon Megújuló Energia Klaszter szakértőit is. A Stratégia a szerződés szerint, 2014. májusi határidőre elkészült, amikor is a város egyeztetésre bocsátotta. Elfogadásra történő beterjesztése a 2014. év választásai, majd az EU 2014-2020-as időszak programozása miatt 2015. áprilisban került sor.

A Stratégia első fejezeteiben számba vettük Szombathely MJV saját intézményei, vállalatai és a város egészének energiafogyasztását. A hiánypótló felmérés eredményeként került megállapításra, hogy a város intézményei 1100 millió Ft, a város egésze (beleértve az itt működő állami intézményeket, vállalatokat és a lakosságot is) pedig évi mintegy az igen jelentős klímahatásának mértéke mellett a megdöbbentő mértékű jövedelemkiáramlással is, ami az energiapazarlás és a fosszilis energiahordozók miatt sújtja a várost.

Szombathely Megyei Jogú Város Klímavédelmi és Energetikai Stratégiája elsősorban a város energiagazdálkodását tárja fel, összegzi a fő fogyasztási adatait, kiértékeli az azokban rejlő megtakarítási lehetőségeket, majd jövőképet fogalmaz meg a város számára 2030-ra. A jövőképet átfogó és specifikus célokat, azokhoz rendeltlen pedig egyes energiaforrások vagy fő energiafelhasználási ágazatok bontásában intézkedéseket fogalmaz meg. Végül cselekvési terv és finanszírozási tervet rendel azokhoz.

A stratégia egy speciális, kiemelt területe a klímaváltozás megelőzése és az ahhoz való alkalmazkodásra való felkészülés során is kiemelt jelentőségű az épületenergetika területe. A Stratégia készítői a legnagyobb fogyasztók köréből felmértek 25 városi intézmény összesen 31 db épületét. Az ennek eredményeit, és a megtérülő építészeti és épületgépészeti fejlesztési javaslatokat, és a megtérülési időket is tartalmazó részletes felmérési dokumentáció az anyag 1. sz. mellékletként csatolásra került.

A stratégia fontos készítési alapvetései:

- a stratégia elsősorban a város közvetlen döntési hatáskörébe tartozó ágazatokra és területekre terjed ki;

- a város a gazdaság és a lakosság felé korlátozott hatáskörei miatt elsősorban jó példával járhat elől, erősítheti hitelességét, illetve segítséget nyújthat a zöld- és kék gazdaságban tevékenykedő cégek jobb működési körülményei megteremtéséhez, továbbá segítheti a megrendelői oldal felkészültségét;
- a stratégia készítése során a különböző energiahordozók, felhasználási területeként eltérő mértékegységei összehasonlíthatósága, és a stratégia közérthetősége érdekében azok pénzügyi kiadásait és megtakarítási lehetőségeit mutattuk be – ami során mindvégig az az energia-megtakarítás és az ÜHG gázok kibocsátás csökkentése az elsődleges cél.

A megalapozó vizsgálat fő megállapításai

Szombathely város egészének felmért fogyasztásában a legnagyobb CO2 kibocsátást és összköltséget a villamos energia és a földgáz teszi ki.

Az éves szinten felhasznált villamos energia 358 586 MWh (Győr 580 294, Zalaegerszeg 196 308), ami 15,77 milliárd Ft kiadást jelent évente.

Az éves szinten felhasznált földgáz 91,042 millió m³ (Győr 116,692, Zalaegerszeg 44,797 millió m³), ami 11,3 milliárd Ft! Évente tehát több, mint 27 milliárd Ft bevétel áramlik ki energiahordozóra a városból!

Nem elhanyagolható a városi busz, személyautó és tehergépkocsi és motor flottának a kalkulált üzemanyag-igénye sem. Ezekre vonatkozóan nincs hozzáférhető pontos statisztika, de a gépjárművek adataiból kalkulálhatóan legalább további 15 milliárd Ft kiadást fordítunk ezen energiahordozókra.

Összességében Szombathely évente mintegy 43 milliárd Ft-ot fizet ki a városon, megyén, sőt, többnyire az országon kívül található szolgáltatóknak!

Mindemellett a fosszilis energiahordozókból közel 400 000 tonna CO₂e szabadul fel (földgázból 175 ezer, villamos energiából 125,5 ezer, a fennmaradó az üzemanyagokból).

A Klímavédelmi és Energia Stratégia célstruktúrát rögzítő céldiagrammja

Az ITS, mint megvalósításorientált településfejlesztési alapidokumentum a készítésére vonatkozó 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet szakmai tartalmát megalapozó szakpolitikai iránymutatásnak, a szakmai felügyeletet gyakorló minisztérium által 2009. január 28-án közzétett Városfejlesztési kézikönyvnek megfelelő megközelítésben és tartalommal foglalkozik a városfejlesztés, településfejlesztés stratégiai tervezésével. Ennek megfelelően az ITS készítése szempontjából a "településfejlesztés, városfejlesztés" a városi szövet egy új vagy megújult darabjának előállítását jelenti. A városi szövet az épületek és az épületek által alkotott épített terek együttese, a helyi társadalom életének és működésének fizikai kerete – a városi élet anyagi hordozója. Az előzőekben értelmezett városi szövet és a város társadalmi és gazdasági élete összefüggő rendszert alkot, melynek elemei kölcsönösen hatással vannak egymásra és együttesen, összefüggésükben határozzák meg a városi élet minőségét és a város versenyképességét, attraktivitását. Az ITS tehát azoknak a városi szövetbe építési tevékenységgel tötendő fizikai beavatkozásoknak a közép távú integrált stratégiai tervezésére fókuszál, amelyek elősegítik a település jövőképeinek megvalósítását. Az ITS tárgya tehát alapvetően a városi szövet fizikai átalakítására irányuló középtávú fejlesztési terv megvalósításorientált, integrált szemléletű megfogalmazása, amit kizárólag az antiszegregációs programok keretei között egészít ki a társadalom, az emberek életébe való közvetlen beavatkozás tervezésével. A Megalapozó Vizsgálat Helyzetfeltáró munkarészének célja az említett beavatkozások megalapozása.

A Klímavédelmi és Energia Stratégia (KES) természetének megfelelően az ITS fenti szempontjaitól eltérő megközelítésben és tartalommal vizsgálja és tervezi a város jövőjét. A KES foglalkozik például olyan város-, illetve esetenként objektum szintű üzemeltetési kérdésekkel, társadalmi szemléleti kérdésekkel, amelyek nem tartoznak az ITS tárgykörébe. Ugyanakkor a fenntartható fejlődést és a fenntartható urbanizációt szolgáló tudatos és tervszerű településfejlesztéshez nélkülözhetetlen helyi fejlesztési dokumentumként az ITS és a KES kölcsönösen kiegészíti egymást. Ennek megfelelően az alábbiakban a KES azon komplex tartalmi elemei kerülnek ismertetésre, amelyek relevánsak a városi szövet fizikai átalakításának városi léptékű tervezése szempontjából. A KES közüzemi hálózatok fejlesztésére vonatkozó releváns tartalmi elemei a jelen Helyzetfeltárás infrastrurális pontjaiban kerülnek megjelenítésre.

Önkormányzati épületek (intézmények és önkormányzati lakások) energetikai felújítása

A KES keretein belül elkészült 25 intézmény 31 épületének komplett átfogó energetikai felmérése és kiértékelése. Ezen mintavétel alapján, Szombathely MJV valamennyi intézményének teljes körű felmérése nélkül is megállapítható, hogy a szombathelyi intézmények épületei jelenleg több mint kétszer annyi energiát használnak el, mint az szükséges lenne!

Az intézmények kijelölése az energiafogyasztásuk nagysága szerint (erőssorrendben) és a távhő igénybevételét figyelembe véve történt, ám az építészeti, épületgépészeti állapotuk szerint a kijelölés véletlenszerűnek mondható. A közel teljes körűen bekért és megkapott 2012-es energiafogyasztási adatok és az egyes intézmények mérete alapján a további intézmények esetén is hasonló megtakarítási lehetőséggel számolhatunk.

Az épületek között 4 db, a közelmúltban épített vagy felújított épület esetén azok üzemeltetésére jellemző paramétereket mértük fel, és hívtuk fel a figyelmet az azokkal kapcsolatos teendőkre. A többi épület esetén arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen beavatkozások szükségesek ahhoz, hogy azok megfelelő vagy jó, vagy kiemelkedően jó minőségű energiagazdálkodással rendelkezzenek.

A 25 intézmény 31 épületén elvégzett audit eredményeként megállapításra került, hogy a szombathelyi intézményi épületek általunk javasolt felújítása eredményeként összesítetten 52-67 % energia-megtakarítás érhető el!

Másképp fogalmazva: az elvégzett audit alapján a szombathelyi középületek energiaigényének és CO₂ kibocsátásának több mint a fele megtakarítható egy felújítás során!

Ennek alapján kiemelt klímavédelmi, egyben gazdálkodási cél az önkormányzati épületek energetikai felújítása, energiaigényük és CO₂ kibocsátásuk felére csökkentése!

A felújításra javasolt épületeket három csoportba sorolva is vizsgáltuk.

Az A csoportba 4 db, korábban már felújított, vagy éppen újonnan épült létesítmény került (mint a Weöres S. Színház épülete), ahol felújítással nem, csupán egy használati szokásokat figyelembe vevő, annak energiaellátását optimalizáló 10 %-os megtakarítással számoltunk.

A második, B csoportba tartozott az a 7 intézmény 8 épülete, amelyek a kevésbé rossz állapotban levő, illetve korlátozottan felújíthatók voltak (pld. védettek), amelyek esetén a ráfordítások eredményeként 17,57 éves megtérülés mellett évi 12,1 millió Ft takarítható meg.

A harmadik, C csoportba soroltuk be annak a 17 intézménynek a 19 db fennmaradó épületét, amelyek a legrosszabb állapotban, legjelentősebb energia kiadással várják a korszerűsítést. Esetükben az évi 126,309 millió Ft energiaköltségből több, mint 61,2 %-os mértékű, 77,283 millió Ft kiadás takarítható meg! Ez azonban jelentős, 1 234 millió Ft beruházást igényel, ám megtérülése jobb, 15,97 év.

Csak ennek a stratégia készítés során a felmért 31 db épületnek a felújításával éves szinten 62 millió Ft-t energiakiadást lehet megtakarítani, de ha a legkorszerűtlenebb épületeket vesszük alapul, ott a felújítást követően a megtakarítás mértéke évi 77 millió Ft. Azaz ez az összeg fog helyben maradni, változatlan bevételek mellett (a 2012-es energiaigényükhöz képest, a 2014. dec. 31-ig érvényben lévő energetikai előírások szerint). A felújításra fordított becsült ráfordítások 15,97 év alatt térülnek meg. A támogatások nemzetgazdasági szinten munkahelyteremtés és GDP növekedés miatt és ingatlan érték-növekedéssel már hazai szinten is megtérülnek. Ha a támogatást 85 %-ban határozzuk meg, akkor az önerő mindössze 2,4 év alatt megtérül a város részére (az IPA és a helyi SZJA bevételek nélkül).

Az intézkedés során javasolt lépések:

1) a legnagyobb fogyasztók közé tartozó legkorszerűtlenebb 19 épület komplex, a 20/2014. (III.7.) BM rendeletnek megfelelő építészeti és épületgépészeti felújítása a cél. A felújítások eredménye lesz azok komfortfokozatának növelése, a támogatásuk emelése nélkül a szakmai működésükre fordítható források növelése, továbbá egy javuló intézményi megítélés is. A ráfordítások és az elérhető több mint 77 millió Ft megtakarítást a tanulmány mellékleteként csatolt energetikai felmérés mutatja be részletesen.

2) A teljes intézmény- és önkormányzati tulajdonú lakásállományra kiterjedő, Szombathely Város Épületenergetikai Stratégiája elkészítése, teljes körű energiafogyasztási adatfelvétellel és meghatározott körben energia energetikai audit elkészítésével. Ennek részeként javasolt kialakítani ezen létesítmények mérhetőségének és energia-kontrolljának a rendszerét is, ami már a felújításokat megelőzően is jelentős megtakarításokra vezet.

3) A teljes intézményi és önkormányzati lakás- és épületállomány ütemezett felújítása, a részletes felmérés és városi épületenergia stratégia során kialakult szempontrendszer szerint felállított hatékonysági sorrend alapján.

A villamosenergia igény nélkül a szombathelyi tulajdonú épületek hőigényének felére csökkentésében mintegy 650 millió Ft éves megtakarítást lehetősége rejlik!

Szombathely 2200 körüli számú önkormányzati lakással is rendelkezik. Ezek közül két tömb került felmérésre. A felmérés szerint a megtakarítási lehetőség ezek esetén szintén kiugróan magas, közel 68 %-os! Az önkormányzati lakásszám a teljes lakásállománynak közel 10 %-a, ami jelentős felelősséget, egyben lehetőséget is hordoz magában, hogy a lakásállományban is minél nagyobb arányban valósuljon meg energiahatékonyság növelés.

A fejlesztési program révén a városi intézményekre allokálható összes állami- és uniós fejlesztési források révén ennek a megtakarításnak mintegy 15-szörösével számolhatunk, ami beáramlik a városi építőiparba. Ez mintegy 10 milliárd Ft, aminek a foglalkoztatási, adózási és egyéb hatásain keresztül további, milliárdos nagyságrendet megközelítő, fejlesztésekre beforgatható bevételekhez jut a város – a pozitív közgazdasági járulékos hasznokon túl.

A fejlesztések érintett területei:

- épületek hő- és hűtési igényének minimalizálása

- ✓ termikus burok szigetelése,
- ✓ árnyékolástechnika alkalmazása
- ✓ (lehetőség szerint gravitációs) hővisszanyerő légcserélő rendszerek alkalmazása

- energia hatékony épületgépészeti megoldások kialakítása

- korszerűsített épületek energia igényének megújulókkal való kielégítése

- ✓ távhőszolgáltatás igénybevétele,
- ✓ biomassza,
- ✓ napenergia és
- ✓ hőszivattyús rendszerek alkalmazása

A városi lakásállománynak évente 2 %-os energetikai felújítási üteme révén 2030-ig elérhető lehet a 30 %-nak energiafogyasztásának felére csökkentése, 70 %-ának pedig energia-kontroll kiépítése és használói megállapodások révén energiafogyasztásának 20 %-kal való csökkentése. Az évi egy százalékhoz szükséges mintegy 46 lakás Szombathely számára a Honvédelmi Minisztériumtól 2013 végén átvett lakásokkal rendelkezésre áll, ahol a felújítás során érintett lakosok ideiglenesen elhelyezésre kerülhetnek. Nem irreális egy lakásra egy félevesi felújítási időt számolni, így ez a lakásszám elégséges az évi 2 %-os fejlesztési ütem megvalósításához.

Az évi 90 lakás energetikai felújítása, a lakásonként becsülhető 3 millió Ft-os költséggel számolva évi 270 millió Ft költséget jelent, amit az állam által igénybe vehető pályázati támogatásokkal várhatóan a teljes stratégia időszak alatt lehet csökkenteni.

A felújított lakások alacsonyabb környezetterhelésük mellett, jóval kisebb fogyasztásuk miatt olcsóbban fenntarthatóak, továbbá a hőáramlások lecsökkenése vagy megszűnése, és a javuló épületgépészetük miatt jóval komfortosabbak, élhetőbbek is lesznek. A felújított lakásokra az itt lakók várhatóan jobban fognak ügyelni (a környezet erősen visszahat az emberre), a náluk maradó rezsiköltségből pedig megbízhatóbban fizetnek rezsit és lakbért, vagy éppen könnyebben élnek meg változatlan jövedelem mellett is.

A teendők a célok érdekében:

- a teljes épületállomány energetikai felmérése és auditálásának elvégzése

- a felmérés alapján egy részletes, ütemezett felújítási cselekvési terv elkészítése
- a fejlesztési források finanszírozásai tervének összeállítása, a támogatási rendszerek ismeretében a szükséges önerő betervezése
- a pozitív társadalmi és gazdasági szinergiák érvényesülése érdekében a szombathelyi építészeti és energetikai KKV szektor szereplői számára egy felkészítési program indítása, hogy a vállalkozások minél sikeresen szerepelhessenek a város pályázatain. A cél, hogy minél több fejlesztési munka valósuljon meg helyi vállalkozók által, ami jelentős referenciához és tapasztalathoz, kiszámítható piachoz, ezen keresztül pedig személyi és technológiai fejlesztések lehetőségéhez, továbbá helyi munkahelyteremtéshez juttatja a helyi vállalkozókat, akik így megerősödve más települések, cégek pályázatain is sikeresebben szerepelnek, így még több helyi munkaerőt és a város számára HIPA bevételt generálva.
- a minden épület felújítási-típus, illetve az azokban alkalmazott, tipizálható építőmesteri és épületgépészeti megoldás esetén mind a tervek, mind a műszaki megvalósítások információinak közzététele egy egységes felületen
- a felújított, minta épületekben szenzorok elhelyezése minden energetikailag fontos helyen, majd az azokból nyert adatok és a korábbi fogyasztási adatok felhasználásával valós idejű energia-felhasználási megtakarítások bemutatása az interneten – a vállalkozók és a lakosság számára hiteles, követendő, megismerhető példaként.
- a felújított épületek mindegyikében épületenergetikai alap-kontroll rendszer kiépítése, hogy az üzemeltetés során mind nagyobb arányú automatizálás és a távvezérlés lehetősége is megvalósuljon, így növelve az energetikai üzemeltetés szakszerűségét és hatásosságát.
- éves szinten az elért megtakarítások közzététele minden lakos számára eljuttatott formában - mind az energetikai, mind a pénzügyi megtakarításokat is számszerűsítve abban.

Közel null-energiaigényű referencia intézmények létesítése

Az EU 2019-től kötelezővé tette a közel nulla energiaigényű épület elvárását minden EU tagállam intézménye, és 2021-től minden lakosa számára. Az ezt szabályzó 2010/31 EU Irányelvet a Magyar Kormány a 20/2014. (III.7.) BM rendeletben hirdette ki. Ezen új irányelv lényegében az alábbi fő kötelezettségeket állítja az ingatlantulajdonosok és üzemeltetők elé:

- 2015. január 01-jétől minden EU támogatásból megvalósult ingatlan felújítás és építés esetén a jelenleginél jóval szigorúbb hőátbocsátási paramétereket határoz meg;
- 2018. december 31. után ezen követelmények minden új és felújítandó engedélyköteles épület esetén alkalmazandók lesznek, a lakosság és a vállalkozói szektor számára is;
- 2018. december 31. után minden új kormányzati épületnek „közel nulla” energiaigényűnek kell lennie, amelynek energia igényének 25 %-át megújuló energiaforrások biztosítják, amit „helyben” állít elő;

- 2020. december 31. után minden magyarországi új építésű épületnek „közel nulla” energiaigényűnek kell lennie, amelynek energia igényének 25 %-át megújuló energiaforrások biztosítják, amit „helyben” állít elő.

A 2010/31 EU Irányelv bevezetésére adott utolsó határidőket elváró hazai BM rendelet nagyon komoly kihívás elé állítja a teljes építőipart, beleértve az építészeket, épületgépészeket, kivitelezőket, kereskedőket és műszaki ellenőröket is.

Az EU irányelv a passzív házak elvárásaitól csak kis mértékben tér el. Az Irányelv a „közel nulla energiaigény” definiálását a nemzetállamokra bizza, azok esetén a gazdasági ésszerűség keretén belül az épület élettartama alatt megtérülő beruházásokat várja el előírni. Bár szakmailag ez nincs definiálva, de míg a passzív házak esetén 15 kWh/m²/év lehet az éves energiaigény, addig a „közel nulla” elvárás esetén ez valahol a 30-40 kWh/m²/év körül lehet. Másik példán: míg passzív ház esetén a fal hőátteresztési együtthatója maximum 0,15 lehet, addig a jogszabály szerint 2015. januárja után a külső falszerkezet U értéke 2015. januárjától 0,24, a 2018. december 31. után a közszektorban, majd 2020. december 31 után minden építés esetén kötelező „közel nulla” elvárás szerint a 0,2 U érték elvárásának kell megfelelni. Amint látható, itt az eltérés már viszonylag kicsi a passzív ház elvárásától.

Annak érdekében, hogy látható legyen, hogy milyen komoly az eltérés a ma érvényben levő, 7/2006. (V.24.) TNM rendelet által előírt energetikai elvárások és a 2015. januártól, illetve a 2018. december 31-től, majd 2020. december 31-től elvárt közel nulla energiaigényű épület között, a KES részletesen bemutatja a határoló- és nyílászáró szerkezetek hőátbocsátási tényezőire vonatkozó követelményeket is.

Az építkezésekért felelős valamennyi szereplőnek, a tervezőtől a kivitelezőn és kereskedőn át a megvalósított építkezést átvevő műszaki ellenőrig fel kell készülnie. Amennyiben a szakemberek elmulasztanak felkészülni, hogy az új elvárások milyen anyagokat, elvárásokat igényelnek, és nem keresnek a megszokott megoldásaik helyett, mellett alternatívákat alkalmazni, az új követelmény értékek az építések, felújítások nagyon durva drágulását okozhatják. Ha azonban a szektor szereplői felkészülnek az új elvárásokra, megismernek alternatívákat, úgy átgondolt tervezés és kivitelezés esetén a közel nulla energiaigényű épület csak 10-15 %-kal kerül többbe, mint a ma érvényes szabvány szerint épült. Ezért cserébe magasabb komfortot, egészségesebb levegőminőséget és jóval kisebb klímaterhelést és energiaköltséget jelent, ami gyorsan megtérülővé teszi a többlet kiadásokat.

Ma a Passivhaus Intititüt, Darmstadt által tanúsított passzív házakban alkalmaznak olyan tanúsított megoldásokat, amelyek a „közel nulla” energiaigényű épületekben is alkalmazhatóak lesznek. Ezek megismerése az építészeti és épületenergetikai szektorban érintett szereplők számára egyaránt nagyon fontos, legyen az akár hatósági, akár szakértői, akár potenciális vásárlói oldalon.

Ahhoz, hogy Szombathely MJV és a szombathelyi építőipari szektor a „közel nulla energiaigényű” épület-szabványra való, 2015-2021 közötti átállás nyertesei lehessenek, öt darab referencia épület kialakítását javasoljuk a város meglévő intézményei és egy önkormányzati lakása köréből.

A referencia épületek korai létrehozása lehetőséget biztosít a szükséges új ismeretek, tapasztalatok megszerzésére, még az új elvárások tömeges bevezetése előtt. Ez mind a jelentős ingatlanállományt

kezelő Szombathely MJV és vállalatai, intézményei számára, mind a helyi építésszek, épületgépészek, kivitelezők és kereskedők számára fontos lehetőség lenne.

A cél, hogy a városra jellemző fő intézményi és egy lakóépület-típusonként 1-1 „közel nulla energiaigényű” létesítmény létrehozása és működtetése valósuljon meg, amelyekben mind az alkalmazott technológiai megoldások, mint azok beépítésének módja, folyamata, mind az üzemeltetése minden hozzáférhető adata megismerhető legyen. Ennek érdekében a referencia épületek egésze szenzorokkal kiépítetten, működését folyamatosan monitorozva valósul meg, hogy az energiafogyasztását és a bennük alkalmazott technológiáinak fő működési jellemzőit mérni, regisztrálni, azok adatait kielemezni és mindezt az interneten közzétenni lehessen. Az egyes épületek teljes projekt-ciklus folyamata dokumentált és szabadon követhető legyen, ezzel segítve a város felkészülését a 2021 után elvárt közel nulla energiaigényű szabványra.

A javasolt épület típusok: két óvoda (egy nagyobb és egy kisebb), egy iskola, egy közintézmény és egy önkormányzati ház.

A referencia épületek kialakításával szemben elvárás, hogy azoknak már a tervezése is, majd a megépítése is kapcsolódjon a klímastratégia több más céljához – például a szakmai képzések, vállalkozói és lakossági tudatformálás, energiakontroll rendszer kialakítása és a megújuló alkalmazása céljaihoz.

A jelen tanulmány inspirálására egy részletes előtanulmány készült el Szombathely legnagyobb óvodája, az Aréna utcai óvoda passzív ház tanúsítás szerinti felújítására, illetve az óvoda vezetőjével egyeztetett módon, annak szakmai igények menti bővítésére. Korábban készült egy terv a másik javasolt intézményre, a Weöres Sándor Óvodára is, amelyet szintén fel lehet használni átervezés során egy közel nulla energiaigényű referencia épület kialakításához. A két eltérő szabvány szerinti megvalósítás nagyon hasonló, és egyformán jól hasznosítható tudást nyújt a tervezéstől egészen a későbbi üzemeltetési tapasztalatokig, de egyben megteremti az összehasonlítás, gazdaságossági elemzés lehetőségét is egy leendő szabvány szerinti és egy annál is szigorúbb elvárásoknak megfelelő referencia felújítás között.

Ezt a két intézményi fejlesztést be is mutatja a KES, mint példát a demonstrációs, közcélú létesítményre.

- kiemelten frekvenciált fekvése van a Ferences kerti nagyrendezvények idején, ahol szinte az egész város megismerheti a fejlesztést (Savaria Karnevál idején akár több tízezer is);

- az épület szerkezete egyszerű, energetikailag jól méretezhető, jó adottságú egy demonstrációs projekt számára.

Klímatudatos városrendezési és forgalomszabályozás

A megelőzés az elővigyázatosság elve mentén kezdődik, amit a város településfejlesztési koncepciója, szabályzási terve és helyi építési szabályzata érvényesíthet. Az olyan szempontoknak megfelelő rendezési terv készítése, amely törekszik ideális benapozást biztosító telek-kiosztásra, a mobilitási

igények optimális visszafogására, a kerékpáros és tömegközlekedés elsőbbségének biztosítására, sok, későbbi utólagos, így többnyire drága klímavédelmi és környezetvédelmi beavatkozást képes megelőzni.

Egységes, összefüggő kerékpárút-hálózat kijelölés és a kerékpárosokat és gyalogosokat védő, minden autóforgalommal való találkozási ponton rájuk figyelmet felhívó kerékpáros-barát forgalomszabályzás kialakítása. Az új szabályozás a kialakítandó kerékpáros kölcsönző rendszer használatát segítő, annak útvonalai mentén, a kerékpáros fejlesztési program részeként javasolt, hogy kidolgozásra kerüljön.

A településfejlesztési koncepció, rendezési terv és HÉSZ kapcsán klímavédelmi szempontok érvényesülése.

Kerékpárút-fejlesztési program és forgalomszabályzási terv kidolgozása. A meglévő kerékpárúthálózat 50 %-kal való megnövelése. Az átkelési pontok 50 %-nak figyelemfelhívó festéssel, rázókkal vagy szükség esetén napelemes lámpával való megjelölése.

Lakossági és vállalkozói zöldfelület fejlesztés

Szombathely zöldfelületeinek mind a nagysága, mind a minősége magas, az országos átlag feletti. Ennek ellenére, részben az árnyékolás, részben a mikroklíma javítása céljából, ennek további növelése indokolt, hogy a jövőben várható időjárási változások miatt óhatatlanul várható zöldfelületi visszaszorulás magasabb bázisról induljon, illetve ezen magasabb felület miatt lassabban következzen be. A felületek növelése részben a városon belül, kisebb felületek kihasználásával és új zöldfelületekkel, a beépíthető területek korlátozásával és Szombathely külterületén új szél- és zajvédő erdősávokkal és energiaültetvényekkel, továbbá a Szombathelyre vezető utak menti útfásításokkal és vízfolyások menti sövények visszaállítással növelhetők.

Részben új zöldfelületi, részben vízmegkötési, részben pedig árnyékolási szempontból indokolt a lapostetős épületek zöldtetőinek kialakítása, amelyek egyben a szigetelések élettartamának megduplázását, egyben nyári időszakban klimatizálást is biztosítanak. Erre leginkább a Derkovics, Olad és a belváros intézményei lehetnek célterületek.

Szombathely zöldfelületeinek összességében 20 %-kal való növelése. A lapostetős városi intézményeken és tömbházakon összesen 10 000 m² zöldtető zöldfelület létrehozása.